

Окончателен доклад за изпълнението по целта "Инвестиции за растеж и работни места"
ЧАСТ А

ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОКОНЧАТЕЛНИЯ ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

CCI	2014BG16M1OP002
Наименование	Оперативна програма "Околна среда"
Версия	9999.0
Дата на одобрение на доклада от мониторинговия комитет	25.11.2025

Не е валидирано

ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОКОНЧАТЕЛНИЯ ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	1
2.ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 2 И ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 3, БУКВА а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	5
2.1. Ключова информация относно изпълнението на оперативната програма за съответната година, включително и относно финансовите инструменти във връзка с финансовите данни и данните за показателите. .5	
3.ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОС (член 50, параграф 2 от регламент (ЕС) № 1303/2013).....	12
3.1. Преглед на изпълнението	12
3.2. Общи и специфични за програмата показатели (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013) ..22	
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 1 / 6ii.....	22
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 2 / 6а	27
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 3 / 6d.....	30
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 4 / 5ii.....	33
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 5 / 6iv.....	37
Таблица 2А : Общи показатели за резултатите за ЕСФ и ЕСФ REACT-EU (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет и по категория региони). Данните за всички общи показатели за резултатите по ЕСФ (със и без целева стойност) се отчитат с разбивка по пол. По приоритетната ос за техническа помощ се отчитат само тези общи показатели, за които е определена целева стойност - 7 / 9i.....	39
Таблица 2В : Специфични за програмата показатели за резултатите за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU.....	41
Таблица 4А : Общи показатели за резултатите за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU - 7 / 9i.....	42
Таблица 4Б: Специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU - 7	43
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 8 / 3d.....	44
Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 6.....	46
Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 1.....	49
Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 2.....	50
Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 3.....	51
Таблица 3Б: Брой предприятия, подкрепени от мрежата за многостранна подкрепа за същите предприятия на оперативната програма.....	52
Таблица 5: Информация относно етапните цели и целевите стойности, определени в рамката на изпълнението.....	53
3.4 Финансови данни (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	56
Таблица 6: Финансова информация на ниво приоритетна ос и програма	56
Таблица 7: Разпределение на кумулативните финансови данни по категория интервенции за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU, ЕСФ, ЕСФ REACT-EU и Кохезионния фонд (член 112, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и член 5 от Регламент (ЕС) № 1304/2013).....	58
Таблица 8: Използване на кръстосано финансиране	60
Таблица 9: Разходи за операции, изпълнявани извън програмната област (ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд по целта "Инвестиции за растеж и работни места")	61
Таблица 10: Разходи, направени извън Съюза (ЕСФ и ЕСФ REACT-EU)	62
4.ОБОБЩЕНИЕ НА ОЦЕНКИТЕ.....	63
6.ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА И ПРИЕТИТЕ МЕРКИ (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	67
7.РЕЗЮМЕ ЗА ГРАЖДАНИТЕ	83

8.ДОКЛАД ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ.....	84
"Фонд на фондовете"	84
Финансови инструменти по ПО 1 "Води" ОПОС 2014-2020 г.	87
<i>заеми</i>	90
<i>Гаранции</i>	91
"Фонд на фондовете"	94
9...Информация, нямаща задължителен характер, за евентуално включване в доклада, който трябва да бъде представен през 2016 г., която не се изисква за други мини доклади: ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ УСЛОВИЯ.....	98
10.НАПРЕДЪК В ИЗГОТВЯНЕТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ И СЪВМЕСТНИ ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ (член 101, буква з) и член 111, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	100
10.1. Големи проекти.....	100
10.2. Съвместни планове за действие	107
11.ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (член 50, параграф 4 и член 111, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	110
11.1. Информация в част А и постигане на целите на програмата (член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	110
11.2. Специфичните действия, предприети за насърчаване на равенството между мъжете и жените и за предотвратяване на дискриминацията, по-специално насърчаване на достъпността за хората с увреждания, и разпоредбите, въведени, за да се гарантира интегрирането на аспекта за равенството между половете в оперативната програма и в операциите (член 50, параграф 4 и член 111, параграф 4, втора алинея, буква д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	136
11.3. Устойчиво развитие (член 50, параграф 4 и член 111, параграф 4, втора алинея, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	137
11.4. Докладване относно подкрепата, използвана за целите във връзка с изменението на климата (член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	138
11.5. Роля на партньорите в изпълнението на програмата.....	139
12.ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ И ОЦЕНКА СЪГЛАСНО ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 4, ПЪРВА АЛИНЕЯ, БУКВИ а) и б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013	141
12.1. Напредък по изпълнението на плана за оценка и предприетите действия във връзка с констатациите от извършените оценки	141
12.2. Резултати от мерките за информиране и публичност относно фондовете, провеждани в рамките на комуникационната стратегия	154
13.ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ УСЛОВИЯ (член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013) (информацията може да бъде включена в доклада, който трябва да бъде представен през 2016 г. (вж. точка 9 по-горе), но е задължително да се включи в доклада за 2017 г.) Вариант: доклад за напредъка	169
14.ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ, КОЯТО МОЖЕ ДА БЪДЕ ДОБАВЕНА В ЗАВИСИМОСТ ОТ СЪДЪРЖАНИЕТО И ЦЕЛИТЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (член 111, параграф 4, втора алинея, букви а), б), в), г), ж) и з) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013).....	170
14.1. Напредък в прилагането на интегрирания подход към териториалното развитие, включително развитието на регионите, засегнати от демографски предизвикателства и неблагоприятни постоянни условия или природни бедствия, интегрираните териториални инвестиции, устойчивото развитие на градските райони и воденото от общностите местно развитие в рамките на оперативната програма	170
14.2. Напредък в осъществяването на действия за засилване на капацитета на органите на държавите членки и на бенефициерите за администриране и използване на средствата от фондовете.....	170
14.3. Напредък в изпълнението на междурегионални и транснационални действия	171
14.4. По целесъобразност, приноса към макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни ..	171
14.5. Напредък в изпълнението на действията в областта на социалните иновации, когато е целесъобразно	173
14.6. Напредък в изпълнението на мерките, насочени към специфичните нужди на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от бедност, дискриминация или социално изключване, като се обръща специално внимание на маргинализираните общности, хората с увреждания, дълготрайно безработните и младежите, които не участват в никаква форма на заетост, включително, ако е целесъобразно, използваните финансови ресурси	173
15.ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ НА НИВО ПРИОРИТЕТНА ОС И ПРОГРАМА (член 21, параграф 2 и член 22, параграф 7 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	174
16.ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ (вариант с доклад за напредъка).....	175

17. .. ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА И ПРИЕТИТЕ МЕРКИ — РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	176
Приложение I — Списък на всички операции за поетапно изпълнение от програмен период 2014—2020 г. в програмен период 2021—2027 г.....	178
Приложение II — Списък на неактивни операции	179
Приложение III — Списък на операции, засегнати от текущи национални разследвания/спрени поради съдебно производство или административно обжалване със суспензивно действие.....	180
Документи	181
Последни резултати от валидирането.....	182

Не е валидирано

2. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 2 И ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 3, БУКВА А) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

2.1. Ключова информация относно изпълнението на оперативната програма за съответната година, включително и относно финансовите инструменти във връзка с финансовите данни и данните за показателите.

Инвестициите по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС) оказват пряко положително въздействие върху изпълнението на политиките по опазване на околната среда във финансираните сектори: **води, отпадъци, биологично разнообразие, превенция на риска от наводнения и свлачища и подобряване качеството на въздуха**. Впоследствие, предвид настъпилите предизвикателства в социален и икономически аспект, свързани с войната в Украйна, обхватът на оперативната програма се разшири като са насочени средства за **подкрепа на бежанците** от Република Украйна, както и за **малки и средни предприятия (МСП)**, засегнати от повишените цени на електроенергията. Настоящият Окончателен доклад за изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. е изготвен в изпълнение на разпоредбите на чл. 50 и чл. 111 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. и има за цел да представи подробна информация и анализ на постигнатия физически и финансов напредък, както и на срещнатите затруднения и предприетите корективни мерки от страна на Управляващия орган, като са обхванати всички етапи от реализацията на програмата.

Програмиране и изменения на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС)

Процесът на **програмиране на ОПОС** стартира през 2012 г., когато в изпълнение на Постановление № 5 на Министерския съвет от 18.01.2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмен период 2014-2020 г. и във връзка с Решение № 328 на Министерския съвет от 25.04.2012 г. за одобряване на списък с тематични цели, които да бъдат включени в Споразумението за партньорство, е издадена Заповед № РД-ОП-44/ 14.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите за създаване на работна група за изготвяне на оперативна програма за програмен период 2014-2020 г.

Съгласно РМС № 328/2012 г. Министерството на околната среда и водите (МОСВ) е определено за водещо ведомство за разработване на оперативна програма за околна среда за периода 2014-2020 г. УО на ОПОС включва всички необходими партньори при подготовката на програмата, осигурявайки тясно сътрудничество с компетентни регионални и местни органи, публични органи, икономически и социални партньори, структури, представляващи гражданското общество, както и партньорите в областта на опазването на околната среда, неправителствените организации и организациите, отговарящи за спазване принципите на равенство и недискриминация. Със заповед на министъра на околната среда и водите е създадена тематична работната група (ТРГ) за изготвяне на ОПОС 2014-2020 г., в която са посочени участниците, техните функции и сроковете за изготвяне на оперативната програма. Проведени са шест заседания и три писмени процедури на ТРГ във връзка с изготвянето на програмата.

При изготвянето на ОПОС е взето предвид Становището на службите на Комисията относно разработването на Споразумение за партньорство и програми в България за периода 2014 - 2020 г. (26 октомври 2012 г.). Определени са 6 приоритета, които да бъдат подкрепени със средства от Европейските структурни инвестиционни фондове (ЕСИФ). ОПОС насочва

финансиране към част от специфичните за държавата предизвикателства, посочени в приоритет „Ориентирана към околната среда и ресурсно-ефективна икономика“ (Environmentally-friendly and resource-efficient economy).

В процеса на разработване на ОПОС 2014-2020 г. и определяне на нуждите в сектора, Управляващият орган (УО) на програмата, съвместно със специализираните дирекции в МОСВ, изготви Анализ на ситуацията в сектори „околна среда“ и „климатични промени“ за периода 2007-2012 г. Анализът е съобразен с европейските и национални стратегически документи и законодателни ангажименти в сектори „околна среда“ и „изменение на климата“ и представя детайлно ангажиментите на страната и сроковете за тяхното изпълнение. Документът е съгласуван от ТРГ за изготвяне на ОПОС 2014-2020 г. и представлява основата за определяне на приоритетите на оперативната програма.

В резултат на положените усилия и успешно проведените преговори, **Европейската комисия официално одобри ОПОС (версия 1.3) с Решение С(2015) 4144 от 15.06.2015 г.**

Впоследствие предвид настъпващите промени в етапа на изпълнението на програмата с цел оптимална реализация на заложените приоритети и включване на нови такива, от страна на УО, при спазване на установената съгласувателна процедура, текущо са инициирани изменения на ОПОС, като службите на Европейската комисия са издали решения за одобрение на долуизброените версии на програмата, както следва:

- С Решение за изпълнение на ЕК С(2016)6904 от 26.10.2016 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2014) 10232 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България и за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България са одобрени версии 2.2 и 4.0 на програмата;
- С Решение за изпълнение ЕК С(2018) 7387 от 31.10.2018 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 5.0 на ОПОС;
- С Решение за изпълнение на ЕК С(2019) 8408 от 19.11.2019 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 6.1. на програмата;
- С Решение за изпълнение на ЕК С(2020) 4105 от 16.06.2020 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 7.0 на програмата;
- С Решение за изпълнение на ЕК С(2022) от 22.08.2022 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна Среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд в България е одобрена версия 8.0 на програмата;
- С Решение за изпълнение на ЕК С(2022) 7660 от 21.10.2022 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 9.1. на програмата;
- С Решение за изпълнение на ЕК С(2023) 3106 от 04.05.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма

„Околна Среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 10.1 на програмата;

- С Решение за изпълнение на ЕК С(2023) 5883 от 25.08.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 11.0 на програмата;

- С Решение за изпълнение на ЕК С(8696) от 07.12.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2015) 4144 за одобряване на някои елементи на оперативната програма „Околна среда“ за подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд по целта „Инвестиции за растеж и работни места“ в България е одобрена версия 12.1 на програмата;

Изменение на основание чл. 25а, параграф 1б от Регламент (ЕС) 1303/2013 Управляващият орган извършва промени в ОПОС, свързани с прилагане на ставка на съфинансиране в размер на 100 % за разходите, включени в заявления за плащане към ЕК през 10-та счетоводна година по приоритетни оси 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на ОПОС (СТЕР). Изменението е отразено във версия 13.1 на програмата.

Принос на ОПОС 2014-2020г. към тематичните цели на Споразумението за партньорство на Република България

Интервенциите по ОПОС 2014-2020 г. първоначално допринасят за постигането на тематични цели 5 „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска и 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“. След извършени изменения, съответно през 2022 г. и 2023 г., към програмата са присъединени тематична цел 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация“ във връзка с необходимостта от адресиране на миграционните предизвикателства, произтичащи от руската военна агресия срещу Украйна, включително в съответствие с член 98, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013“ и тематична цел 3 „Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия (МСП) и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)“ във връзка с извънредни мерки за използване на фондовете в подкрепа на МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията в съответствие с чл. 25б от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Комитет за наблюдение (КН) на ОПОС 2014-2020 г.

Комитетът за наблюдение на програмата е създаден в изпълнение на Постановление № 79 на Министерския съвет от 10.04.2014 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Република България и на програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014-2020 г. КН на ОПОС е отговорен за осигуряване на ефективност и качество на изпълнение на оперативната програма. КН е колективен орган, основан на принципа на партньорството, който изпълнява следните по – важни функции: разглежда и одобрява предложените от Ръководителя на управляващия орган (РУО) методология и критерии за подбор на операции, съгласува индикативна годишна работна програма (ИГРП), разглежда информация за финансовото и физическото изпълнение на програмата и следи за напредъка, разглежда и одобрява годишните доклади и окончателния доклад за изпълнението на програмата, одобрява и следи изпълнението на плана за оценка, разглежда информация за годишните планове за действие за мерките по информация и комуникация, разглежда и одобрява предложения за изменения на програмата, включително за преразпределение на средства по приоритетните оси, разглежда напредъка в изпълнението на финансовите инструменти, следи за прилагането на принципите на устойчивото развитие,

включително опазване на околната среда, на равенството между половете, на равните възможности и недискриминацията.

В периода на изпълнение на програмта са проведени общо **17 бр. присъствени заседания и 24 бр. процедури** за неприсъствено вземане на решения от членовете на Комитета за наблюдение.

Финансово изпълнение на ОПОС 2014-2020 г.¹

В изпълнение на осемте приоритетни оси на ОПОС 2014-2020 г. са обявени общо 67 бр. процедури на стойност от 2,528 млрд. евро или над 151 % от бюджета на програмата. В хода на изпълнение на програмата са **сключени/издадени общо 371 бр. договори/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ** в размер на **1,640 млрд. евро** или 98,3 % от бюджета, от които **1,250 млрд. евро** за Кохезионен фонд (КФ) и **389,97 млн. евро** за Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Размерът на верифицираните разходи възлиза на **1,611 млрд. евро** или 96,6 % от общото финансиране. До 30.09.2025 г. **изплатените средства** по програмата възлизат на **1,626 млрд. евро** (97,4 % от бюджета). **Общо сертифицираните пред Европейската комисия (ЕК) разходи с Годишен счетоводен отчет** са в размер на **1,613 млрд. евро**, представляващи 96,7 % от бюджета на програмата.

Постигнати резултати при управление и администриране на ОПОС 2014 -2020 г.

Постигнатите резултати от положените усилия на Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“ при изпълнение на функциите на Управляващия орган в процесите по планиране, подготовка, реализация и отчитане на оперативната програма, могат да бъдат обобщени, както следва:

- Разработени и обявени са общо **67 бр. процедури за набиране на проектни предложения**, по които кандидатите за безвъзмездно финансиране са подали **526 бр. проектни предложения**. Оценката им е извършена в рамките на **243 бр. оценителни сесии**. След успешно преминаване на оценката, са подписани общо **391 бр. договори/заповеди** за финансиране на проекти (в т.ч. и 20 бр. прекратени). В хода на тяхното изпълнение, са разгледани и подписани общо **564 бр. допълнителни споразумения** (анекси) към сключените договори за БФП.
- УО осъществи **последващ контрол за законосъобразност на 3 262 бр. договори**, сключени по реда на Закона за обществените поръчки и ПМС № 160/01.07.2016 г. Осъществен е и **последващ контрол на още 1 153 бр. директно сключени договори** с избрани изпълнители, както и на **797 бр. анекси по сключени договори за обществени поръчки**. Повечето от посочените поръчки и възлагания са проверени от експертите преди изтичане на определените процедурни срокове, с цел постигане на заложените цели по сертификация на разходите. През програмния период значително е увеличен броят на подлежащите на образуване производства по чл. 73 от Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) за определяне на финансови корекции по констатации и препоръки на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ (ИА ОСЕС), предвид стартиралите производства и в резултат от повторна проверка на 34 бр. процедури за възлагане на обществени поръчки с обект: строителство/инженеринг в изпълнение на препоръки от страна на ИА ОСЕС. Увеличеният брой производства по определяне на финансови корекции пропорционално увеличава броя на регистрираните и последващо докладвани нередности до Дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз“ (АФКОС) в Министерството на

¹ Всички отчетени данни за финансовото изпълнение на ОПОС 2014-2020 г. са предварителни и ще бъдат актуализирани към края на месец януари 2026 г.

вътрешните работи (МВР) и Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ). Адресирането на заключенията от одитния доклад води до допълнително натоварване на наличния административен капацитет, като за да се отговори на отправените препоръки от ИА ОСЕС и други контролни органи е необходима специализирана юридическа експертиза.

- УО извърши контрол върху изпълнението на одобрените бюджети по проектите като разгледа и **верифицира общо 3 354 бр.** подадени от бенефициентите **искания за плащане**, от които **449 бр.** за авансово, **2 537 бр.** за междинно и **368 бр.** за окончателно плащане. Верифицираните разходи са включени от УО в **60 бр. Доклади по сертификация** и декларации за допустимите разходи, представени пред Сертифициращия орган по ОПОС 2014-2020 г. - Дирекция „Национален фонд“ в Министерството на финансите.
- УО осъществи мониторинг на изпълнението като извърши общо **663 бр. проверки на място** с цел проследяване на цялостното финансово и физическо изпълнение на проектните дейности, на постигнатите резултати и индикатори, както и за да бъдат установени реално извършените строителни и монтажни работи (СМР). УО на ОПОС е осъществил и **128 бр. проверки на място за устойчивост на операциите**, изпълнени в рамките на програмен период 2014 – 2020 г. в съответствие с разпоредбите на чл. 71 от Регламент (ЕС) 1303/2013 за спазване принципа на дълготрайност;
- УО осъществи **процесуално представителство по над 1960 дела**, като голям брой от тях са концентрирани в края на програмния период, поради осъществена повторна проверка от страна на ГД ОПОС, иницирана в резултат от одит на ИА ОСЕС, доколкото за последните три счетоводни години от програмен период 2014-2020 (2022, 2023, 2024 г.) от страна на Одитния орган се установява прилагане на особено рестриктивен подход при извършване на одитни мисии за проверки на системите за управление и контрол на УО и такива за извършване на одит на операциите. **Регистрирани и обработени са 1536 бр. сигнали за нередност.** Общият размер на **защитените средства** (установени като нередни или недопустими за финансиране) от ЕСИФ е **700 млн. лв.**
- В рамките на програмния период УО на ОПОС проведе **294 събития и 12 информационни кампании** за популяризиране на целите, резултатите и успешните практики на ОПОС 2014-2020 г. Използвани са разнообразни комуникационни канали и е търсена активна комуникация и обратна връзка с целевите групи. В резултат на тези действия е повишена информираността на целевите групи за визията и приоритетите на Споразумението за партньорство, на бенефициентите и потенциалните бенефициенти относно възможностите, предоставяни от Общността, както и общественото признание за ролята на Европейския съюз за развитието на регионите.

Финансови инструменти (ФИ)

В изпълнение на процедура „**Предоставяне на финансиране по приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020 г. за финансови инструменти**“ на 20.07.2018 г. е сключено **Финансово споразумение (ФС)**, с което УО на ОПОС предостави за управление на “Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ) финансов ресурс в първоначален размер от 233 979 578,44 лева. На 11.12.2018 г. след като УО на ОПОС одобри актуализираната предварителна оценка, се инициира изменение на Финансово споразумение, в резултат на което на 12.12.2018 г. се подписа Допълнително споразумение № 1, с което се договори допълнителен ресурс в размер на 48 757 143,35 лв. като общият ресурс, предоставен за управление на ФМФИБ достигна 282 736 721,79 лв.

На проведения през месец май 2022 г. Комитет по наблюдение на ОПОС се представи актуалният статус на инструмента, чрез което се индикира необходимостта от намаляване на

ресурса. В тази връзка на 14.06.2022 г. се подписа Допълнително споразумение № 3, с което освен промяната на основанието за възлагане на ресурса на ФМФИБ по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП), се договори и промяна в условията за предоставяне на финансиране на ВиК операторите (ВиКО), която се изразява в удължаване на срока на кредити до 20 години и предоставяне на възможност за асиметрия при гратисния период и погасителните вноски.

В хода на управление на финансовия инструмент стана ясно, че финансирането на останалата част от допустимите ВиКО е осигурено от други финансиращи институции в България, поради което на 28.07.2023 г. се подписа Допълнително споразумение № 4, с което се договори намаляване на ресурса от 266,7 млн. лв. на 34,7 млн. лв. Впоследствие на 03.07.2024 г. се подписа Допълнително споразумение № 5, с което са уговорени редът и начинът на възстановяване на средства от страна на ФМФИБ към УО на ОПОС, с което се гарантира връщане на възстановените на ФИ средства след приспадане на дължимите такси.

В изпълнение на ангажиментите си по ФС, ФМФИБ избра за финансов посредник Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и на 04.10.2018 г. се сключи **Оперативно споразумение (ОС)**, с което се договори принос от програмата в размер на 115 305 148 евро (225 517 268 лв.), от който ФМФИБ ангажира принос в размер на 63 640 000 евро, а останалите 51 665 148 евро (неангажиран принос) остават обект на анексиране. Впоследствие на 16.12.2019 г. се подписа Анекс 1, с който ФМФИБ пое ангажимент за целия ресурс от 115 305 148 евро (225 517 268 лв.). По силата на ОС се формират два механизма за финансиране: **Заменен механизъм (Debt Window)** за сумата от 74 110 000 евро и **Гаранционен механизъм (Guarantee Window)** за сумата от 40 910 000 евро.

– **Гаранционен механизъм (Guarantee window)**

В рамките на договорения финансов инструмент с ЕБВР е инкорпориран и финансов продукт – кредитна защита с гаранции, с които се гарантират кредитни облекчения отпуснати на ВиКО от търговски банки. Всяка гаранция, издадена от ЕБВР, следва да е обезпечена със средства на програмата и средства на ЕБВР. През месец януари 2019 г. от страна на ФМФИБ и ЕБВР е обявена покана към търговските банки за изразяване на интерес за участие в гаранционния механизъм, като гаранциите следва да се издават от ЕБВР на проектно ниво и да бъдат обезпечени, както със средства от програмата, така и със ресурс на ЕБВР. Към тогавашния момент се очаква големите ВиК оператори да бъдат финансирани, чрез този гаранционен механизъм. До крайния срок за кандидатстване по процедурата за сключване на споразумение между ЕБВР и търговските банки - 29.03.2019 г., интерес заявяват 3 (три) банки, от които са класирани 2 (две) – УниКредит Булбанк и Райфайзенбанк (България) АД. През м. февруари 2020 г. УниКредит Булбанк се отказва от участие в схемата и през юли 2020 г. ЕБВР сключи споразумение с Райфайзенбанк (България) АД на стойност от 78 233 200 лв. Съгласно условията на споразумението Райфайзенбанк (България) АД ползва гаранция до 80% срещу неизпълнение на кредити, които Райфайзенбанк (България) АД следва да отпуска на ВиК дружества, като ЕБВР следва да осигури половината финансиране със собствени средства, а другата половина със средства от програмата. През м. септември 2021 г. ВиК Пловдив стартира процедура по избор на финансираща институция за осигуряване на средства за проекта по ОПОС, като Райфайзенбанк (България) АД беше номинирана, заедно с друга конкурентна търговска банка, но в хода на преговорите в края 2021 г., ВиК Пловдив приема офертата от конкурентната банка. Поради липса на други проекти, които могат да бъдат финансирани чрез подписаното между ЕБВР и Райфайзенбанк (България) АД гаранционно споразумение, през първото тримесечие на 2022г. са предприети стъпки по прекратяването му.

Въпреки структурирането и пускането на пазара на финансов продукт, няма заявен интерес и съответно не са издадени гаранции за кредитни облекчения за отпускане на финансиране на крайни получатели за допустими проекти в сектор ВиК, респективно в рамките на преглед на напредъка при изпълнението на финансовите инструменти е идентифицирана необходимост да се пристъпи към намаляване на ресурса, предвиден за финансови инструменти по ОПОС 2014-2020.

На 21.07.2023 г. се сключи Анекс № 2 към ОС с ЕБВР, с който се намали договореният ресурс по Оперативното споразумение като се намалява и ресурсът за заеми и се закрива Гаранционният механизъм.

– **Заемен механизъм (Debt Window)**

Съгласно условията на подписаното ОС, ЕБВР следва да финансира директно ВиК операторите, като всеки договор за кредит следва да съдържа два транша – първия финансиран изцяло със средства на посредника и втори транш със средства от програмата.

В периода от януари 2020 г. до ноември 2021 г. са сключени 5 бр. договора за кредит на обща стойност 34,3 млн. евро /29,04 млн. лв. от които 14,85 млн. евро/29,04 млн. лв. публичен ресурс. Сключени са договори за финансиране с Вик Русе, Вик Смолян, Вик Враца, Вик Стара Загора и Вик Бургас. Усвояванията по кредитите стартират през м. юли 2021 г. и до края на периода на допустимост на разходите усвоените суми на средствата, предоставени от ФМФИБ, възлизат на 10.5 млн. евро (20,5 млн. лева).

В хода на изпълнение на инструмента още през 2020 г. стана ясно, че Вик Ямбол, Вик Кърджали и Вик Шумен са избрали фонд ФЛАГ за финансираща институция за своите проекти по ОПОС 2014-2020, а Вик Варна и Вик Силистра – търговски банки. Впоследствие през 2022 г. се установи, че Вик Сливен и Вик Перник са финансирани от „Български Вик Холдинг“ ЕАД.

След изчерпване на възможностите за финансиране на други ВиК оператори на 21.07.2023 г. бе сключен Анекс 2, с който договореният ресурс бе намален от 224,6 млн. лв. на 30,3 млн. лв., като заемният прозорец беше намален от 34,3 млн. евро /29,04 млн. лв. на 15,3 млн. евро / 29,95 млн. лв., а остатъкът до първоначално преведения размер на първи транш бе върнат на ФМФИБ.

Понастоящем договорените кредити са в процес на погасяване, като погасените средства се възстановяват на ОПОС съгласно договорения механизъм.

Не е валидно

3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОС (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 2 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

3.1. Преглед на изпълнението

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
1	Води	<p>По приоритетната ос са обявени общо 17 бр. процедури на стойност 1,370 млрд. евро (173 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 43 бр. с обща стойност на БФП 764,95 млн. евро или 96,7 % от бюджета. Верифицираните разходи са 743,70 млн. евро или 94 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 745,44 млн. евро или 94,2 % от бюджета.</p> <p>Финансирането на проектите в рамките на приоритетната ос е насочено към постигане на целите, определени в Директива 91/271/ЕИО относно пречистването на отпадъчните води от населени места и Директива 98/83/ЕО за качеството на водите, предназначени за консумация от човека. Основният резултат по приоритетната ос са реализираните мерки за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води, също така вследствие от инвестициите за рехабилитация на съществуващата инфраструктура се повиши ефективността на водоснабдителните мрежи, което оказва положителен ефект за намаляването на загубите на вода.</p> <p>Изпълнението на показателите за физически напредък е следното: по индикатор CO18 „Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване“ се отчитат 1 532 727 лица (F), с което заложената цел от 1 400 000 лица е преизпълнена. Договорените проекти са с обща целева стойност към индикатор CO18 „Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване“ от лица 1 702 327 (S). По показател CO19 „Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води“ (F) се докладват 1 341 348 еквивалент жители (е. ж), което надвишава целта от 1 180 000 е. ж. Общата целева стойност на договорените проекти по показател CO19 (S), възлиза на 1 786 630 е.ж. По показател 1.4. „Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ“ (F) се докладват общо 24 броя пречиствателни станции за отпадъчни води (Раднево, Банско, Тервел, Враца, Видин, Шумен, Варна – к.к. „Златни пясъци“, Айтос, Приморско-Китен, Асеновград, Добрич, Тутракан, Чирпан, Елхово, Ямбол, Плевен, ВиК Враца (Козлодуй) (2 бр.), Пловдив, Смолян, Сливен (2 бр.), Стара Загора, Столична община, Бургас – Меден рудник. Поради факта, че за ПСОВ Враца са изпълнени мероприятия за рехабилитация и модернизация в рамките на два проекта, същият е отчетен веднъж.). По индикатор 1.5 „Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи“ се отчитат 24 бр. документи (при заложена цел от 18 бр.), които се отнасят до управлението във ВиК отрасъла, плановите за управление на речните басейни и морската стратегия.</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		<p>В резултат на приключилите проекти, напредъкът по показателя за резултат 1.1. „Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство“ възлиза на 1 107 272 екв. жители, с което заложената цел от 1 180 000 екв. жители е изпълнена на 94 %.</p> <p>Резултатът по индикатор 1.3 „Водни тела с подобрен мониторинг на химичното състояние“ е 173 бр. водни тела (целта е напълно постигната като се отчита изпълнение от 20 бр. при базова стойност 153 бр.), приносът към индикатора е постигнат чрез проект „Разработване и въвеждане на методи за анализ на води, седименти и биота и дооборудване на лаборатории“ на Изпълнителната агенция по околна среда“. По показател 1.2. „Водни тела с подобрен мониторинг на количественото състояние“ резултатът е 199 бр. водни тела (над 100 % от целта при изпълнение от 109 бр. и базова стойност от 90 бр.). Резултатът по индикатор 1.3 е в рамките на проект „Доизграждане на мрежите за мониторинг на количеството на водите“.</p> <p>Основните проблеми по приоритетната ос са във връзка с изпълнението на ВиК проектите, по които е планиран значителен инвестиционен ресурс и мащабни строителни мероприятия. Предизвикателствата са свързани основно с продължителния период на търгуване, както и последващите обжалвания и в определени случаи прекратявания на обществени поръчки във връзка с възлагането на основните дейности по проектите.</p> <p>В етапа на активно изпълнение на планираните проектни дейности силно негативно въздействие оказват и две непредвидими събития, а именно – разразилата се през 2020 г. пандемия от коронавирус и започналата през 2022 г. война в Украйна. Избухването на войната доведе до повишаване на цените на строителните материали, енергията и нивото на инфлация в страната, както и до забавяне на работата на терен.</p> <p>Финансираните проекти в рамките на приоритетната ос включват изграждането на инфраструктурни обекти, изискващи значителен времеви хоризонт, предвид очертаните негативни фактори, част от бенефициентите не успяват да завършат проектите си в срока на допустимост на разходите. В тази връзка като „неактивни операции“ по смисъла на т.7 от Насоките на ЕК за приключване на оперативните програми, са определени следните проекти: “Интегриран проект за водите на град Пловдив - Етап 1“, с бенефициент община Пловдив; „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“, с бенефициент „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД гр. Смолян“ и „ПУРБ 2021-2027 г.“ Към средата на 2025 г. проектите „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“ и „ПУРБ 2021-2027 г.“ са завършени.</p> <p>С оглед статуса на физическо изпълнение на дейностите в обхвата проектите на ВиК Бургас, ВиК Варна, ВиК Перник, ВиК Сливен, ВиК Пловдив, ВиК Шумен, ВиК Видин и Столична община, същите са фазиращи и определени за поетапно изпълнение и приключване в програмен период 2021-2027 г.</p> <p>Подобен анализ на срещнатите предизвикателства в обхвата на приоритетната ос и информация за статуса на „неактивните“ проекти са представени в част Б, т. 10. „Оценка на изпълнението на оперативната програма“ от настоящия Окончателен доклад.</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
2	Отпадъци	<p>По приоритетната ос са обявени общо 10 бр. процедури на стойност 401,58 млн. евро (193 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 144 бр. с обща стойност на БФП 212,52 млн. евро или 102,3 % от бюджета. Верифицираните разходи са 207,38 млн. евро или 99,8 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 207,31 млн. евро или 99,8 % от бюджета.</p> <p>Финансираните проекти по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ са насочени към изграждане на компостиращи, анаеробни инсталации и на такива за предварително третиране на битови отпадъци. Основният резултат се отчита по индикатор СО17 „Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци“ (F)-209 956,94 тона/година. Стойността на избраните операции по показател СО17 „Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци“ (S) възлиза на 226 694,26 тона/година или 94,4 % от целта.</p> <p>Докладваното изпълнение е 209 956,94 тона/година, което възлиза на 87,4 % от крайната целева стойност от 240 000 тона/година. Крайната цел не се изпълни в максимален размер, поради факта че не са договорени достатъчно проекти, чиито целеви стойности да допринесат за пълното изпълнение на показателя, тъй като не всички подадени проектни предложения успяха да преминат етапа на оценката. Пример за това е проектното предложение на община Родопи с планиран принос от 6 055 т/г.. Също така на 17.01.2022 г. беше прекратен и договорът на община Елхово за изпълнение на проект с очакван принос от 4 000 тона/година. Предвид редица негативни фактори на етапа на изпълнението, които са анализирани в част Б. на настоящия Окончателен доклад, част от проектите с принос към показател СО17 не бяха завършени в рамките на срока на допустимост на разходите за програмен период 2014-2020 г. и тяхното изпълнение продължи със средства на бенефициентите. Това са проектите на общините Костинброд (с партньори община Сливница и община Своге), Асеновград и Дупница. Изброените проекти се изпълняват като „неактивни операции“ по смисъла на т. 7 от Насоките за приключване и постигнатите резултати ще бъдат докладвани пред ЕК в срок до 15.02.2027 г.</p> <p>По показател 2.1 „Намалено количество на депонираните битови отпадъци“ се докладват 533 979,16 тона/година, което възлиза на над 98 % от крайната цел от 540 000 тона/година. Проектите, които завършват като „неактивни“ следва да окажат допълнителен принос към постигнатите стойности</p> <p>В резултат на целенасочените усилия на УО на ОПОС за намаляване риска от загуба на средства по програмата и увеличаване приноса към крайните цели, на 27.10.2023 г. се сключи договор за предоставяне на финансиране на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за дейности по закриване и техническа рекултивация на 32 броя общински депа за отпадъци, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС. Успоредно с това се изпълниха и общинските проекти за рекултивация на депа</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		<p>за отпадъци. В тази връзка по индикатор 2.4. „Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14“ се докладват 87 бр. депа, с което значително се преизпълни първоначално заложената крайна цел от 57 бр. рекултивирани общински депа.</p> <p>Освен срещнатите предизвикателства с хоризонтален характер за всички приоритетни оси, за ос 2 могат да бъдат очертани следните специфични проблеми: забавяне при сключването на договори с оператори за експлоатация на изградените инсталации и съоръжения, закъснения в доставките на машини и съоръжения, необходимост от известен период от време, през което изградените по проектите инсталации и съоръжения да бъдат обезпечени с необходимите количества отпадъци и да заработят с пълен капацитет, както и нужда от време за доказване на индикаторите по проектите. Не на последно следва да се отбележи, че планираният в рамките на приоритетната ос „голям проект“ - „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“ не се реализира, след като на 01.04.2023 г. изтече 3-годишният период за сключване на договор с изпълнител на строителните дейности. Проектът се прекрати, като впоследствие беше оттеглен от програмата. Разплатеният аванс в размер на малко над 70 млн. лв. се възстанови от страна на бенефициента и респективно се оттегли от сертифицираните средства по програмата.</p> <p><i>Подробен анализ на срещнатите предизвикателства в обхвата на приоритетната ос е даден в част Б, т. 10. „Оценка на изпълнението на оперативната програма“ от настоящия Окончателен доклад.</i></p>
3	Натура 2000 биоразнообразие и	<p>По приоритетната ос са обявени общо 24 бр. процедури на стойност 114,06 млн. евро (133 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 96 бр. с обща стойност на БФП 83,32 млн. евро или 96,9 % от бюджета. Верифицираните разходи са 81,65 млн. евро или 95 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 81,65 млн. евро или 95 % от бюджета.</p> <p>Предвид спецификите на приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“, по която операциите са изпълнени в защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, за определяне на изпълнението на индикатори СО23 „Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост“ и 3.4. „Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост“ се извърши експертно (ГИС-базирано) отчитане на напредъка. УО на ОПОС инициира изготвяне на пространствени анализи, целящи идентифициране на приноса на одобрените проекти по процедури „Споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България“ и „Споделена визия</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		<p>за екологичната мрежа Натура 2000 в България – 2“, които покриват територията от Натура 2000 на ниво административна област. С оглед на факта, че проектите за пет области са прекратени, се приложи допълнително експертно докладване на напредъка, базирано на ГИС проучването, което обхваща всички операции на ниво област, както и приноса от изпълнените проекти за акваториалната част на мрежата Натура 2000 на Република България в Черно море. Отчетената обща площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост (инд. СО23) е 1 274 220,06 хектара (или 81,3 % от целта), а площта на местообитанията на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост (инд.3.4.) е 2 199 579,17 ха. (76,4 % от целта). Отчетените резултати са по – ниски от планираните, поради факта че през 2023 г. са прекратени 4 бр. АДФП за споделена визия за мрежата Натура 2000, предвидени да окажат съществен принос към двата индикатора. Четирите прекратени проекта обхващат пет административни области – Велико Търново, Габрово, Варна, Ловеч и Сливен, а за област Кюстендил не е подадено проектно предложение. До края на 2023 г. се изпълни успешно проект „Знания за Натура 2000“ на Дирекция „Национална служба за запита на природата“ (НСЗП) в МОСВ, в резултат на който за индикатор 3.6. „Проведени национални информационни кампании“ се отчитат 3 бр. информационни кампании или 100 % от заложената крайна цел. Необходимо е да се отбележи също, че въпреки множеството негативни фактори (<i>сред които опасност от плаващи мини, вследствие на военните действия в Черно море</i>), успешно се завърши и другият проект на Дирекция НСЗП – „Натура 2000 в Черно море“. По проекта са постигнати значими резултати, а именно: 17 бр. инвентаризирани защитени зони, отразени по инд. 3.5. „Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море“ (100 % от целта), 4 бр. оценки на природозащитното състояние на видове и 7 бр. оценки на природозащитното състояние на природни местообитания. Изпълнените проекти, насочени към постигането на специфичната цел по ос 3 – „Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000“, допринасят за постигането на целите по показателите за резултат 3.1 „Видове с подобро природозащитно състояние“ - 49,18 %, 3.2. „Видове птици с подобро състояние“ – 87,5 % и 3.3. „Местообитания с подобро природозащитно състояние“ – 14,4 %. Подробен анализ относно изпълнението на индикаторите за резултат е представен в част Б от настоящия Окончателен доклад.</p> <p>Във връзка с допълнителните мерки по оста и обявената процедура „Подобряване природозащитното състояние на горски природни местообитания и подпомагане на екосистемните услуги, предоставяни от горите, чрез прилагане на лесовъдски практики и залесяване“ са подписани 6 бр. договори за предоставяне на финансиране на държавните горски предприятия, като в резултат на изпълнените проекти е залесена площ от 1 300 хектара.</p> <p>Необходимо е да се отбележи, че първоначално приоритетната ос е дефинирана с цел значителен финансов ресурс да бъде насочен към създаване на институционална инфраструктура от органи за управление на</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		екологичната мрежа Натура 2000, но във връзка с несъстоялите се към 2022 г. промени в Закона за биологичното разнообразие, се приложи нов подход и обхватът на приоритетната ос се измени. Първоначалният законопроект се внесе в Народното събрание през март 2020 г. и с него се предвиждаше създаването на органи за управление на Натура 2000. Това от своя страна доведе до възпрепятстване обявяването на процедури за финансиране на свързаните с това мерки (техническо обезпечаване на тяхната работа и разработване на планове за управление на защитените зони от мрежата Натура 2000). Поради политическата нестабилност, довела до няколко поредни парламента в кратък времеви период, както и с оглед на правилото, че във всяко ново Народно събрание разглеждането на законопроекти започва отначало, т.е. се изисква ново внасяне, едва през месец октомври 2023 г. се прие Закон за изменение и допълнение на Закона за биологичното разнообразие (обн. ДВ., бр. 88 от 2023 г.).
4	Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища	<p>По приоритетната ос са обявени общо 7 бр. процедури на стойност 109,84 млн. евро (132 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 18 бр. с обща стойност на БФП 80,87 млн. евро или 97,3 % от бюджета. Верифицираните разходи са 80,76 млн. евро или 97,2 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 80,76 млн. евро или 97,2 % от бюджета.</p> <p>Отчетеният напредък по индикатор СО20 „Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения“ (F) достигна до 2 129 939 жители. (77,4 % от целта от 2 750 000). Изпълненият проект от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерство на вътрешните работи (ГДПБЗН-МВР) „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“ оказва допълнителен принос за постигане целите на приоритетната ос като по заложения индивидуален за процедурата индикатор „Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения“ се докладва целият брой на населението на страната – 6 447 710 лица.</p> <p>Финансираните мерки със средства от програмата допринасят за намаляване на районите с потенциален риск от наводнения със 103 бр. като изпълнението, надвишаващо заложената цел, е отчетено по индикатор 4.1. „Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения“. УО на ОПОС отчита и намаление на броя на населението в риск от свлачища, във връзка с което по показател 4.2 „Население в риск от свлачища“ се докладва понижение на базовата стойност до 288 620 лица, с което крайната програмна цел е изпълнена с резултат над планирания.</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		<p>Проект „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“ с бенефициент ГД ПБЗН оказва допълнителен принос към резултата с 520 000 лица чрез изпълнението на индивидуалния за процедурата индикатор. Проектът допринася за едно от ключовите постижения в рамките на приоритетната ос, а именно след дългогодишно очакване на национално ниво е внедрена Системата за клетъчно излъчване и разпространение на съобщения за предупреждение на населението BG-ALERT.</p> <p>В рамките на проект „Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГД ПБЗН) в Министерството на вътрешните работи (МВР) бяха установени 6 бр. центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения, отчитат се към индикатор 4.3. „Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения“ като по този начин заложената крайна цел се постигна изцяло.</p> <p>Над планирания резултат от 80 ха. е и докладваното изпълнение по показател 4.4. „Укрепени свлачища“ (F) – 97,51 ха. Въпреки създадите се рискове във фазата на изпълнението на проект „Укрепяване на свлачище SFO 43.65869-01, гр. Своге, кв. Старо село“, който е с най-висок принос (55 хектара) към крайната целева стойност на показател 4.4 “Укрепени свлачища“, които се изразяваха в обстоятелството, че част от проекта е финансирана от ОПОС 2014-2020 г., а средствата и изпълнението на останалите укрепителни дейности се предоставят и извършват от Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ) чрез сключен Споразумителен протокол за съвместно финансиране, проектът е завършен и целта му е постигната.</p> <p>Една от допълнителните мерки, разработени от УО на ОПОС по приоритетната ос, е обявената в края на 2022 г. процедура „Разширяване на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на ниво LAU и модернизация на СРПО на органите на изпълнителната власт“ с общ размер на финансирането от 50 млн. лв. В резултат на изпълнения проект от Дирекция „Комуникационни и информационни системи“ в МВР, успешно е модернизирана и разширена системата за ранно предупреждение на населението на територията на 11 административни области в страната.</p>
5	Подобряване качеството на атмосферния въздух	<p>По приоритетната ос са обявени общо 5 бр. процедури на стойност 324,11 млн. евро (108 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 42 бр. с обща стойност на БФП 298,07 млн. евро или 99,2 % от бюджета. Верифицираните разходи са 297,62 млн. евро или 99,1 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 297,62 млн. евро или 99,1 % от бюджета.</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		<p>Изпълнените проекти по оста допринасят за намаляване на количеството на фините прахови частици (ФПЧ10) и увеличаване на населението, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и азотни оксиди на територията на общини с нарушено качество на въздуха чрез подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво. Проектите адресират наказателната процедура срещу страната във връзка с превишенията на нивата на фини прахови частици. Подмяната на остарели средства за масов транспорт оказва съществен принос за подобряване качеството на въздуха, като с приблизително 500 млн. лв. са доставени 385 бр. екологосъобразни превозни средства: 296 електрически автобуса, 60 тролей и 29 трамвая. По индикатор 5.3. „Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx“ (F) са отчетени 3 387 423 лица, при планирана крайна цел от 3 000 000 лица. По индикатор 5.4. „Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и Nox“ (F) са изпълнени 20 бр. проекти, чрез които е минимизирано замърсяването на въздуха от битовото отопление и транспорта, по този начин заложената цел от 19 бр. проекти е преизпълнена. Постигнатият напредък по показател 5.1 „Количество на ФПЧ10“ (7001,15 тона/година, при базова стойност от 7 347,71 тона/година) също надвишава планираната цел като в резултат на приключените проекти се докладва намаление на ФПЧ10 от 727,15 тона/година.</p> <p>Значителен резултат се отчита и във връзка с осемте изпълнени проекта по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“, по която е договорен финансов ресурс от над 104 млн. лв. Същността на интервенцията се състои в стимулирането на домакинствата да се откажат от използването на отоплителни уреди на дърва и въглища срещу възможността да получат нови енергийно ефективни отоплителни устройства, използващи електричество, пелети или газ. По проектите в рамките на процедурата се отчитат следните резултати: с екологични алтернативи са подменени високоемисионните отоплителни уреди на твърдо гориво на 27 151 домакинства в 8 общини, броят на подменените отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи е 31 060.</p>
6	Техническа помощ	<p>По приоритетната ос са обявени общо 2 бр. процедури на стойност 47,54 млн. евро (120 % от бюджета). Сключените договори/издадени заповеди са 26 бр. с обща стойност на БФП 39,63 млн. евро или 99,9 % от бюджета. Верифицираните разходи са 39,56 млн. евро или 99,8 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 39,56 млн. евро или 99,8 % от бюджета.</p> <p>Основните резултати от изпълнението на мерките по тази ос през програмния период са свързани с приноса към трите специфични цели - укрепване на административния капацитет на отговорните структури с цел ефективно</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола; повишаване на осведомеността сред широката общественост за програмата и за приноса на ЕСИФ; осигуряване на прозрачност и информация от практическо значение за всички целеви групи и укрепване капацитета на бенефициентите за успешно реализиране на проектите. Техническата помощ в рамките на ОПОС предостави необходимата подкрепа за управлението на програмата, както и за въвеждане на добри практики и подходи в програмирането, изпълнението и мониторинга. Приоритетната ос е адресирана също към осигуряването на контрол и оценка на програмата, както и на мерки за комуникация и популяризиране, обмяна на опит и изграждане на експертен и високо квалифициран човешки ресурс.
7	Подкрепа за бежанците от Украйна в България	<p>Първоначално при формирането и одобрението на ОПОС 2014-2020 г. в обхвата на програмата попадат тематични цели 5 „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска“ и 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ от Споразумението за партньорство. Впоследствие, с цел адресиране на актуалните нужди във връзка с миграционните предизвикателства и увеличените цени на енергия, през 2022 г. и 2023 г. са присъединени и тематични цели 3 „Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР) и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)“ и 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация“. В тази връзка с Решение на Европейската комисия от 21.10.2022 г. в изпълнение на РМС № 328/20.05.2022 г. (изм. и доп. с РМС № 347 и РМС № 364) за одобряване на средства за обезпечаването на действия по линия на сближаването за бежанците в Европа, е одобрено изменение на програмата, с което се създава специална приоритетна ос 7 „Подкрепа за бежанците от Украйна в България“, чрез която се предоставят ресурси за украинските бежанци в Европа. ОПОС 2014-2020 г. насочи финансови средства в мярка, с която се осигури подкрепа за бежанци от Република Украйна в България. На 26.09.2022 г. е обявена процедура и на 17.10.2022 г. е подписан договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на Министерството на туризма в размер на 15,5 млн. евро. Верифицираните разходи са 15,5 млн. евро или 99,1 % от бюджета. Въз основа на отчетените разходи от бенефициентите и след използване на възможността на Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) за прилагане на 100% ставка на финансиране от ЕС на разходите за 10-та счетоводна година (СГ), сертифицираните разходи по оста достигат до 15,5 млн. евро или 99,1 % от бюджета.</p> <p>Постигнатите стойности по показателите за напредък са следните: за 7.2. „Общ брой на лицата, получили подкрепа“ – 66 711 лица, за 7.3. „Брой деца под 18 години“ – 28 047 лица и за 7.1. „Разселени лица от</p>

ID	Приоритетна ос	Ключова информация относно изпълнението на приоритетната ос с позоваване на ключови събития, значителни проблеми и стъпките, предприети за преодоляване на тези проблеми
		Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България“ – 66 711 лица.
8	Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE	<p>През месец ноември 2023 г. УО на ОПОС представи на службите на Европейската комисия допълнена версия на оперативната програма, в която е разработена специална приоритетна ос 8 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“ с бюджет от 144,9 млн. евро от двата фонда (КФ и ЕФРР). По този начин програмата осигурява подкрепа за малки и средни предприятия (МСП), засегнати от повишените цени на електроенергията, чрез бенефициент Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Междувременно УО активно работи в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни, в следствие на което на 30.10.2023 г. е обявена и процедура за набиране на проектни предложения. На 14.11.2023 г. е подписан АДФП за 144,9 млн. евро с Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за изпълнението на проект „Осигуряване на подкрепа на особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП чрез мярка, прилагана от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (SAFE)“. Проектът приключи на 07.12.2023 г. като общият размер на верифицираните и сертифицираните средства възлиза на 144,9 млн. евро.</p> <p>Постигнатите стойности по специфичните показатели за резултат са както следва: за 8.1 „Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП“ (ЕФРР) – 105 894 397,95 евро и за 8.2. „Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП“ (КФ) – 38 997 936,92 евро.</p> <p>По индикатор CO01 „Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа“ се докладват 41 436 бр. предприятия, съответно и по показател CO02 „Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства“ се отчитат 41 436 бр. предприятия.</p>

3.2. Общи и специфични за програмата показатели (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

Приоритетни оси, различни от техническа помощ

Приоритетна ос	1 - Води
Инвестиционен приоритет	бii - Инвестиции във водния сектор за съобразяване с изискванията на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда и за вземане на мерки във връзка с нуждите, установени от държавите членки, от инвестиции, които надхвърлят тези изисквания.

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 1 / бii

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	лица		1 400 000,00			1 532 727			Тъй като по териториално разположение някои агломерации попадат в обхвата както на проекти с бенефициенти-общини, така и на проекти с бенефициенти-ВиК Оператори, за индикаторите по отношение на еквивалент жители/жители на същите се прилага ръчно отчитане. Съобразява се избягване на припокривания на ниво програма между отделните процедури и за да се гарантира липсата на двойно отчитане по отношение на елементите свързаност/пречистване (канал), както и по отношение на свързаност (водопровод), се отчита по-голямата стойност на съответния индикатор от двата проекта. По-малкият брой екв.ж./ж. по единия проект се приема за включен в броя екв.ж./ж. по другия проект, тъй като се касае за едни и същи допустими дейности на територията на едни и същи населени места, въпреки че реалните интервенции са с различен териториален обхват. Гаранция за липса на припокриване и на риск от двойно финансиране е осигурена на етап оценка на проектните предложения. По този начин на ниво програма индикатори CO18, CO19 и 1.1 се отчитат само един път, като се взема стойността на индикатора от проекта, по който се отчита по-големия брой екв.ж./ж.
S	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	лица		1 400 000,00			1 702 327			
F	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	еквивалент жители		1 180 000,00			1 341 348			Тъй като по териториално разположение някои агломерации попадат в обхвата както на проекти с бенефициенти-общини, така и на проекти с бенефициенти-ВиК Оператори, за индикаторите по отношение на еквивалент жители/жители на същите се прилага ръчно отчитане. Съобразява се избягване на припокривания на ниво програма между отделните процедури и за да се гарантира липсата на двойно отчитане по отношение на елементите свързаност/пречистване (канал), както и по отношение на свързаност (водопровод), се отчита по-голямата стойност на

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
											съответния индикатор от двата проекта. По-малкият брой екв.ж./ж. по единия проект се приема за включен в броя екв.ж./ж. по другия проект, тъй като се касае за едни и същи допустими дейности на територията на едни и същи населени места, въпреки че реалните интервенции са с различен териториален обхват. Гаранция за липса на припокриване и на риск от двойно финансиране е осигурена на етап оценка на проектните предложения. По този начин на ниво програма индикатори CO18, CO19 и 1.1 се отчитат само един път, като се взима стойността на индикатора от проекта, по който се отчита по-големия брой екв.ж./ж.
S	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	еквивалент жители		1 180 000,00			1 786 630			
F	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	Брой		25,00			24			Поради факта, че за ПСОВ Враца са изпълнени мероприятия за рехабилитация и модернизация в рамките на два проекта, същият е отчетен веднъж.
S	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	Брой		25,00			24			
F	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой		18,00			24			Целевата стойност по инд. 1.5. е надвишена във връзка с отчетения индивидуален за процедурата индикатор по проект "ПУРБ 2022 -2027 г." - 8 бр. актуализирани стратегически документи.
S	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой		18,00			24			Целевата стойност на индикатора се формира от следните проекти: „Изготвяне на екологични оценки и оценки за съвместимост за целите на приемане на Планове за управление на речните басейни за периода 2016 - 2021 г. и Морската стратегия и програмите от мерки към тях“ - 5 бр.; „Подпомагане на ефективността, управлението и институционалния капацитет в отрасъл ВиК“ – 10 бр.; „Доизграждане на мрежите за мониторинг на количеството на водите“ – 1 бр.; „ПУРБ 2022-2027“ (Индивидуален за процедурата индикатор) – 8 бр.

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	232 157,00			192 384,00			99 547,00		
S	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	2 142 957,00			2 142 957,00			2 142 101,00		
F	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	793 970,00			425 052,00			292 542,00		
S	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	2 252 336,00			2 238 995,00			2 238 995,00		
F	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	16,00			14,00			10,00		
S	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	29,00			28,00			28,00		

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	15,00			15,00			15,00		
S	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	24,00			24,00			24,00		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	95 720,00			95 720,00			0,00		
S	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	1 770 744,00			253 746,00			238 113,00		
F	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	148 713,00			140 634,00			16 317,00		
S	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	1 873 124,00			1 343 295,00			795 324,00		
F	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	6,00			4,00			1,00		
S	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	24,00			17,00			15,00		
F	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	15,00			14,00			8,00		
S	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	24,00			24,00			15,00		

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	0,00			0,00			0,00		
S	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	225 015,00			0,00			0,00		
F	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	0,00			0,00			0,00		
S	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	562 863,00			0,00			0,00		
F	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	0,00			0,00			0,00		
S	1.4	Изградени/рехабилитирани/реконструирани ПСОВ	10,00			0,00			0,00		
F	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	0,00			0,00			0,00		
S	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програмни/стратегически документи	15,00			0,00			0,00		

Приоритетна ос	1 – Води
Инвестиционен приоритет	бii - Инвестиции във водния сектор за съобразяване с изискванията на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда и за вземане на мерки във връзка с нуждите, установени от държавите членки, от инвестиции, които надхвърлят тези изисквания.
Специфична цел	1 - Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
1.1	Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство	Екв.ж		0,00	2013	1 180 000,00	1 107 272		

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
1.1	Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство	396 199,00		254 313,00		121 803,00		196 271,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
1.1	Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство	196 271,00		0,00		0,00		0,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
1.1	Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство	0,00	

Приоритетна ос	1 – Води
Инвестиционен приоритет	бii - Инвестиции във водния сектор за съобразяване с изискванията на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда и за вземане на мерки във връзка с нуждите, установени от държавите членки, от инвестиции, които надхвърлят тези изисквания.
Специфична цел	2 - Подобряване оценката на състоянието на водите

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
1.2	Водни тела с подобрен мониторинг на количественото състояние	Брой		90,00	2013	140,00	199		В резултат на изпълнението на проект „Доизграждане на мрежите за мониторинг на количеството на водите“ са отчетени 109 бр. водни тела, резултатът от 199 бр. е формиран като към тях е добавена базовата стойност.
1.3	Водни тела с подобрен мониторинг на химичното състояние	Брой		153,00	2013	173,00	173		Стойността от 20 бр. (разлика от целева и базова) е постигната с проект "Разработване и въвеждане на методи за анализ на води, седименти и биота и дооборудване на лаборатории на Изпълнителната агенция по околна среда".

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
1.2	Водни тела с подобрен мониторинг на количественото състояние	90,00		90,00		90,00		90,00	
1.3	Водни тела с подобрен мониторинг на химичното състояние	173,00		173,00		153,00		153,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
1.2	Водни тела с подобрен мониторинг на количественото състояние	90,00		90,00		90,00		90,00	
1.3	Водни тела с подобрен мониторинг на химичното състояние	153,00		153,00		153,00		153,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
1.2	Водни тела с подобрен мониторинг на количественото състояние	90,00	
1.3	Водни тела с подобрен мониторинг на химичното състояние	153,00	

Приоритетна ос	2 – Отпадъци
Инвестиционен приоритет	ба - Инвестиции в сектора на отпадъците за съобразяване с изискванията на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда и за вземане на мерки във връзка с нуждите, установени от държавите членки, от инвестиции, които надхвърлят тези изисквания

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 2 / 6а

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	тона/година	По-слабо развити региони	240 000,00			209956,94			
S	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	тона/година	По-слабо развити региони	240 000,00			226694,94			Докладваната целева стойност на избраните операции е по – малка от тази в предходния отчетен период, поради факта, че проект "Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на генерираните отпадъци от община Елхово и община Болярово на територията на община Елхово" с целева стойност от 4 000 тона/година е прекратен.

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	88 336,00			68 308,00			30 366,00		
S	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	226 694,94			230 694,94			230 694,94		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	17 316,00			17 316,00			0,00		
S	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	222 224,94			189 075,94			17 336,00		

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	0,00			0,00			0,00		
S	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	0,00			0,00			0,00		

Приоритетна ос	2 – Отпадъци
Инвестиционен приоритет	6а - Инвестиции в сектора на отпадъците за съобразяване с изискванията на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда и за вземане на мерки във връзка с нуждите, установени от държавите членки, от инвестиции, които надхвърлят тези изисквания
Специфична цел	1 - Намаляване на количеството депонирани битови отпадъци

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
2.1.	Намалено количество на депонираните битови отпадъци	тонове	По-слабо развити региони	0,00	2012	540 000,00	533 979,16		УО прилага ръчно отчитане на индикатор 2.1, който включва кумулативния принос по индивидуалните за процедурите индикатори, отчитащи количеството отпадъци, отклонено от депониране (базова стойност минус целева стойност). Това са индикаторите: Общо количество депонирани битови отпадъци от обслужваните от инсталацията за компостиране населени места; Общо количество депонирани битови отпадъци от обслужваните от анаеробната инсталация населени места; Общо количество депонирани битови отпадъци от обслужваните от инсталацията за компостиране населени места; Общо количество депонирани битови отпадъци от обслужваните от всички инсталации населени места; Общо количество депонирани битови отпадъци от обслужваните от инсталациите за компостиране и площадките за компостиране на място населени места.
2.4	Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14.	брой	По-слабо развити региони	0,00	2019	57,00	87		

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
2.1.	Намалено количество на депонираните битови отпадъци	297 390,18		221 631,87		0,00			
2.4	Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14.	48,00		23,00		0,00			

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
2.1.	Намалено количество на депонираните битови отпадъци								
2.4	Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14.								

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
2.1.	Намалено количество на депонираните битови отпадъци		
2.4	Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14.		

Не е валидирано

Приоритетна ос	3 - Натура 2000 и биоразнообразие
Инвестиционен приоритет	6d - Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите и насърчаване на екосистемните услуги, включително чрез "Натура 2000" и екологосъобразните инфраструктури

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 3 / 6d

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	По-слабо развити региони	1 565 668,00			1 274 220,96			За отчитане на реалния принос към показател CO23 "Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост" в рамките на отчетния период се приложи експертно ГИС-базирано отчитане на реализирания напредък.
S	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	По-слабо развити региони	1 565 668,00			1 357 184,76			За отчитане на реалния принос към показател CO23 "Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост" в рамките на отчетния период се приложи експертно ГИС-базирано отчитане на реализирания напредък.
F	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	По-слабо развити региони	2 878 749,00			2 199 579,17			За отчитане на реалния принос към показател 3.4 "Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост" в рамките на отчетния период се приложи експертно ГИС-базирано отчитане на реализирания напредък.
S	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	По-слабо развити региони	2 878 749,00			2 264 034,67			За отчитане на реалния принос към показател 3.4 "Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост" в рамките на отчетния период се приложи експертно ГИС-базирано отчитане на реализирания напредък.
F	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	брой	По-слабо развити региони	17,00			17			
S	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	брой	По-слабо развити региони	17,00			17			
F	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	По-слабо развити региони	3,00			3			
S	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	По-слабо развити региони	3,00			3			

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	1 274 220,96			707 347,59			0,00		
S	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	1 594 255,89			1 594 255,89			248 432,27		
F	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	967 766,48			711 777,32			0,00		
S	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	1 662 642,43			1 662 642,43			0,00		
F	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	0,00			0,00			0,00		
S	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	17,00			17,00			17,00		
F	3.6	Проведени национални информационни кампании	1,00			1,00			1,00		
S	3.6	Проведени национални информационни кампании	3,00			3,00			3,00		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
S	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	248 432,27			247 723,96			247 723,96		
F	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
S	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
F	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	0,00			0,00			0,00		
S	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	17,00			17,00			17,00		
F	3.6	Проведени национални информационни кампании	1,00			1,00			0,00		
S	3.6	Проведени национални информационни кампании	3,00			3,00			3,00		

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
S	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
F	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
S	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	0,00			0,00			0,00		
F	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	0,00			0,00			0,00		
S	3.5	Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море	0,00			0,00			0,00		
F	3.6	Проведени национални информационни кампании	0,00			0,00			0,00		
S	3.6	Проведени национални информационни кампании	0,00			0,00			0,00		

Приоритетна ос	3 - Натура 2000 и биоразнообразие
Инвестиционен приоритет	6d - Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите и насърчаване на екосистемните услуги, включително чрез "Натура 2000" и екологосъобразните инфраструктури
Специфична цел	1 - Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
3.1	Видове с подобро природозащитно състояние	%	По-слабо развити региони	48,36% от видовете са в благоприятно състояние към 2013 г.	2013	49,18 % с подобрени или запазени благоприятни оценки на природозащитното състояние към 2020 г.	49,18 %		Индикаторът измерва приноса на програмата по отношение на видовете, които през 2013 г. са докладвани по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за хабитатите в различно от "благоприятно" природозащитно състояние
3.2	Видове птици с подобро състояние	%	По-слабо развити региони	82,50% от птиците са в благоприятно състояние към 2013 г.	2013	83,33% от птиците са с подобро или запазено сигурно състояние към 2020 г.	87,5 %		Индикаторът измерва приноса на програмата по отношение на видовете птици, които през 2013 г. са докладвани по чл. 12 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици в различно от "благоприятно" природозащитно състояние
3.3	Местообитания с подобро природозащитно състояние	%	По-слабо развити региони	5,56% от местообитанията са в благоприятно състояние към 2013 г.	2013	7,78% с подобрени или запазени благоприятни оценки на природозащитното състояние към 2020 г.	14,4%		Индикаторът измерва приноса на програмата по отношение на местообитанията, които през 2013 г. са докладвани по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО за хабитатите в различно от "благоприятно" природозащитно състояние.

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
3.1	Видове с подобро природозащитно състояние		48,36%		48,36%		48,36%		48,36%
3.2	Видове птици с подобро състояние		82,50%		82,50%		82,50%		82,50%
3.3	Местообитания с подобро природозащитно състояние		5,56%		5,56%		5,56%		5,56%

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
3.1	Видове с подобро природозащитно състояние		48,36%		0		0		0
3.2	Видове птици с подобро състояние		82,50%		0		0		0
3.3	Местообитания с подобро природозащитно състояние		5,56%		0		0		0

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
3.1	Видове с подобро природозащитно състояние		0
3.2	Видове птици с подобро състояние		0
3.3	Местообитания с подобро природозащитно състояние		0

Приоритетна ос	4 - Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища
Инвестиционен приоритет	5ii - Насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 4 / 5ii

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	лица		2 750 000,00			2 129 939			Проект „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“ оказа допълнителен принос като по заложения индивидуален за процедурата индикатор „Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения“ се докладват 6 447 710 лица.
S	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	лица		2 750 000,00			2 101 979			
F	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	брой		6,00			6			
S	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	брой		6,00			6			
F	4.4	Укрепени свлачища	хектара		80,00			97,51			
S	4.4	Укрепени свлачища	хектара		80,00			97,51			

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	150 237,00			145 063,00			76 648,00		
S	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	1 451 979,00			1 451 979,00			1 456 327,00		
F	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	6,00			4,00			3,00		
S	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	6,00			6,00			6,00		
F	4.4	Укрепени свлачища	12,40			12,26			3,47		
S	4.4	Укрепени свлачища	95,01			95,01			95,01		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	55 783,00			15 051,00			0,00		
S	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	1 457 539,00			1 391 114,00			1 391 114,00		
F	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	2,00			0,00			0,00		
S	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	6,00			6,00			6,00		
F	4.4	Укрепени свлачища	3,47			3,47			0,00		
S	4.4	Укрепени свлачища	30,40			11,00			0,00		

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	0,00			0,00			0,00		
S	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	1 391 114,00			0,00			0,00		
F	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	0,00			0,00			0,00		
S	4.3	Установени центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения	6,00			0,00			0,00		
F	4.4	Укрепени свлачища	0,00			0,00			0,00		
S	4.4	Укрепени свлачища	0,00			0,00			0,00		

Приоритетна ос	4 - Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища
Инвестиционен приоритет	5ii - Насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия
Специфична цел	1 - Повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
4.1	Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения	Брой		116,00	2013	26,00	13		С общо 103 бр. са намалели районите със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения. Изпълнените проекти с принос към постигане на целевата стойност на индикатора са, както следва: "Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения" (4 бр.), "Създаване на Система за управление на водите в басейна на река Искър (СУВ-БРИ) като първа фаза на Национална система за управление на водите в реално време (НСУВРВ)" - (4 бр.) , "Рехабилитация на язовир „Синкевица“ и съоръженията към него, находящ се в кв. Славовци, гр. Габрово"(1 бр.), "Въвеждане на мерки за превенция и управление на риска от наводнения на яз. "Келанджика"(1 бр.), "Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения" (976р.)

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
4.1	Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения	17,00		114,00		115,00		116,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
4.1	Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения	116,00		0,00		0,00		0,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
4.1	Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения	0,00	

Приоритетна ос	4 - Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища
Инвестиционен приоритет	5ii - Насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия
Специфична цел	2 - Повишаване защитата на населението от свлачищни процеси

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
4.2	Население в риск от свлачища	Лица		520 000,00	2012	300 000,00	288 620		Чрез изпълнените проекти се отчита намаление на населението в риск от свлачища с общо 231 380 лица. Отчетеният резултат от 288 620 лица е формиран по следния начин: 520 000 (базова стойност) – 231 380 = 288 620 лица., от което следва че индикаторът е изпълнен на д целевата стойност от 300 000 лица. Чрез проект "Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер" е обхванато цялото население (520 000 лица) в свлачищните райони.

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
4.2	Население в риск от свлачища	448 395,00		502 698,00		508 203,00		510 211,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
4.2	Население в риск от свлачища	520 000,00		0,00		0,00		0,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
4.2	Население в риск от свлачища	0,00	

Приоритетна ос	5 - Подобряване качеството на атмосферния въздух
Инвестиционен приоритет	6iv - Предприемане на действия за подобряване на градската среда, ревитализиране на градове, регенериране и обеззаразяване на промишлени зони (включително зони в процес на преобразуване), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шумовото замърсяване

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 5 / 6iv

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	Лица		3 000 000,00			3 387 423			
S	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	Лица		3 000 000,00			3 107 176			
F	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой		19,00			20			
S	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой		19,00			20			

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	282 042,00			0,00			0,00		
S	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	3 120 610,00			3 120 610,00			3 087 423,00		
F	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	8,00			3,00			0,00		
S	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	20,00			20,00			19,00		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		
S	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	3 016 535,00			0,00			0,00		
F	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		
S	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	18,00			0,00			0,00		

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		
S	5.3	Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		
F	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		
S	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	0,00			0,00			0,00		

Приоритетна ос	5 - Подобряване качеството на атмосферния въздух
Инвестиционен приоритет	6iv - Предприемане на действия за подобряване на градската среда, ревитализиране на градове, регенериране и обеззаразяване на промишлени зони (включително зони в процес на преобразуване), намаляване на замърсяването на въздуха и насърчаване на мерки за намаляване на шумовото замърсяване
Специфична цел	1 - Намаляване замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на ФПЧ10 /Nox

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
5.1	Количество на ФПЧ10	тона/година		7 347,71	2011	7 001,15	6620,56		Намалението в резултат от изпълнението на проектите е 727,15 т/г. Отчетената стойност от 6620,56 т/г. е формирана, както следва: 7347,71 (базова стойност) – 727,15 = 6 620,56 т/г. Отчетената стойност на намалението надвишава целта на индикатора.

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
5.1	Количество на ФПЧ10		7 343,68		7347,71		7347,71		7347,71

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
5.1	Количество на ФПЧ10		7347,71		0		0		0

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
5.1	Количество на ФПЧ10		0

Приоритетна ос	7 - Подкрепа за бежанците от Украйна в България
Инвестиционен приоритет	9i - Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост

Таблица 2А : Общи показатели за резултатите за ЕСФ и ЕСФ REACT-EU (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет и по категория региони). Данните за всички общи показатели за резултатите по ЕСФ (със и без целева стойност) се отчитат с разбивка по пол. По приоритетната ос за техническа помощ се отчитат само тези общи показатели, за които е определена целева стойност - 7 / 9i

ID	Показател	Категория региони	Общ показател за изпълнението, използван като основа за определяне на целеви стойности	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Целева стойност (2023 г.)			Кумулативна стойност			Съотношение на постиженията			2023	
					Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Мъже	Жени
CR01	неактивни участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR02	участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR03	участници, които при напускане на операцията получават квалификация	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR04	участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR05	участници в неравностойно положение, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, ангажирани са с образование/обучение, получили са квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR06	участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR07	участници, чието положение на пазара на труда в рамките на шест месеца след напускане на операцията е по-добро	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR08	участници на възраст над 54 години, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					
CR09	участници в неравностойно положение, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони						0,00	0,00	0,00					

ID	Показател	Категория региони	2022		2021		2020		2019		2018		2017	
			Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
CR01	неактивни участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR02	участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR03	участници, които при напускане на операцията получават квалификация	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR04	участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR05	участници в неравностойно положение, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, ангажирани са с образование/обучение, получили са квалификация	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR06	участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR07	участници, чието положение на пазара на труда в рамките на шест месеца след напускане на операцията е по-добро	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR08	участници на възраст над 54 години, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR09	участници в неравностойно положение, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

table4a	Показател	Категория региони	2016		2015		2014	
			Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
CR01	неактивни участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR02	участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR03	участници, които при напускане на операцията получават квалификация	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

table4a	Показател	Категория региони	2016		2015		2014	
			Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
CR04	участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR05	участници в неравностойно положение, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, ангажирани са с образование/обучение, получили са квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR06	участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR07	участници, чието положение на пазара на труда в рамките на шест месеца след напускане на операцията е по-добро	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR08	участници на възраст над 54 години, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CR09	участници в неравностойно положение, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Приоритетна ос	7 - Подкрепа за бежанците от Украйна в България
Инвестиционен приоритет	9i - Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост

Таблица 2В : Специфични за програмата показатели за резултатите за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU

ID	Показател	Категория региони	Мерна единица за показателя	Показател за изпълнението, използван като основа за определяне на целеви стойности	Мерна единица за базовата и целевата стойност	Целева стойност (2023 г.)			Съотношение на постиженията			2023					
						Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Кумулативна			Общо за годината		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Брой (брой)	ССО01 Общ брой на подкрепените лица	Брой	72 300,00						0,00	0,00	0,00	66 711		66711

ID	Показател	Категория региони	2022						2021					
			Кумулативна			Общо за годината			Качествена			Кумулативна		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00

ID	Показател	Категория региони	2020						2019					
			Кумулативна			Общо за годината			Качествена			Кумулативна		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00

ID	Показател	Категория региони	2018						2017					
			Кумулативна			Общо за годината			Качествена			Кумулативна		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00

ID	Показател	Категория региони	2016						2015					
			Кумулативна			Общо за годината			Качествена			Кумулативна		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00	0,00

ID	Показател	Категория региони	2014					
			Кумулативна			Общо за годината		
7.1	Разселени лица от Украйна, получили първоначален прием и незабавна подкрепа след пристигане в България	По-слабо развити региони	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Приоритетна ос	7 - Подкрепа за бежанците от Украйна в България
Инвестиционен приоритет	9i - Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост

Таблица 4А : Общи показатели за резултатите за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU - 7 / 9i

ID	Показател	Категория региони	Целева стойност (2023 г.)			Кумулативна стойност			Съотношение на постиженията			2023		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени

ID	Показател	Категория региони	2022			2021			2020		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени

ID	Показател	Категория региони	2019			2018			2017		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени

ID	Показател	Категория региони	2016			2015			2014		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени

Приоритетна ос	7 - Подкрепа за бежанците от Украйна в България
Инвестиционен приоритет	9i - Активно приобщаване, включително с оглед на насърчаване на равните възможности и активното участие, и по-добрата пригодност за заетост

Таблица 4Б: Специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕСФ, ЕСФ REACT-EU, ИМЗ и ИМЗ REACT-EU - 7

ID	Показател	Категория региони	Мерна единица	Целева стойност (2023 г.)			Кумулативна стойност			Съотношение на постиженията			2023		
				Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	По-слабо развити региони	брой	72 300,00			0,00	0,00	0,00	0,00			66 711		
7.3	Брой деца под 18 години	По-слабо развити региони	брой	29 900,00			0,00	0,00	0,00	0,00			28 047		

ID	Показател	Категория региони	2022			2021			2020			2019			2018		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.3	Брой деца под 18 години	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

ID	Показател	Категория региони	2017			2016			2015			2014		
			Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.3	Брой деца под 18 години	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Приоритетна ос	8 - Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE
Инвестиционен приоритет	3d - Предоставяне на подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалните, националните и международните пазари и за участие в процеса на иновации

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 8 / 3d

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа	предприятия		41 436,00			41 436,00			
S	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа	предприятия		41 436,00			41 436,00			
F	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства	предприятия		41 436,00			41 436,00			
S	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства	предприятия		41 436,00			41 436,00			

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
S	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
F	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									
S	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
S	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
F	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									
S	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									

(1)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
S	CO01	Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа									
F	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									
S	CO02	Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства									

Приоритетна ос	8 - Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE
Инвестиционен приоритет	3d - Предоставяне на подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалните, националните и международните пазари и за участие в процеса на иновации
Специфична цел	1 - Подкрепа за МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията.

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
8.1	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП	евро		0,00	2021	39 000 000,00	38 997 937		
8.2	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП	евро		0,00	2021	105 900 000,00	105 894 398		

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
8.1	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП								
8.2	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП								

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
8.1	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП								
8.2	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП								

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
8.1	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП		
8.2	Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП		

Приоритетни оси за техническа помощ

Таблица 3А: Общи и специфични за програмата показатели за крайния продукт за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд (по приоритетна ос, инвестиционен приоритет, разпределени по категории региони за ЕФРР) - 6

Приоритетна ос						6 - Техническа помощ					Забележки
(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	
F	6.10	Обучени служители на бенефициентите	Брой		1 400,00			1842			Постигнатият напредък по изпълнението на показателя се докладва в края на програмния период на базата на ежемесечно преброяване на присъствалите служители на бенефициентите на организирани обучения. В периода на COVID пандемията обученията са провеждани онлайн.
S	6.10	Обучени служители на бенефициентите	Брой		1 400,00			1400			За индикатор 6.10 се ползва база данни за изчисляване на кумулативната стойност на показателя в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по ПО 6 "Техническа помощ".
F	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	Брой		40,00			153			Постигнатият напредък по изпълнението на показателя се докладва на базата на ежемесечно попълване на организирани за бенефициентите обучения по теми, необходими за управление и изпълнение на проектите. Преброени са само присъствените обучения. В периода на COVID пандемията обученията са провеждани онлайн.
S	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	Брой		40,00			40			Индикатор 6.11 се изчислява на база за 8 теми по всеки от 5-те приоритета. Кумулативната стойност на показателя е определена в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по ПО 6 "Техническа помощ".
F	6.5	Обучени служители на УО	Брой		123,00			174			Постигнатият напредък по изпълнението на показателя се докладва на базата на ежемесечно преброяване на ново обучени служители на УО.
S	6.5	Обучени служители на УО	Брой		123,00			123			Индикатор 6.5 се изчислява кумулативно, в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 "Техническа помощ".
F	6.6	Обучения за служители на УО	Брой		24,00			353			Постигнатият напредък се докладва на базата на ежемесечно попълване на данни за обучения по тематични области.
S	6.6	Обучения за служители на УО	Брой		24,00			24			Индикатор 6.6 се изчислява в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 "Техническа помощ", по който са дефинирани 24 броя тематични области, които обхващат необходимите компетенции свързани с управление и изпълнение на програмата.
F	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	Брой		123,00			117			Постигнатият напредък по изпълнението на показателя се докладва на базата на ежемесечно попълване на броя на служителите на които е изплатено възнаграждение.
S	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	Брой		123,00			123			Индикатор 6.7 се изчислява кумулативно, в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по Приоритетна ос 6 "Техническа помощ".

(1)	ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Целева стойност (2023 г.) — общо	Целева стойност (2023 г.) — мъже	Целева стойност (2023 г.) — жени	2023 Общо	2023 Мъже	2023 Жени	Забележки
F	6.8	Извършени оценки по програмата	Брой		5,00			8			Стойността на индикатора се изчислява на база изготвени оценки по програмата.
S	6.8	Извършени оценки по програмата	Брой		5,00			5			Индикатор 6.8 се изчислява кумулативно, в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по Приоритетна ос 6 "Техническа помощ".
F	6.9	Информационни кампании	Брой		7,00			12			Стойността на индикатора се изчислява на база Годишен отчет за изпълнение на мерките за информация и публичност, в който се представят проведените информационни кампании.
S	6.9	Информационни кампании	Брой		7,00			7			Индикатор 6.9 се изчислява кумулативно, в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по Приоритетна ос 6 "Техническа помощ".

(1) S = Кумулативна стойност — резултати, които трябва да бъдат изпълнени от избрани операции [прогноза, предоставена от бенефициерите], F = кумулативна стойност — резултати, изпълнени от операциите [действително постигнати]

(1)	ID	Показател	2022 Общо	2022 Мъже	2022 Жени	2021 Общо	2021 Мъже	2021 Жени	2020 Общо	2020 Мъже	2020 Жени
F	6.10	Обучени служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.10	Обучени служители на бенефициентите	590,00			590,00			590,00		
F	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	43,00			43,00			43,00		
F	6.5	Обучени служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.5	Обучени служители на УО	123,00			123,00			123,00		
F	6.6	Обучения за служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.6	Обучения за служители на УО	24,00			24,00			24,00		
F	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	0,00			0,00			0,00		
S	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	123,00			123,00			123,00		
F	6.8	Извършени оценки по програмата	6,00			4,00			4,00		
S	6.8	Извършени оценки по програмата	6,00			6,00			6,00		
F	6.9	Информационни кампании	7,00			6,00			5,00		
S	6.9	Информационни кампании	8,00			8,00			8,00		

(1)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
F	6.10	Обучени служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.10	Обучени служители на бенефициентите	590,00			590,00			240,00		
F	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	40,00			40,00			23,00		
F	6.5	Обучени служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.5	Обучени служители на УО	123,00			123,00			123,00		
F	6.6	Обучения за служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.6	Обучения за служители на УО	24,00			24,00			4,00		
F	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	0,00			0,00			0,00		
S	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	121,00			123,00			123,00		
F	6.8	Извършени оценки по програмата	0,00			0,00			0,00		

(I)	ID	Показател	2019 Общо	2019 Мъже	2019 Жени	2018 Общо	2018 Мъже	2018 Жени	2017 Общо	2017 Мъже	2017 Жени
S	6.8	Извършени оценки по програмата	5,00			5,00			1,00		
F	6.9	Информационни кампании	4,00			3,00			1,00		
S	6.9	Информационни кампании	5,00			3,00			3,00		

(I)	ID	Показател	2016 Общо	2016 Мъже	2016 Жени	2015 Общо	2015 Мъже	2015 Жени	2014 Общо	2014 Мъже	2014 Жени
F	6.10	Обучени служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.10	Обучени служители на бенефициентите	240,00			0,00			0,00		
F	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	0,00			0,00			0,00		
S	6.11	Обучения за служители на бенефициентите	23,00			0,00			0,00		
F	6.5	Обучени служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.5	Обучени служители на УО	123,00			0,00			0,00		
F	6.6	Обучения за служители на УО	0,00			0,00			0,00		
S	6.6	Обучения за служители на УО	4,00			0,00			0,00		
F	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	0,00			120,00			0,00		
S	6.7	Заети лица (на пълно работно време), чиито заплати се съфинансират по ТП.	123,00			123,00			0,00		
F	6.8	Извършени оценки по програмата	0,00			0,00			0,00		
S	6.8	Извършени оценки по програмата	1,00			0,00			0,00		
F	6.9	Информационни кампании	0,00			1,00			0,00		
S	6.9	Информационни кампании	1,00			1,00			0,00		

Приоритетна ос	6 - Техническа помощ
Специфична цел	1 - Укрепване на административния капацитет на отговорните структури с цел ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПОС.

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 1

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
6.1	Средно време за одобряване на проектно предложение	Брой дни		155,00	2013	90,00	39		Кумулативната стойност на показателя е отчетена в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 „Техническа помощ“.
6.2	Средно време за верификация на искане за средства	Брой дни		90,00	2013	85,00	47		Средното време за верификация на искане за средства обхваща процесите по издаване на становище за осъществен последващ контрол, извършване на техническа и финансова верификация и плащане на одобрените средства. Кумулативната стойност на показателя е отчетена в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 "Техническа помощ".

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
6.1	Средно време за одобряване на проектно предложение	14,00		28,00		46,00		58,00	
6.2	Средно време за верификация на искане за средства	36,00		62,00		53,00		46,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
6.1	Средно време за одобряване на проектно предложение	58,00		0,00		61,00		90,00	
6.2	Средно време за верификация на искане за средства	45,00		0,00		10,00		0,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
6.1	Средно време за одобряване на проектно предложение	0,00	
6.2	Средно време за верификация на искане за средства	0,00	

Приоритетна ос	6 - Техническа помощ
Специфична цел	2 - Повишаване на осведомеността сред широката общественост за програмата и за приноса на ЕСИФ и осигуряване на прозрачност и информация от практическо значение за всички идентифицирани целеви групи.

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 2

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
6.3	Ниво на обществена осведоменост за ОПОС	%		40,00	2014	60,00	75		Кумулативната стойност на показателя е отчетена в съответствие с утвърдения в Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 "Техническа помощ" на база ежегодно провеждани социологически проучвания за изследване на нивото на обществена осведоменост на ОПОС. Нивото на обществена осведоменост за ОПОС е 70,3 % средно за целия програмен период.

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
6.3	Ниво на обществена осведоменост за ОПОС	73,00		80,00		87,00		76,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
6.3	Ниво на обществена осведоменост за ОПОС	57,00		0,00		45,70		41,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
6.3	Ниво на обществена осведоменост за ОПОС	0,00	

Приоритетна ос	6 - Техническа помощ
Специфична цел	3 - Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПОС за успешно реализиране на проекти по програмата.

Таблица 1: Показатели за резултатите за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и за Кохезионния фонд (по приоритетна ос и специфична цел); прилага се също за приоритетната ос за техническа помощ - 6 / 3

ID	Показател	Мерна единица	Категория региони	Базова стойност	Базова година	Целева стойност 2023 г.	2023 Общо	2023 Качествена	Забележки
6.4	Степен на удовлетвореност на бенефициентите от мерки по техническа помощ и проведени обучения	%		35,00	2013	60,00	100		Кумулативната стойност на показателя е отчетена в съответствие с утвърдения Алгоритъм за изчисляване на индикаторите по приоритетна ос 6 "Техническа помощ". Степента на удовлетвореност на бенефициентите от мерки по техническа помощ и проведени обучения е средно 94 % за програмния период.

ID	Показател	2022 Общо	2022 Качествена	2021 Общо	2021 Качествена	2020 Общо	2020 Качествена	2019 Общо	2019 Качествена
6.4	Степен на удовлетвореност на бенефициентите от мерки по техническа помощ и проведени обучения	98,00		83,00		89,00		97,00	

ID	Показател	2018 Общо	2018 Качествена	2017 Общо	2017 Качествена	2016 Общо	2016 Качествена	2015 Общо	2015 Качествена
6.4	Степен на удовлетвореност на бенефициентите от мерки по техническа помощ и проведени обучения	49,00		0,00		48,92		0,00	

ID	Показател	2014 Общо	2014 Качествена
6.4	Степен на удовлетвореност на бенефициентите от мерки по техническа помощ и проведени обучения	0,00	

Таблица 3Б: Брой предприятия, подкрепени от мрежата за многостранна подкрепа за същите предприятия на оперативната програма

Показател	Брой предприятия, подкрепени от мрежата за многостранна подкрепа на ОП
CO01 - Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа	
CO02 - Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства	

Не е валидирано

Таблица 5: Информация относно етапните цели и целевите стойности, определени в рамката на изпълнението

Приоритетна ос	Вид показател	Ид. №	Показател	Мерна единица	Фонд	Категория регион	2023 Общо, кумулативно	2023 Мъже, кумулативно	2023 Жени, кумулативно	2023 Общо за годината	2023 Общо за годината, мъже	2023 Общо за годината, жени
1	O	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		1 532 727					
1	O	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	Population equivalent	Кохезионен фонд (КФ)		1 341 348					
1	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		745 442 231,01					
1	O	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		24					
2	O	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	Tonnes/year	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	209 956,94					
2	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	207 305 536,30					
2	I	2.3	Подписан договор за БФП за един голям проект	Брой	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1					
3	O	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Hectares	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1 274 220,96					
3	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	81 651 405,36					
3	I	3.8	Видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Брой	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1					
3	O	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	2 199 579,17					
3	O	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	3					
4	O	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		2 129 939					
4	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		80 765 260,24					
4	O	4.4	Укрепени свлачища	хектара	Кохезионен фонд (КФ)		97,51					
5	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		297 626 334,32					
5	I	5.5	Подадени проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		20					
5	O	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		20					
7	O	7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	брой	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	66 711	0,00	0,00			
7	O	7.3	Брой деца под 18 години	брой	Европейски регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	28 047	0,00	0,00			

Приоритетна ос	Вид показател	Ид. №	Показател	Мерна единица	Фонд	Категория регион	2022 Общо, кумулативно	2021 Общо, кумулативно	2020 Общо, кумулативно	Забележки
1	O	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		232 157,00	192 384,00	99 547,00	
1	O	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	Population equivalent	Кохезионен фонд (КФ)		793 970,00	425 052,00	292 542,00	
1	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		487 643 186,00	376 963 677,00	293 787 220,00	
1	O	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		15,00	15,00	15,00	
2	O	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	Tonnes/year	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	88 336,00	68 308,00	30 366,00	
2	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	130 235 267,00	140 923 818,00	92 204 129,00	
2	I	2.3	Подписан договор за БФП за един голям проект	Брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	1,00	
3	O	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Hectares	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1 274 220,96	707 347,59	0,00	
3	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	26 873 834,00	17 821 249,00	9 591 234,00	

Приоритетна ос	Вид показател	Ид. №	Показател	Мерна единица	Фонд	Категория регион	2022 Общо, кумулативно	2021 Общо, кумулативно	2020 Общо, кумулативно	Забележки
3	I	3.8	Видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	1,00	
3	O	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	967 766,48	711 777,32	0,00	
3	O	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	1,00	
4	O	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		150 237,00	145 063,00	76 648,00	
4	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		45 575 983,00	34 034 546,00	25 373 826,00	
4	O	4.4	Укрепени свлачища	хектара	Кохезионен фонд (КФ)		12,40	12,26	3,47	
5	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		212 497 325,00	157 814 293,00	119 405 507,00	
5	I	5.5	Подадени проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		20,00	20,00	19,00	
5	O	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		8,00	3,00	0,00	
7	O	7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	
7	O	7.3	Брой деца под 18 години	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	

Приоритетна ос	Вид показател	Ид. №	Показател	Мерна единица	Фонд	Категория регион	2019 Общо, кумулативно	2018 Общо, кумулативно	2017 Общо, кумулативно	2016 Общо, кумулативно	2015 Общо, кумулативно	2014 Общо, кумулативно
1	O	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		95 720,00	95 720,00	0,00			
1	O	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	Population equivalent	Кохезионен фонд (КФ)		148 713,00	140 634,00	16 317,00			
1	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		223 083 066,00	165 208 617,00	47 228 821,43			
1	O	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		15,00	14,00	8,00			
2	O	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	Tonnes/year	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	17 316,00	17 316,00	0,00			
2	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	57 664 458,00	45 341 508,00	6 702 063,30			
2	I	2.3	Подписан договор за БФП за един голям проект	Брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	0,00			
3	O	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Hectares	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00			
3	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	4 611 553,00	970 005,00	260 565,19			
3	I	3.8	Видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	0,00			
3	O	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00			
3	O	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1,00	1,00	0,00			
4	O	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		55 783,00	15 051,00	0,00			
4	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		14 988 264,00	10 195 940,00	10 686,16			
4	O	4.4	Укрепени свлачища	хектара	Кохезионен фонд (КФ)		3,47	3,47	0,00			
5	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		97 370 073,00	749 137,00	315 175,95			
5	I	5.5	Подадени проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		18,00	3,00	0,00			
5	O	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		0,00	0,00	0,00			
7	O	7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	O	7.3	Брой деца под 18 години	брой	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Приоритетна ос	Вид показател	Ид. №	Показател	Мерна единица	Фонд	Категория регион	Етапна цел за 2018 г. – общо	Етапна цел за 2018 г. – мъже	Етапна цел за 2018 г. – жени	Крайна цел (2023 г.) – общо	Крайна цел (2023 г.) – мъже	Крайна цел (2023 г.) – жени
1	O	CO18	Водоснабдяване: Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		89 000			1 400 000,00		
1	O	CO19	Пречистване на отпадъчните води: Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	Population equivalent	Кохезионен фонд (КФ)		100 000			1 180 000,00		
1	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		169 764 705,88			791 028 092,00		
1	O	1.5	Нови/Актуализирани аналитични/програми/стратегически документи	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		10			18,00		
2	O	CO17	Твърди отпадъци: Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	Tonnes/year	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	20 000			240 000,00		
2	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	20 144 907,00			207 804 748,00		
2	I	2.3	Подписан договор за БФП за един голям проект	Брой	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1			1,00		
3	O	CO23	Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Hectares	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	247 723,962			1 565 668,00		
3	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	7 097 300,00			85 980 607,00		
3	I	3.8	Видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	Брой	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1			1,00		
3	O	3.4	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	хектари	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	0			2 878 749,00		
3	O	3.6	Проведени национални информационни кампании	брой	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	1			3,00		
4	O	CO20	Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	Persons	Кохезионен фонд (КФ)		1 300 000			2 750 000,00		
4	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		4 500 000			83 120 638,00		
4	O	4.4	Укрепени свлачища	хектара	Кохезионен фонд (КФ)		2			80,00		
5	F	7	Общ размер на сертифицираните разходи от Сертифициращия орган	Евро	Кохезионен фонд (КФ)		743 151			300 376 856,00		
5	I	5.5	Подадени проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		2			19,00		
5	O	5.4	Проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10 и NOx	Брой	Кохезионен фонд (КФ)		0			19,00		
7	O	7.2	Общ брой на лицата, получили подкрепа	брой	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Н.П.	Н.П.	Н.П.	72 300,00		
7	O	7.3	Брой деца под 18 години	брой	Европейски фонд за развитие регионално (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Н.П.	Н.П.	Н.П.	29 900,00		

3.4 Финансови данни (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)²

Таблица 6: Финансова информация на ниво приоритетна ос и програма

(съгласно посоченото в таблица 1 от приложение II към Регламент за изпълнение (ЕС) № 1011/2014 на Комисията [образец за предаване на финансови данни])

Приоритетна ос	Фонд	Категория региони	Основа за изчисляване	Общо за фонда	Процент на съфинансирване	Общ размер на допустимите разходи за операциите, избрани за подкрепа	Дял от общия размер на отпуснатите средства, покрит с избраните операции	Допустими публични разходи за операциите, избрани за подкрепа	Общ размер на допустимите разходи, деклариран от бенефициерите пред управляващия орган.	Дял от общия размер на отпуснатите средства, покрит с допустимите разходи, деклариран от бенефициерите	Брой на избраните операции	Общ размер на допустимите разходи, извършени и изплатени от бенефициерите до 31.12.2023 г. и сертифицирани пред Комисията
1	Кохезионен фонд (КФ)		Публични	791 028 092,00	85,00%	862 540 798,03	109,04%	764 947 365,43	965 179 023,84	122,02%	43	745 442 231,01
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Публични	207 804 748,00	85,00%	224 917 881,18	108,24%	212 523 511,73	246 207 403,92	118,48%	144	207 305 536,30
3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Публични	85 980 607,00	85,00%	83 317 505,55	96,90%	83 317 505,55	86 761 880,19	100,91%	96	81 651 405,36
4	Кохезионен фонд (КФ)		Публични	83 120 638,00	85,00%	80 874 936,08	97,30%	80 874 936,08	90 148 622,11	108,46%	18	80 765 260,24
5	Кохезионен фонд (КФ)		Публични	300 376 856,00	85,00%	299 396 923,79	99,67%	298 072 176,99	306 089 437,14	101,90%	42	297 626 334,32
7	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Публични	15 639 517,00	85,00%	15 502 472,10	99,12%	15 502 472,10	15 639 498,32	100,00%	1	
8	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Публични	39 000 000,00	100,00%	38 997 936,92	99,99%	38 997 936,92	39 000 000,00	100,00%	1	
8	Кохезионен фонд (КФ)		Публични	105 900 000,00	100,00%	105 894 397,95	99,99%	105 894 397,95	105 900 000,00	100,00%	1	
6	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Публични	39 654 150,00	85,00%	39 629 722,88	99,94%	39 629 722,88	15 639 498,32	101,27%	26	
Общо	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони		388 079 022,00	86,51%	402 365 518,63	103,68%	389 971 149,18	427 764 630,82	110,23%	268	288 956 941,66
Общо	Кохезионен фонд (КФ)			1 280 425 586,00	86,24%	1 348 707 055,86	105,33%	1 249 788 876,46	1 467 317 083,09	114,60%	104	1 123 833 825,57
Общ брой				1 668 504 608,00	86,30%	1 751 072 574,50	104,95%	1 639 760 025,64	1 895 081 713,91	113,58%	372	

² УО ще представи актуални финансови данни на ЕК в съответствие с таблици 6 и 7 до края на м. януари 2026 г., които ще бъдат включени във финалната версия на Окончателния доклад за изпълнението на ОПОС 2014-2020 г.

Не е валидирано

Таблица 7: Разпределение на кумулативните финансови данни по категория интервенции за ЕФРР, ЕФРР REACT-EU, ЕСФ, ЕСФ REACT-EU и Кохезионния фонд (член 112, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и член 5 от Регламент (ЕС) № 1304/2013)

Приоритетна ос	Характеристики на разходите		Категоризация съобразно измеренията								Финансови данни			
	Фонд	Категория региони	Област на интервенция	Форма на финансиране	Териториално измерение	Териториален механизъм за изпълнение	Измерение, свързано с тематичната цел	Вторична тема ЕСФ	Икономическо измерение	Измерение, свързано с местоположението	Общ размер на допустимите разходи за операциите, избрани за подкрепа	Допустими публични разходи за операциите, избрани за подкрепа	Общ размер на допустимите разходи, декларирани от бенефициерите пред управляващия орган	Брой на избраните операции
1	Кохезионен фонд (КФ)		020	01	07	07	06		11	BG	339 685 283,79	299 989 838,61	355 398 945,34	27
1	Кохезионен фонд (КФ)		021	01	07	07	06		11	BG	27 251 111,41	27 251 111,41	31 440 827,14	7
1	Кохезионен фонд (КФ)		022	01	07	07	06		11	BG	460 458 866,61	406 154 661,76	514 417 791,16	36
1	Кохезионен фонд (КФ)		022	04	07	07	06		11	BG	13 350 207,60	13 350 207,60	36 500 708,37	1
1	Кохезионен фонд (КФ)		023	01	07	07	06		22	BG	24 436 907,42	20 136 037,82	27 420 751,83	9
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	017	01	07	07	06		11	BG	100 747 280,61	91 231 234,76	110 887 214,83	85
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	017	04	07	07	06		11	BG	310 126,35	310 126,35	310 126,35	1
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	023	01	07	07	06		22	BG	123 306 724,98	120 509 406,94	135 010 062,74	58
3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	085	01	07	07	06		22	BG	7 605 773,26	7 605 773,26	8 523 508,14	1
3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	086	01	07	06	06		22	BG	5 247 277,63	5 247 277,63	5 303 300,57	10
3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	086	01	07	07	06		22	BG	70 443 941,02	70 443 941,02	72 935 071,48	85
4	Кохезионен фонд (КФ)		087	01	07	07	05		22	BG	80 879 311,48	80 879 311,48	90 148 622,11	18
5	Кохезионен фонд (КФ)		083	01	07	07	06		22	BG	298 389 942,74	297 065 195,94	306 089 437,14	42
7	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	109	01	07	07	09		24	BG	15 502 472,10	15 502 472,10	15 639 498,32	1
8	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	001	01	07	07	03		24	BG	38 997 936,92	38 997 936,92	39 000 000,00	1
8	Кохезионен фонд (КФ)		001	01	07	07	03		24	BG	105 894 397,95	105 894 397,95	105 900 000,00	1
6	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	121	01	07	07			24	BG	32 343 334,39	32 343 334,39	32 746 657,81	16
6	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	122	01	07	07			24	BG	4 521 148,75	4 521 148,75	4 521 148,75	6

Приоритетна ос	Характеристики на разходите		Категоризация съобразно измеренията								Финансови данни			
	Фонд	Категория региони	Област на интервенция	Форма на финансиране	Териториално измерение	Териториален механизъм за изпълнение	Измерение, свързано с тематичната цел	Вторична тема ЕСФ	Икономическо измерение	Измерение, свързано с местоположението	Общ размер на допустимите разходи за операциите, избрани за подкрепа	Допустими публични разходи за операциите, избрани за подкрепа	Общ размер на допустимите разходи, декларирани от бенефициерите пред управляващия орган	Брой на избраните операции
	регионално развитие (ЕФРР)													
6	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	123	01	07	07			24	BG	2 765 239,74	2 765 239,74	2 888 041,83	4

Таблица 8: Използване на кръстосано финансиране

1	2	3	4	5	6
Използване на кръстосано финансиране	Приоритетна ос	Размерът на подкрепата от ЕС, която се предвижда да бъде използвана за кръстосано финансиране въз основа на избраните операции (в евро)	Като дял от подкрепата от ЕС по приоритетната ос (%) (3/подпомагане от ЕС по приоритетната ос*100)	Размерът на подкрепата от ЕС, използвана в рамките на кръстосаното финансиране въз основа на допустимите разходи, декларирани от бенефициера пред управляващия орган (в евро)	Като дял от подкрепата от ЕС по приоритетната ос (%) (5/подпомагане от ЕС по приоритетната ос*100)

Неприложимо

Таблица 9: Разходи за операции, изпълнявани извън програмната област (ЕФРР, ЕФРР REACT-EU и Кохезионния фонд по целта "Инвестиции за растеж и работни места")

1	2	3	4	5
Приоритетна ос	Размерът на подкрепата от ЕС, предвидена да бъде използвана за операции извън програмния район, въз основа на избраните операции (в евро)	Като дял от подкрепата от ЕС по приоритетната ос към момента на приемане на програмата (в %) (2/подкрепата от ЕС по приоритетната ос към момента на приемане на програмата*100)	Размерът на подкрепата от ЕС при операции извън програмния район въз основа на допустимите разходи, декларирани от бенефициера пред управляващия орган (в евро)	Като дял от подкрепата от ЕС по приоритетната ос към момента на приемане на програмата (в %) (4/подкрепата от ЕС по приоритетната ос към момента на приемане на програмата*100)

Неприложимо

Таблица 10: Разходи, направени извън Съюза (ЕСФ и ЕСФ REACT-EU)

Размерът на разходите, които се предвижда да бъдат направени извън Съюза по тематични цели 8 и 10 въз основа на избраните операции (в евро)	Дял на общия размер на отпуснатите средства (от Съюза и като национален принос) за програмата по ЕСФ или частта по ЕСФ от програма, финансирана от няколко фонда (%) (1/общия размер на отпуснатите средства (от Съюза и като национален принос) за програмата по ЕСФ или частта по ЕСФ от програма, финансирана от няколко фонда*100)	Допустимите разходи, направени извън Съюза, декларирани от бенефициера пред управляващия орган (в евро)	Дял на общия размер на отпуснатите средства (от Съюза и като национален принос) за програмата по ЕСФ или частта по ЕСФ от програма, финансирана от няколко фонда (%) (3/общия размер на отпуснатите средства (от Съюза и като национален принос) за програмата по ЕСФ или частта по ЕСФ от програма, финансирана от няколко фонда*100)

Неприложимо

4. ОБОБЩЕНИЕ НА ОЦЕНКИТЕ

Обобщение на констатациите от всички оценки на програмата, представени през предходната финансова година, с посочване на наименованието и референтния период на използваните доклади за оценка

В периода март-октомври 2023 г. е извършена **„Оценка на въздействието на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 (ОПОС) и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за постигане на специфичните цели по всеки приоритет“**. Разгледано е изпълнението на програмата от нейното одобрение от Европейската комисия на 15 юни 2015 г. до средата на 2023 г.

Необходимо е да се отбележи, че използваните данни в оценката, както и всички направени изводи и констатации са към 30.06.2023 г., когато голяма част от финансираните операции все още не са напълно завършени.

Целта на оценката е да установи приноса на ОПОС 2014-2020 г. за постигане на специфичните цели на всеки инвестиционен приоритет по всяка приоритетна ос, както и на въздействието на програмата като цяло за опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите.

В обхвата на оценката влизат петте основни приоритетни оси - (Води (ПО1); Отпадъци (ПО2); Натура 2000 и биоразнообразие (ПО3); Намалване на риска от наводнения и свлачища (ПО4); и Подобряване качеството на атмосферния въздух (ПО5); както и приоритетната ос за техническа помощ (ПО6). Оценката разглежда и добавената през 2022 г. ПО7 за предоставяне на подкрепа за бежанците от Украйна. Не е включена добавената към програмата в края на оценката (през септември 2023 г.) ПО8 „Подкрепа за малки и средни предприятия чрез инструмента SAFE“.

Оценката включва общо 17 оценителни въпроса, разпределени в следните теми: ефективност (5 въпроса); ефикасност (3 въпроса); въздействие (6 въпроса) и устойчивост (3 въпроса).

За осъществяване на оценката са използвани количествени и качествени методи за набиране на данни както следва: кабинетно проучване на документи; срещи-интервюта, посещения на място и фокус група с Управляващият орган на ОПОС.

През май-юни 2023 г. са проведени четири онлайн проучвания сред бенефициенти на ОПОС: общини, ВиК оператори, държавни структури; и юридически лица със стопанска и нестопанска цел. И при четирите групи респонденти над 50% от поканените са отговорили.

Анализите са осъществени посредством комбинация от методи, в зависимост от оценителните теми и въпроси. Основните използвани методи са: анализ на логиката на интервенция, анализ на индикатори, анализ на финансовото изпълнение, дескриптивна статистика, анализ на работните процеси, сравнителен анализ, анализ на административната тежест и анализ на устойчивостта. Разгледано е и изпълнението и постигнатите резултати от конкретни проекти (case studies). За оценка на въздействието са използвани основно теоретични подходи (теория на промяната). Количествени методи - контрафактологичен анализ - е ползван при оценка на въздействието на подкрепата в областта на отпадъците (ПО2).

Направени са следните изводи:

Предвид спецификата и естеството на изпълняваните инфраструктурни проекти, към средата на 2023 г. поставените цели са постигнати или са близо до целта в следните направления: водни тела с подобрен мониторинг на химическото състояние и актуализирани аналитични/ програмни/ стратегически документи в областта на управление на водите; рекултивирани депа;

местообитания, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост; райони с подобрена защита в случай на наводнения.

Инвестициите по ОПОС 2014-2020 г. имат пряко положително въздействие върху изпълнението на политиките по опазване на околната среда във финансираните сектори: води, отпадъци, превенция на риска от наводнения и свлачища и подобряване качеството на въздуха.

Макар страната да продължава да изостава в постигане на целите за събиране, пречистване и отвеждане на градски отпадъчни води (Директива 91/271/ЕИО), ОПОС има съществен принос за намаляване на това изоставане. Принос се наблюдава и към подобряване на водоснабдяването както и подобряване на мониторинга на водните ресурси и управлението на водите.

Програмата има съществен принос за постигане на целите в областта на отпадъците в две направления: (1) допринася към наблюдаваните тенденции за намаляване на депонираните битови отпадъци и увеличението на рециклираните такива; (2) с рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14 програмата допринася за изпълнение на задължението на страната по решението на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. и по-бързо излизане от режима на санкции, изплащани от държавата.

Подобрено е управлението на риска от наводнения в населените места и е намален рискът от свлачища и срутища. В дългосрочен план мерките допринасят за адаптацията към изменението на климата и управлението на риска от кризи, свързани с природни бедствия.

Идентифицирани са следните допълнителни ефекти: от една страна това са ефекти на изместване при инвестициите във ВиК инфраструктура, където ползите за околната среда водят до утежняване на финансовото състояние на ВиК операторите и по-скъпи услуги за населението. Същевременно е идентифициран мултиплициращ ефект, при който към средствата от програмата са добавени допълнителни ресурси от страна на бенефициентите (ВиК оператори) за инвестиции във ВиК инфраструктура.

Като добри практики при изпълнението могат да се споменат работата в електронна среда (ИСУН); гъвкавост и реакция от страна на Управляващия орган при промяна във външните условия; консултации със заинтересованите страни и оказвана подкрепа на бенефициентите. Управляващият орган е съкратил времето за одобряване на проектни предложения и за верификация на искания за средства и осъществява тези дейности по-бързо от нормативно установените срокове, с което подобрява ефикасността. Голяма част от бенефициентите считат, че административната тежест при предоставяне на безвъзмездна помощ не е съществена. Добрите практики, прилагани от бенефициентите включват: удачно планиране и провеждане на процедури по Закона за обществени поръчки (ранно стартиране); добра координация с други участници и заинтересовани страни; прилагане на дигитални технологии в подкрепа на управлението и ползване на резултатите от проектите и прилагане на иновативни решения.

Приносът на ЕСИФ към инвестициите в подкрепените от ОПОС сектори е съществен, особено по отношение на ВиК сектора, управлението на отпадъци и подобряване качеството на въздуха, в които инвестираните средства са значителни (74,94 % от бюджета на Програмата). В областта на опазване на биологичното разнообразие и намаляване на риска от наводнения и свлачища, инвестициите от ЕСИФ са по-малки (9,73 % от бюджета на Програмата). Въпреки това подкрепата също е значима като се имат предвид ограничените бюджетни инвестиции.

Подкрепата по ОПОС 2014-2020 г. е устойчива, по отношение на политиките по околна среда и изменение на климата, тъй като е обвързана с постигане на дефинирани европейски и национални стратегически цели. Постигнатите резултати по проектите са полезни за бенефициентите и продължават да бъдат необходими. Финансовата устойчивост като цяло също е добра.

В същото време, липсата на ясна и общоприета национална законодателна и/или стратегическа визия за развитие на някои от секторите, обект на интервенция (Води, Натура 2000), оказва неблагоприятно въздействие върху устойчивостта. Възможни решения за подобряване на финансовото състояние на ВиК операторите, като спестявания от различни видове разходи, ще подобри устойчивостта на инвестициите във водоснабдяване и канализация.

По-слабото изпълнение на някои от поставените цели се дължи на по-късното стартиране на големи и ключови инвестиции в секторите ВиК, отпадъци и въздух, както и закъснения в изпълнението на проектите. Закъсненията при стартиране и изпълнение на тези мерки основно се дължат на липсата на готовност от страна на потенциалните бенефициенти.

Изпълнението на финансовите инструменти е под очакваните обеми. По ПО1 са сключени 5 договора с ВиК оператори. В рамките на инструмента по ПО2 не са реализирани договори за подкрепа с ФИ. Затрудненията на бенефициентите при прилагането на ФИ по ПО1 са свързани с голямата административна тежест, както и предлагане на продукти, които не са достатъчно атрактивни. По ПО2 финансови инструменти не намират приложение, поради ограничения в подкрепата и слаб интерес от страна на определените крайни получатели. Разширяване на обхвата на подкрепа и предоставянето на по-гъвкави и атрактивни условия, така че да се покрият нужди, които не се подкрепят с безвъзмездна помощ ще доведе до по-добро използване на финансовите инструменти за постигане на целите на програмата.

В периода на изпълнение на програмата, редица външни фактори са оказват негативно въздействие. Пандемията от COVID 19 и войната в Украйна водят до закъснения, а последвалата висока инфлация затрудни изпълнението на проектите в рамките на предвидените бюджети. Нестабилната политическа обстановка с няколко служебни правителства попречи на вземането на политически решения и изменението на закони, важни за мерките, подкрепени по ОПОС, най-вече, в областта на НАТУРА 2000 и в сектор Води.

Отправените препоръки в доклада за оценка, както и предприетите във връзка с тях мерки от страна на УО, са описани в точка **„Задължителна информация и оценка, съгласно член 111, параграф 4, първа алинея, букви А) и Б) от Регламент № 1303/2013; Напредък по изпълнението на плана за оценка и предприетите действия във връзка с констатациите от извършените оценки“** на настоящия Окончателен доклад.

Име	Фонд	От месец	От година	До месец	До година	Вид оценка	Тематична цел	Тема	Констатации
Оценка на въздействието на ОП "Околна среда" 2014-2020 и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове за постигане на специфичните цели по всеки приори	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) Кохезионен фонд (КФ)	6	2015	6	2023	Въздействие	05 06	<p>Оценката на въздействието на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 (ОПОС) и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за постигане на специфичните цели по всеки приоритет е осъществена в периода март-октомври 2023 г.</p> <p>Разгледано е изпълнението на програмата от нейното одобрение от Европейската комисия на 15 юни 2015 г. до средата на 2023 г. Използваните данни в оценката са към 30.06.2023 г</p>	<p>Инвестициите по ОПОС 2014-2020 г. имат пряко положително въздействие върху изпълнението на политиките по опазване на околната среда във финансираните сектори: води, отпадъци, превенция на риска от наводнения и свлачища и подобряване качеството на въздуха.</p> <p>Макар страната да продължава да изостава в постигане на целите за събиране, пречистване и отвеждане на градски отпадъчни води (Директива 91/271/ЕИО), ОПОС има съществен принос за намаляване на това изоставане. Принос се наблюдава и към подобряване на водоснабдяването както и подобряване на мониторинга на водните ресурси и управлението на водите.</p> <p>Програмата има съществен принос за постигане на целите в областта на отпадъците в две направления: (1) допринася към наблюдаваните тенденции за намаляване на депонираните битови отпадъци и увеличението на рециклираните такива; (2) с рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14 програмата допринася за изпълнение на задължението на страната по решението на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. и по-бързо излизане от режима на санкции, изплащани от държавата.</p> <p>Подобрено е управлението на риска от наводнения в населените места и е намален рискът от свлачища и срутища. В дългосрочен план мерките допринасят за адаптацията към изменението на климата и управлението на риска от кризи, свързани с природни бедствия</p>

6 ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА И ПРИЕТИТЕ МЕРКИ (член 50, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

а) Проблеми, свързани с изпълнението на програмата и приетите мерки

В рамките на целия цикъл на подготовка и изпълнение на Оперативна програма „Околна среда 2014–2020 г.“ Управляващият орган последователно прилагаше всички инструменти в своите функционални правомощия с цел подпомагане и ускоряване на процесите по реализация на проектите. Основен акцент бе поставен върху оказването на методическа и експертна подкрепа на бенефициентите – чрез провеждането на практически обучения за всички етапи на проектния цикъл, официални указания, регулярни срещи, кореспонденция и активна оперативна комуникация.

С оглед по-голяма прозрачност и предвидимост в управлението на проектите, Управляващият орган изисква от бенефициентите изготвяне на планове за действие с междинни цели и конкретни срокове – както във физически, така и във финансов аспект. Паралелно с това Управляващият орган положи усилия за максимално съкращаване на сроковете за обявяване на процедури, оценка на проектни предложения, верифициране на разходи и проверки на изпълнени дейности, за да се улесни напредъкът по проектите.

Реализацията на дейностите по одобрените проекти е отговорност на самите бенефициенти, като именно тяхната активност и капацитет са ключови за успешното изпълнение. В този процес Управляващият орган изпълняваше своята роля за координация, наблюдение и подкрепа, предоставяйки необходимите насоки и условия за постигане на резултати в съответствие с правилата на програмата. Освен съкратените срокове на осъществяване на последващ контрол и верификация на подадени искания за плащане, от страна на УО на ПОС са предприети редица действия по повишаване на административния капацитет на бенефициенти и потенциални бенефициенти, чрез провеждане на обучения в областта на обществените поръчки и запознаване с контролните механизми на УО в тази посока. В рамките на програмния период от страна на УО регулярно са провеждани обучения за бенефициенти за подготовка и изпълнение на проектите с ясна практическа насоченост, на които са давани насоки за отчитане на извършените разходи и представяне на необходимите документи за верификация – искане за плащане, технически и финансов отчет.

Обученията целят формирането на определени умения за администриране на проектния цикъл. Темите на обученията са: ИСУН 2020; Въвеждащо обучение за изпълнение на проект по ОПОС; Надграждащо обучение за изпълнение на проект по ОПОС; Обучение по ЗОП, Обучение по отчитане на индикатори; Обучение по отчитане на опростени разходи; Информационно-консултативни обучения; Често допускани грешки при управление на проекти. Анализът на получената обратна връзка, чрез попълване на анкетни карти, показва висока степен на удовлетвореност от страна на бенефициентите от проведените обучения.

Основните идентифицирани предизвикателства са свързани със забавяне в изпълнението на проектите в резултат от продължително обжалване на обществените поръчки, проведени по реда на Закона за обществените поръчки, нарушените вериги на доставки и повишените цени в строителството. Част от затрудненията са обусловени и от усложнената политическа обстановка в последните години от изпълнението на оперативната програма. Честите парламентарни избори и управлението на служебни правителства не позволиха да се установи трайна устойчивост по отношение на някои от взиманите решения.

Тук следва да се отчете фактът, че по програмата са финансирани проекти, в рамките на които се реализират обекти, за чието изграждане и въвеждане в експлоатация е необходим значителен

период от време. Цикълът на изпълнение на инфраструктурните проекти е процес, който изисква задълбочена подготовка (проучвания, планиране, проектиране) и заедно с етапа на строителството и приемането на работата отнема средно между 4 и 6 години за проекти във водния сектор и между 3 и 5 години за проекти, чрез които се създава екологична инфраструктура за управление на отпадъците.

Значително негативно въздействие върху изпълнението на проектите оказва и инвазията на Руската федерация в Украйна, която рефлектира в повишаване цените на групи строителни материали, което доведе до забавяне на работата на терен при реализацията на инфраструктурните проекти. В тази връзка, Управляващият орган съдейства на Министерството на регионалното развитие и благоустройството при разработването на „Методиката за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация“. В отговор на инфлацията и проблемите, породени от нея (спиране на работа от страна на изпълнителите на строителни договори, както и задържане (нефактуриране / неактуване) на извършени работи), УО предприе действия за индексване на договорите за строителство, като за целта се използваха реализираните икономии от проектите в изпълнение.

Очертаните проблеми на проектно ниво довеждат и до рискове за финансовото изпълнение и съответно за постигането на индикаторите по програмата в максимална степен. В тази връзка и с цел подпомагане на успешното приключване на важни за програмата проекти за изграждане на инфраструктура във водния сектор, УО договори с ЕК фазиране на няколко проекта за програмен период 2021-2027 г. Това са проектите, изпълнявани в обособени територии в страната, които са обслужвани от ВиК Бургас, ВиК Варна, ВиК Перник, ВиК Пловдив и ВиК Сливен, ВиК Шумен, ВиК Видин и Столична община. През месец май 2023 г. ЕК одобри изменение на програмата, в което са отразени направените от страна на УО на ОПОС предложения за намаляване на целевите стойности на показателите във връзка с предвидените проекти за поетапно изпълнение в програмен период 2021-2027 г.

Една от ефективните мерки, приложени от Управляващия орган за постигане на целите на програмата във финансов и физически аспект, бе проучването на **различни възможности за финансиране на допълнителни дейности**, свързани с ключови приоритети в сектор „Околна среда“, чието реализиране допринася за изпълнението на целите, заложи в европейското и националното законодателство. В резултат на този анализ бяха обявени **допълнителни процедури с ясно определен времеви хоризонт за изпълнение**, съобразен с необходимостта от ефективна реализация на проектите.

Идентифицираните допустими мерки и средства за адресиране на рисковете на етапа на приключване на програмата, са избрани въз основа на възможността им да бъдат подготвени, договорени и усвоени в кратките срокове до края на периода за допустимост на разходите, както и предвид съответствието им с вече подкрепени мерки в ОПОС 2014 - 2020 г. и с възможност да намалят риска от загуба на значителна част от освободения ресурс.

По приоритетна ос 2 „Отпадъци“ приложените мерки бяха свързани с рекултивация на депа за битови отпадъци, обект на наказателна процедура във връзка с решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14 за неизпълнение от страна на Република България на чл. 14, букви а) до в) от Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци. На 31.08.2023 г. беше обявена процедура BG16M1OP002-2.011 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14 – втора“ с бенефициент Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда към МОСВ. Чрез процедурата се осигури пряк принос към изпълнение на задълженията на Република България по процедурата за нарушение на правото на ЕС във връзка с Решение на Съда на Европейския съюз от 16 юли 2015 г. по дело C-145/14. Нови мерки за финансиране и конкретни бенефициенти са допълнени в **приоритетна ос 3**, свързани с прилагане на лесовъдски практики и залесяване в и извън Натура 2000 с бенефициенти структури/ звена в структурата на Министерство на земеделието. На 01.08.2022

г. се обяви процедура BG16M1OP002-3.035 „Подобряване природозащитното състояние на горски природни местообитания и подпомагане на екосистемните услуги, предоставяни от горите, чрез прилагане на лесовъдски практики и залесяване“.

Допълнителна мярка по **приоритетна ос 4** е разширяването на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване (НСРПО) с цел подобряване на превенцията при природни бедствия, смекчаване на последствията чрез ранна намеса с адекватни мерки, намаляване на рисковите фактори по отношение на наводненията, свлачищата и други бедствия, изграждане на култура за защита на населението и ефективна реакция при бедствия на всички управленски нива. В тази връзка е разработена и на 24.11.2022 г. се обяви процедура BG16M1OP002-4.009 „Разширяване на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на ниво LAU и модернизация на СРПО на органите на изпълнителната власт“.

По – долу са подробно **анализирани специфичните проблеми в хода на програмния цикъл и приложените корективни действия във връзка с: риска от загуба на средства; проверените обществени поръчки, установените нарушения и наложените финансови корекции; промени в релевантното законодателство и тяхното влияние върху процесите по възлагане и изпълнение на дейностите; водените съдебни дела и резултатите от тях; администрирането на установените нередности; действащия механизъм за управление на рисковете и информация, относно извършените одити по програмата.**

1. Риск от загуба на средства по правилото „N+3“ и предприети корективни мерки

Негативните последствия за бенефициентите в рамките на програмния период, произтичат главно от променената социално-икономическа обстановка, причинена от пандемията от COVID 19, войната в Украйна и инфлацията. Продължителното обжалване на процедурите за избор на изпълнители по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП) оказва отражение върху темповете на изпълнение на тежките инфраструктурни проекти в приоритетни оси 1 „Води“, 2 „Отпадъци“ и 4 „Превенция и управление на риска от свлачища и наводнения“, което рефлектира в невъзможност за своевременно извършване на разходи от страна на бенефициентите. За всяка една година от 2018 до 2022 е идентифициран риск от загуба на средства по правилото за отмяна на бюджетни ангажименти „N+3“. Рискът по години възлиза на 57 млн. евро за 2018 г., 69 млн. евро за 2019 г., 44 млн. евро за 2020 г. и близо 57 млн. евро за 2021 г. За 2022 г. първоначално идентифицираният риск от загуба на средства по програмата е в размер на 117,70 млн. евро (60,60 млн. евро по КФ и 57,10 млн. евро по ЕФРР).

Въпреки всички икономически и политически предизвикателства, и затруднената вследствие на тях обстановка, в резултат от предприетите от УО на ОПОС мерки, рискът от загуба на средства е предотвратен за годините от 2018 г. до 2021 г., а за 2022 г. се намали от 117,70 млн. евро на 34,50 млн. евро като се редуцира с 83,2 млн. евро.

Постигнатият резултат се дължи на следните предприети корективни мерки:

- Договаряне на суми над бюджета на програмата с цел целесъобразно и своевременно използване на финансирането от фондовете на ЕС, както и за намаляване ефекта на икономиите, реализирани при изпълнението на договорените проектни дейности.
- Гъвкаво управление на финансовите ресурси на програмата посредством своевременно прехвърляне на финансиране от една приоритетна ос в друга, въз основа на анализ на очакваното усвояване по отделните приоритетни оси. По този начин финансовият ресурс, за който е преценено че няма да бъде използван навреме, своевременно е насочван към нови мерки и проекти с по-кратък хоризонт на изпълнение (например: от ос 1 „Води“ е прехвърлен ресурс към ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ за закупуване на екологосъобразни транспортни средства в 10 общини; от ос 2 „Отпадъци“ са прехвърлени средства към ос 3 „НАТУРА 2000 и биоразнообразие“ за извършване на залесяване).
- Предвид липсата на напредък в изпълнението на някои проектни дейности, УО пренасочи значителна част от ангажираните финансови ресурси към нови мерки по приоритетна ос 3 „НАТУРА 2000 и биоразнообразие“, както и за създаването на нова приоритетна ос 7 –

„Подкрепа за бежанците от Украйна в България“, което оказва съществен ефект за намаляване на риска от загуба на средства. Такъв е напримерът с договорената сума в размер на 177,6 млн. лв. по проект на Столична община за проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община. В случай, че договорената по проекта сума не беше пренасочена своевременно, щеше да бъде загубена.

- УО инициира изменение на програмата с цел да бъде предоставена финансова подкрепа по националната схема за подпомагане на малки и средни предприятия (МСП), засегнати от увеличението на цените на енергията (Инструмент SAFE), по този начин се възстановиха средствата, използвани от държавата през 2022 г. за компенсиране на завишените разходи за електрическа енергия на МСП.

В резултат от финансирането на новите мерки, определени през 2023 г. - рекултивацията на стари общински депа с бенефициент ПУДООС и Инструмента SAFE с бенефициент Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, се осигури оптимално използване на наличните финансови ресурси по програмата и значително се намали рискът от загуба на средства при затварянето ѝ;

Общият преразпределен финансов ресурс между приоритетните оси надхвърли 885 млн. лв., възлизащи на 27% от актуалния бюджет на програмата.

- В допълнение към по-горе описаните мерки за годините 2020 г. и 2021 г. рискът от загуба е избегнат и благодарение на представяне от страна на УО пред ЕК на искане за прилагане на изключение от правилото „N+3“ при обжалване на процедури, съгласно чл. 87 от Регламент (ЕС) 1303/2013. За 2022 г., с представеното искане по чл. 87 от Регламента, загубата на средства беше намалена от 117,70 млн. евро на 34,50 млн.

- На 29 февруари 2024 г. е приет Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP). Регламент 2024/795 предостави следните възможности:

- удължаване на сроковете за административно приключване на програмите с една година, което означава че вместо до юли 2024 г., държавите-членки могат да представят последни разходи за сертификация до юли 2025 г.;

- при желание от страна на държавата членка (ДЧ)/УО на програмите, прилагане на 100% ставка на финансиране от фондовете на ЕС на отделни приоритетни оси по избор, вместо 85%. Ставката от 100% е приложима само за разходите, сертифицирани в рамките на последната счетоводна година, започваща от 1 юли 2023 г. и приключваща на 30 юни 2025 г. (реално 2 години поради удължаването на срока).

След анализ на очакваното изпълнение и усвояване на програмата, въз основа на заявените от страна на бенефициентите ангажименти за приключване на проектните дейности, УО на ОПОС 2014-2020 г. прецени, че е в полза на програмата да се възползва и от двете възможности, предоставени от Регламент 2024/795. В резултат от прилагането на 100% ставка на финансиране от фондовете на ЕС за разходите от последната счетоводна година пред ЕК бяха заявени 69,78 млн. евро повече. Част от заявените пред ЕК суми в периода юли 2024 - юли 2025 г. са свързани с отменени от Върховния административен съд решения за налагане на финансови корекции и/или решения за неверифицирани суми. В случай че УО не се беше възползвал от удължаването на срока с 1 година, тези разходи нямаше да могат да бъдат заявени за възстановяване от фондовете на ЕС и щяха да останат за финансиране изцяло с национални средства.

Със заявените допълнителни разходи, произтичащи от по-високата ставка на финансиране от фондовете на ЕС и от удължения с 1 година административен срок за сертификация пред ЕК, на практика се осигури значително по-голямо усвояване от фондовете на ЕС и съответно съществено намаляване на загубата на средства при затваряне на програмата.

2. Анализ на проверените обществени поръчки в рамките на изпълнените проекти

В рамките на своите функции по осъществяване на последващ контрол за законосъобразност, УО на ОПОС извърши анализ на проверените обществени поръчки в рамките на изпълняваните проекти като **основните резултати са представени по – долу:**

Общият брой договори с изпълнители, на които е осъществен последващ контрол за законосъобразност е – **4 415 бр.**, разпределени по приоритетните оси, както следва:

- **Ос 1 „Води“** – 759 бр. сключени договори с изпълнители, от които 103 бр. за доставки, 148 бр. за строителство, 395 бр. услуга и 113 бр. директно сключени и договори с физически лица). Откритите процедури са 247 бр., чиято обща стойност се равнява на над 90% от финансирането на цялата приоритетна ос 1;
- **Ос 2 „Отпадъци“** – 1380 бр. сключени договори с изпълнители, от които 306 бр. за доставки, 156 бр. за строителство, 607 бр. за услуги и 311 бр. директно сключени и договори с физически лица. Откритите процедури са 212 бр., чиято обща стойност се равнява на над 90% от финансирането на цялата приоритетна ос 2;
- **Ос 3 „НАТУРА 2000 и биоразнообразие“** – 1137 бр. сключени договори с изпълнители, от които 219 бр. за доставки, 111 бр. за строителство, 668 бр. за услуги и 139 бр. директно сключени и договори с физически лица. Откритите процедури по приоритетна ос 3 са 134 бр.;
- **Ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“** – 238 бр. сключени договори с изпълнители, от които 59 бр. за доставки, 29 бр. за строителство, 119 бр. за услуги и 31 бр. директно сключени и договори с физически лица. Откритите процедури са 70 бр., чиято обща стойност се равнява на над 90% от финансирането на цялата приоритетна ос 4;
- **Ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“** – 428 бр. сключени договори с изпълнители, от които 179 бр. за доставки, 19 бр. за строителство, 203 бр. за услуги и 27 бр. директно сключени и договори с физически лица. Откритите процедури са 118 бр.
- **Ос 6 „Техническа помощ“** – 473 бр. сключени договори с изпълнители.

3. Анализ на установените нарушения на законодателството в областта на обществените поръчки и съответните категории нередности съгласно Наредбата за определяне на финансови корекции

Във връзка с изпълнение на своята дейност по контрол УО на ОПОС изготвя анализ на всички договори с бенефициенти, възложени чрез „открита процедура“ и „публично състезание“ по реда на ЗОП, които са били обект на последващ контрол за законосъобразност през съответната календарна година, предвид факта, че това са най-честите случаи избран ред за възлагане и в тях е концентриран най-голям финансов ресурс. В този анализ се отчита наличието или липсата на индикатори за нередности и измами („Червени флагове“), касаещи наличие на една подадена оферта, класиран само един участник, незаконосъобразно избран изпълнител, незаконосъобразно отстранени участници и наличие на ограничителни изисквания и/или условия, съгласно Насоките на Европейската комисия за определяне на финансови корекции. Резултатите от извършения анализ са представени по години, както следва:

- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за **2017 и 2018 г.** са общо 135 броя. Най-често установяваното нарушение е „ограничителни изисквания“ при 66 бр., на второ място е установено нарушение „незаконосъобразно избран изпълнител“ - 25 бр. (което представлява 19 % от всички процедури) и „незаконосъобразно отстранен участник“ – 15 бр. При този вид възлагания (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими най-често установяваните грешки в контрола,

свързани с ограничителни изисквания или липса на еквивалент за чуждестранни участници или опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 16 броя възлагания са налице двата индикатора: класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика;

- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за **2019** г. са общо 97 броя. В 20 процедури са установени нарушения, касаещи незаконосъобразно избран изпълнител (21 % от всичките процедури). При тези случаи УО е определя финансова корекция съгласно Наредбата. Финансова корекция е наложена и при 7 броя възлагания, при които е установено незаконосъобразно отстранен участник. При поръчките, обект на настоящия анализ (открита процедура и публично състезание) най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в Централния професионален регистър на строителя (ЦПРС) по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на сертификат за качество без еквивалент за чуждестранни участници и липса на документ преди сключване на договор. При 36 броя възлагания са налице два индикатора, напр. като класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика или са налице ограничителни условия;
- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за **2020** г. са общо 123 броя - 53 броя са възлаганията, при които е налице само един класиран участник, което представлява 43% от цялата популация на справката. Като в това число само при 5 броя възлагания е установен незаконосъобразен изпълнител (втори индикатор за нередност). Именно тези 5 броя възлагания са и едва 9 % от всички процедури, при които е класиран един участник. Същите тези договори са санкционирани от УО с максимална тежест от 25 % съгласно Наредбата. При този вид процедури (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими за определяне на финансови корекции най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в ЦПРС по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на Сертификат за качество с еквивалент за чуждестранни участници и опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 28 броя възлагания са налице два индикатора като класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика. Като само при 4 от тях (или 8 % от 53 бр.) не е налице конкурентна среда, т.е. при по-голямата част от възлаганията участниците биват отстранени от помощния орган на възложителя при действия последващи проверката за съответствие с критериите за подбор;
- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за календарната **2021** г. са общо 208 броя. 77 броя са възлаганията, при които е налице само един класиран участник, което представлява 37 % от цялата популация на справката. Като в това число само при 4 броя възлагания е установен незаконосъобразен изпълнител (втори индикатор за нередност). Именно тези 4 броя възлагания са едва 5 % от всички процедури, при които е класиран един участник. Същите тези договори са санкционирани от УО с максимална тежест от 25 % съгласно Наредбата за определяне на финансови корекции. При този вид възлагания (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в ЦПРС по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на Сертификат за качество с еквивалент за чуждестранни участници и опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 39 броя възлагания са налице два индикатора като класиран само един

- участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика. Като само при 3 от тях (или 4 % от 77 бр.) не е налице конкурентна среда, т.е. при по-голямата част от възлаганията участниците биват отстранени от помощния орган на възложителя при действия последващи проверката за съответствие с критериите за подбор;
- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за календарната **2022** г. са общо 267 броя. 118 броя са възлаганията, при които е налице само един класиран участник, което представлява 44 % от цялата популация на справката. Като в това число при 13 броя възлагания е установен незаконосъобразен изпълнител или незаконосъобразно отстранен участник (втори индикатор за нередност). Всички тези договори са санкционирани от УО с максимална тежест от 25 % съгласно Наредбата за определяне на финансови корекции. При този вид възлагания (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в ЦПРС по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на Сертификат за качество с еквивалент за чуждестранни участници и опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 80 броя възлагания са налице два индикатора, напр. като класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика. 36 броя са възлаганията при които е подадена само 1 (една) на брой оферта или 13 % от цялата анализирана съвкупност. В резултат от осъществения последващ контрол за законосъобразност, от страна на УО са установени нарушения и наложени финансови корекции по 179 бр. (67 % от цялата съвкупност) проведени процедури, като при всички тях, УО е определил финансови корекции на сключените в резултат от тях договори в размер от 5% до 25 %. 15 броя са установите нарушения, касаещи незаконосъобразно избран изпълнител. При тези случаи УО определя и 25 % финансова корекция съгласно Наредбата. Същият процентен показател е определен и при 7 броя възлагания, при които е установено незаконосъобразно отстранени участници. 88 броя са възлаганията, обект на последващ контрол за законосъобразност, при които УО не е установил нарушения на приложимото законодателство, което е 33 % от цялата анализирана съвкупност. 7 броя са установените нарушения, касаещи незаконосъобразно отстранени участници в процедурите. От проверените от УО през 2022 г. поръчки – 127 бр. са за строителство - при 65 бр. има и индикатор 1 класиран участник. Най-често установяваното нарушение е „ограничителни изисквания“ при 162 бр., на второ място е установено нарушение „незаконосъобразно избран изпълнител“ - 15 бр. и „незаконосъобразно отстранен участник“ – 7 бр.;
 - Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за календарната **2023** г. са общо 248 броя. При този вид възлагания (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в ЦПРС по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на Сертификат за качество с еквивалент за чуждестранни участници и опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 42 броя възлагания са налице два индикатора, напр. като класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика. 50 броя са възлаганията, при които е подадена само 1 (една) на брой оферта или 20 % от цялата анализирана съвкупност. Като в резултат от осъществен последващ контрол за законосъобразност от страна на УО са установени нарушения и наложени финансови корекции по 28 бр. проведени процедури, като при всички тях, УО е определил финансови корекции на сключените в резултат от тях договори в размер от 5% до 25 %, поради налични ограничителни изисквания и/или условия,

даващи предимство на определени икономически оператори, както и липсата на конкурентна среда, и/или незаконосъобразно избран изпълнител. 60 броя са установите нарушения, касаещи незаконосъобразно избран изпълнител (24 % от всичките процедури). При тези случаи УО определя и 25 % финансова корекция съгласно Наредбата. Същият процентен показател е определен и при 8 броя възлагания, при които е установено незаконосъобразно отстранени участници;

- Процедурите, приключили с избрани изпълнители, отговарящи по посочените по-горе критерии за 2024 г. са общо 54 броя, от които: 18 броя са възлаганията, при които е налице само един класиран участник, което представлява 33 % от цялата популация на справката. Като в това число при 3 броя възлагания е установен незаконосъобразен изпълнител или незаконосъобразно отстранен участник (втори индикатор за нередност). Всички тези договори са санкционирани от УО с максимална тежест от 25 % съгласно Наредбата за определяне на финансови корекции. При този вид възлагания (открита процедура и публично състезание) и с оглед предмета на договорите (предимно за строителство и инженеринг), са относими най-често установяваните грешки в контрола, свързани с регистрация в ЦПРС по отношение на участници обединения, ограничителни изисквания към екипа от експерти на участника, наличие на Сертификат за качество с еквивалент за чуждестранни участници и опит в изпълнение на сходна доставка, която съответства по обем на предмета на съответната поръчка. При 8 броя възлагания са налице два индикатора - класиран само един участник и установени незаконосъобразни критерии за подбор или незаконосъобразна методика. 18 броя са възлаганията при които е подадена само 1 (една) оферта или 33 % от цялата анализирана съвкупност. Като в резултат от осъществен последващ контрол за законосъобразност от страна на УО са установени нарушения и наложени финансови корекции по 36 бр. или 67 % проведени процедури, като при всички тях, УО е определил финансови корекции на сключените в резултат от тях договори в размер от 5% до 25 %, поради налични ограничителни изисквания и/или условия, даващи предимство на определени икономически оператори, както и липсата на конкурентна среда, и/или незаконосъобразно избран изпълнител. 24 броя са установите нарушения, касаещи незаконосъобразно избран изпълнител (44 % от всичките процедури). При тези случаи УО определя и 25 % финансова корекция, съгласно Наредбата за определяне на финансови корекции.

4. Анализ на настъпилите промени в приложимите нормативните документи

– Закон за обществените поръчки (ЗОП)

През февруари 2016 г. Народното събрание на Република България прие нов Закон за обществените поръчки, който е публикуван в Държавен вестник (ДВ), бр. 13 от 2016 г. Основната причина за приемането на изцяло нов закон е задължението за транспониране в националното законодателство на две нови директиви, приети от Европейския парламент през 2014 г. – Директива 2014/24/ЕС, която отменя Директива 2004/18/ЕО, и Директива 2014/25/ЕС, която отменя Директива 2004/17/ЕО. Освен посочените две изцяло нови директиви са транспонирани и действащите Директива 89/665/ЕИО и Директива 92/13/ЕИО на Съвета относно процедурите за преразглеждане при възлагане на обществени поръчки, както и Директива 2009/81/ЕО относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността.

През последвалите години нормативната уредба в областта на обществените поръчки е изключително динамична, като от приемането на ЗОП през 2016 г. до август 2024 г. са налице над тридесет изменения на ЗОП и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки (ППЗОП). Това от своя страна доведе до затруднения за

възложителите в процеса на планиране, провеждане и изпълнение обществените поръчки, респективно при осъществяване на контрол от съответните контролни органи.

- **Постановление № 160 на МС от 01.07.2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове**

В случаите, в които бенефициентът не е възложител по смисъла на ЗОП, при избор на изпълнители, същият задължително прилага разпоредбите на Глава четвърта от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) и ПМС № 160 от 2016 г. В тези случаи бенефициентите определят изпълнител след провеждане на процедура за избор с публична покана при спазване принципите на свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност, спазване на основните права и недопускане на дискриминация. Правилата, които са въведени в ПМС № 160 по отношение на публичната покана се припокриват с тези на ЗОП и това от своя страна води до празноти при прилагането на постановлението, предвид, че ЗОП е изменян многократно през годините, а постановлението остава непроменено. Това води до затруднения при идентифицирането на съответните нередности и съответно до наличието на неравнопоставено положение по отношение на бенефициентите, които не са възложители и тези, които са длъжни да прилагат ЗОП.

- **Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове**

В бр. 101 на ДВ от 22.12.2015г. е обнародван **Законът за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове /ЗУСЕСИФ/**, който обединява всички правила, свързани с управлението на средства от структурните и инвестиционни фондове. ЗУСЕСИФ внесе съществени изменения на правилата за предоставяне на БФП, едно от тях е въведеният за първи път съдебен контрол на индивидуалните административни актове, издавани в процеса на работа на ръководителя на управляващия орган. Налице е промяна в цялостния подход в осъществяваните от УО на ОПОС дейности при издаване на своите актове на всеки етап на процедурата, което от своя страна води до удължаване на времето за контрол.

- В рамките на програмния период са осъществени и множество **промени в секторното законодателство**, в следните нормативни актове:

Закон за водите, Закон за опазване на околната среда, Закон за биологичното разнообразие, Закон за лечебните растения, Закон за генетично модифицирани организми, Закон за защитените територии, Закон за рибарството и аквакултурите, Закон за ограничаване изменението на климата, Закон за управление на отпадъците, както и други секторни нормативни актове, които са многократно изменяни през програмния период. Необходимо е да се отбележи, че всяка съществена промяна в секторното законодателство води до съответните промени в условията за кандидатстване и изпълнение на проектите.

- **Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (Наредбата)**

Насоките за определяне на финансовите корекции, които се прилагат спрямо разходите, финансирани от ЕС в рамките на споделеното управление, при неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки, приети с Решение на Европейската комисия от 19.12.2013 г., са въведени с първата Методология за определяне на финансови корекции, приета с ПМС № 134/2010 г. В методологията беше предвидена възможност, ако установен случай на нарушение не е обхванат в приложението към чл. 6, ал. 1 за изчисляване размера

на финансовата корекция, да се приема процентният показател, предвиден за **най-близкото по категория нарушение**.

Наредбата е в сила от 31.03.2017 г. и през годините е изменяна пет пъти като с последното изменение са коригирани известни пропуски, които възпрепятстваха осъществяването на последващ контрол за законосъобразност.

На 14.05.2019 г. Европейската комисия прие нови Насоки за определяне на финансови корекции с цел да се въведе правна сигурност за участващите в управлението и контрола на средствата от ЕС органи, както и да се осигури спазване на принципа за пропорционалност при определяне на финансовите корекции за нарушения на законодателството по обществени поръчки. Специфичното Насоките на ЕК е наличието на един възможен процент финансова корекция за даден тип/вид нередност. Липсва възможност прилагащият орган да индивидуализира размера на финансовата корекция според професионалната си преценка. Размерите на предвидените процентни показатели са значително по-високи, което увеличава финансовата тежест за бенефициентите, поискали за възстановяване разход по договор за поръчка, засегнат от съответната нередност. Например, при нарушение за изпълнител, който не отговаря на изискванията, единствената възможна финансова корекция по т. 14 от новите насоки на ЕК е 25 %. При изменение на критериите за подбор с разяснение по т. 9 (първи вид нередност) единствената възможна финансова корекция е също 25 %. Не се допуска намаляване на процентния показател. Допълнително са изведени нови типове нередности, които водят до налагането на финансови корекции. Такива са нередностите по т. 3, 5 (втори вид нередност), 8, 9 (трети вид нередност), 13, 18, 22 от новите насоки на ЕК. Важно е да се отбележи, че съгласно т. 1.1. от Насоките на ЕК изброените в документа нередности са най-често срещаните и списъкът от 23 нередности не е изчерпателен. Изрично е указано, че за други нарушения, извън посочените в документа, следва да се прилагат финансови корекции по аналогия.

В резултат на това на 23.08.2019 г. влезе в сила изменение в Приложение № 1 към чл. 2, ал. 1 от Наредбата за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на ЗУСЕСИФ, с което се въвеждат новите типове нередности със съответстващите им процентни показатели на финансови корекции.

Следва да бъде обърнато внимание, че беше налице забавяне в транспонирането на Насоките на ЕК за определяне на финансови корекции, приети с решение от 14.05.2019 г. до приемане на Постановление № 202 от 15 август 2019 г., с което се изменя Наредбата за финансови корекции. Това забавяне в транспонирането доведе до голям брой отменени индивидуални административни актове и до забавяне във верификацията на разходите.

5. Информация за водените съдебни дела

Броят на администрираните дела, по които са осъществявани процесуални действия, във връзка с оспорване на актове на ръководителя на УО на ОПОС за определяне на финансови корекции и верификация на разходи, възлиза на общо 1960. От тях 1458 бр. административни дела са срещу актове на РУО на ОПОС за определяне на финансови корекции, 482 бр. административни дела са срещу актове на РУО на ОПОС за верификация, 15 бр. административни дела срещу други актове на РУО на ОПОС, 2 бр. граждански дела и 3 бр. изпълнителни производства. Общо действащите към момента дела 73 броя. Общият размер на средствата, установени като нередности или недопустими за финансиране от ЕСИФ е **700 млн. лв.**

6. Анализ и управление на риска

В рамките на програмния период УО на ОПОС периодично извършва анализ и оценка на рисковете като прилага Методология за оценка на риска по ОПОС и Методология за оценка на риска от измами, извършвани са проверки за наличие или липса на конфликт на интереси на всички етапи от планирането, договарянето, изпълнението и последващото отчитане на оперативната програма.

С цел превенция на негативното влияние на нередностите, УО прилага инструмента за самооценка на риска от измами. Контролните мерки целят установяването на ситуации, възникващи при изпълнението на операции, които могат да се характеризират като специфични индикатори за измами („червени флагове“). От страна на УО са прилагани процедури за извършване на анализ за наличие на индикатори („червени флагове“) за нередности и измами, които имат отношение към проведените от бенефициентите обществени поръчки. В практиката се използва и системата ARACHNE като помощен инструмент за оценка на риска в проверките на управлението. Към действащите системи за вътрешен контрол се предприемат действия за изграждане на култура за борба с измамите и корупционните практики.

За периода на изпълнение на ОПОС 2014-2020г. са осъществени проверки по депозирани сигнали за нередност с наведени твърдения за съмнение за измама и/или конфликт на интереси по над 150 случая. Предприети са последващи действия по провеждане на производства за определяне на финансови корекции в размер на 100% от стойността на засегнатия нереден разход и са сезирани Европейска прокуратура, и Прокуратура на Република България за образуване на наказателно преследване, когато нередното действие осъществява и състав на престъпление по Наказателния кодекс на Република България.

7. Докладване на нередности

Докладването на нередности, подозрения за измами и установени такива от страна на държавите членки е инструмент за добро финансово управление като същевременно допринася за превенцията на нови нередности. При всяко съмнение за измама, УО на ОПОС докладва случая и предоставя необходимите документи и информация, които могат да послужат за разкриване на обективната истина.

През програмен период 2014 - 2020 г. са регистрирани 1536 сигнала за нередности. По 1195 бр. от същите, след осъществена проверка и доказаност на наведените твърдения и съмнения, са регистрирани нередности. Към момента 454 бр. нередности (17%) са активни, по които се извършват административни или съдебни действия. Останалите 741 (61%) са с приключени административни или съдебни действия. Всички нередности подлежащи на докладване на Европейска служба за борба с измамите (ОЛАФ) са докладвани и на АФКОС, като около 30% от тях са с праг над 10 000 евро и са докладвани на ОЛАФ, чрез база данни за регистриране на нередности (IMS). По-малко от 1 % са квалифицирани като съмнение за измама и с конфликт на интереси, а 99 % са свързани с нарушения по процедури за възлагане на обществени поръчки.

Допълнително към изложеното, следва да се има предвид, че УО на ОПОС осъществява оперативно сътрудничество, оказва съдействие и взаимодействия с всички национални и европейски разследващи, оперативни, разузнавателни и полицейски органи в т.ч. Европейска прокуратура, Европейска служба за борба с измамите, Прокуратура на Република България, Национална следствена служба, Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“, Комисия за противодействие на корупцията и др., като в рамките на програмния период е оказано съдействие по над 300 бр. разследвания, досъдебни производства и прокурорски проверки.

8. Одитна дейност по програмата

В периода на изпълнение на ОПОС 2014-2020 са извършени следните одити:

- **Оценка на съответствието на системите за управление и контрол на ОПОС 2014-2020 г. е извършена** през 2016 г. от Изпълнителна агенция “Одит на средствата от Европейския съюз” в Министерство на финансите, която изпълнява функциите на Орган за оценка на съответствието. Одитният орган е издал становище за съответствие на системите с критериите, свързани с вътрешната среда за контрол, управлението на риска, дейностите за управление, контрол и мониторинга съобразно разпоредбите на приложение XIII от Регламент (ЕС) № 1303/2013.;
- **Одити на системата**, които целят потвърждаването на ефективното функциониране на системата за управление и контрол, създадена за целите на програмата. В обхвата на извършените 10 одита на системите са извършени проверки за оценка на ключовите изисквания към системите за управление и контрол на УО на ОПОС 2014-2020 г. Проследено е функционирането на системата, осигуряването на ясно определяне, разпределение и разделение на функциите в рамките на и между органите, ангажирани в управлението и контрола на обществените поръчки; съответните процедури за гарантиране на точността и законосъобразността на декларираните разходи; системи и процедури за осигуряване на адекватна одитна пътека; процедури за разкриване, докладване и коригиране на нередности; надеждна компютъризирана система за осчетоводяване, мониторинг и докладване. В процес на изпълнение е „Тематичен системен одит за оценка на ефективното функциониране на системите за управление и контрол на финансови инструменти по ЕСИФ, изградени в Управляващите органи на Оперативните програми: „Околна среда“, „Иновации и конкурентоспособност“, „Региони в растеж“ и „Развитие на човешките ресурси“, както и във „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД, извършван от Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“. УО на ОПОС е предприел адекватни действия по изпълнението на дадените препоръки. В процес на изпълнение остава една констатация, чието изпълнение предстои да бъде проследено от Одитния орган в системния одит по приключване на програмата;
- **Одити на операциите с оглед потвърждаване на точността на декларираните разходи и законосъобразността и редовността на извършените трансакции** - по ОПОС са приключили 9 одита на операциите, в изпълнение е 10-ти одит на операциите, в чиито обхват са включени сертифицираните разходи през периода 01.07.2023 г. – 31.12.2023 г. Целта на одитите на операциите е добиване на увереност, че декларираните пред Европейската комисия разходи по ОПОС 2014-2020 г. са верни и свързаните с тях трансакции са законосъобразни и редовни. В рамките на извършените одити са открити основно грешки, свързани с възлагането на обществени поръчки от бенефициентите, като Одитният орган препоръчва налагането на индивидуални финансови корекции. Всички препоръки за налагане на индивидуални финансови корекции са изпълнени;
- **При извършените от Одитния орган одити на отчетите** по член 137, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 за всяка счетоводна година е придобита достатъчна увереност относно пълнотата, точността и верността на сумите, декларирани в отчетите. Не са установени слабости във функционирането на ключови изисквания.

В периода на изпълнение на ОПОС са извършени външни и вътрешни одити, както от национални, така и от европейски одитиращи и контролиращи институции, както следва:

- **Сметната палата на Република България, в качеството ѝ на орган, осъществяващ независим одит на органите/институциите, разпоредители със средства от държавния бюджет и бюджета на ЕС – извършени са 8 бр. одита:**

- 1) „Мониторинг и оценка на оперативна програма „Околна среда“ за периода 01.01.2014 - 30.06.2018 г.;
- 2) „Администриране на нередности“ за периода 01.01.2017 до 31.12.2020 г.
- 3) Одит на изпълнението „Мониторинг и оценка на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 01.01.2015 г. – 31.12.2019 г.;
- 4) „Програмирането и договарянето на помощта от Европейски фонд за регионално развитие и Кохезионен фонд допринася ли за постигане на целите на Националната програма за развитие: България 2020“, за периода от 01.01.2014 г. до 31.12.2016 г.;
- 5) „Ефективност на мерките и дейностите за подобряване на управлението на битовите отпадъци, финансирани по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“;
- 6) Одит на Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН)
- 7) „Мерки за предотвратяване и противодействие на корупцията при изразходване и управление на средствата от европейските фондове“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.
- 8) „Приносът на приоритетна ос 1 Води на ОПОС 2014-2020 г. за изпълнението на националните цели в областта на водоснабдяването и канализацията“ за периода 01.01.2014 г. до 30.06.2023 г.

Всички одитни препоръки по одити от 1 до 7 са изпълнени. В изпълнение е одитен ангажимент „Приносът на приоритетна ос 1 Води на ОПОС 2014-2020 г. за изпълнението на националните цели в областта на водоснабдяването и канализацията“ за периода 01.01.2014 г. до 30.06.2023 г., по който е изпратен отговор, по формираните в проекта на одитен доклад заключения и препоръки;

- **В изпълнение на одитни ангажименти от страна на службите на ЕК са извършени следните одити:**

1) Системата за управление и контрол на ОПОС е оценена в извършен одит от Главна дирекция „Регионална и селищна политика“ на Европейската комисия – одитна мисия REGC214BG0016 от 2016 г., окончателен доклад Ares (2018)4032527 - 31/07/2018, с обхват КИ 2, 3, 4 и 5. Системата за управление и контрол е оценена с категория 2 – „Функционира, но са необходими някои подобрения“. С писмо Ares (2019)499238 - 29/01/2019 одиторите от ЕК са приели препоръките за изпълнени и констатациите са затворени;

2) През 2020 г. Главна дирекция „Регионална и селищна политика“ на Европейската комисия извърши преглед на одитната дейност във връзка с издаването на Годишния контролен доклад за пета счетоводна година (2018/2019) - мисия REGC214BG0202. С писмо Ares(2022)292736-14/01/2022 г. е представен окончателен доклад. Всички констатации в доклада са затворени;

3) През 2022 г. е извършен одит № DAC414BG1818 от Европейската комисия (дирекция Съвместен одит в областта на сближаването) по програмите „Региони в растеж“, „Транспорт и транспортна инфраструктура“ и „Околна среда“. С писмо № Ref. Ares(2023)5854694 от 29.08.2023 г. е представен окончателен доклад от одитната мисия. С писмо № Ares(2024)1069596-13/02/2024 одиторите от ЕК са приели препоръките за изпълнени и констатациите са затворени;

4) През септември 2025 г. се проведе одит № DAC414BG2508 „Тематичен одит 2014-2020 на Оперативни програми ОПТТИ, ОПОС, ОПРР“, обхватът на който е насочен към следните аспекти:

1. Повторно декларирани суми, свързани с процедурите за финансови корекции, в резултат на отменени (частично или изцяло) от националния административен съд финансови корекции;

2. Фазирани проекти;
3. Неактивни проекти, които не са включени към списъка на нефункционалните.

Дирекция „Вътрешен одит“ в МОСВ е извършила следните одитни ангажименти:

- 1) Одитен ангажимент за увереност на процеса по верификация и плащания към бенефициенти на ОПОС 2014-2020 г. по приоритетни оси № 1, 2, 3, 4 и 5 за периода от 01.01.2014 г. до 31.03.2018 г.
- 2) Провеждане на вътрешен одит на системата за управление на качеството (стандарт ISO 9001:2015) в МОСВ съгласно Заповед №РД-614/23.07.2020 г. с приложен график на провеждане на проверките
- 3) Одитен ангажимент за увереност на процесите по верификация на разходите по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ за периода 01.01.2014 г. до 31.12.2020 г.

Всички препоръки от извършените одити са изпълнени от УО и проследени като такива от дирекция „Вътрешен одит“ в МОСВ.

Не е валидирано

б) Оценка на това дали напредъкът в постигане на целевите стойности е достатъчен, за да се гарантира тяхното изпълнение, като се посочват всички предприети или планирани корективни действия, когато е целесъобразно.

По приоритетна ос 1 „Води“ е подобро водоснабдяването на **1 532 727 жители**, а **1 341 3648 жители** вече са с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води. Изпълнени са мероприятия по изграждане, рехабилитиране или реконструкция на **24 бр. пречиствателни станции за отпадъчни води**, **24 бр. са разработените или актуализирани национални стратегически и програмни документи**, които се отнасят до управлението във ВиК отрасъла, плановите за управление на речните басейни за периода 2016 - 2021 г. и морската стратегия. **20 бр. водни тела** са с подобрен мониторинг на химичното състояние и **199 бр. са водните тела** с подобрен мониторинг на количественото състояние. Въпреки срещнатите предизвикателства при реализацията на инвестициите, постигнатите резултати по приоритетна ос 1 са над планираните крайни цели.

По приоритетна ос 2 „Отпадъци“ са изградени компостиращи, анаеробни инсталации и на такива за предварително третиране на битови отпадъци, с което се **увеличени капацитетът за рециклиране на отпадъци със 209 956,94 тона/година. Намали се количеството на депонираните битови отпадъци с над 533 979,16 тона/година.** Крайните цели не са постигнати в максимален размер, основно поради две негативни обстоятелства: 1) не са договорени проекти, чиито целеви стойности да допринесат за пълното изпълнение на показателя, тъй като не всички подадени проекти предложения успяват да преминат етапа на оценката; 2) част от проектите не са завършени в рамките на срока на допустимост на разходите и тяхното изпълнение продължи като „неактивни операции“.

Реализирани са проекти за рекултивация на **87 бр. общински депа**, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС, като по този начин значително е надвишена първоначално заложената цел от 57 бр. рекултивирани депа.

По приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ **общата площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост е над 1 274 220,96 хектара, а площта на местообитанията на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост е 2 199 579,17 хектара.** Отчетените резултати са по – ниски от планираните крайни цели, поради прекратяването на 4 бр. АДФП с предвиден съществен принос за постигането на целите на двата програмни индикатора по приоритетна ос 3. Четирите прекратени проекта обхващат пет административни области, а за една област не е подадено проектно предложение. До края на 2023 г. са проведени **3 бр. информационни кампании** или 100 % от заложената крайна цел, **инвентаризирани са 17 бр. защитени зони, които включват в границите си акваторията на Черно море** като по този начин целта по показател 3.5 е изпълнена.

Във връзка с успешно приключилите проекти, насочени към постигане на специфичната цел на приоритетна ос 3, всички **показатели за резултат са постигнати на стойности равни или по – високи от планираните.**

С изпълнението на **приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“**, броят на жителите, които се ползват от мерки за защита от наводнения достига до **2 129 939 жители**, към целта допринася и проектът, реализиран от ГД ПБЗН – „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“, в чиито обхват попада цялото население на страната.

Редуциран е броят на районите с потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция с **99 броя**. Значително е намален и броят на населението в риск от свлачища. Ключов резултат по приоритетна ос 4 са установените **6 бр. центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения.** Чрез изпълнението на

проектите по оста, площта на укрепените свлачища достига до **над 97 хектара**, което е над планираната крайна цел.

Едно от основните постижения в рамките на приоритетната ос е, че след дългогодишно очакване на национално ниво, е внедрена **Системата за клетъчно излъчване и разпространение на съобщения за предупреждение на населението BG-ALERT**. Чрез проект „Разширяване на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на ниво LAU и модернизация на СРПО на органите на изпълнителната власт“ е модернизирана и разширена системата за ранно предупреждение на населението на територията на **11 административни области в страната**.

Проектите по **приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“** адресират наказателната процедура срещу страната във връзка с превишенията на нивата на фини прахови частици. Подмяната на остарели средства за масов транспорт оказва съществен принос за подобряване качеството на въздуха – **доставени са 385 бр. екологосъобразни превозни средства: 296 електрически автобуса, 60 тролея и 29 трамвая**. Реализирани са **20 бр. проекта, насочени към намаляване на ФПЧ10 и азотните оксиди**, чрез които броят на населението, обхванато от мерките възлиза на **над 3 387 000 жители**. По този начин целите на приоритетна ос 5 са постигнати напълно. С цел стимулиране на домакинствата да се откажат от използването на отоплителни уреди на дърва и въглища, са изпълнени проекти за нови енергийно ефективни отоплителни устройства, използващи електричество, пелети или газ. В тази връзка **над 27 хил. домакинства** са обхванати от мерките, като старите **отоплителни устройства на дърва и въглища** са изведени от експлоатация и предадени за рециклиране и са **инсталирани над 31 хил. нови екологични отоплителни устройства**.

Предвид настъпилите промени, в периода на изпълнение Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ е изменяна неколkokратно като с цел адресиране на нуждите във връзка с миграционните предизвикателства и увеличените цени на енергия през 2022 г. и 2023 г., се разшири първоначалният ѝ обхват чрез присъединяването на тематични цели 3 „Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР) и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)“ и 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация“ от Споразумението за партньорство. Във връзка с промененият обхват на програмата са създадени и нови приоритетни оси, съответно с номера 7 и 8.

По **приоритетна ос 7 „Подкрепа за бежанците от Украйна в България“** се осигури подкрепа за бежанци от Република Украйна в България - **66 711 лица** получиха подкрепа – нощувки, топла храна и грижа за период от почти 2 месеца, в т.ч. подпомогнатите деца **под 18 годишна възраст са над 28 000**.

По **приоритетна ос 8 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“** се осигуриха средства за общо **41 436 бр. малки и средни предприятия** за покриване на повишените цени на ел. енергия на свободния пазар.

7. РЕЗЮМЕ ЗА ГРАЖДАНИТЕ

Резюмето за гражданите на съдържанието на годишните и окончателните доклади за изпълнението се публикува и качва като отделен файл под формата на приложение към годишния и окончателния доклад за изпълнението.

Можете да качите/намерите резюмето за гражданите в раздел **Обща информация > Документи на програмата SFC2014**

Не е валидирано

9. ДОКЛАД ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ

I. Идентификация на програмата и приоритета или мярката, от които се предоставя подкрепа от ЕСИ фондовете (член 46, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
1. Приоритетни оси или мерки в подкрепа на финансовия инструмент, включително фонд или фондове, по програмата на ЕСИ фондовете	
1.1. Приоритетна ос, подкрепяща финансовия инструмент по програмата по ЕСИ фонд	1 - Води
2. Наименование на ЕСИ фонда/фондовете, подкрепящ(и) финансовия инструмент по приоритетната ос или мярката	Кохезионен фонд (КФ)
3. Тематична/и цел(и), посочена/и в член 9, първа алинея от Регламент (ЕС) № 1303/2013, подкрепяна/и от финансовия инструмент	06 - Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите
3.1. Сума на ЕСИ фондове, за която е поет ангажимент в споразумения за финансиране от индивидуалната тематична цел, избрана в поле 3 (незадължително)	
4. Други програми на ЕСИ фондовете, предоставящи принос към финансовия инструмент	
4.1. Номер ССИ на всяка друга програма по ЕСИ фондовете, предоставяща финансово участие във финансовия инструмент	
30. Дата на завършване на предварителната оценка	05.09.2014
31. Избор на организациите, прилагащи финансовия инструмент	
31.1. Вече започнал ли е процес на избор или определяне	Да
II. Описание на финансовия инструмент и уредбата за изпълнението му (член 46, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
5. Наименование на финансовия инструмент	"Фонд на фондовете"
6. Официален адрес/място на стопанска дейност на финансовия инструмент (държава и град)	гр.София, България
7. Уредба за изпълнение	
7.1. Финансови инструменти, създадени на равнището на Съюза, управлявани пряко или косвено от Комисията, както е посочено в член 38, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, подкрепяни с финансово участие на програми по ЕСИ фондовете	Не
7.1.1. Наименование на финансовия инструмент на равнището на Съюза	
7.2. Финансов инструмент, създаден на национално, регионално, международно или трансгранично равнище, управляван от или на отговорността на управляващия орган, както е посочено в член 38, параграф 1, буква б), подкрепян с финансово участие от програма на европейските структурни и инвестиционни фондове съгласно член 38, параграф 4, букви а), б), в) и г) от Регламент (ЕС) № 1303/2013	Поверяване на задачи по изпълнението чрез пряко възлагане на договор
7.3. Финансов инструмент, съчетаващ финансово участие на УО с финансови продукти на ЕИБ в рамките на Европейския фонд за стратегически инвестиции в съответствие с член 39а, посочени в член 38, параграф 1, буква в)	
8. Вид на финансовия инструмент	Фондове — част от фондови структури

10. Правен статут на финансовия инструмент съгласно член 38, параграф 6 и член 39а, параграф 5, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (само за финансови инструменти, посочени в член 38, параграф 1, букви б) и в): доверителна сметка, открита на името на изпълняващата организация и в полза на управляващия орган или отделен финансов блок в рамките на финансовата институция	Доверителна сметка
III. Идентификация на органа, изпълняващ финансовия инструмент, и на органа, изпълняващ фонд или фондове, където е приложимо, както е посочено в член 38, параграф 1), букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (член 46, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
11. Орган, изпълняващ финансовия инструмент	
11.1. Вид на изпълняващия орган съгласно член 38, параграф 4 и член 39а, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013: съществуващ или новосъздаден правен субект, чиято функция е изпълнението на финансови инструменти; Европейската инвестиционна банка; Европейският инвестиционен фонд; международна финансова институция, в която дадена държава членка притежава дялове; банка или институция, която е публична собственост, учредена като правен субект, извършващ финансови дейности на професионална основа; публичноправен или частноправен орган; управляващ орган, който пряко предприема задачи по изпълнението (само за заеми и гаранции)	Публичноправна или частноправна организация
11.1.1. Наименование на органа, изпълняващ финансовия инструмент	"Фонд мениджър на финансови инструменти в България" ЕАД
11.1.2. Официален адрес/място на стопанска дейност (държава и град) на органа, изпълняващ финансовия инструмент	ул. Кърниградска №19, ет. 3, гр. София, България
12. Процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент: възлагане на обществена поръчка; друга процедура.	Други
12.1. Описание на другата процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент	Междуведомствено сътрудничество, съгласно чл. 12 параграф 4 от Директива 2014/24/ЕС
13. Дата на подписване на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент	20.07.2018
IV. Общ размер на приноса от програмата, по приоритет или мярка, изплатен на финансовия инструмент, както и направени разходи за управление или платени такси за управление (член 46, параграф 2, букви г) и д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
14. Общ размер на финансовото участие на програмата, за който е поето задължение в споразумението за финансиране (в евро)	17 719 330,99
14.1. от които участие на ЕСИ фондове (в евро)	15 061 431,34
14.1.1. от които ЕФРР (в евро) (незадължително)	
14.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро) (незадължително)	
14.1.3. от които ЕСФ (в евро) (незадължително)	
14.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро) (незадължително)	
14.1.5. от които ЕФМДР (в евро) (незадължително)	

15. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент (в евро)	13 649 964,55
15.1. от които стойност на участието на ЕСИ фондове (в евро)	11 602 469,87
15.1.1. от които ЕФРР (в евро)	0,00
15.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро)	11 602 469,87
15.1.3. от които ЕСФ (в евро)	0,00
15.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро)	0,00
15.1.5. от които ЕФМДР (в евро)	0,00
15.2. от които общ размер национално съфинансиране (в евро)	2 047 494,68
15.2.1. от които общ размер национално публично финансиране (в евро)	2 047 494,68
15.2.2. от които общ размер национално частно финансиране (в евро)	0,00
16. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент съгласно Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) (в евро)	0,00
17. Общ размер на разходите за управление и таксите за управление, платени със средства от програмата (в евро)	2 238 773,85
17.1. от които за основно възнаграждение (в евро)	1 682 023,61
17.2. от които за възнаграждение, обвързано с резултатите (в евро)	556 750,24
21. Принос за земя и/или недвижима собственост във финансовия инструмент съгласно член 37, параграф 10 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (отнася се само за окончателен доклад) (в евро)	
VI. Изпълнението на финансовия инструмент, включително на напредъка по отношение на неговото създаване и на избора на органите, изпълняващи финансовия инструмент (включително органа, прилагащ финансирането от фонд — част от фондова структура) (член 46, параграф 2, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
32. Информация дали финансовият инструмент все още е функционирал в края на отчетната година	Да
32.1. Ако финансовият инструмент не е функционирал в края на отчетната година — датата на приключване	
VII. Лихви и други печалби, генерирани от подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент, програмни средства, възстановени на финансовия инструмент от инвестиции, както е посочено в членове 43 и 44, суми, използвани за диференцирано третиране, както е посочено в член 43а, и стойността на капиталовите инвестиции спрямо предходни години (член 46, параграф 2, букви ж) и и) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
35. Лихви и други печалби, генерирани от плащания от ЕСИ фондове към финансовия инструмент (в евро)	0,00
37. Размер на средствата, които могат да бъдат отнесени към европейските структурни и инвестиционни фондове и са използвани съгласно членове 44 и 43а	0,00
37.1. от които — суми, платени за диференцирано третиране на инвеститори, работещи съгласно принципа на пазарната икономика, които предоставят насрещни ресурси към подкрепата от европейските структурни и инвестиционни	0,00

фондове на финансовия инструмент или които инвестират съвместно на равнището на крайния получател (в EUR)	
37.2. от които суми за възстановяване на направени разходи за управление и заплащане на такси за управление на финансовия инструмент (в евро)	0,00
37.3. от които — суми за покриване на загубите в номиналния размер на финансовото участие на европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент в резултат на отрицателни лихви, ако тези загуби възникнат въпреки активното управление на касовите наличности от структурите, изпълняващи финансови инструменти (в EUR)	0,00
VIII. Напредък в постигането на очаквания лостов ефект на инвестициите, направени от финансовия инструмент, и стойност на инвестициите и участията (член 46, параграф 2, буква з) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
38. Общ размер на другия принос, извън ЕСИ фондовете, набран от финансовия инструмент (в евро)	
38.1. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), за които е поет ангажимент в споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (в евро)	2 657 899,65
38.1А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, за което е поето задължение в рамките на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00
38.2. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), изплатени на финансовия инструмент (в евро)	2 047 494,68
38.2.1. от които държавно участие (в евро)	2 047 494,68
38.2.2. от които частни участия (в евро)	0,00
38.2А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, изплатено към ФИ (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00

II. Описание на финансовия инструмент и уредбата за изпълнението му (член 46, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
5. Наименование на финансовия инструмент	Финансови инструменти по ПО 1 "Води" ОПОС 2014-2020 г.
6. Официален адрес/място на стопанска дейност на финансовия инструмент (държава и град)	гр. София, България
8. Вид на финансовия инструмент	Специфичен фонд — част от фондови структури
8.2. Свързани фондове — част от фондови структури	"Фонд на фондовете"
8.1. Специално съобразени финансови инструменти или финансови инструменти, отговарящи на стандартни условия, т.е. „готови инструменти“	Индивидуализиран
9. Вид на продуктите, предоставяни от финансовия инструмент: заеми, микрокредити, гаранции, дялови или квазидялови инвестиции, друг финансов продукт или друга подкрепа, комбинирани в рамките на финансовия инструмент съгласно член 37, параграф 7 от Регламент (ЕС) № 1303/2013	
9.0.1. Кредити ($\geq 25\,000$ евро)	Не

9.0.2. Микрокредити (< 25 000 евро, предоставени на микропредприятия) според SEC/2011/1134 оконч.	Не
9.0.3. Гаранции	Да
9.0.4. Дялова инвестиция	Не
9.0.5. Квазидялова инвестиция	Не
9.0.6. Други финансови продукти	Да
9.0.7. Друга подкрепа, комбинирана с финансов инструмент	Не
9.1. Описание на другия финансов продукт	Заеми
9.2. Друга подкрепа, комбинирана в рамките на финансовия инструмент: безвъзмездни средства, лихвени субсидии, субсидии за гаранционни такси съгласно член 37, параграф 7 от Регламент (ЕС) № 1303/2013	
10. Правен статут на финансовия инструмент съгласно член 38, параграф 6 и член 39а, параграф 5, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (само за финансови инструменти, посочени в член 38, параграф 1, букви б) и в): доверителна сметка, открита на името на изпълняващата организация и в полза на управляващия орган или отделен финансов блок в рамките на финансовата институция	Отделен финансов блок
III. Идентификация на органа, изпълняващ финансовия инструмент, и на органа, изпълняващ фонд или фондове, където е приложимо, както е посочено в член 38, параграф 1), букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (член 46, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
11. Орган, изпълняващ финансовия инструмент	
11.1. Вид на изпълняващия орган съгласно член 38, параграф 4 и член 39а, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013: съществуващ или новосъздаден правен субект, чиято функция е изпълнението на финансови инструменти; Европейската инвестиционна банка; Европейският инвестиционен фонд; международна финансова институция, в която дадена държава членка притежава дялове; банка или институция, която е публична собственост, учредена като правен субект, извършващ финансови дейности на професионална основа; публичноправен или частноправен орган; управляващ орган, който пряко предприема задачи по изпълнението (само за заеми и гаранции)	Международни финансови институции
11.1.1. Наименование на органа, изпълняващ финансовия инструмент	Европейка банка за възстановяване и развитие
11.1.2. Официален адрес/място на стопанска дейност (държава и град) на органа, изпълняващ финансовия инструмент	European Bank for Reconstruction and Development; One Exchange Square; London EC2A; 2JN
12. Процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент: възлагане на обществена поръчка; друга процедура.	Определяне на ЕИБ, ЕИФ или международни финансови институции
12.1. Описание на другата процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент	
13. Дата на подписване на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент	04.10.2018

IV. Общ размер на приноса от програмата, по приоритет или мярка, изплатен на финансовия инструмент, както и направени разходи за управление или платени такси за управление (член 46, параграф 2, букви г) и д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
14. Общ размер на финансовото участие на програмата, за който е поето задължение в споразумението за финансиране (в евро)	15 490 765,61
14.1. от които участие на ЕСИ фондове (в евро)	13 167 150,77
14.1.1. от които ЕФРР (в евро) (незадължително)	
14.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро) (незадължително)	
14.1.3. от които ЕСФ (в евро) (незадължително)	
14.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро) (незадължително)	
14.1.5. от които ЕФМДР (в евро) (незадължително)	
15. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент (в евро)	11 135 434,80
15.1. от които стойност на участието на ЕСИ фондове (в евро)	9 465 119,58
15.1.1. от които ЕФРР (в евро)	0,00
15.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро)	9 465 119,58
15.1.3. от които ЕСФ (в евро)	0,00
15.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро)	0,00
15.1.5. от които ЕФМДР (в евро)	0,00
15.2. от които общ размер национално съфинансиране (в евро)	1 670 315,22
15.2.1. от които общ размер национално публично финансиране (в евро)	1 670 315,22
15.2.2. от които общ размер национално частно финансиране (в евро)	0,00
16. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент съгласно Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) (в евро)	0,00
17. Общ размер на разходите за управление и таксите за управление, платени със средства от програмата (в евро)	609 858,12
17.1. от които за основно възнаграждение (в евро)	531 293,16
17.2. от които за възнаграждение, обвързано с резултатите (в евро)	78 564,97
18. Капитализирани разходи за управление или такси за управление съгласно член 42, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (приложимо само за окончателния доклад) (в евро)	0,00
19. Капитализирано субсидиране на лихвата или субсидиране на гаранционната такса съгласно член 42, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (отнася се само за окончателен доклад) (в евро)	0,00
20. Размер на приноса от програмата за последващи инвестиции в крайни получатели съгласно член 42, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (отнася се само за окончателен доклад) (в евро)	0,00
21. Принос за земя и/или недвижима собственост във финансовия инструмент съгласно член 37, параграф 10 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (отнася се само за окончателен доклад) (в евро)	0,00
V. Общ размер на подкрепата, платена на крайни получатели, или в полза на крайни получатели, или за която са поети задължения по договори за гаранция от финансовия инструмент за инвестиции в крайни получатели, по програма и приоритет или мярка на ЕСИ фондовете (член 46, параграф 2, буква д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	

22. Наименование финансовия продукт, предлаган от финансовия инструмент	заеми
22.1. Вид финансов продукт, предлаган от финансовия инструмент	Заем
24. Общ размер на финансовото участие на програмата, ангажирано за тези договори за заем, гаранция, дялова или квазидялова инвестиция или други финансови продукти с крайни получатели (в евро)	10 501 780,41
24.1. от които общ размер на финансовото участие на ЕСИ фондовете (в евро)	8 926 513,35
25. Обща размер на финансовото участие на програмата, платен на крайни получатели посредством заеми, микрокредити, дялов капитал или други продукти, а за гаранциите — ангажиран за заеми, платени на крайни получатели, по продукти (в евро)	10 501 780,41
25.1. от които общ размер на финансовото участие на ЕСИ фондовете (в евро)	8 926 513,35
25.1.1. от които по ЕФРР (в евро)	0,00
25.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро)	8 926 513,35
25.1.3. от които по ЕСФ (в евро)	0,00
25.1.4. от които по ЕЗФРСР (в евро)	0,00
25.1.5. от които по ЕФМДР (в евро)	0,00
25.2. от които общ размер национално публично съфинансиране (в евро)	1 575 267,06
25.3. от които общ размер национално частно съфинансиране (в евро)	0,00
27. Брой договори за заем/гаранция/дялов капитал или квазидялов капитал/друг финансов продукт, подписани с крайни получатели, по продукти	5
28. Брой инвестиции за заем/гаранция/дялов капитал или квазидялов капитал/друг финансов продукт, направени в крайни получатели, по продукти	5
29. Брой крайни получатели, подпомагани от финансовия продукт	5
29.1. от които големи предприятия	5
29.2. от които МСП	0
29.2.1. от които микропредприятия	0
29.3. от които физически лица	0
29.4. от които други видове подпомагани крайни получатели	0
29.4.1. описание на другите видове подпомагани крайни получатели	
33. Общ брой на отпуснатите заеми, които са в неизпълнение, или общ брой на предоставените гаранции, предявени вследствие на неизпълнение по заеми	0
34. Общ размер на отпуснатите заеми, които са в неизпълнение (в евро), или общ размер на поетите задължения по предоставени гаранции, които са предявени вследствие на неизпълнение по заеми (в евро)	0,00
38. Общ размер на другия принос, извън ЕСИ фондовете, набран от финансовия инструмент (в евро)	

38.3. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), мобилизирани на равнището на крайните получатели (в евро)	14 718 179,59
38.3.1. от които държавно участие (в евро)	1 575 267,06
38.3.2. от които частни участия (в евро)	13 142 912,53
38.3А. Участие по финансов продукт на ЕИБ, мобилизиран на равнище краен получател (само за инструменти съгласно член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00
39. Очакван и постигнат ефект на лоста, с посочване на споразумението за финансиране	
39.1. Очакван ефект на лоста за заем/гаранция/дялова или квазидялова инвестиция/друг финансов продукт, с позоваване на споразумението за финансиране, по продукти	1,40
39.2. Постигнат ефект на лоста в края на отчетната година за заеми/гаранции/дялови или квазидялови инвестиции/друг финансов продукт, по продукти	2,17
39.3. Инвестиции, мобилизирани чрез финансови инструменти по ЕСИ фондове за заем/гаранция/дялова или квазидялова инвестиция, по продукти (незадължително)	0,00
22. Наименование финансовия продукт, предлаган от финансовия инструмент	Гаранции
22.1. Вид финансов продукт, предлаган от финансовия инструмент	Гаранция
24. Общ размер на финансовото участие на програмата, ангажирано за тези договори за заем, гаранция, дялова или квазидялова инвестиция или други финансови продукти с крайни получатели (в евро)	0,00
24.1. от които общ размер на финансовото участие на ЕСИ фондовете (в евро)	0,00
25. Обща размер на финансовото участие на програмата, платен на крайни получатели посредством заеми, микрокредити, дялов капитал или други продукти, а за гаранциите — ангажиран за заеми, платени на крайни получатели, по продукти (в евро)	0,00
25.1. от които общ размер на финансовото участие на ЕСИ фондовете (в евро)	0,00
25.1.1. от които по ЕФРР (в евро)	0,00
25.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро)	0,00
25.1.3. от които по ЕСФ (в евро)	0,00
25.1.4. от които по ЕЗФРСР (в евро)	0,00
25.1.5. от които по ЕФМДР (в евро)	0,00
25.2. от които общ размер национално публично съфинансиране (в евро)	0,00
25.3. от които общ размер национално частно съфинансиране (в евро)	0,00
26. Общ размер на заемите, действително платени на крайни получатели във връзка с подписаните договори за гаранция (в евро)	0,00
26.1. Общ размер на новото дългово финансиране, създадено от Инициативата за МСП (член 39, параграф 10, буква б) от Регламента за общоприложимите разпоредби)	

27. Брой договори за заем/гаранция/дялов капитал или квазидялов капитал/друг финансов продукт, подписани с крайни получатели, по продукти	0
28. Брой инвестиции за заем/гаранция/дялов капитал или квазидялов капитал/друг финансов продукт, направени в крайни получатели, по продукти	0
29. Брой крайни получатели, подпомагани от финансовия продукт	0
29.1. от които големи предприятия	0
29.2. от които МСП	0
29.2.1. от които микропредприятия	0
29.3. от които физически лица	0
29.4. от които други видове подпомагани крайни получатели	0
29.4.1. описание на другите видове подпомагани крайни получатели	
33. Общ брой на отпуснатите заеми, които са в неизпълнение, или общ брой на предоставените гаранции, предявени вследствие на неизпълнение по заеми	0
34. Общ размер на отпуснатите заеми, които са в неизпълнение (в евро), или общ размер на поетите задължения по предоставени гаранции, които са предявени вследствие на неизпълнение по заеми (в евро)	0,00
39. Очакван и постигнат ефект на лоста, с посочване на споразумението за финансиране	
39.1. Очакван ефект на лоста за заем/гаранция/дялова или квазидялова инвестиция/друг финансов продукт, с позоваване на споразумението за финансиране, по продукти	1,50
39.2. Постигнат ефект на лоста в края на отчетната година за заеми/гаранции/дялови или квазидялови инвестиции/друг финансов продукт, по продукти	
39.3. Инвестиции, мобилизирани чрез финансови инструменти по ЕСИ фондове за заем/гаранция/дялова или квазидялова инвестиция, по продукти (незадължително)	
VI. Изпълнението на финансовия инструмент, включително на напредъка по отношение на неговото създаване и на избора на органите, изпълняващи финансовия инструмент (включително органа, прилагащ финансирането от фонд — част от фондова структура) (член 46, параграф 2, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
32. Информация дали финансовият инструмент все още е функционирал в края на отчетната година	Да
32.1. Ако финансовият инструмент не е функционирал в края на отчетната година — датата на приключване	
VII. Лихви и други печалби, генерирани от подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент, програмни средства, възстановени на финансовия инструмент от инвестиции, както е посочено в членове 43 и 44, суми, използвани за диференцирано третиране, както е посочено в член 43а, и стойността на капиталовите инвестиции спрямо предходни години (член 46, параграф 2, букви ж) и и) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
35. Лихви и други печалби, генерирани от плащания от ЕСИ фондове към финансовия инструмент (в евро)	-35 425,33
36. Суми, възстановени на финансовия инструмент, отнасящи се до подкрепа от ЕСИ фондове, до края на отчетната година (в евро)	249 543,89

36.1. от които вноски по главница (в евро)	249 543,89
36.2. от които печалби, други приходи и доходи (в евро)	0,00
37. Размер на средствата, които могат да бъдат отнесени към европейските структурни и инвестиционни фондове и са използвани съгласно членове 44 и 43а	35 425,33
37.1. от които — суми, платени за диференцирано третиране на инвеститори, работещи съгласно принципа на пазарната икономика, които предоставят насрещни ресурси към подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове на финансовия инструмент или които инвестират съвместно на равнището на крайния получател (в EUR)	0,00
37.2. от които суми за възстановяване на направени разходи за управление и заплащане на такси за управление на финансовия инструмент (в евро)	0,00
37.3. от които — суми за покриване на загубите в номиналния размер на финансовото участие на европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент в резултат на отрицателни лихви, ако тези загуби възникнат въпреки активното управление на касовите наличности от структурите, изпълняващи финансови инструменти (в EUR)	35 425,33
VIII. Напредък в постигането на очаквания лостов ефект на инвестициите, направени от финансовия инструмент, и стойност на инвестициите и участията (член 46, параграф 2, буква з) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
38. Общ размер на другия принос, извън ЕСИ фондовете, набран от финансовия инструмент (в евро)	
38.1. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), за които е поет ангажимент в споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (в евро)	21 823 913,95
38.1А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, за което е поето задължение в рамките на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00
38.2. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), изплатени на финансовия инструмент (в евро)	14 813 227,75
38.2.1. от които държавно участие (в евро)	1 670 315,22
38.2.2. от които частни участия (в евро)	13 142 912,53
38.2А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, изплатено към ФИ (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00
IX. Принос на финансовия инструмент за постигането на показателите на засегнатия приоритет или мярка (член 46, параграф 2, буква й) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	

I. Идентификация на програмата и приоритета или мярката, от които се предоставя подкрепа от ЕСИ фондовете (член 46, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
1. Приоритетни оси или мерки в подкрепа на финансовия инструмент, включително фонд или фондове, по програмата на ЕСИ фондовете	
1.1. Приоритетна ос, подкрепяща финансовия инструмент по програмата по ЕСИ фонд	2 - Отпадъци
2. Наименование на ЕСИ фонда/фондовете, подкрепящ(и) финансовия инструмент по приоритетната ос или мярката	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)

3. Тематична/и цел(и), посочена/и в член 9, първа алинея от Регламент (ЕС) № 1303/2013, подкрепяна/и от финансовия инструмент	06 - Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите
3.1. Сума на ЕСИ фондове, за която е поет ангажимент в споразумения за финансиране от индивидуалната тематична цел, избрана в поле 3 (незадължително)	
4. Други програми на ЕСИ фондовете, предоставящи принос към финансовия инструмент	
4.1. Номер ССИ на всяка друга програма по ЕСИ фондовете, предоставяща финансово участие във финансовия инструмент	
30. Дата на завършване на предварителната оценка	05.09.2014
31. Избор на организациите, прилагащи финансовия инструмент	
31.1. Вече започнал ли е процес на избор или определяне	Да
II. Описание на финансовия инструмент и уредбата за изпълнението му (член 46, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
5. Наименование на финансовия инструмент	"Фонд на фондовете"
6. Официален адрес/място на стопанска дейност на финансовия инструмент (държава и град)	гр. София, България
7. Уредба за изпълнение	
7.1. Финансови инструменти, създадени на равнището на Съюза, управлявани пряко или косвено от Комисията, както е посочено в член 38, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, подкрепяни с финансово участие на програми по ЕСИ фондовете	Не
7.1.1. Наименование на финансовия инструмент на равнището на Съюза	
7.2. Финансов инструмент, създаден на национално, регионално, международно или трансгранично равнище, управляван от или на отговорността на управляващия орган, както е посочено в член 38, параграф 1, буква б), подкрепян с финансово участие от програма на европейските структурни и инвестиционни фондове съгласно член 38, параграф 4, букви а), б), в) и г) от Регламент (ЕС) № 1303/2013	Поверяване на задачи по изпълнението чрез пряко възлагане на договор
7.3. Финансов инструмент, съчетаващ финансово участие на УО с финансови продукти на ЕИБ в рамките на Европейския фонд за стратегически инвестиции в съответствие с член 39а, посочени в член 38, параграф 1, буква в)	
8. Вид на финансовия инструмент	Фондове — част от фондови структури
10. Правен статут на финансовия инструмент съгласно член 38, параграф 6 и член 39а, параграф 5, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (само за финансови инструменти, посочени в член 38, параграф 1, букви б) и в): доверителна сметка, открита на името на изпълняващата организация и в полза на управляващия орган или отделен финансов блок в рамките на финансовата институция	Доверителна сметка
III. Идентификация на органа, изпълняващ финансовия инструмент, и на органа, изпълняващ фонд или фондове, където е приложимо, както е посочено в член 38, параграф 1), букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (член 46, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	

11. Орган, изпълняващ финансовия инструмент	
11.1. Вид на изпълняващия орган съгласно член 38, параграф 4 и член 39а, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013: съществуващ или новосъздаден правен субект, чиято функция е изпълнението на финансови инструменти; Европейската инвестиционна банка; Европейският инвестиционен фонд; международна финансова институция, в която дадена държава членка притежава дялове; банка или институция, която е публична собственост, учредена като правен субект, извършващ финансови дейности на професионална основа; публичноправен или частноправен орган; управляващ орган, който пряко предприема задачи по изпълнението (само за заеми и гаранции)	Публичноправна или частноправна организация
11.1.1. Наименование на органа, изпълняващ финансовия инструмент	„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД
11.1.2. Официален адрес/място на стопанска дейност (държава и град) на органа, изпълняващ финансовия инструмент	бул. „Ген. Едуард Тотлебен“ № 30-32, гр. София, България
12. Процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент: възлагане на обществена поръчка; друга процедура.	Други
12.1. Описание на другата процедура за избор на органа, изпълняващ финансовия инструмент	Междуведомствено сътрудничество съгласно член 12, параграф 4 от Директива 2014/24/ЕС
13. Дата на подписване на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент	10.01.2017
IV. Общ размер на приноса от програмата, по приоритет или мярка, изплатен на финансовия инструмент, както и направени разходи за управление или платени такси за управление (член 46, параграф 2, букви г) и д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
14. Общ размер на финансовото участие на програмата, за който е поето задължение в споразумението за финансиране (в евро)	26 808 253,21
14.1. от които участие на ЕСИ фондове (в евро)	22 787 015,23
14.1.1. от които ЕФРР (в евро) (незадължително)	
14.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро) (незадължително)	
14.1.3. от които ЕСФ (в евро) (незадължително)	
14.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро) (незадължително)	
14.1.5. от които ЕФМДР (в евро) (незадължително)	
15. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент (в евро)	6 702 063,30
15.1. от които стойност на участието на ЕСИ фондове (в евро)	5 696 753,80
15.1.1. от които ЕФРР (в евро)	5 696 753,80
15.1.2. от които Кохезионен фонд (в евро)	0,00
15.1.3. от които ЕСФ (в евро)	0,00
15.1.4. от които ЕЗФРСР (в евро)	0,00
15.1.5. от които ЕФМДР (в евро)	0,00
15.2. от които общ размер национално съфинансиране (в евро)	1 005 309,50
15.2.1. от които общ размер национално публично финансиране (в евро)	1 005 309,50

15.2.2. от които общ размер национално частно финансиране (в евро)	0,00
16. Общ размер на финансовото участие на програмата, изплатено на финансовия инструмент съгласно Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) (в евро)	0,00
17. Общ размер на разходите за управление и таксите за управление, платени със средства от програмата (в евро)	310 131,11
17.1. от които за основно възнаграждение (в евро)	310 131,11
17.2. от които за възнаграждение, обвързано с резултатите (в евро)	0,00
21. Принос за земя и/или недвижима собственост във финансовия инструмент съгласно член 37, параграф 10 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (отнася се само за окончателен доклад) (в евро)	
VI. Изпълнението на финансовия инструмент, включително на напредъка по отношение на неговото създаване и на избора на органите, изпълняващи финансовия инструмент (включително органа, прилагащ финансирането от фонд — част от фондова структура) (член 46, параграф 2, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
32. Информация дали финансовият инструмент все още е функционирал в края на отчетната година	Не
32.1. Ако финансовият инструмент не е функционирал в края на отчетната година — датата на приключване	21.04.2022
VII. Лихви и други печалби, генерирани от подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент, програмни средства, възстановени на финансовия инструмент от инвестиции, както е посочено в членове 43 и 44, суми, използвани за диференцирано третиране, както е посочено в член 43а, и стойността на капиталовите инвестиции спрямо предходни години (член 46, параграф 2, букви ж) и и) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
35. Лихви и други печалби, генерирани от плащания от ЕСИ фондове към финансовия инструмент (в евро)	0,00
37. Размер на средствата, които могат да бъдат отнесени към европейските структурни и инвестиционни фондове и са използвани съгласно членове 44 и 43а	0,00
37.1. от които — суми, платени за диференцирано третиране на инвеститори, работещи съгласно принципа на пазарната икономика, които предоставят насрещни ресурси към подкрепата от европейските структурни и инвестиционни фондове на финансовия инструмент или които инвестират съвместно на равнището на крайния получател (в EUR)	0,00
37.2. от които суми за възстановяване на направени разходи за управление и заплащане на такси за управление на финансовия инструмент (в евро)	0,00
37.3. от които — суми за покриване на загубите в номиналния размер на финансовото участие на европейските структурни и инвестиционни фондове за финансовия инструмент в резултат на отрицателни лихви, ако тези загуби възникнат въпреки активното управление на касовите наличности от структурите, изпълняващи финансови инструменти (в EUR)	0,00

VIII. Напредък в постигането на очаквания лостов ефект на инвестициите, направени от финансовия инструмент, и стойност на инвестициите и участията (член 46, параграф 2, буква з) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	
38. Общ размер на другия принос, извън ЕСИ фондовете, набран от финансовия инструмент (в евро)	
38.1. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), за които е поет ангажимент в споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (в евро)	4 021 237,98
38.1А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, за което е поето задължение в рамките на споразумението за финансиране с органа, изпълняващ финансовия инструмент (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00
38.2. Общ размер на другите участия (извън ЕСИ фондовете), изплатени на финансовия инструмент (в евро)	1 005 309,50
38.2.1. от които държавно участие (в евро)	1 005 309,50
38.2.2. от които частни участия (в евро)	0,00
38.2А. Участие по финансовия продукт на ЕИБ, изплатено към ФИ (само за инструменти по член 38, параграф 1, буква в) (в EUR)	0,00

Не е валидирано

10. ИНФОРМАЦИЯ, НЯМАЩА ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ХАРАКТЕР, ЗА ЕВЕНТУАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ДОКЛАДА, КОЙТО ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПРЕДСТАВЕН ПРЕЗ 2016 Г., КОЯТО НЕ СЕ ИЗИСКВА ЗА ДРУГИ МИНИ ДОКЛАДИ: ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ УСЛОВИЯ

Таблица 14: Действия, предприети за изпълнение на приложимите общи предварителни условия

Общи предварителни условия	Критерии, които не са изпълнени	Предприети действия	Краен срок	Отговорни структури	Приключено действие до края на срока	Изпълнени критерии	Очаквана дата за пълното изпълнение на оставащите действия	Коментар
----------------------------	---------------------------------	---------------------	------------	---------------------	--------------------------------------	--------------------	--	----------

Неприложимо

Не е валидирано

Таблица 15: Действия, предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия

Общи предварителни условия	Критерии, които не са изпълнени	Предприети действия	Краен срок	Отговорни структури	Приключено действие до края на срока	Изпълнени критерии	Очаквана дата за пълното изпълнение на оставащите действия	Коментар
----------------------------	---------------------------------	---------------------	------------	---------------------	--------------------------------------	--------------------	--	----------

НЕПРИЛОЖИМО

Не е валидирано

НАПРЕДЪК В ИЗГОТВЯНЕТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ И СЪВМЕСТНИ ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ (ЧЛЕН 101, БУКВА З) И ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 3 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

7.1. Големи проекти

Таблица 12: Големи проекти

Проект	CSI	Статус на ГП	Общ размер на инвестициите	Общ размер на допустимите разходи	Планирана нотификация/дата на представяне	Дата на мълчаливо съгласие/одобрение от Комисията	Планирано започване на изпълнението (година, тримесечие)	Планирана дата на приключване	Приоритетни оси/инвестиционни приоритети	Настоящ етап на реализация — финансов напредък (% от разходите, сертифициран и пред Комисията, отнесен към общия размер на допустимите разходи)	Настоящ етап на реализация — физически напредък Основен етап на изпълнение на проекта	Основни крайни продукти	Дата на подписване на първия договор за извършване на строителни работи	Забележки
"Интегриран воден проект за област Бургас"	2020BG16CFMP001	Одобрен	36 998 891,64	36 998 891,64	2019 г., второ тримесечие	04.03.2021	2019 г., четвърто тримесечие	2023 г., трим. 4	I - би	82,07	Напреднало изграждане	Водоснабдяване в съответствие с изискванията за качество и непрекъснатост на водоснабдяването - намаляване на загубите на питейна вода по водопроводната мрежа, подобряване качеството на услугата водоснабдяване и хигиенно-здравните условия в района, опазване на природните ресурси, намаляване на обема на отпадъчните води от инфильтрация в канализационната мрежа.	29.04.2021	Всички суми са докладвани в съответствие с информацията в ИСУН 2020. Съгласно последната версия на договора за предоставяне на БФП (25.03.2025 г.), стойността на проекта е 72 363 542,23 лв. (36 998 891,64 евро). Сертифицираните разходи пред ЕК са 59 388 759,11 лв. (30 365 456,14 евро) 36 998 891,64=82,07 % Проектът е финансиран и се изпълнява в обхвата на Програма "Околна среда 2021-2027 г." с наименование "Интегриран воден проект за област Бургас - фаза 2". Договорът за предоставяне на БФП за втора фаза е сключен на 24.09.2024 г.
Интегриран проект за водния цикъл на град Враца	2017BG16CFMP001	Приключен	58 546 052,38	44 167 437,64	2017 г., второ тримесечие	21.09.2017	2016 г., четвърто тримесечие	2021 г., трим. 4	I - би	64,74	Приключен/Действащ	Изграден ПСОВ Изградена ВиК мрежа Жители с достъп до подобро водоснабдяване Жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води	11.09.2012	Всички суми са докладвани в съответствие с информацията в ИСУН 2020: Общият размер на сертифицираните разходи пред ЕК възлиза на 28 593 855,44 евро. (28 593 855,44 / 44 167 437,64= 64,74 %). Общата стойност на проекта е 114 506 125,63 лв = 58 546 052,38 евро.

Срещани значителни проблеми при изпълнението на големи проекти и предприети мерки за разрешаването им

Приоритетна ос 1 „Води“:

1. Проект BG16M1OP002-1.005-0005 “Интегриран проект за воден цикъл на град Враца - II-ра фаза“

Проектът е втора фаза на „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца“, стартирал с финансиране по ОПОС 2007-2013. За изпълнението на втора фаза, финансирана по ОПОС 2014-2020, е сключен Договор за БФП № 34-37/01.11.2016 г.

Фазирането на проекта е одобрено с Решение на Европейската комисия от 28.07.2016 г. С(2016) 5044 за изменение на Решения на Комисията относно два големи проекта по ОПОС 2007-2013.

Във втора фаза на проекта са завършени всички инфраструктурни компоненти от обхвата, а именно:

- Рехабилитация на стоманен и реконструкция на съществуващ захранващ азбестоциментов водопровод от язовир „Среченска бара“ до град Враца;
- Реконструкция на водопроводната и реконструкция и удължаване на канализационната мрежа на град Враца - Етап 1;
- Реконструкция на водопроводната и реконструкция и удължаване на канализационната мрежа на град Враца - Етап 2;
- Реконструкция на Пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ).

В допълнение към горе посочените основни дейности, по проекта са извършени също: строителен надзор на FIDIC договори; авторски надзор на обекти от ВиК мрежата; проучване, проектиране и авторски надзор на захранващ водопровод от яз. Среченска бара; закупуване/придобиване/отчуждаване на земя и съпътстващи процедури; организация и управление на проекта; дейности за информация и комуникация.

В хода на изпълнението на проекта са идентифицирани редица проблеми, които доведоха до закъснение в неговото изпълнение. По-съществените от тях са:

- Продължителни съгласувателни, устройствени и отчуждителни процедури, поради които е генерирана сериозна забава при издаването на Разрешение за строеж за довеждащия водопровод от яз. „Среченска бара“. Това, от своя страна, доведе до късен на старт на договора с изпълнител;
- Закъснение в изпълнението на строителните и монтажни работи по отделните строежи, особено по ВиК мрежата, както по вина на изпълнителите, поради намалена мобилизация, така и поради грешки в проектите, неточни проектни данни и необходимост от време за одобряване на промени и изменения в хода на изпълнението;
- Необходимост от обявяване на нови процедури за избор на изпълнители на СМР и строителен надзор, във връзка с прекратяване на сключени договори в първа фаза;
- Извършени замени на експерти в екипа за управление на проекта и екипа на строителния надзор, рефлектиращи върху ефективната комуникация по проекта;
- Последствията от пандемията от COVID-19, поради които работа спря за определен период от време, липса на персонал, ограничения от различно естество с отражение върху темповете на изпълнение по отделните проектни дейности и т.н.

Цялостното изпълнение на „големия проект“ е обект на засилен мониторинг от страна на Управляващия орган. Анализът на изпълнението и идентифицирания риск от значителна загуба на финансови средства, поради незадоволителен физически и финансов напредък, са основен аргумент на УО да предприеме действия първоначално за фазиране на проекта, а впоследствие да изготви обосновка и да пристъпи към процедура за удължаване на срока на проектите дейности във втора фаза. В резултат, след получено положително становище от ЕК, дейностите са удължени до края на 2021 г. Това позволи да се минимизира риска от загубата на средства и от неизпълнение на целите на проекта.

Въпреки множеството проблеми и забавени темпове на изпълнение, на 31.01.2022 г. бенефициентът община Враца, подаде окончателно искане за плащане по проекта. Процесът на верификация на окончателното искане за плащане е приключил с издадено Решение на РУО от 27.05.2022 г. Проектът е физически завършен и всички строежи от обхвата са въведени в експлоатация с разрешения за ползване.

2. Проект BG16M1OP002-1.016-0011 „Интегриран воден проект за област Бургас“

В процеса на одобрение от Европейската комисия на апликационната форма за голям проект, съгласно чл. 102(2) на Регламент (ЕС)1303/2013, са получени бележки и коментари, които поставят акцент върху проведените процедури за преценка на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и преценката за вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони по Натура 2000 на планираната инвестиция.

В отговор, от страна на УО на ОПОС е представена ревизирана версия на големия проект, в която планът за изпълнение предвижда инвестиционните намерения, включени в Дейност 3 „Изграждане и реконструкция на инфраструктура за водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчни води от ОТ Бургас“, да се реализират в два етапа.

Етап 1 обхваща инвестициите в обхвата на урбанизирани територии извън границите на защитените територии по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна: реконструкция на ВиК мрежи за агломерации: Бургас (ж.к. Меден рудник, Бургас – Изток - частично, Бургас – Запад), Карнобат, Китен, Айтос, Царево, Лозенец, Сарафово; реконструкция и съоръжения за третиране на утайки на ПСОВ Бургас, разширение на ПСОВ Меден рудник; изграждане на нова ПСОВ Карнобат; реконструкция на ПСОВ Обзор; реконструкция на деривации Камчия Юг и Ясна поляна (от ГРШ 1 до връзка към водоеми гр. Царево); изграждане на Пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) Камчия и ПСПВ Ясна поляна.

Етап 2 обхваща инвестиции в границите на защитените територии по Директива 79/409/ЕЕС и Директива 92/43/ЕИО: реконструкция на ВиК мрежи за агломерации: Бургас (кв. Крайморие и Бургас – Изток - частично), Приморско, Несебър, Ахелой, Созопол, Черноморец, Поморие, Обзор; реконструкция на деривации Камчия – Север и Ясна поляна (от НВ 4000 м3 до НВ на гр. Приморско; от ГРШ 1 до отклонение към гр. Созопол; от отклонение към гр. Созопол до гр. Черноморец).

Изпълнението на Етап 2 беше планирано да започне след финализиране на процеса по определяне на специфични природозащитни цели за зоните от мрежа НАТУРА 2000 и процедура по оценка за съвместимост.

За изпълнение на „Интегриран воден проект за област Бургас“ е сключен административен договор за БФП № Д-34-58/17.06.2020 г., с бенефициент „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД гр. Бургас, в който допустимите разходи включват разходите за Етап 1.

С Решение за изпълнение на Комисията С(2021)1551 от 04.03.2021 г. е одобрен финансовият принос за проект „Интегриран воден проект за област Бургас“, избран в рамките на оперативна

програма „Околна среда“ ССИ 2020BG16CFMP001. Общият размер на допустимите разходи по първи етап на проекта е определен на 74 511 486 Евро.

С оглед привеждане в съответствие с Решението на ЕК, бенефициентът представи искане за изменение, което бе одобрено от УО на ОПОС и на 04.06.2021 г. е сключено допълнително споразумение №1 към АДБФП. В споразумението е предвидена възможност, след одобрение на Комисията, бенефициентът да поиска сумата, представляваща част от недопустими към онзи момент разходи за изпълнение на дейности за обектите от втора фаза, да му бъде предоставена под формата на безвъзмездна финансова помощ, след одобрението на специфичните природозащитни цели за засегнатите зони от НАТУРА 2000.

С цел изпълнение на изискванията на ЕК по отношение одобряване на мерките от втори етап, на 14.01.2021 г. между МОСВ и ВиК ЕАД-Бургас е сключен Меморандум за сътрудничество и съвместна дейност, със срок на действие 13 (тринадесет) месеца. В изпълнение на ангажиментите по Меморандума, между ВиК ЕАД-Бургас и „Умвелтбундесамт“ ООД (Федерална агенция по околна среда на Република Австрия) на 02.08.2021 г. е сключен договор за разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за 21 защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, със срок за изпълнение седемнадесет месеца. Основната цел на договора е да бъдат разработени поетапно и съгласувани с Европейската комисия специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за 21 защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, необходимо условие за изпълнението на „Интегриран воден проект за област Бургас“, в съответствие с поставените от ЕК изисквания.

На 11.02.2022 г. е сключено Допълнително споразумение към меморандума за сътрудничество, за удължаване на срока му с 12 месеца, считано от 14.02.2022 г., с цел синхронизиране със срока на договора с Федералната агенция по околна среда на Република Австрия.

Екипът на Австрийската агенция по околна среда разработи и предаде на МОСВ специфични и подробни природозащитни цели за 21 защитени зони от Натура 2000, след което се проведе обществени обсъждания и са одобрени на 27.07.2023 г. на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие. Заповедите на Министъра на околната среда и водите за горепосочените 21 защитени зони са публикувани през месец октомври 2023 г.

Поради продължителния процес по разработване и одобрение на специфичните природозащитни цели, усложнената геополитическа обстановка, свързани с войната в Украйна и последствията от COVID-19, повлияли като цяло на икономиката на ЕС и на страната, продължителни устройствени и административни процедури, както и ограниченията на крайния срок на допустимост на разходите на ОПОС 2014-2020, част от предвидените за изпълнение дейности от първи етап, както и всички предвидени инвестиции за втори етап на проекта не са завършени до края на месец декември 2023 г.

Вземайки под внимание големия размер на финансирането по проекта и приносът му за постигане на целите на програмата, както и предвид факта, че още към датата на първоначалното одобрение на проекта е предвидено етапно изпълнение, УО на ОПОС проведе консултации с представители на службите на ЕК за неговото „финансово фазиране“ от 2014-2020 към 2021-2027, без промяна на обхвата. Чрез електронната система за обмен на данни е подадено искане за изменение на проекта, състоящо се в разделянето на големия проект на два етапа, които трябва да бъдат изпълнени съответно през програмните периоди 2014-2020 и 2021-2027, включително и обосновка за закъсненията, поради гореизброените негативни и непредвидими обстоятелства в хода на изпълнението му.

В резултат на комуникацията е получено Решение за изпълнение на Комисията С(2024) 3137 от 02.05.2024 г. за изменение на Решение за изпълнение С(2021) 1551 за одобряване на финансовия принос за големия проект „Интегриран воден проект за Област Бургас“, избран в рамките на

оперативна програма „Околна среда“ ССІ 2020BG16CFMP001, отнасящо се до одобрение на предложението за фазиране.

С подписаното на 28.06.2024 г. Допълнително споразумение № 6 към АДФП № Д-34-58/17.06.2020 г., между страните (МОСВ и ВиК ЕАД гр. Бургас) беше постигнато съгласие проект „Интегриран воден проект за област Бургас“ да се изпълнява на две фази, които са технологично и финансово обвързани.

Първата фаза на проекта се финансира от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ и обхваща дейностите и разходите, извършени до 31.12.2023 г.

Във Фаза 1, с финансиране от ОПОС 2014-2020, стартира изпълнението на 16 инженерингови договора от обхвата на Етап 1. До края на м. декември 2023 г. са приключили строителните дейности на следните три обекта, част от Етап 1:

- Реконструкция и изграждане на ВиК мрежата на кв. Меден Рудник, гр. Бургас;
- Реконструкция на главен водопровод на кв. Сарафово, гр. Бургас;
- Разширение на ПСОВ Меден Рудник.

За изпълнението на втора фаза от проекта, регистриран в ИСУН 2020 с № BG16FFPR002-1.001-0006 „Интегриран воден проект за област Бургас - фаза 2“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., е сключен АДФП № Д-34-73/24.09.2024 г.

Във Фаза 2 - финансирана от ОПОС 2021-2027, се предвижда довършване на дейностите от Етап 1 и на всички дейности от Етап 2.

Приоритетна ос 2 „Отпадъци“:

1. Проект BG16M1OP002-2.008-0001 „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“

Административният договор за безвъзмездна финансова помощ № Д-34-78/30.11.2018 г. е сключен на основание Решение № 843 от 22.11.2018 г. на Министерския съвет. Страни по договора като бенефициент са Столична община в партньорство с „Топлофикация София“ ЕАД. Европейската комисия одобри финансовия принос за големия проект с Решение С(2020) 2080 final от 01.04.2020 г. На 02.09.2020 г. беше сключено Допълнително споразумение № 1 към АДФП, свързано с:

- актуализиране на стойността на БФП във връзка с Решение С(2020) 2080 на ЕК от 01.04.2020 г.;
- замяна на клаузите, свързани с възлагането на Услугите от общ икономически интерес (УОИИ), с клаузи относно изпълнението на условията на нотифицираната държавна помощ съгласно Решение на ЕК №С(2019) 8528 от 25.11.2019 г., дело SA. 54042 (2019/N);
- промени в раздели „Бюджет“, „Финансова информация - източници на финансиране“, „План за изпълнение/Дейности по проекта (информацията)“, „Екип“ и „План за външно възлагане“ от Формуляр за кандидатстване.

Поради отчетеното съществено закъснение спрямо първоначалния график за обявяване на обществените поръчки за избор на изпълнители на основните дейности (инженеринг и строителен надзор/Инженер по ФИДИК), проектът е определен от УО на ОПОС като най-високо рисков от всички изпълнявани по програмата проекти.

На 11.01.2021 г. е обявена открита процедура за избор на изпълнител, с предмет „Проектиране, вкл. авторски надзор и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в

София с оползотворяване на RDF-гориво, в т.ч. подготовка, закупуване/доставка/монтаж (пускане в експлоатация) на необходимото оборудване, съоръжения и обзавеждане, както и надзор върху работата на инсталацията за 3 годишен период включващ: отстраняване на дефекти през периода за уведомяване на дефекти, подпомагане в експлоатацията и поддръжката и обучение на персонала“.

На 20.04.2021 г. е обявена открита процедура за избор на изпълнител, с предмет: „Изпълнение на функцията на консултант по смисъла на Закона за устройство на територията (ЗУТ) с оглед оценка на съответствието на инвестиционните проекти и упражняване на строителен надзор, както и изпълнение на функцията на Инженер на Възложителя в съответствие с изискванията на Договорните условия за Технологично оборудване и Проектиране-Строителство на ФИДИК (Първо издание, 1999 г.) (Жълта книга) при проектирането и изграждането на обект: Инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF отпадък“.

Решенията за избор на изпълнители на основните дейности по проекта са обжалвани.

УО на ОПОС информира бенефициента, че дейностите по оползотворяване на отпадъци са недопустими за програмен период 2021-2027 г. и в този смисъл „фазиране“ на проекта между програмните периоди 2014-2020 г. и 2021-2027 г. не е приложимо.

С Решение № 225/02.11.2023 г. на Ръководителя на УО на ОПОС, АДФП № Д-34-78 / 30.11.2018 г. за изпълнение на проектно предложение с рег. № BG16M1OP002-2.008-0001 „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“, е прекратен.

Всяка планирана промяна в списъка на големи проекти по оперативната програма

Неприложимо.

Не е валидирано

7.2. Съвместни планове за действие

Напредък по изпълнението на различните етапи от съвместните планове за действие.

Неприложимо

Не е валидирано

Таблица 13: Съвместни планове за действие (СПД)

Наименование на СПД	СИ	Етап изпълнение на СПД	Общ размер на допустимите разходи	Общ размер на публичната подкрепа	Принос на ОП към СПД	Приоритетна ос	Вид на СПД	[Планирано] представяне на Комисията	[Планирано] започване на изпълнението	[Планирано] приключване	Основни крайни продукти и резултати	Общ размер на допустимите разходи, сертифицирани пред Комисията	Забележки
---------------------	----	------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	----------------------	----------------	------------	--------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------	-------------------------------------	---	-----------

Неприложимо

Не е валидирано

Срещани значителни проблеми и предприети мерки за разрешаването им

Неприложимо

Не е валидирано

ЧАСТ Б

ДОКЛАДИ, ПРЕДСТАВЕНИ ПРЕЗ 2017 г., 2019 г. И ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

(член 50, параграф 4 и член 111, параграфи 3 и 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

11. ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 4 И ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 4 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

7.3. Информация в част А и постигане на целите на програмата (член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

Приоритетна ос	1 - Води
----------------	----------

Изпълнението на финансираните проекти в рамките на приоритетна ос 1 „Води“ доведе до постигането на **значителни резултати във водния сектор на страната**, а именно - допълнителният брой жители с достъп до подобро водоснабдяване е над 1 532 700 жители, с което заложената крайна цел от 1 400 000 жители е надвишена. Броят на жителите с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води, възлиза на над 1 341 300 еквивалент жители, което също надвишава крайната цел от 1 180 000 екв. ж. С финансиране от оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ са изпълнени мероприятия по изграждане, рехабилитиране или реконструкция на 24 бр. пречиствателни станции за отпадъчни води, посочени в т. 3.1. Преглед на изпълнението на настоящия окончателен доклад. В резултат на приключилите проекти, товарът на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство възлиза на 1 107 272 екв. жители. 24 бр. са разработените или актуализирани национални стратегически и програмни документи, които се отнасят до управлението във ВиК отрасъла, плановите за управление на речните басейни за периода 2016 - 2021 г. и морската стратегия.

Отчетеният напредък по изпълнение на заложените цели е постигнат **в резултат на положените съществени усилия за преодоляване на срещнатите предизвикателства** при подготовката и последвалата реализация на проектите по приоритетна ос „Води“.

Основните идентифицирани слабости касаят изпълнението на ВиК проектите, като те са предимно от административен и процедурен характер – свързани със съгласувателните, устройствени и отчуждителни процедури, времеемката подготовка на процедури по възлагане на обществени поръчки, тяхното прекратяване, повторно обявяване, оценка и процедиране на решенията за избор на изпълнител, последващо продължително обжалване, което се извършва на няколко инстанции. Физическото изпълнение на програмата зависи в съществена степен от тръжните процедури, провеждани от страна на бенефициентите. Въпреки усилията на Управляващия орган да осигури условия за срочно изпълнение, реалният опит показва, че повечето бенефициенти са пасивни при възлагане на проектните дейности. Освен това те са предпазливи и по отношение на евентуални финансови корекции, поради което прекратяват и след това възобновяват процедурите за възлагане на обществени поръчки. Поради натрупаното закъснение при търгуването се възпрепятства навременното стартиране на основни дейности по проектите, в резултат на което времето за тяхното изпълнение е значително редуцирано. Рискове за неизпълнение на графика по проектите създават също и продължителните процедури при съгласуване на инвестиционните проекти с отговорните институции - общински и областни администрации, Агенция „Пътна инфраструктура“, Национална компания „Железопътна инфраструктура“, Национален институт за недвижимо културно наследство и др., което води до забавяне при издаването на разрешения за строеж и стартиране на строителните и монтажни работи. Закъснения са генерирани и поради необходимост от провеждане на процедури за установяване на собственост, учредяване на сервитут/право на преминаване, определяне на обезщетенията за засегнати имоти, забавяне при отчуждителни процедури и т.н. В хода на изпълнение, по част от инвестиционните проекти възникват необходими промени и изменения.

Наред с изброените фактори с негативно влияние, войната в Украйна доведе до рязко повишаване на цените на строителните материали и енергията, както и до прогресивното нарастване нивото на инфлация в страната, което рефлектира в забавяне, а някъде и спиране на работата на терен. В тази връзка се разработи и приложи „Методика за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация“. Необходимо е да се отбележи също, че една от предприетите стъпки за преодоляване на предизвикателствата в сектор „Води“, чрез която се обединиха усилията на Министерството на околната среда и водите с Министерство на регионалното развитие и благоустройството, е подписаният в началото на 2022 г. национален ангажимент за изпълнение на ВиК проектите по ОПОС 2014-2020 г.

На етапа на верификацията от страна на УО на ОПОС са констатирани слабости, свързани с извършване на недопустими разходи от страна на бенефициентите, представяне на документи, неотговарящи на нормативната уредба и/или указания на УО, непредставяне на изискуеми отчетни документи, липса на документална отчетност и одитна следа, както и надвишаване на нормативно определено процентно ограничение на категории разходи.

Различни по характер проблеми са свързани и с влезлите в сила решения на съда за отмяна на актове на Ръководителя на УО за налагане на финансови корекции, както в процеса на изпълнение на проектите, така и след приключването им. Наличието на множество отменени по съществото на спора решения за определяне на финансови корекции, стриктно съобразени при издаването им с одитни препоръки или наложената практика на Одитния орган, доведе до отказ от сертификация, регистриране на дългове, продължителен отказ от плащане на верифицирани разходи, заплащане на съдебни разноски в съществен размер, както и до други неблагоприятни последици.

Поради изброените проблеми, както и предвид редица негативни и непредвидими обстоятелства в рамките на програмния период (пандемията от коронавирус, войната в Украйна и последвалата я инфлация, политическата нестабилност в страната и поредицата от избори), дейностите по една част от ВиК проектите не са приключени до края на периода на допустимост на разходите.

След изтичане на крайния срок за допустимост по ОПОС 2014-2020, по смисъла на т.7 от Насоките на ЕК за приключване на оперативните програми, като първоначално като „неактивни операции“ са идентифицирани следните проекти, част от които през 2025 г. са фазиращи и продължават изпълнението си по Програма „Околна среда 2021-2027 г.“:

1. BG16M1OP002-1.006-0002 „Интегриран проект за водите на град Пловдив - Етап 1“, с бенефициент община Пловдив

За изпълнението на „Интегриран проект за водите на град Пловдив - Етап 1“ е сключен договор за БФП № Д-34-18/04.04.2018 г. В обхвата на проекта са предвидени за изпълнение пет инфраструктурни компонента (5 строежа по ЗУТ). Още в началото на 2019 г. Управляващият орган на ОПОС констатира отклонение от графика за изпълнение на проекта, поради проблеми и забавяне в хода на процедурите по Закона за обществените поръчки за избор на изпълнители на проектните дейности, както и последвал продължителен период на обжалване пред компетентните органи, включително прекратяване и необходимост от повторно обявяване на част от процедурите. Основните дейности, свързани с инвестиционните мерки от обхвата на проекта не можаха да стартират в предвидените първоначални срокове в одобреното проектно предложение. Вземайки под внимание мащабите на проекта и идентифицирания висок риск от загуба на средства, поради неизпълнение в предвидения срок, проектът е обявен за „рисков“. УО на ОПОС предприе стъпки за изменение на АДФБП в посока удължаване на първоначалния срок за изпълнение на дейностите.

Същинският физически и финансов напредък по проекта е реализиран след 2020 г., след сключването на всички договори с изпълнители на основни дейности. В срока на допустимост на

разходите по ОПОС 2014-2020 четири от строежите са завършени физически и въведени в експлоатация.

След 31.12.2023 г. остават за довършване строителните и монтажни работи (СМР) по договора за „Реконструкция на канализационната и водопроводна мрежи на гр. Пловдив, Етап I, бул. "Дунав" – „Брезовско шосе“. Причината за забавяне на изпълнението по договора е необходимостта от провеждане на археологическо проучване в участък от около 100 м. от трасето на канализационния колектор. След стартиране на изпълнението на строително – монтажните работи (СМР) е установено, че част от трасето на колектора попада в територията и охранителната зона на археологически паметник „Селищна могила „Плоската“, която е обект от национално значение. Това наложи реорганизация на строителния процес и преустановяване на изкопните дейности за определени периоди от време, което от своя страна се отрази върху графика и срока за изпълнение по договора.

Напредъкът на СМР по канализационния колектор е съобразно темпа на извършване на археологическите проучвания, което от своя страна е в пряка зависимост от процедурите по осигуряване на разрешение за работа на археолозите и наличието на бюджет за съответната календарна година. Съгласно предоставена от бенефициента информация, археологическият екип е проучил трасе с дължина 43 метра през 2024 г. В секторите, обследвани от археолозите, изпълнителят е положил шест GRP тръби Ф2500, т.е. общо 36 метра.

За изпълнението на проекта като „неактивна“ операция към АДФФП №Д-34-18/04.04.2018 г. е сключено Допълнително споразумение № 6/27.05.2024 г., с което бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

До окончателното завършване на проекта УО продължава да осъществява мониторинг на изпълнението, като изисква от бенефициента да представя периодично на всеки 3 месеца актуална информация за напредъка.

2. BG16M1OP002-1.014-0001 „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“, с бенефициент „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД гр. Смолян

За изпълнението на „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“ е сключен АДФФП №Д-34-2/13.02.2019 г. В обхвата на проекта са предвидени за изпълнение пет инфраструктурни компонента (5 строежа по ЗУТ).

Като цяло, по проекта е констатирана забава при стартиране на строителните и монтажни работи по ВиК мрежата, породено както от продължителен период на търгуване и сключване на договори с изпълнители по ЗОП, така и поради забава в процедурите по одобряване и съгласуване на инвестиционните проекти. Най - голямото забавяне е при реконструкцията на главен градски събирателен колектор, за който е установено, че не е отразен в кадастрална или друга специализирана карта и няма учреден сервитут. Това наложи да се търси дълго време решение на проблема и да се издирва документация за доказване на факта, че той е заварен законен строеж. Едва след това беше възможно да стартира изпълнението на дейностите по договора с избрания изпълнител.

Освен това, в хода на изпълнението на договорите за строителни и монтажни работи по ВиК мрежата на гр. Смолян са идентифицирани множество проблеми, с пряко отражение върху темповете на работа на терен и сроковете по работните графици. Като по-съществени проблеми могат да бъдат отбелязани:

- сложни геоложки и хидрогеоложки условия, които налагат да се работи в тежки скални почви, с голям процент ръчен изкоп, което забавя изпълнението;

- особености на релефа, обуславящи работа в стеснени условия и в близост до сгради, съоръжения и други инженерни комуникации, работа на механизацията при стръмни терени с голям надлъжен наклон и стеснени габарити на улиците;
- закъснения, причинени от властите и свързани с организацията на движение;
- част от съществуващата подземна инфраструктура не е отразена в кадастъра. От компетентните власти е изискано Възложителят да представи план-схеми към Подробния устройствен план (ПУП), на които да е отразена подземната инфраструктура и сервитутите. Това доведе до забавяне/възпрепятстване на изпълнението на СМР по линейната инфраструктура;
- процедиране на промени в проектите в хода на строителството;
- наличие на конфликтни участъци по ВиК мрежата, които попадат в област на интервенция по проект на АПИ, финансиран по оперативна програма „Региони в растеж 2014 – 2020 г.”.

Въпреки изброените проблеми, в срока на допустимост са физически завършени четири от строежите по проекта. След 31.12.2023 г. останават за довършване СМР по договора за инженеринг на реконструкцията на вътрешната ВиК мрежа на гр. Смолян, които са незначителен процент от стойността на проекта. За изпълнението на проекта като „неактивна“ операция към АДФП № Д-34-2/13.02.2019 г. е сключено Допълнително споразумение № 5/30.05.2024 г., с което бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

В началото на 2025 г. бенефициентът – ВиК ЕООД гр. Смолян отчете резултатите от приключилото изпълнение на неактивната операция „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“ с бенефициент „ВиК“ ЕООД - гр. Смолян. **Всички строежи от обхвата на проекта са въведени в експлоатация с разрешения за ползване. Представени са доказателства за отчетените стойности на индикаторите.**

3. BG16M1OP002-1.016-0006 „Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия обслужвана от “Водоснабдяване и канализация” ЕООД, гр. Видин“, с бенефициент „Водоснабдяване и канализация” ЕООД, гр. Видин

За изпълнението на проекта е сключен Административен договор за БФП № Д-34-68/21.08.2019 г. В обхвата на проекта са предвидени за изпълнение два инфраструктурни компонента (2 строежа по ЗУТ).

Една от главните причини за акумулираното закъснение на основните дейности се явява продължителният период на търгуване и образуваните производства по обжалване в Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) и Върховен административен съд (ВАС). Това води до сериозна забава при сключване на договори с изпълнители, спрямо първоначално планираните дати в одобреното проектно предложение. Впоследствие договорът с изпълнителя на СМР по компонент „канализация“ е прекратен, което наложи повторно обявяване на процедура по Закона за обществените поръчки и избор на нов изпълнител. Повторно сключеният договор е с нереалистично кратък срок, най-вероятно определен при съобразяване с края на оперативната програма. Дейностите и по двата инженерингови договора стартират активно през 2023 г., което на практика предопредели невъзможността СМР да завършат до края на 2023 г. Отделно от това се наложи провеждането на процедури по учредяване на сервитут в някои участъци от ВиК мрежата, поради проблеми със собственост и устройствено планиране, което доведе до забава в одобряване и съгласуване на инвестиционните проекти и издаване на разрешения за строеж.

За изпълнението на проекта като „неактивна“ операция към АДФП № Д-34-68/21.08.2019 г. е сключено Допълнително споразумение № 4/27.05.2024 г., с което бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

В резултат от проведена комуникация между УО на ОПОС и представители на Европейската комисия (ЕК), е допуснато проектът на ВиК ЕООД гр. Видин да бъде разделен на две фази и вторият етап да се изпълни с финансиране по ПОС 2021-2027 г. Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. проведе необходимите процедурни действия за подписването на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за втора фаза на проекта, който е сключен на 03.06.2025 г.

4. BG16M1OP002-1.016-0012 „Интегриран проект за подобряване на водния сектор на обособена територия обслужвана от ВиК Шумен“, с бенефициент „Водоснабдяване и Канализация – Шумен“ ООД

За изпълнението на проекта е сключен АДФП №Д-34-11/15.04.2020 г. В обхвата на проекта са предвидени за изпълнение 8 (осем) инфраструктурни компонента по ЗУТ, както следва:

- Пречиствателна станция за питейни води за водоснабдителна система на гр. Шумен;
- Изпълнение на основен ремонт на техническа инфраструктура за водоснабдяване на гр. Шумен;
- Изграждане и изпълнение на основен ремонт на техническа инфраструктура за канализация на гр. Шумен;
- Рехабилитация и реконструкция на техническа инфраструктура за водоснабдяване на гр. Нови пазар;
- Новоизграждане на част канализационна мрежа на територията на гр. Нови пазар и рехабилитация и реконструкция на техническа инфраструктура за канализация и пречистване на гр. Нови пазар;
- Реконструкция на довеждащ водопровод от яз. Тича до РШ Търговище;
- Реконструкция на довеждащ водопровод от РШ В. Преслав до ПС 1300;
- Реконструкция на довеждащ водопровод от РШ Търговище до РШ В. Преслав и от ПС 1300 до НВ 13000.

Най-голямо забавяне в хода на изпълнението на строителните работи е констатирано при реконструкцията на довеждащ водопровод от яз. Тича до НВ 13 000 – град Шумен, поради многобройните преминавания на реки, пътища и други съоръжения по трасето на водопровода. Констатирана е и забава при въвеждането в експлоатация на изградената пречиствателна станция за питейни води, поради установен проблем с границите на поземления имот, в който е разположена сграда „Хлораторно“. Въпреки изброените проблеми, към 31.12.2023 г. всички СМР за обекти 1, 3, 4, 5 и 7 са завършени с подписан Констативен акт обр. 15 за установяване годността за приемане, съгласно Наредба 3/31.07.2003 г., а незавършената част от СМР за обекти 2, 6 и 8, както и въвеждането им в експлоатация са изпълнени извън срока за допустимост на разходите по програмата. Освен строителните обекти, неизпълнена до 31.12.2023 г. остава и дейността за интеграция на СКАДА с включена доставка и монтаж на измервателно и телеметрично оборудване.

За изпълнението на проекта като „неактивна“ операция към АДФП е сключено Допълнително споразумение № 3/21.05.2024 г., с което бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

Към настоящия момент, в резултат от проведена комуникация между УО на ОПОС и отговорните експерти в Европейската комисия за изпълнението по програмата, е допуснато проектът на „ВиК – Шумен“ ООД да бъде разделен на две фази и вторият етап да се изпълни с финансиране по ПОС 2021-2027 г. Административният договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за втора фаза на проекта, е подписан на 10.07.2025 г.

5. BG16M1OP002-1.017-0001 „Подготовка и разработване на трети цикъл планове за управление на речните басейни за периода 2022-2027 г.“ с бенефициент дирекция „Управление на водите“ в МОСВ, в партньорство с четирите басейнови дирекции към МОСВ

За изпълнението на проекта е издадена Заповед № РД-ОП-107/07.11.2018 г. на министъра на околната среда и водите. Основната дейност (Дейност 4) се изпълнява по силата на подписано Споразумение Указ № 199 от 26.06.2018 г. за предоставяне на помощни услуги в подкрепа на изготвянето на Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за България, между Министерство на околната среда и водите на Република България и Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР), ратифицирано от Народното събрание и обнародвано в Държавен вестник, бр. 64 от 03.08.2018 г. С цел осигуряване на координация и съгласуваност на изпълнението на проектните дейности са създадени работни групи - Техническа консултативна група (ТКГ) и Експертна работна група (ЕРГ), във връзка с изпълнение на Споразумението и с цел подпомагане на екипа за управление на проекта (ЕУП).

Поради голямото закъснение на основната дейност, срокът за изпълнение на проектните дейности е удължен, но въпреки това проектът не се изпълни в цялост в срока за допустимост на разходите по ОПОС 2014-2020 г. УО обяви проекта за „неактивен“, като заповедта за предоставяне на БФП № РД-ОП-107/07.11.2018 г. е изменена и допълнена със Заповед № РД-ОП-42/20.05.2024 г., съгласно която бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

След 31.12.2023 г. останалите за изпълнение дейности са: дейност 4. „Изготвяне на Планове за управление на речните басейни за периода 2022-2027 г.“, дейност 5. „Трансгранична координация на дейностите по разработване на ПУРБ със съседни държави“ и дейност 6. „Екологична оценка на проектите на ПУРБ 2022-2027 г.“.

Към настоящия момент са отчетени резултатите от приключилото изпълнение на неактивната операция ПУРБ 2022-2027. Изпълнението на дейност 4 е финализирано с Решения № № 921, 920, 919 и 917 от 31.12.2024 г. на Министерски съвет на Република България за приемане на четирите ПУРБ 2022-2027 г. След приемане на четирите броя ПУРБ са предприети действия за уведомяване по установения ред през МВНР на съседните държави (писмо изх. № 95-00-310/20.01.2025 г.) и представяне на копие от планове, с което се финализира изпълнението на дейност 5.

Приключени са процедурите по екологична оценка за четирите ПУРБ и са издадени становища от министъра на околната среда и водите, с което е изпълнена и дейност 6.

6. BG16M1OP002-1.020-0001 „Изграждане на ВиК инфраструктура в Столична община“, с бенефициент Столична община.

За изпълнението на проекта е сключен АДФП №Д-34-1/01.02.2022 г. В обхвата на проекта са предвидени за изпълнение 8 (осем) инфраструктурни компонента по ЗУТ, както следва:

- Реконструкция, модернизация и доизграждане на СГПСОВ – Кубратово;
- Доизграждане на канализационната мрежа на кв. „Кръстова вада – изток“, район „Лозенец“;
- Доизграждане на канализационната мрежа на кв. „Суходол“, район „Овча купел“;
- Доизграждане на канализационната мрежа на кв. „Обеля“, район „Връбница“;
- Доизграждане на канализационната мрежа на кв. „Бенковски“, район „Сердика“;
- Доизграждане на канализационната мрежа на гр. Нови Искър“, район „Нови Искър“;
- Доизграждане и реконструкция на канализационна мрежа на гр. Баня, кварталите „Градоман“, „Михайлово“, „Вердикал“ и с. „Иваняне“, район „Баня“;
- Изграждане на канализационна мрежа за кв. „Драгалевци“.

Към 31.12.2023 г. са приключени строителните и монтажни работи, т.е. подписан Констативен акт обр. 15 за установяване годността за приемане на строежите (Наредба 3 от 31.07.2003 г.), за обекти 1, 2, 3, 5, както и I-ви етап от обект 4, а незавършената част от СМР за обекти 6, 7, 8, II-ри етап от обект 4, както и въвеждането им в експлоатация, бяха изпълнени извън срока за допустимост на разходите по програмата.

Забавата е вследствие на няколко причини: успоредно с изпълнението на канализационната мрежа по проекта се изпълнява и частна инвестиция по водопроводната мрежа от концесионера, което изисква съгласуване на графици, поради необходимостта двама изпълнители да работят на една и съща площадка, съгласуване на технически проекти, съгласуване на отклонения, временна организация на движението, което също изисква съгласуване от КАТ, както и районна община и т.н.

За изпълнението на проекта като „неактивна“ операция към АДФП е сключено Допълнително споразумение № 3/31.05.2024 г., с което бенефициентът се задължава да завърши физически или да изпълни напълно незавършените дейности със собствени средства в срок до 31.08.2026 г., както и да изпълни индикаторите по проекта.

Към настоящия момент, в резултат от проведена комуникация между УО на ОПОС и отговорните експерти в Европейската комисия (ЕК) за изпълнението по програмата, е допуснато проектът на Столична община да бъде разделен на две фази и вторият етап да се изпълни с финансиране по ПОС 2021-2027 г. Административният договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за втора фаза на проекта от ПОС 2021-2027 г. е подписан на 29.09.2025 г.

С оглед на индивидуалните особености, темпа на напредък и проведената комуникация с представители на службите на Европейската комисия, определени проекти продължават да се изпълняват „поетапно“ и през настоящия програмен период 2021-2027 г., такива са проектите с бенефициенти ВиК Бургас (предефиниран за изпълнение в два програмни периода още към дата на първичното му одобрение от страна на ЕК през 2020 г., поради големия обем на финансиране в размер на над 300 млн. лв.), ВиК Варна (фазирани в следващ програмен период, поради заложените в Закона за управление на черноморското крайбрежие ограничения за изпълнение на строително –монтажни работи (СМР) през летния туристически сезон от м. юни до края на м. септември), ВиК Пловдив (липсващи проектни данни за крайна точка на заустване в отвеждащ канал на „Напоителни системи“ ЕАД на новоизграждащия се колектор за дъждовни води на агломерация Пловдив, необходимите на проектантите данни зависят от Министерство на земеделието и горите/ „Напоителни системи“ ЕАД, които към края на 2023 г. все още проектираха реконструкцията на отливния канал), ВиК Сливен (поради промяна на трасе на довеждащ водопровод за по-голямата част от агломерация Сливен, трасето на водопровода в идейния проект съвпада с трасе на високоволтова преносна мрежа на ЕСО, което прави изграждането на водопровода невъзможно; изместването на трасето на довеждащия водопровод стартира отново цялостната процедура по изготвяне на технически проект и неговото съгласуване със всички отговорни институции) и ВиК Перник (голям обем на одобреното проектно предложение, късно подписване на договори по смисъла на ЗОП за изпълнение на СМР след множество процедури по обжалване на избора на Възложителя).

Приоритетна ос

2 - Отпадъци

Реализираните проекти в обхвата на приоритетна ос 2 „Отпадъци“ оказват **принос за изпълнение на ангажиментите на страната в сектор „отпадъци“** като в процеса на планиране на инвестициите е приложен основният стратегически документ в сектора, а именно - Националният план за управление на отпадъците за периода 2014 – 2020 г. Неговата основна цел е подобряването на йерархията на управление на отпадъците чрез идентифициране и разработване на мерки за

предотвратяване образуването на отпадъци, като се поставят конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци. ОПОС 2014-2020 г. е насочена към изпълнение на целите от националния план чрез прилагането на мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, предварително третиране и оползотворяване, изграждане на анаеробни и/или компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци.

Съществен резултат от изпълнението на проектите по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ е **увеличеният капацитет за рециклиране на отпадъци**, който възлиза на **209 956,94 тона/година**.

Изградените и въведени в експлоатация **инсталации за компостиране на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци са 33 бр.** Изградените и въведени в експлоатация **инсталации за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци са 13 бр.**

Друго съществено постижение по оста е **намаленото количество на депонираните битови отпадъци** което възлиза на **533 979,16 тона/година**.

В резултат на усилията на УО на ОПОС за максимално постигане на крайните цели по приоритетната ос, на 27.10.2023 г. е сключен договор за предоставяне на финансиране на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за дейности по закриване и техническа рекултивация на 32 броя общински депа за отпадъци, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС. Успоредно с това са реализирани и общинските проекти за рекултивация на депа за отпадъци. В тази връзка **е завършена техническата рекултивация на 87 бр. депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС**, с което значително се преизпълни първоначално заложената крайна цел от 57 бр. рекултивирани общински депа.

Основните **предизвикателства на етапа на изпълнението** на операциите по приоритетната ос са свързани с отпадането на големия проект на Столична община - „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“ оказа изключително негативно влияние, поради обстоятелството че с неговото изпълнение бе обвързан програмен индикатор. Проектът не се изпълни и след като на 01.04.2023 г. изтече срокът за сключване на договор с изпълнител на строителните дейности, проектът е прекратен и оттеглен от програмата.

При извършване на анализ на изпълнението на оста, е необходимо да се отбележи, че по процедура „Предоставяне на финансиране по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на ОПОС 2014-2020 г. за финансови инструменти“ през 2017 г. е сключено финансово споразумение с „Фонд Мениджър на финансовите инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ). Планираната цел е постигане на устойчиво управление на отпадъците от бита като се подобрят условията за финансиране на икономическите субекти, осъществяващи дейност в сектора. Въпреки положените усилия, финансовите инструменти по приоритетна ос 2 не намират приложение, поради ограничения в подкрепата и слаб интерес от страна на определените крайни получатели. Предвид факта, че не са сключени договори с крайни получатели, се приложи стратегията за изход, предвидена в клауза 3.4.3 на Финансовото споразумение като същото е прекратено със Споразумение за прекратяване от 21.04.2022 г. Освободените средства са използвани за осигуряване на необходимия финансов ресурс за проекти за рекултивация на депа.

Поради различни негативни фактори, проектите за изграждане на екологична инфраструктура за обработка на отпадъци, по които бенефициенти са общините **Костинброд** (с партньори община Сливница и община Своге), **Асеновград** и **Дупница**, не са завършени преди края на срока за допустимост на разходите и продължиха да бъдат изпълнявани като „неактивни“.

По – долу е представена информация за статуса на проектите идентифицираните като „неактивни операции“ по смисъла на т.7 от Насоките на ЕК за приключване на оперативните програми: **1. BG16M1OP002-2.006-0001 „Втора комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови**

отпадъци“ по ос 2 на ОПОС 2014 – 2020 на РСУО – регион Асеновград“, с бенефициент община Асеновград.

Съгласно сключено Допълнително споразумение № 5/31.05.2024 г. към АДФП № Д-34-41/29.06.2018 г., изпълнението на проект № BG16M1OP002-2.006-0001 „Втора комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“ по ос 2 на ОПОС 2014-2020 на РСУО - регион Асеновград“ продължава след изтичане на крайния срок за допустимост на разходите.

Всички строителни и монтажни работи от обхвата на проекта са приключили, за което е издаден Констативен акт обр. 15 от 09.07.2024 г. за установяване годността за приемане на строежа, извършени са и всички доставки по проекта, необходими за функциониране на инсталациите. Издадено е Разрешение за ползване № ДК -07-Пд-239/17.07.2025 г. и строежът е въведен в експлоатация. Бенефициентът е представил доказателства за отчитане на индикаторите по проекта.

2. BG16M1OP002-2.002-0008 „Проектиране и изграждане на инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня“, с бенефициент община Дупница.

За изпълнението на проекта е сключен Административен договор за БФП №Д-34-82/18.12.2018 г. Проектът предвижда проектиране и строителство на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня.

Всички строително-монтажни работи по инсталация за предварително третиране и компостиращата инсталация са завършени в срока за допустимост на разходите по програмата, за което е съставен Констативен акт обр. 15 от 28.12.2023 г. за установяване годността за приемане на строежа. Съгласно сключено Допълнително споразумение №6/28.05.2024 г. към АДФП №Д-34-82/18.12.2018 г., изпълнението на проекта продължи след изтичане на крайния срок за допустимост по ОПОС 2014-2020 като „неактивна операция“.

С цел издаване на Протокол обр. 16 за въвеждане в експлоатация на изградените по проекта инсталации, се изпълни инвестиционен проект за изграждане на външната довеждаща инфраструктура, който се финансира от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) по договор № 15760/24.11.2023 г.

С разрешение за ползване № ДК-07-КН- 33/07.07.2025 г. е въведен в експлоатация строеж „Довеждаща инфраструктура на обект „Регионален център за третиране на неопасни отпадъци, регион Дупница“, посредством който са изградени външни довеждащи връзки - довеждащ водопровод, отвеждащ канализационен колектор и довеждащо електрозахранване. Със Заповед № ДК-08-КН-53/27.08.2025 г. ВРИД Началник на РДНСК – Кюстендил е назначил на 10.09.2025 г. държавна приемателна комисия за строеж „Компостираща инсталация за разделно събрани и/или биоразградими отпадъци и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня. Инсталациите изградени по проекта са въведени в експлоатация с Разрешение за ползване № ДК-07-КН-48/11.09.2025 г. от началника на РДНСК - Кюстендил, което е взето предвид при одобрение на окончателния технически отчет по проекта, довършен като неактивна операция след периода за допустимост по ОПОС 2014-2020.

3. BG16M1OP002-2.002-0009 „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РСУО Костинброд“ с бенефициент община Костинброд.

Съгласно сключено Допълнително споразумение № 5/30.05.2024 г. към АДФП № Д-34-33/05.06.2018 г., изпълнението на проект № BG16M1OP002-2.002-0009 „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РСУО Костинброд“ продължава след изтичане на крайния срок за

допустимост по ОПОС 2014-2020 като „неактивна операция“, по смисъла на т. 7 от Насоките на ЕК за приключване на оперативните програми.

След изтичането на срока за допустимост на разходите по ОПОС 2014-2020 в изпълнение остават следните дейности:

Дейност 2. „Инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор) на обект „Инсталация за предварително третиране на смесено събран битов отпадък и компостираща инсталация за разделно събран зелен отпадък, разположени на територията на Община Костинброд“, вкл. съпътстващата инфраструктура“. Към настоящия момент и двете инсталации са физически завършени, за което е издаден Констативен акт обр. 15 от 23.07.2024 г. за установяване годността за приемане на строежа. Входиран са необходимите документи в ДНСК и предстои насрочване на дата за провеждане на държавна приемателна комисия, съставяне на Протокол образец 16 за установяване на годността за ползване на строежа и издаване на Разрешение за ползване, съгласно Наредба № 3 от 31 юли 2003 г. Очаква се инсталациите да се въведат в реална експлоатация в рамките на 2025 г.

Дейност 4. „Инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор) на обект „Компостираща инсталация за разделно събран зелен отпадък, разположена на територията на Община Сливница“, вкл. съпътстващата инфраструктура“. Изпълнени приблизително 90% от СМР и строителството е спряно с Акт обр. 10 от 15.11.2024 г., поради невъзможност от продължаване на работа. Проблемът е в изграждането на довеждащата инфраструктура за външното електрозахранване, необходимо за електроснабдяването на компостиращата инсталация, което не е било обект на настоящия проект. Изготвен е инвестиционен проект, който се финансира от община Сливница, като същият е входиран за съгласувателни процедури със съответните експлоатационни дружества. След неговото съгласуване, предстои издаване на разрешение за строеж.

Дейност 6. „Инженеринг (проектиране, строителство и авторски надзор) на обект „Компостираща инсталация за разделно събран зелен и биоразградим отпадък, разположена на територията на Община Своге“, вкл. съпътстващата инфраструктура“. Инсталацията е физически завършена и е въведена в експлоатация с Разрешение за ползване № ДК-07-СФ-54 от 29.04.2025 г., издадено от РДНСК Софийска област.

Приоритетна ос

3 - Натура 2000 и биоразнообразие

Специфичната цел на приоритетната ос 3 - „Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000“ е изведена въз основа на предвидените за финансиране мерки по ОПОС 2014 – 2020 г., Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г. /2011 г./ и Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000 (НПРД). Националната рамка за приоритетни действия за мрежата Натура 2000 е документ, който следва да бъде разработен от всяка държава членка, съгласно чл. 8 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна. НПРД определя приоритетите, необходимите мерки за опазване на видове и местообитания, както и необходимия финансов ресурс за тяхното постигане. Следвайки логиката на документа, чрез ОПОС е предоставено финансиране на преки и косвени консервационни мерки, целящи подобряване природозащитното състояние на видове и местообитания, както и мерки, свързани с управлението и популяризирането на мрежата Натура 2000.

В част 3. Изпълнение на приоритетната ос, т. 3.1. Преглед на изпълнението от настоящия Окончателен доклад са отчетени и анализирани крайните постижения по показателите за изпълнение, тук са представени **постигнатите стойности по индикаторите за резултат.**

Заложените в оперативната програма базови стойности са изчислени въз основа на включената в НПРД информация за докладването по чл.17 от Директивата за хабитатите и чл.12 от Директивата за птиците. Целевите стойности на индикаторите за резултат по приоритетна ос 3 са определени съгласно насоките на Европейската агенция по околна среда („Measuring progress under Target 1 of the EU biodiversity strategy“) и първоначалния финансов принос на оперативната програма спрямо общия необходим ресурс, предвиден в НПРД (101 390 000 евро/ 1 584 636 583 евро = 6,39 %.)

Изводите от извършения **анализ на всички изпълнени проекти с принос към постигане целите на показателите за резултат**, могат да бъдат представени, както следва:

Относно **индикатор за резултат 3.1. „Видове с подобро природозащитно състояние“** през 2013 г. Р България докладва по чл. 17 от Директива за хабитатите състоянието на 122 вида, от които 59 вида са докладвани в благоприятно природозащитно състояние. Делът на тези 59 вида от общо 122 вида е 48,36% - което се явява базовата стойност на индикатора. Броят на видовете, които страната е докладвала, че са в състояние, различно от благоприятното е 63 (122-59 = 63). За последващото докладване през 2019 г. ангажиментът на държавите-членки, вкл. България, е 25% от видовете, докладвани на предходен етап да бъдат в благоприятно или с подобро състояние. В тази връзка ангажиментът на България е да се докладват минимум 16 броя видове, които трябва да са в благоприятно състояние или да са с подобро състояние (явяващи се 25% от 63 вида). Това е национална цел, която се постига чрез различни мерки и с финансиране от различни източници, съгласно НПРД. Финансовият принос на ОПОС 2014-2020 г. за реализиране на националната цел е 6,39%. Следователно, с финансовата подкрепа от програмата следва да се подобри състоянието на **минимум един вид** (6,39% от 16 вида = 1 вид). Целевата стойност на индикатора към 2023 г. е 60 вида (59 вида + 1 вид), което представлява **49,18%** (60/122 вида).

Подобряването на природозащитното състояние на видовете и местообитанията се докладва по чл. 17 на Директивата за хабитатите на биогеографско ниво. За конкретно избрания целеви вид подобряването е в континенталния биогеографски район, в който видът е докладван през 2013 г. и през 2018 г. в неблагоприятно-незадоволително природозащитно състояние.

Целевата стойност по индикатора (49,18 %) е постигната чрез проект **„Управление на сукцесионните процеси и подобряване на качеството на местообитанията на защитени водолюбиви видове във влажната зона в ПР „Сребърна“**. Изпълнените дейности в рамките на проекта са допринесли за подобряване на състоянието на видове и типове природни местообитания на територията на Рамсарски обект с международно значение - влажна зона „Сребърна“, попадаща в мрежата Натура 2000, която включва и поддържан резерват „Сребърна“. С реализацията на проекта са изпълнени ключови задачи, като възстановяване на водния режим в езерото Сребърна, намаляване на притока на биогени и ограничаване на сукцесията, заложен в Плана за управление на ПР „Сребърна“ и Националния план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 г. По този начин са повлияни благоприятно всички свързани видове.

Видът с основен принос към изпълнението на заложената цел по индикатор **3.1. „Видове с подобро природозащитно състояние“** е **Жлезиста алдрованда (Aldrovanda vesiculosa)**. Това е вид насекомоядно растение – хидробионт, няма коренова система и плува свободно във водата. Разпространен е в Североизточна България, в ез. Сребърна. В миналото видът се е срещал в Драгоманското блато, от където изчезва след пресушаването му. Видът е със статус критично застрашен съгласно Червената книга на България, (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol1/Aldvesic.html>). Изграждането на новия (западен канал) в рамките на проекта води до пряко увеличаване на подходящите за вида местообитания по протежение на цялата дължина южно от преливника.

Друг вид с подобро състояние, в резултат от проекта е **Умбра (Umbra krameri)** -лъчеперка от семейство **Umbridae**. Видът е уязвим и сериозно застрашен от изчезване. Езерото Сребърна е единственото находище на вида в страната. Това е единственият вид от българската сладководна ихтиофауна, който е включен в Приложение II „Строго защитени видове“ на Бернската конвенция..

По отношение на индикатор за **резултат 3.2. „Видове птици с подобро природозащитно състояние“**, е необходимо да бъдат дадени следните разяснения: през 2013 г. Република България

докладва по чл. 12 от Директива за птиците 120 птици. Деветдесет и девет вида птици от общо 120 са докладвани в благоприятно състояние. Делът на тези 99 вида птици от общо 120 е 82,5%, което се явява базовата стойност на индикатора. Броят на видовете птици, докладвани в състояние, различно от благоприятното е 21. Целевата стойност по индикатора е определена като е приложен един и същи дял за всички държави-членки, т.е. 26% от видовете птици трябва да бъдат в състояние – запазено или подоброено към 2019 г. Прилагайки 26- процентния дял, за целите на следващото докладване трябва да бъде запазено и/или подоброено състоянието на минимум 5 вида птици на национално ниво (26% от 21 вида птици). Финансовият принос на ОПОС 2014-2020 г. за постигане на националната цел на етапа на програмирането е оценен на 6,39%. Следователно, с финансовата подкрепа от програмата следва да се подобри състоянието на минимум един вид (6,39% от 5 вида птици). Целевата стойност на индикатора е 83,33% (99 вида птици + 1 вид = 100 вида птици, което е 83,33% от 120).

Състоянието на видовете птици се докладва съгласно чл. 12 на Директивата за птиците, като състоянието се оценява на национално ниво. В този смисъл постигането на заложената по индикатора цел се отчита, чрез реализираните проекти в изпълнение на Планове за действие за застрашени видове птици по двете конкурентни процедури с такава насоченост. Част от заложените мерки в плановете за действие са предвидени за реализация в защитени територии, които се управляват от Регионалните инспекторати по околната среда и водите (РИОСВ). Същевременно за РИОСВ е разработена процедура за директно предоставяне на средства за изпълнение на мерки от Националния план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 г., който включва сходни дейности. С цел осигуряване на демаркация между отделните процедури, мерките от Плановете за действие, които са насочени към защитени територии са изключени от конкурентните процедури за птици и са включени в обхвата на процедурата за директно предоставяне на БФП, с конкретни бенефициенти РИОСВ. В този смисъл подобреното на водолубивите видове птици се постига чрез кумулативния ефект от проекти по двете процедури.

Целевата стойност по индикатора е постигната над първоначално планираното, като се отчита подобрене на 6 вида птици или 87,5 % (99 (първоначално докладвани вида птици + 6 вида с подоброено състояние в резултат на изпълнението на проекти по ОПОС = 105 бр. видове или $105/120 = 87,5 \%$). Проектите, оказали принос към постигането на цитираната стойност са следните:

- „Подобряване на природозащитното състояние на големия воден бик (*Botaurus stellaris* (Linnaeus, 1758) в България, чрез прилагане на комплексни мерки в ключови за вида местообитания от Натура 2000“ и “Управление на сукцесионните процеси и подобряване на качеството на местообитанията на защитени водолубиви видове във влажната зона в ПР “Сребърна”. Чрез двата проекта е подоброено природозащитното състояние на вида **Голям воден бик (*Botaurus stellaris*)**. Съгласно Червената книга на България (<http://e-coddb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Bostella.html>) видът е със статус застрашен. Среща се в изолирани гнездови находища във влажни зони по поречието на р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Тракийската низина и Софийското поле. Основните заплахи за него са свързани с пресушаване на влажните зони, замърсяване на водите, браконьерски отстрел, безпокойство през периода на размножаване. В рамките на изпълнението на двата проекта са възстановени загубени в миналото големи по площ местообитания на вида, подобрена е хранителната база, чрез извършени неколнократни зарибителни мероприятия, разработено е ръководство с мерки за екстензивно рибовъдство, обезопасени са 157 стълба от електропреносната мрежа, разработени са указания за подземно полагане на електропреносна и електроразпределителна инфраструктура, проведени са образователни мероприятия, поставени са информационни табели и са разпространени материали за противодействие на браконьерството;
- „Подобряване природозащитното състояние на черния лешояд (*Aegypius monachus*), чрез изпълнение на мерки от Плана за действие за вида“. Чрез проекта е подоброено природозащитното състояние на вида **Черен лешояд (*Aegypius monachus*)**. Съгласно Червената книга на България видът е със статус изчезнал ([BG](http://e-</div><div data-bbox=)

ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Aemonach.html). Гнездене е установено през XIX в.: през 1865 и 1866 г. - 3 гнезда и през 1877 г. - 1 гнездо. За 1985 г. има данни за гнездене на 1-2 двойки. Последното известно находище на размножаваща двойка е от 1993 г., когато е открито гнездо, а през 1994 г. е установено, че двойката не го обитава. Към 2006 г. се предполага епизодично гнездене на не повече от 2 двойки. Птиците, които се наблюдават в България, гнездят в Гърция и посещават страната при търсене на храна. В резултат на природозащитните дейности и редовните подхранвания, в района на Бяла река и в резерват „Вълчи дол“ периодично се наблюдават постоянни групи от 6-8 индивида. Най-голямата група хранещи се черни лешояди (42 индивида) е регистрирана на площадка на до с. Пелевун през 2000 г. Отрицателно действащите фактори са загуба на хабитати са: намаляване на хранителната база, безпокойство, отравяне и браконьерство. В рамките на проекта са изградени 7 нови площадки за подхранване, с цел осигуряване на достъпна и безопасна храна за вида. Подобрена е и естествената хранителна база, чрез увеличаване на плътността на популациите на копитните видове дивеч в целеви райони и са изолирани опасни електропреносни стълбове (43 стълба) и електропроводи, част от електропреносното трасе „Странджево“ в защитена зона „Мост Арда“. Поставени са изкуствени гнезда в 8 защитени зони;

- „Изпълнение на мерки от Плана за действие за опазване на ловния сокол (*Falco cherrug*) в Република България“. Чрез проекта е подобро природозащитното състояние на **вида Ловен сокол (*Falco cherrug*)**. Съгласно Червената книга на България (<http://ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Facherru.html>) видът е със статус критично застрашен. Постоянен и преминаващ, в миналото широко разпространен и многоброен вид. Преди 20–25 години и до средата на 90-те години на XX. век все още широко разпространен и макар доста намалял, се среща дори и в Югозападна България, където е естествената периферия на ареала на вида в Западна Палеарктика. В края на XX. и началото на XXI. в., е установен катастрофален спад на числеността му. Последното успешно гнездене е регистрирано през 1997 г. и друго вероятно през 2005 г. През 2006 г. въпреки детайлните проверки на гнездовите находища от миналото в страната, гнезда не са открити. Отрицателно действащите фактори са изземване на малките от гнездата и улов на възрастните по време на миграция и зимуване, намаляване на числеността на лалугера и промяна на селскостопанските практики. С изпълнението на дейностите по проекта са подобри условията за гнездене, чрез монтиране на 10 изкуствени гнездилици, ефектът, от които се изчислява на 785 кв. км. нова гнездова територия, обезопасени са 948 електрически проводника проводника на 245 бр. стълба от електроразпределителната мрежа, в радиус от 5 км. около заетите гнезда.;
- „Изпълнение на мерки от Плана за действие за опазване на кръстатия орел (*Aquila heliaca*) в Република България“. Чрез проекта е подобро природозащитното състояние на **вида Кръстат орел (*Aquila heliaca*)**. Съгласно Червената книга на България, видът е със статус критично застрашен. Гнездещо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид. В началото на XX в. е широко разпространен и оценен с численост 1824 двойки. В средата на същия век е "една от редките птици", а три десетилетия по-късно са установени само 3 сигурни и 6 твърде вероятни гнездови находища. През последните 20 години са регистрирани общо 19 сигурни гнездови находища, които попадат в 3 физико-географски области: Средногорие, Родопи и Среднотунджанско поречие. Отрицателно действащи фактори - безпокойство, породено от пожари и залесителни дейности, изсичане на дървета с гнезда, натравяне от мъртви гризачи след пръскане на посевите и др. С изпълнението на проекта се спомага за по-добрия гнездови успех, като са изработени и монтирани 31 изкуствени гнезда, осъществени са подхранвания в зимните и размножителните периоди, като в резултат през размножителния период на 2023 г. от подхранваните 6 двойки, 4 са загнездили успешно и са отгледани успешно 8 малки. Обезопасени са 2511 проводника на 837 ел. стълба;
- „Изпълнение на мерки от Плана за действие за опазване на белооката потапница (*Aythya nyroga*) в Република България“. Чрез проекта е подобро природозащитното състояние на вида

Белоока потапница (*Aythya nyroca*). Съгласно Червената книга на България (<http://e-codb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Aynyroca.html>) видът е със статус „уязвим“. Гнездещо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид. В края на XIX в. е широко разпространен и многоброен, често по р. Дунав и Черноморското крайбрежие. От средата на XX в. се наблюдава спад в числеността. До средата на 90-те години са известни 20 гнездови находища с 100–150 двойки. При картиране през 1997 г. са установени 35 находища с 150–210 двойки. През 2002 г. е установено изчезването на 13 гнездови находища (от общо 35), но са установени нови 8, като са регистрирани общо 185 двойки. Гнездовата популация варира от 150 до 230 двойки. През юни-август по р. Дунав са установявани струпвания до 3000 индивида. Отрицателно действащи фактори са пресушаването на влажните зони, изоставянето и/или интензифицирането на рибовъдните стопанства, безпокойство от риболовци и туристи и силно променливото водно ниво в гнездовите находища. В резултат от изпълнението на проекта са възстановени площи в Островското блато, което поради отводнителни мероприятия в миналото е с намалени размери от 2000 ха. до около 305 ха. Проведени са и информационни събития в региона за вида и значението на влажните зони;

- „Подобряване природозащитното състояние на червеногушата гъска (*Branta ruficollis*, Pallas, 1769) чрез изпълнение на мерки от Плана за действие за вида (ПД,2018)“ и “Дейности за подобряване състоянието на влажни зони Дуранкулашко езеро и Шабленско езеро”. Чрез двата проекта е подобро природозащитното състояние на вида **Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*)**. Съгласно Червената книга на България (<http://e-codb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Brufico.html>) видът е със статус „уязвим“. Преминаващ и зимуващ около езерата Шабла и Дуранкулак (понякога в Сребърна и Бургаските езера). Спорадично зимува в язовири от вътрешността на страната и поречието на р. Дунав. До края на 60-те години на XX в. е имало единични птици и малки ята по 20–30 индивида. Между 1969 и 1985 г. е със силно варираща численост (до 16 566 птици през януари 1980 г.). Между 1986 г. и 1995 г. числеността е максимум 59 206 индивида, а през последните 11 години – между 14 266 и 67 795 индивида (до 71% от световната популация). Отрицателно действащи фактори - пресушаването на влажните зони, изоставянето и/или интензифицирането на рибовъдните стопанства, безпокойство от риболовци и туристи и силно променливото водно ниво в гнездовите находища. България има особена отговорност за опазването на вида, включително и в светлината на наказателната процедура и осъдителното решение по Дело С-141/14 на ЕК срещу България за влошаване на състоянието на естествените местообитания на видовете и обезпокояване на видовете в района на Калиакра (по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО). Като част от действията, предприети от държавата са и усилията за подобряване състоянието на вида Червеногуша гъска, включително и чрез горепосочените проекти. Изпълнени са редица мерки като оценка на степента на безпокойство на вида, анализ на локалните придвижвания и взаимовръзки, изследвания за натрупване на оловни и други токсични вещества, разработени са минимални стандарти за опазване на вида, изграден е център за временно настаняване и рехабилитация на ранени и пострадали червеногуши гъски, проучени са миграционните пътища и са определени „тесните места“ в жизнения цикъл, отпечатани и разпространени са информационни материали, включително за ловците, проведени са мащабни фестивали, подобро е състоянието на Дуранкулашко и Шабленско езеро, поставени са информационни табели, изградени са фотографски укрития и др.

Постигнатата целева стойност по индикатор за резултат: **3.2. „Видове птици с подобро природозащитно състояние“ надхвърля значително първоначално заложената**, поради извършена промяна в Стратегическия план за изпълнение на приоритетната ос. Във връзка със забавата при въвеждането на разработения нов управленски подход за мрежата Натура 2000, свързана с нормативни промени и невъзможност за предоставяне на планиране средства по програмата за финансиране изграждането на съответните органи и разработване на планове за

управление на защитените зони, са пренасочени средства за мерки от Националния план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 г., и планове за действие.

По отношение на определената цел на индикатор за резултат **3.3. „Местообитания с подобро природозащитно състояние“ (%)**, следва да се отбележи, че през 2013 г. Република България докладва по чл. 17 от Директива за хабитатите състоянието на 90 типа природни местообитания, от които 5 типа природни местообитания са докладвани в благоприятно природозащитно състояние (т.е. 5,56% - частта на тези 5 местообитания от общо 90, което е базовата стойност на индикатора). Следователно, броят на местообитанията, които страната е докладвала, че са в състояние, различно от благоприятното е 85 ($90 - 5 = 85$). За последващото докладване през 2019 г. ангажиментът на държавите-членки, вкл. България, е 34% от местообитанията, докладвани на предходен етап да бъдат в благоприятно или с подобро състояние. Към момента на следващото докладване на национално ниво трябва да е запазено и/или подобро природозащитното състояние на 29 местообитания (34% от 85). Приносът на ОПОС за постигане на националната цел е минимум 2 местообитания (т.е. 6,39% от 29 местообитания). Следователно, целевата стойност на индикатора по програмата е 7,78% ($5 \text{ местообитания} + 2 \text{ местообитания} = 7 \text{ местообитания}$, което е 7,78% от 90 местообитания). Целевата стойност на индикатора е **постигната, като се отчита подобрене на природозащитното състояние на 8 природни местообитания или 14,4 %** ($90 \text{ (общ брой местообитания)} / 13 \text{ (} 5 + 8 \text{ местообитания подкрепени по ОПОС)}$), както следва:

- 3130 Олиготрофни до мезотрофни стоящи води с растителност от *Littorelletea uniflorae* и/или *Isoeto-Nanojuncetea*;
- 4070 Храстови съобщества с *Pinus mugo* и природно местообитание;
- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- 40C0 Понто-сарматски широколистни храстчета;
- 1410 Средиземноморски солени ливади;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
- 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.

Постигнатият резултат по индикатор **3.3. „Местообитания с подобро природозащитно състояние“** е формиран, чрез следните проекти:

- „Устойчиво управление на Национален парк „Рила“ II-ра фаза“ и „Подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията на Защитена зона BG0000209 „Пирин“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, включена в списъка, приет с Решение № 122/2007 г. на Министерския съвет (обн., ДВ, бр. 21/2007 г.)/защитена територия „Национален парк Пирин“. Чрез двата проекта е подобро природозащитното състояние на **природно местообитание 3130 Олиготрофни до мезотрофни стоящи води с растителност от *Littorelletea uniflorae* и/или *Isoeto-Nanojuncetea***. Олиготрофни планински езера са локализиран в планините, подлагани на залежавания. В Рила те са 140, а в Пирин – 119. Намират се в трогови (ледникови) долини от надморска височина 1850 до 2710 m в групи от 1–2 до 7–11. Езерата от този тип са резервоари за води с най-високо качество. Те балансират максимумите и минимумите в оттока на планинските потоци и реки. Имат значение за регулиране и поддържане на подпочвените води и почвената влажност в околните терестриални екосистеми. Обитават се от многобройни глациални реликтни и ендемични видове растения и животни. Те са индикаторни местообитания за глобални климатични промени. Съгласно Червената книга на България местообитанието е със статус „Уязвимо“ (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol3/01C1.html>). Отрицателно действащи фактори са туризъм – чрез ерозиране на бреговете, замърсяване с органични и други отпадъчни продукти (метали, пластмаси, хранителни остатъци), както и строеж и експлоатация на хижи, хотели и ски писти, водностопански дейности (отнемане на води за водохващания), планинско животновъдство. Всички изброени фактори ускоряват еутрофицирането на езерата.

В рамките на проекта на ДНП Рила е извършено биологично и екологично проучване на състоянието на езерата. След подробен обзор на наличните данни са направени заключения по отношение на фитопланктон, макрофити, фитобентос, зообентос, зоопланктон, ихтиофауна, както и за абиотичните характеристики на езерата – хидроморфология и състав на седиментите физикохимични характеристики на водите, физикохимични характеристики на утайките. Направени са заключения за степента на еутрофикация и антропогенен натиск. Определени са езерата с нужда от прилагане на консервационни мерки. Изготвена е инструкция за намаляване на еутрофикацията в целевите езера. Изпълнени са поетапно стъпките от инструкцията, като е почистено обрастването в конкретни полигони, в зоните с повишен седиментен товар е извършено прочистване. Извършено е теренно замерване и картиране, чрез облитане с безпилотен летателен апарат – дрон. Изготвени са точни батиметрични карти. Заснетото ортофото изображение за всяко от езерата е базово, с което ще се сравняват бъдещи заснемания с цел определяне на тенденции. Събрани са общо 68 кг. битов отпадък, отстранен е общо 2840 кг. тинест субстрат, събрана и отстранена е растителност от общо 232,2 кг. (39,2 кг. от бреговата зона и 193 кг. от езерата). Оформени и маркирани са пешеходни пътеки с обща дължина 8 571,68 м. с цел предотвратяване навлизането на туристи по алтернативни маршрути, пътеките са уплътнени (7 890 м²), направено е ограничение, посредством линейно реден камък, на места за направен каменни стъпала, изпълнени са отводнителни канавки, както и 24 броя дървени парапети с дължина 1024 м. които възпрепятстват навлизането на туристи по паразитни пътеки. В рамките на проекта, усилията са насочени към предотвратяване на всякакви видове антропогенна дейност в близост до езерата, които биха довели до намаляване водното ниво, утъпкване и ерозия, промяна във водния режим и вток на органично натоварени води. Извършено е геодезическо заснемане на езерата, с определяне нивата на водата, маркирани са на терен точки за извършване на ежегодни замервания. Изследвано е хидробиологичното състояние на езерата, разработена е методика за наблюдение, изготвена е система от мерки за намаляване на еутрофикацията. Доставени и монтирани на терен са електропастири на Спанополските езера, Превалско, Тевно и Башлийско езеро, с цел ограничаване на пашата и съответно вток на биогени, причиняващи заблатяване и изплитняване на езерата и като цяло влошаващи състоянието им. С двата проекта е обхваната площта на разпространение на местообитанието в Алпийския биогеографски регион, в който същото е докладвано в неблагоприятно-незадоволително природозащитно състояние (<https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/Reports?reportType=Habitats>);

- „Подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания 4070 и 5130 по параметър "Бъдещи перспективи". Чрез проекта е подоброено природозащитното състояние на **природно местообитание 4070 Храстови съобщества с *Pinus mugo* и природно местообитание 5130 „Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик“**. Съгласно Червената книга на България природно местообитание 4070 е със статус „уязвимо“ <http://e-codb.bas.bg/rdb/bg/vol3/16F2.html>. Разпространено е в Рила, Пирин, Стара планина, Западни Родопи, Витоша, Беласица; между 1700–1900 и 2500–2800 м. надморска височина. Изключително високо ресурсно, водноохранно, почвозащитно, рекреационно, за поддържане на биологичното разнообразие в най-различен аспект. В местообитанието е установен консервационно значим вид гъба: *Spathularia flavida*. Отрицателно действащи фактори - развитие на туристическа инфраструктура, стопанското използване, изсичане и опожаряване. Природно местообитание 5130 „Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик“ е потенциално застрашено. Местообитанието обединява фитоценозите на *Juniperus communis*, разпространени в България от дъбовия до планинския пояс, а на места достигащи и до горната граница на гората (Средни Родопи). Среща се и в субалпийския пояс, където формира съобщества с *Vaccinium myrtillus*, а понякога и с *Vaccinium vitis-idaea*. Местообитанието се среща в Стара планина, Родопи, Витоша, Рила, Осоговска планина, Средна гора, Лозенска планина и др. при надморски

височини от 500 до около 1900 м. В местообитанието са установени следните консервационно значими видове висши растения: *Armeria rumelica*, *Chamaecytisus absinthioides* subsp. *absinthioides*, *Elymus rhodopaeus*, *Inula aschersoniana*, *Jovibarba heuffelii*, *Marrubium frivaldskyanum*, *Micromeria dalmatica* subsp. *bulgarica*, *Morina persica*, *Ononis adenotricha*, *Petkovia orphanidea*, *Rhamnus rhodopeus*, *Saxifraga sempervivum*, *S. stribrnyi*, *Scabiosa rhodopensis*, *Sedum stefco*, *Sesleria rigida* subsp. *achtarovii*, *Sideritis scardica*, *Thalictrum simplex* subsp. *rhodopaeum*, *Trachelium rumelianum* и консервационно значимият вид гъба *Pithya cupressina*. Отрицателно действащи фактори – опожаряване, сечи, паша на добитък, събиране на галбули („плодове“) за медицински цели, разширяване на селскостопанските площи, ерозия, свлачища. Антропогенното въздействие върху местообитанието в миналото е било значително. В последните години се наблюдава тенденция към възстановяване и разширяване на площите, заети от синя хвойна, в резултат на изоставяне на обработваемите земи. Необходими мерки за възстановяване и опазване - преустановяване на опожаряванията. Провеждане на мониторинг и картиране. (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol3/17F3.html>). В рамките на проекта е разработена методика за оценка на прогнозния риск от възникване на пожар на ниво горски подотдел, защитена зона и местообитание по Натура 2000 и прилежащ пространствено рефериран риск-регистър с факторите за възникване на горски пожари. Определяни и картографирани са чувствителни територии, вкл. чрез иновативен за българската практика подход, чрез който се генерира фотограметричен цифров модел на температурата на повърхността. Изградена е информационна система в 2 модула: виртуален модул – интегрирана информационна платформа за текущ достъп до актуална информация, и реален модул – съвременна териториална мрежа от предупредителни и информационни табели за повишаване информираността, минимизиране на риска от пожари и реакция при поява на пожари. Осъществени са дейности за насърчаване на спорадична паша в защитена зона Витоша и Странджа, предвид оценката за неблагоприятно-лошо природозащитно състояние на местообитание 5130 по параметър „интензивност на пашата“. Повишена е информираността на заинтересованите страни с акцент отговорни местни власти, с цел включване на практики, свързани с пашуването в местни планове и инициативи;

- „Осигуряване на подкрепа изпълнение на мерки за подобряване на природозащитното състояние на местообитания 40C0 „Понто-сарматски широколистни храстчета“ по параметър „Площ“ и „Структура и функция“, 1410 „Средиземноморски солени ливади“ по параметър „Структура и функция“, Местообитание 5210 „Храсталаци с *Juniperus* spp.“ по параметър „Структура и функция“. С изпълнението на проекта е подобро природозащитното състояние на **природни местообитания 40C0 „Понто-сарматски широколистни храстчета“, 1410 „Средиземноморски солени ливади“ и 5210 „Храсталаци с *Juniperus* spp.“.** Природно местообитание 40C0 „Понто-сарматски широколистни храстчета“ представлява реликтни степни съобщества, които са се запазили на много ограничени площи на изолирани места в Северна България. Широко са разпространени в степните и лесостепните зони на Евразия (от Русия и Украйна до Монголия). България попада в най-югозападната част от ареала им. Влизат в комплекс с реликтни степни съобщества, в състава на които има видове с ограничено разпространение в България, вкл. и защитени. Основните доминанти в това местообитание – *Caragana frutex* subsp. *mollis* и *Spiraea crenata*, са включени в Червения списък на висшите растения в България и са защитени. Местообитанието е със статус „критично застрашено“, като отрицателно действащи фактори са паша на домашни животни, деградация на тревните съобщества, пожари и др. (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol3/19F3.html>). Местообитание 1410 „Средиземноморски солени ливади“ представлява съобщества на високи (0,9–1 m) дзуки, житни и острици по покрайнините на хиперхалинни или бракични крайморски езера с лагунен или лиманен произход, по крайбрежието на Черно море. Местообитанието има голямо значение за опазване на биоразнообразието във влажните зони по Черноморското крайбрежие. Някои от тези влажни зони са с международно значение, съгласно Рамсарската Конвенция и проекта CORINE биотопи. Такива са Атанасовското езеро, Дуранкулашкото езеро и др. Съгласно Червената книга

на България е със статус „критично застрашено“, като отрицателно действащи фактори. Унищожаване при изграждане на туристическа инфраструктура върху тях, пресушаването на терени и промени в хидрологичния режим на солените езера. Към местообитание 5210 „Храсталаци с *Juniperus* spp.“ се отнасят склерофилните (твърдолистни) вечнозелени храсталаци с преобладаване на червена хвойна (*Juniperus oxycedrus*), които принадлежат към средиземноморския тип растителност и се класифицират като преходни с псевдомаквисите. Съобществата имат значение като противоерозионен и водорегулиращ фактор. В тях се срещат редки и застрашени видове, с по-южен произход, като *Anemone blanda*, *A. pavonina*, *Blackstonia perfoliata*, *Crocus olivieri*, *Fritillaria graeca*, *Galium rhodopeum*, *Verbascum nobile* и др. местообитанието е „потенциално застрашено“, като отрицателно действащи фактори са опожаряването и пашата. (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol3/24F5.html>). В рамките на проекта са почистени от инвазивни чужди/ рудерални/ конкурентни видове, в 4 защитени зони от мрежата Натура 200, на площ от 164,36 дка или 16,436 ха, което се равнява на 24% от общата площ на местообитанията. Извършени са дейности за подпомагане на естественото размножаване на ключов вид „*Spiraea crenata*“ (разработена е адаптирана технология за размножаване на вида за нуждите на възстановителните дейности; събран е репродуктивен материали (семена, резници и др.) и е изпълнено възстановяване на вида по предложената методика). Поставени са временни ограждения за предотвратяване на изпасването от селскостопански и диви животни и са поставени репеленти. Изработени и монтирани на терен са информационни табели в обхвата на посочените защитени зони - 4 бр. За превенция на пожарите са изработени 200 бр. карти с чувствителните места за местообитание 40C0, 3 бр. предупредителни табели (изработка и монтаж), проведени са 3 бр. информационни срещи с цел запознаване на жителите и ползватели на земите във и около местообитанието и зоната, собственици на земи, отговорни институции. Изработени и монтирани са информационни /указателни табели и ограничителни съоръжения за сигнализиране и насочване на туристическия поток;

- „Подобряване на природозащитното състояние на природно местообитание 4060 по параметри "Площ", "Структура и функция" и "Бъдещи перспективи" и природно местообитание 5210 по параметри "Площ" и "Бъдещи перспективи"." **В рамките на проекта е подобро природозащитното състояние на природни местообитания 4060 и 5210.** Проведени са теренни проучвания, съгласно приетата методика за мониторинг на природно местообитание 4060 в две защитени зони, извършен е анализ са изготвени предложения до МОСВ за промяна на площта на местообитанието, придружено от актуални карти. Аналогични дейности са изпълнени и природно местообитание 5210 в границите на 33 BG0001021 Река Места, BG0000212 Сакар, BG0001011 Осоговска планина, BG0001012 Земен, BG0001013 Скрино, BG0001022 Орановски пролом – Лешко. Верифицирана е референтната площ на природно местообитание 5210. Проведени са теренни посещения в защитена зона BG000372 „Циганско градище“ с цел набиране на най-актуални данни за състоянието на местообитание 4060 по отношение на нивото на влияние на пашата. Изготвен експлоатационен план за паша и са проведени три събития за неговото представяне и комуникиране. Проведена е информационно-разяснителната кампания за превенция на пожарите включваща 6 събития - две събития за повишаване на информираността и отговорното отношение на туристи през 2022 г. /сезон 2022 г. и сезон 2023 г./, две събития за повишаване на информираността и отговорното отношение на младежи относно доброволчеството през 2022 г. и през 2023 г. и две събития за повишаване на информираността и отговорното отношение на земеделци през 2023 г. Публикувани са WEB банери в 10 онлайн медии за по един месец, изградена е събитийна страница в социалната платформа „Facebook“ за целия период на проекта в която са публикувани снимки и информация след всяко събитие, излъчени са радиоклипове в две местни радиа - общо 90 излъчвания, излъчен е видеоклип в две регионални телевизии - 80 излъчвания. Разработена е платформа за предоставяне на информация за опасността от горски пожари и насърчаване на отговорно поведение за предотвратяване и противодействие на пожари.

Постигнатата стойност по индикатор за резултат: 3.3. „Местообитания с подобро природозащитно състояние“ надхвърля значително първоначално заложената, поради извършена промяна в Стратегическия план за изпълнение на приоритетната ос. Поради забава при въвеждането на разработения нов управленски подход за мрежата Натура 2000, свързана с нормативни промени и невъзможност за предоставяне на планиране средства по програмата за финансиране изграждането на съответните органи и разработване на планове за управление на защитените зони, средствата са пренасочени за изпълнение на консервационни дейности

Приоритетна ос	4 - Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища
----------------	--

Приоритетната ос 4 е насочена основно към **повишаване защитата на населението от наводнения** и изпълнение на ангажиментите на страната, произтичащи от **Директива 2007/60/ЕС** за оценката и управление на риска от наводнения, както и повишаване защитата на населението от свлачищни процеси. Обхватът на мерките по приоритетната ос, е определен въз основа на направени изводи в национални стратегически документи относно видовете рискове, които застрашават страната (Доклада за екологична оценка на ОПОС 2014-2020 г., Анализа и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени, Националният план за защита при бедствия и други). За постигане целите на приоритетната ос са обявени 7 процедури, с които са подкрепени инвестиции в:

- Пилотен проект за създаване на Система за управление на водите в басейна на река Искър (СУВ-БРИ), като първа фаза на Национална система за управление на водите в реално време;
- Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения;
- Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения;
- Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с вторите Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021-2027 г.;
- Мерки, насочени към разширяване обхвата и модернизация на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението;
- Мерки за превенция и управление на риска от свлачища и други неблагоприятни геодинамични процеси;
- Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер.

Изпълнението на изброените инвестиции е обвързано с общи и специфични за програмата индикатори за изпълнение и резултат. Обхватът на първоначално програмираните допустими мерки е разширен чрез изменение на ОПОС 2014-2020 г. с цел намаляване на риска от загуба на средства по програмата и предвид идентифицирани нужди на национално ниво по отношение превенция и ранно предупреждение на населението в случай на бедствие, **в резултат е модернизирана и разширена системата за ранно предупреждение на населението на територията на 11 административни области в страната.**

За постигането целите на предоставяното по приоритетната ос финансиране и съответно целевите стойности на индикаторите за изпълнение и резултат по приоритетната ос, **са изпълнени общо 18 проекта като 10 от тях са насочени към укрепване на свлачища, 7 проекта за превенция от наводнения, както и 1 бр. проект („Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“) с хоризонтален характер, насочен към оптимизиране на превенцията, готовността и реакцията при риск от бедствия от природен характер** (наводнения, свлачища, вкл. и причинените от тях бедствия), както и извършване на адекватни анализи и оценки на различните видове риск. Бенефициенти по

приоритетната ос са звена в структурата на МОСВ, общини, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и Дирекция „Комуникационни и информационни системи“ при Министерство на вътрешните работи.

В резултат от изпълнените проекти броят на **жителите, които се ползват от мерки за защита от наводнения възлиза на 2 129 939 жители**. (77,4 % от целта от 2 750 000). Индивидуален принос към посочената стойност имат следните проекти:

- „Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ - **91 690 лица**;
- „Въвеждане на мерки за превенция и управление на риска от наводнения на яз. "Келанджика"“ – **313 лица**;
- „Възстановяване и укрепване на стената на яз. „Хайдушко кладенче“ и съоръженията към нея, находящ се в землището на община Гълъбово, с цел подобряване на нейното техническо и експлоатационно състояние, защита на техническа и социална инфраструктура, както и повишаване защитата на населението от наводнения“ - **7 017 лица**;
- „Рехабилитация на язовир „Синкевица“ и съоръженията към него, находящ се в кв. Славовци, гр. Габрово“ - **51 217 лица**;
- „Разширяване на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на ниво Iau и модернизация на СРПО на органите на изпълнителната власт“ - **679 702 лица**;
- Създаване на Система за управление на водите в басейна на река Искър (СУВ-БРИ) като първа фаза на Национална система за управление на водите в реално време (НСУВРВ)-**1 300 000 лица**.

Изпълненият проект от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР - „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“ оказа **допълнителен принос** за постигане целите на приоритетната ос като по заложения индивидуален за процедурата индикатор **„Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения“ се докладва целият брой на населението на страната – 6 447 710 лица**.

Постигнатият резултат по финансираните проекти за **укрепване на свлачища е 97,51 хектара**, което надвиши планираната крайна цел по показател 4.4 от 80 хектара, отчетеният индивидуален принос, е както следва:

- „Превенция и противодействие на свлачищните процеси по републиканска пътна мрежа - Фаза 1“ - **2,99 ха.**;
- „Укрепване на свлачище LOV19.44327.02 - откос на път за Регионално депо за твърди битови отпадъци - ул.Синец, в гр. Луковит“ - **0,48 ха.**;
- „Укрепване свлачище SLV 20.07613-09 на територията на ДПЛУИ – селище Качулка, (бивше селище Качулка), Община Сливен“ - **0,08 ха.**;
- „Превенция и управление на риска от свлачища в община Оряхово с обекти свлачище VCR31.54020.02.12 в източната част на гр. Оряхово и VCR31.54020.02.13 в местността „Зелена бара“ гр. Оряхово“ - **3,50 ха.**;
- „Превенция и управление на риска от свлачища в община Оряхово с обекти: 1. свлачище VRC31.54386.04 в с. Остров; 2. свлачище VRC31.54020.02.05; 3. свлачище с рег. № VRC31.54020.02.24“ - **5,21 ха.**;
- „Укрепване на свлачища PVN 37.80501.01.01 в кв. Бунджовица, сз край и на PVN 37.80501.01.02, кв. Бунджовица, централна част“ - **0,14 ха.**;
- „Укрепване на свлачища в кв. Боруна, град Лом“ - **20,50 ха.**;
- „Превенция и противодействие на свлачищните процеси по републиканска пътна мрежа - Фаза 2“ - **9,61 ха.**;
- „Укрепване на свлачище SFO 43.65869-01, гр. Своге, кв. Старо село“ - **55,00 ха.**

След приключване на проектите беше отчетено и намаление **на броя на населението в риск от свлачища**, което се отрази по показател 4.2 „Население в риск от свлачища“. Отчетеният

напредък от общо 231 380 лица рефлектира в понижение на базовата стойност от 520 000 бр. лица. до 288 620 лица, с което индикаторът, с тренд „намаление“, се изпълни над целевата стойност от 300 000 лица ($520\,000 - 231\,380 = 288\,620$). Отчетеният резултат по програмата (231 380 лица) надвишава първоначално планираният (220 000 лица) с повече от 5 на сто.

Индивидуалният принос на финансираните проекти, е както следва:

- „Превенция и противодействие на свлачищните процеси по републиканска пътна мрежа - Фаза 1“ - **9 071 лица**;
- „Укрепване на свлачище LOV19.44327.02 - откос на път за Регионално депо за твърди битови отпадъци - ул. Синчец, в гр. Луковит“ - **2 726 лица**;
- „Превенция и управление на риска от свлачища в община Оряхово с обекти свлачище VCR31.54020.02.12 в източната част на гр. Оряхово и VCR31.54020.02.13 в местността „Зелена бара“ гр. Оряхово“ - **4 118 лица**;
- „Превенция и управление на риска от свлачища в община Оряхово с обекти: 1. свлачище VRC31.54386.04 в с. Остров; 2. свлачище VRC31.54020.02.05; 3. свлачище с рег. № VRC31.54020.02.24“ - **637 лица**;
- „Укрепване свлачище SLV 20.07613-09 на територията на ДПЛУИ – селище Качулка, (бивше селище Качулка), Община Сливен“ - **750 лица**;
- „Превантивни дейности чрез изграждане/възстановяване на контролно-измервателни системи в регистрирани свлачищни райони“ - **4 303 лица**;
- „Укрепване на свлачища PVN 37.80501.01.01 в кв. Бунджовица, сз край и на PVN 37.80501.01.02, кв. Бунджовица, централна част“ - **50 000 лица**;
- „Укрепване на свлачища в кв. Боруна, град Лом“ - **1 961 лица**;
- „Превенция и противодействие на свлачищните процеси по републиканска пътна мрежа - Фаза 2“ - **153 853 лица**;
- „Укрепване на свлачище SFO 43.65869-01, гр. Своге, кв. Старо село“ - **3 961 лица**.

Проект „Интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер“ с бенефициент ГД ПБЗН оказва **допълнителен принос** към резултата с **520 000 лица** чрез изпълнението на индивидуалния за процедурата индикатор – „Население в риск от свлачища“. Проектът допринесе и за едно от ключовите постижения в рамките на приоритетната ос, а именно след дългогодишно очакване на национално ниво беше внедрена **Системата за клетъчно излъчване и разпространение на съобщения за предупреждение на населението BG-ALERT**.

В изпълнение на дейностите по приоритетната ос са установени **6 бр. центрове за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения**, резултатът е постигнат чрез проект „Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ на ГД ПБЗН в МВР.

Финансираните мерки със средства от програмата допринасят за **намаляване на районите с потенциален риск от наводнения със 103 бр.** като изпълнението, надвишава заложената цел от 90 бр. с 13 бр. района или с 14 %. Изпълнените проекти с принос към постигане на целевата стойност на индикатора са, както следва:

- „Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ - **4 бр.;**
- „Създаване на Система за управление на водите в басейна на река Искър (СУВ-БРИ) като първа фаза на Национална система за управление на водите в реално време (НСУВРВ)“ - **4 бр.;**
- „Рехабилитация на язовир „Синкевица“ и съоръженията към него, находящ се в кв. Славовци, гр. Габрово“ - **1 бр.;**
- „Въвеждане на мерки за превенция и управление на риска от наводнения на яз. "Келанджика"“ - **1 бр.;**
- „Центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ - **97 бр.**

Приоритетна ос	5 - Подобряване качеството на атмосферния въздух
----------------	--

Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ адресира нуждите по отношение качеството на атмосферния въздух, съгласно предизвикателствата, свързани с неговото подобряване чрез прилагане на адекватни дългосрочни програми и краткосрочни планове за действие в зависимост от източниците на замърсяване (градски транспорт, движение по пътищата, битово и централно отопление). Чрез финансираните проекти е предоставена подкрепа в следните направления:

- 1) Преглед и анализ на общинските програми за качеството на атмосферния въздух (КАВ);
- 2) Подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ;
- 3) Мерки за намаляване на количествата фини прахови частици (ФПЧ10) и азотни оксиди от основните източници на замърсяване.

Бенефициенти по приоритетната ос са структурни звена в МОСВ и общини с нарушено качество на атмосферния въздух.

Постигнатите резултати в сектор „битово отопление“ са във връзка с реализираните проекти по процедура № BG16M1OP002-5.003 „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“. С екологични алтернативи са подменени високоемисионните отоплителни уреди на твърдо гориво на 27 151 домакинства в 8 общини. Общо 70,30% от домакинствата са избрали електричеството като алтернативно отопление, 26,33% са предпочели отопление на пелети и 3,38% са избрали опцията за газифициране. Броят на **подменените отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи е 31 060.**

Изпълнението на проектите по общини е както следва:

- Община Бургас – Изпълнени са 2 292 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 2 292 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 55,11 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Видин – Изпълнени са 3 883 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 4 940 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 98,66 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Димитровград – Изпълнени са 2 907 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 3 025 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 68,52 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Монтана – Изпълнени са 3 236 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 3 236 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 78,00 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Пловдив – Изпълнени са 3 169 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 3 343 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 76,19 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Смолян – Изпълнени са 2 456 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 2 864 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 66,59 т/г. емисии ФПЧ10.
- Община Горна Оряховица – Изпълнени са 1 276 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 2 200 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 45,60 т/г. емисии ФПЧ10;
- Столична община – Изпълнени са 7 932 договора с домакинства за подмяна на топлоуреди на твърдо гориво. Подменени са 9 160 бр. отоплителни уреди на дърва и/или въглища с екологични алтернативи. Спестени са 219,06 т/г. емисии ФПЧ10.

Значителни резултати от изпълнението на приоритетна ос 5 в сектор „Транспорт“ са отчетени и чрез проектите по процедура № BG16M1OP002-5.004 „Мерки за адресиране на транспорта като източник на замърсяване на атмосферния въздух“, по която бяха финансирани са 12

проекта на 10 общини с нарушено качество на въздуха. Целта на процедурата е да допринесе за подобряване качеството на атмосферния въздух, посредством намаляване нивата на ФПЧ10 и азотни оксиди (NOx) за достигане на утвърдените норми в атмосферния въздух чрез адресиране на транспорта като източник на замърсяване. В рамките на процедурата е подпомогнато закупуването и доставката на нови съвременни електрически транспортни средства (електробуси, тролейбуси и трамваи) за обществения транспорт, което води до намаляване на вредните емисии във въздуха, намаляване на шума и вибрациите и значително спестяване на енергия.

В резултат от процедурата и успешно изпълнените проекти са **закупени и въведени в експлоатация 385 нови екологични превозни средства (296 електрически автобуса, 60 тролей и 29 трамвая)** за градовете Враца, Стара Загора, Бургас, София, Плевен, Варна, Хасково, Перник, Сливен и Русе. Стойността на спестените емисии ФПЧ10 е 41,1 т/г. Броят на населението, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и азотни оксиди възлиза на над 3 млн. жители.

Изпълнените **хоризонтални и институционални мерки** са в резултат на проектите в рамките на **процедура „Разработване/Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“**, в изпълнение на която в периода юни 2017- юни 2019 г. са сключени договори за предоставяне на безвъзмездно финансиране със 17 общини. Бенефициенти са общините: Столична, Горна Оряховица, Хасково, Велико Търново, Смолян, Плевен, Благоевград, Варна, Шумен, Несебър, Перник, Гълъбово, Монтана, Димитровград, Пловдив, Асеновград и Враца.

Впоследствие хоризонтални мерки в сектор „Въздух“ са финансирани през 2020 г. чрез процедура **„Разработване/Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“**, по която са сключени АДФП с общините Бургас, Видин, Кърджали и Русе. В резултат от реализацията на проектите са разработени/актуализирани общински програми по чл. 27 на Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за КАВ за общини с наднормени нива на замърсители ФПЧ10, NOx и др., и са планирани адекватни към местните условия мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух, които да доведат до постигане на определените норми за КАВ.

Приоритетна ос

6 - Техническа помощ

Финансираните бюджетни линии по приоритетна ос 6 оказват синергично действие върху останалите приоритетни оси, чрез обезпечаване на ефективно управление на програмата, укрепване на административния капацитет на бенефициентите и УО и популяризиране на резултатите от изпълнението на програмата сред обществеността. В рамките на приоритетната ос е осъществена необходимата подкрепа за управление на програмата, нейното изпълнение, мониторинг и контрол.

През целия програмен период УО положи целенасочени и фокусирани усилия за укрепване на административния капацитет на бенефициентите за изпълнение на проектите по програмата. Чрез обученията на бенефициентите се представят основните аспекти, свързани с управлението и изпълнението на проектите – работа с информационната система за управление на средствата от ЕС (ИСУН 2020), подготовка на пакети отчетни документи (преглед на искане за плащане, финансов и технически отчет), планиране на необходимите финансови средства за изпълнение на проекта и осигуряване на ликвидни средства, въвеждане на информация за сключени договори за осъществяване на последващ контрол от УО, планиране и провеждане на обществени поръчки, докладване на нередности и др. Обученията са проведени с всеки един отделен бенефициент, като

по този начин се вникна в проблематиката на конкретния проект. По време на пандемията от коронавирус, УО се насочи към организиране и провеждане на дистанционни обучения и предоставяне в електронна форма на обучителни материали. При провеждането им УО предоставяше анкетни карти на бенефициентите, с цел получаване на обратна връзка от обучаваните за степента на удовлетвореност от проведените обучения.

В резултат на подписаното през 2019 г. Споразумение с Европейската инвестиционна банка се предостави експертна подкрепа за УО и бенефициентите при изпълнение на проекти за изграждане на ВиК инфраструктура по ОПОС 2014- 2020 г. в обособените територии на 15 ВиК оператори. По този начин се обезпечи ефективното изпълнение на стратегическите инвестиции във водния сектор чрез прилагане на регионален подход в 15 консолидирани области, обслужвани от по 1 ВиК оператор: Смолян, Бургас, Варна, Видин, Враца, Кърджали, Перник, Пловдив, Русе, Силистра, Сливен, Стара Загора, Шумен, Ямбол и София. УО предприе проактивни действия, като в рамките Споразумението с ЕИБ през програмен период 2014-2020 г. беше оказана подкрепа за укрепване капацитета на 6-те новоконсолидирани ВиК оператори, за които в рамките на ОПОС 2014-2020 се разработиха РПИП - „ВиК Йовковци“ ООД-Велико Търново, „ВиК“ ООД Габрово, „ВиК“ ЕООД Плевен, „ВиК“ ЕООД- София област, „ВиК“ ООД Търговище и „ВиК“ ЕООД Хасково и „ВиК Добрич“ АД. Управляващият орган успешно подкрепи бенефициентите за изграждане на необходимия капацитет за изпълнение на дейности и справяне с възникнали предизвикателства в рамките на проектния цикъл.

Изпълнението на ПО 6 „Техническа помощ“ е насочено и към предоставяне на възможности за обучения на служители на УО на ОПОС, свързани с управлението и изпълнението на програмата. Провежданите обучения имат значителен ефект за повишаване знанията и нивото на експертизата в областта на спецификата на инвестициите и нуждите в сектор „околна среда“, както и ефективното и ефикасно управление на средстава по ЕСИФ. За служителите на УО са дефинирани тематични области, които обхващат необходимите компетенции свързани с управление и изпълнение на програмата.

По приоритетната ос са изготвени стратегически документи, анализи, социологически проучвания, оценки, становища, свързани с изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. и подготовката на следващия период, като: извършен основен преглед и анализ на политиката/националното законодателство/ и техническата инфраструктура в областта на управление на отпадъците в Република България като основа за разработване на стратегически документи и определяне на приоритетите за следващия програмен период; Национален план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.; разработване на Стратегия и План за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.; Разработване на национална приоритетна рамка за действие за НАТУРА 2000, за многогодишната финансова рамка за периода 2021-2027 г., изготвени доклади за екологични оценки и др. документи.

В резултат на изпълнение на мерките по приоритетна ос 6 „Техническа помощ“, се постигна значително ниво на осведоменост на обществеността за напредъка по изпълнението на програмата и за резултатите от проектите в отделните сектори - води, отпадъци, биоразнообразие и въздух. От страна на УО са организирани различни мероприятия за информиране на широката общественост, потенциални бенефициенти и бенефициентите на програмата, партньорски организации и други заинтересовани групи относно възможностите за финансиране от програмата и впоследствие за реализираните резултати с предоставените финансови средства по ОПОС. Част от финансирането по приоритетната ос е насочено към популяризиране на програмата като инструмент за засилване на развитието и повишаване качеството на живот в страната.

Приоритетна ос	7 - Подкрепа за бежанците от Украйна в България
----------------	---

Специалната приоритетна ос 7 „Подкрепа за бежанците от Украйна в България“ е създадена през 2022 г. във връзка с военната агресия от страна на Руската федерация срещу Украйна и последващия въоръжен конфликт, които променят положението със сигурността в Европа. Европейският съюз, и по-специално източните му региони, включващи Република България, бяха изправени пред значителен бежански приток от Украйна след 24 февруари 2022 г. Предвид настъпилите извънредни събития, възникна необходимост от предприемането на неотложни мерки за осигуряване на основните нужди на лицата, потърсили временна закрила на територията на Република България. По силата на Регламент (ЕС) 2022/562 на Европейския парламент и на Съвета от 6 април 2022 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 223/2014 по отношение на Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE), на Република България се даде възможност да предостави финансов ресурс за справяне с предизвикателствата, свързани с миграцията, чрез програмите, съфинансирани от ЕФРР и Европейския социален фонд. С Решение № 328 на Министерския съвет от 20.05.2022 г., изменено с Решение № 364 на Министерския съвет от 01.06.2022 г., Министерският съвет одобри средства на стойност 26 млн. лв. от ЕФРР да бъдат включени в бюджета на Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.” и да бъдат предоставени за дейности за справяне с миграционните предизвикателства.

Проектът на изменение на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ за включване на приоритетна ос 7 „Подкрепа за бежанците от Украйна в България“, финансирана от Европейския фонд за регионално развитие, критериите и методиката за оценка на процедура „Подкрепа за покриване на основните нужди на бежанците от Украйна чрез мярка, прилагана от Министерството на туризма (CARE)“ и изменение на Индикативна годишна работна програма (ИГРП) за 2022 г. са одобрени от Комитета за наблюдение на ОПОС 2014-2020 г. на 28.07.2022 г.

Проектът на изменение на програмата за включване на специална приоритетна ос е одобрен от Министерския съвет с Решение № 650 на 08.09.2022 г. На 09.09.2022 г. изменението на ОПОС е подадено за официално одобрение от службите на ЕК чрез системата SFC. С Решение на Комисията C(2022) 7660 final от 21 октомври 2022 г., ЕК официално одобри изменението на ОПОС 2014-2020, свързано със създаването на специална приоритетна ос 7 „Подкрепа за бежанците от Украйна в България“.

Процедура BG16M1OP002-7.001 „Подкрепа за покриване на основните нужди на бежанците от Украйна чрез мярка, прилагана от Министерството на туризма (CARE)“ се отвори за кандидатстване в системата ИСУН 2020 на 26.09.2022 г. преди получаване на официално одобрение от ЕК на предложеното изменение в програмата.

Проектното предложение за възстановяване на разходи за предоставена услуга – нощувка, закуска и топъл обяд в периода 18.05.2022 г. до 31.05.2022 г. включително, е подадено чрез ИСУН 2020 на 29.09.2022 г. Договорът с конкретния бенефициент - Министерство на туризма, се сключи на 17.10.2022 г. Проектът обезпечи предприетите действия за осигуряване на първоначален прием и незабавна подкрепа на лицата, разселени от Украйна, на които е предоставена временна закрила чрез възстановяване на разходи за предоставена услуга – нощувка, закуска и топъл обяд. Проектът се изпълни успешно и приключи на 09.02.2024 г., в резултат на финансираните мерки 66 711 лица получиха подкрепа (инд.7.2) – нощувки, топла храна и грижа за период от почти 2 месеца, в т.ч. подпомогнатите деца под 18 годишна възраст са над 28 000 (инд.7.3).

Необходимо е да се отбележи, че Регламент 2022/2039 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 година за изменение на Регламент (ЕС) № 1303/2006 и Регламент (ЕС) № 2021/1060 по отношение на допълнителната гъвкавост за справяне с последиците от военната

агресия от страна на Руската федерация FAST (Гъвкава помощ за териториите)-CARE влезе в сила на 26 октомври 2022 г. Към датата на влизане в сила на изменящия регламент, ОПОС вече е ангажиралила чрез договор за БФП целия наличен ресурс за справяне с бежанската криза. В тази връзка условието, посочено в член 98, параграф 4, четвърта алинея от POP не можеше да бъде и не е изпълнено.

Приоритетна ос

8 - Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE

Руската военна агресия срещу Украйна, наложените санкции и предприетите ответни мерки доведоха до безпрецедентно високи цени на газа и електроенергията, значително над високите равнища, наблюдавани в периода преди агресията. В контекста на спешната намеса на Съюза за справяне с високите цени на енергията, с приемането на Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. се даде възможност на страните членки да предприемат целенасочени мерки за използване на фондовете на Кохезионната политика в подкрепа на малки и средни предприятия (МСП), които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, считано от 1 февруари 2022 г., включително, съгласно рамката на политиката на сближаване за периода 2014—2020 г., посочени в Регламент (ЕС) № 1303/2013 (Инструментът „Подкрепа за достъпна енергия“ - SAFE.)

Особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП са тези, които отговарят на условията за получаване на помощ за допълнителни разходи, поради изключително големи увеличения на цените на природния газ и електроенергията съгласно Временната кризисна рамка за мерки за държавна помощ. В България всички МСП бяха засегнати от увеличения на цените на енергията, съгласно критерия за допустимост на крайните получатели, посочен в т. 2.4. от Временната рамка. Анализът на постигнатата на организирания борсов пазар на електрическа енергия в Република България средномесечна цена лв./MWh през 2022 г., спрямо тази за референтния период през 2021 г. показва, че скокът на цената варира между 180% - 380%. Поради тази причина в рамките на националните програми са предоставени компенсации на всички небитови крайни клиенти на електрическа енергия, в т.ч. всички МСП. На национално ниво инструментът SAFE се реализира чрез операции, чрез които се възстановиха изплатени компенсации за МСП за увеличените разходи за електрическа енергия за периода 01 февруари – 30 септември 2022 г. по Програми за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия, одобрени от Министерския съвет с Решение № 30/2022 г. и Решение № 534/2022 г. и изпълнявани от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“.

С Решение на МС № 453 от 27 юни 2023 г. за одобряване на средства за възстановяване на разходи чрез прилагане на извънредните мерки за използване на фондовете в подкрепа на МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, и на уязвими домакинства (SAFE), Министерският съвет одобри средства от бюджетите на оперативните програми за програмен период 2014-2020 г. за създаването на специални приоритетни оси в рамките на съответните програми, които да се използват за възстановяване на допустими разходи, извършени от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“.

В тази връзка, УО извърши промени по Програмата, като се създава нова приоритетна ос, включват се нов бенефициент, нови допустими мерки, индикатори за изпълнение и резултат, както и съответните промени във финансовия план на програмата.

Създадената **приоритетна ос 8 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“** е в изпълнение на **тематична цел 3 „Повишаване на конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)“** с директен бенефициент Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. В тази връзка, делът на тематичните цели в ОПОС 2014-2020 г. е променен чрез пренасочване на суми от тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ (приоритетна ос 1 „Води“, приоритетна ос 2 „Отпадъци“ и приоритетна ос 3 „Натура 2000 и

биоразнообразие“) и тематична цел 5 „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска” (приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“) към тематична цел 3 (приоритетна ос 8 по отношение на ЕФРР и КФ). По този начин на ОПОС 2014-2020 г. се предоставя възможност да финансира дейности, с които се осигурява подкрепа за МСП – възстановени са средствата, използвани от държавата през 2022 г. за компенсиране на завишените разходи за електрическа енергия на МСП, които са особено засегнати от увеличението на цените на енергия за периода 01 февруари – 30 септември 2022 г. На 14.11.2023 г. се подписва АДФП с Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ за изпълнението на проект „Осигуряване на подкрепа на особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП чрез мярка, прилагана от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (SAFE)“. Броят на предприятията, получили подкрепа е 41 436. Проектът е приключен на 07.12.2023 г. като общият размер на изплатените средства е 283 384 775 лв.

7.4. Специфичните действия, предприети за насърчаване на равенството между мъжете и жените и за предотвратяване на дискриминацията, по-специално насърчаване на достъпността за хората с увреждания, и разпоредбите, въведени, за да се гарантира интегрирането на аспекта за равенството между половете в оперативната програма и в операциите (член 50, параграф 4 и член 111, параграф 4, втора алинея, буква д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

Принципът за осигуряване на равни възможности и недискриминация е приложен в **процеса на подготовка на програмните документи** като в рамките на работната група за разработване на Споразумението за партньорство е включен представител на Комисията за защита от дискриминация (КЗД). Принципът за осигуряване на равни възможности и недискриминация е приложен и при подготовката на ОПОС. ТРГ за изготвяне на програмата е вземала основните решения като разглежда, дискутира и съгласува дейности за осигуряване прилагането на хоризонталните принципи и за осигуряване на съответствие на програмата с приложимото национално и европейско законодателство. Допълнителен механизъм за осигуряване спазването на принципа на равните възможности и недискриминацията на етапа на програмиране, е участието на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания (НСИХУ), като социален партньор в ТРГ за разработване на ОПОС 2014-2020 г. НСИХУ дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които засягат правата на хората с увреждания и тяхната интеграция.

Принципът на равните възможности и недискриминацията е съблюдаван и в процеса на оценка и на операциите като проектите са избирани за финансиране чрез прилагането на два вида процедури: процедура чрез подбор на проекти и процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Достъпът до финансиране за всички потенциални бенефициенти по процедурите чрез подбор е свободен, без да се въвеждат ограничения за кандидатстване. Съгласно действащата нормативна уредба, проектните предложения по този вид процедури се оценяват при конкурентни условия – при спазване на принципа за равнопоставеност и недопускане на дискриминация. Операциите, които могат да бъдат изпълнени от повече от един бенефициент, се оценяват и одобряват за финансиране при спазване на принципите за свободна и лоялна конкуренция, равно третиране и недопускане на дискриминация. Неспазването на тези принципи е основание заинтересованите лица да обжалват по съдебен ред актовете на УО на програмата (Заповедта за утвърждаване на Насоките за кандидатстване).

Принципът на равните възможности по отношение на достъпа до инфраструктурата, изграждана с финансиране от ОПОС 2014-2020 г. е отразен и в изискванията, отнасящи се до осигуряването на равен достъп до отделни категории обекти, включително за лица с увреждания. Съгласно чл. 169, ал. 2 от Закона за устройство на територията, строежите се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението,

включително за хората с увреждания. Операции, които не са били в съответствие с действащото законодателство за осигуряване на равен достъп не са одобрявани за финансиране от ОПОС 2014-2020 г.

В хода на изпълнението на програмата от страна на УО са прилагани необходимите действия, имащи за цел насърчаване равенството между половете, достъпа за хората с увреждания и предотвратяване на дискриминацията:

- Във всички процедури за предоставяне на БФП е заложено постигане на целите, свързани с изпълнението на хоризонталните принципи на ЕС. При подготовката на всяка процедура за предоставяне на БФП, в Условието за кандидатстване, раздел „Хоризонтални политики“, са включвани ръководните принципи за подбор на операции сред които са и хоризонталните принципи за равните възможности и предотвратяване на дискриминация;
- В раздел „Критерии и методика за оценка на проектните предложения“ от Насоките за кандидатстване във всички процедури, е включван следният критерий: „Проектът демонстрира спазването на приложимите хоризонтални политики на ЕС, посочени в Раздел 17 от условията за кандидатстване“;
- Съответствието с хоризонталните принципи се съблюдава първоначално на етапа на допустимост на проектните предложения. Всеки кандидат следва да посочва чрез какви мерки и действия ще бъдат спазвани хоризонталните принципи при изпълнението на проекта, за който се получава безвъзмездна финансова помощ;
- С оглед осигуряване на съответствие с принципа на равните възможности и предотвратяването на всички форми на дискриминация, към Процедурния наръчник е утвърден образец на декларация q.4, която се попълва от бенефициентите на ОПОС 2014-2020 г. по време на извършването на проверка на място от УО на ОПОС;
- В точка 6 от декларация обр. q.4, ръководителят на бенефициента следва да декларира, че при реализацията на проекта се спазват политиките на ЕС и произтичащите от тях принципи на законност, равни възможности и недопускане на дискриминация;
- Прилагането на посочения от страна на бенефициента хоризонтален принцип е проверявано при извършването на мониторинг от страна на Управляващия орган. В тази връзка, следва да се отбележи, че не е установено разграничение по етнос, увреждане, възраст или религия. Всички изпълнени дейности са неутрални по отношение на принадлежност на бенефициентите към каквато и да е група по какъвто и да е признак.

Чрез реализацията проектите в рамките на ОПОС 2014-2020 г. е постигнато:

- прилагане на принципа за равенство между половете и създаването на заетост - чрез създадени в резултат на изпълнението на проекта нови работни места за мъже и жени;
- прилагане на принципа на равните възможности по отношение на достъпа до инфраструктурата, включително за лица с увреждания като финансираните обекти са проектирани и изпълнени в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, регламентирани в Закона за устройство на територията;
- осигуряване на равен достъп и недискриминация при набирането на участници в обучения и осигуряване на еднакви възможности за участие на представители, независимо от техния пол.

11.3. Устойчиво развитие (член 50, параграф 4 и член 111, параграф 4, втора алинея, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

Финансираните проекти от ОПОС 2014-2020 допринасят за подобряването на всички основни компоненти на околната среда и имат директно отношение към хоризонталния принцип за

устойчиво развитие. Програмата е насочена към изпълнение на националните ангажменти към европейското законодателство като при избора на операции се залагат условия, гарантиращи дългосрочност и устойчивост на инвестициите. Финансирани са дейности, при изпълнението, на които се цели ефективност на интервенциите и интегрираност на инвестициите с оглед постигане на цялостен синергичен ефект, както и ефективност от гледна точка на разходите. Изискванията за постигане на съответствие с принципа за „устойчиво развитие и опазване на околната среда“ са посочени в раздел 17. „Хоризонтални политики“ от Насоките за кандидатстване. Изискванията се включват в приложимите документи на съответния етап от изпълнението на програмата – подготовка на насоки за кандидатстване, административен договор за предоставяне на БФП (АДБФП)/заповед за предоставяне на БФП (ЗБФП). В раздел 22. „Критерии за оценка“ във всички процедури е заложен критерият „В проектното предложение са съобразени приложимите хоризонтални принципи, посочени в Раздел 17 на насоките за кандидатстване, част „условия за кандидатстване““. На етапа на оценка на проектите предложения се извършва проверка за съответствието със заложения критерий, изискващ спазването на хоризонталните принципи. За успешната оценка на проектите предложения, по всички критерии за оценка следва да има положителна оценка, включително и по този критерий.

С цел контрол и гарантиране на спазването на принципа за устойчиво развитие на етапа на изпълнение и приключване на проектите, УО на ОПОС извършва проверки на място. След изтичане срока за изпълнение на проектите и след окончателна верификация на разходите, УО на ОПОС извършва регулярни проверки на място за дълготрайност (устойчивост). Тези проверки са част от механизма за наблюдение и контрол на изпълнението след приключването на проектите. УО на ОПОС изготвя годишен план за проверки на място при бенефициентите за удостоверяване на това, че резултатите от операциите, включващи инвестиции в инфраструктура, са се запазили устойчиви в продължение на 5 години след крайното плащане към бенефициента или в рамките на периода, определен в правилата за държавна помощ, в случай че е приложимо.

При констатирано неспазване на изискването за дълготрайност на операциите в случаите и в сроковете по чл. 71 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, финансовата подкрепа със средства от ЕСИФ може да бъде отменена изцяло или частично чрез извършване на финансова корекция (чл. 70, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕИФ) в размера, определен в Приложение № 2 към чл. 2, ал. 2 от Наредбата за определяне на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции и процентните показатели за определяне на размера на финансовите корекции по реда на ЗУСЕИФ (приета с ПМС № 57/28.03.2017 г.).

11.4. Докладване относно подкрепата, използвана за целите във връзка с изменението на климата (член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013)

Приоритетна ос	Размер на подкрепата, който ще се използва за цели във връзка с изменението на климата (в евро)	Дял от общия размер на средствата, разпределени за оперативната програма (%)
1	26 381 010,02	3,92%
2	102 432 995,44	57,99%
3	28 320 976,88	38,75%
4	68 747 414,47	97,30%
5	101 002 166,38	39,56%
Общо	326 884 563,18	22,70%

11.5. Роля на партньорите в изпълнението на програмата

Първоначалният избор на партньорите при изготвянето на оперативната програма е основан на принципите на партньорство и многостепенно управление при спазване изискванията на чл. 5 от Общия регламент и изискванията на ПМС № 5/18.01.2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмен период 2014-2020 г.

Сформирането на Тематична работна група за изготвяне на оперативната програма е извършено в тясно сътрудничество с публичните органи на национално и регионално равнище, както и с частния и неправителствения сектор с цел осигуряване на широка представителност и практически опит.

Впоследствие на етапа на изпълнението на ОПОС се изгради механизъм, гарантиращ включването и участието на всички партньори и заинтересовани страни в процеса на вземане на решения, касаещи различните етапи от реализирането на оперативната програма: програмиране, изпълнение, наблюдение и оценка на програмата. Колективният орган, основан на принципа на партньорството и прозрачността, даващ израз на изградения механизъм, е Комитетът за наблюдение (КН) на ОПОС 2014-2020 г. В състава на КН са включени представители на всички заинтересовани страни – централните и териториални органи на изпълнителната власт, общините, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с представители на академичната общност, с организации, представляващи гражданското общество със следните сфери на общественополезна дейност: а) работещи в сферата на равенството между мъжете и жените, недискриминацията и равните възможности; б) работещи в сферата на социалното включване и интегрирането на маргинализираните групи; в) екологични организации; г) организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата.

Комитетът за наблюдение (КН) на ОПОС 2014-2020 г. функционира при съблюдаване на Вътрешните правила за работа и Кодекс на поведение, които са приети на първото му заседание на 03 юли 2015 г. През програмен период 2014-2020 г. са проведени 17 бр. заседания на Комитета и 24 бр. процедури за неприсъствено вземане на решения от състава на Комитета, показвайки активната ангажираност и проактивно участие на състава на КН в различните етапи на изпълнение на ОПОС 2014-2020 г. С цел засилване на партньорството на национално ниво, представители на УО на ОПОС са включени в съставите на Комитетите за наблюдение на всички оперативни програми.

Принципът на партньорство е заложен във всички процеси от изпълнението на ОПОС 2014-2020 г., като Управляващият орган работи в тясно партньорство както с бенефициентите, така и с всички останали заинтересовани организации и лица в хода на управлението и изпълнението на програмата.

Чрез тясно сътрудничество с партньорите от Европейската комисия, държавни институции, ангажирани с управлението на европейските структурни и инвестиционни фондове, местните власти, социално-икономическите партньори, неправителствени организации и медиите са преодолените предизвикателствата по време на различните етапи на изпълнение на програмата. В рамките на програмния период УО на ОПОС инициира редица работни срещи свързани с конкретни предизвикателства и оперативни нужди от изпълнението на програмата с участието на всички заинтересовани страни – управляващи и контролни органи, бенефициенти, представители на общините, работодателски и стопански организации.

Действащият механизъм за институционално партньорство включва правителствени и неправителствени организации с различен профил, имащи отношение към планирането и изпълнението на проектите: Дирекция „Централно координационно звено“ в Министерски съвет, Дирекция „Национален фонд“ в Министерството на финансите (Сертифициращ орган), Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ (Одитен орган), Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието

и храните, „Български ВиК холдинг“ ЕАД, Национално сдружение на общините в Република България, Камара на строителите в България и други.

В програмен период 2014-2020 г. Управляващият орган засили подхода за активна работа с потенциалните бенефициенти и бенефициенти още на най-ранен етап, като тази стратегия беше приложена за всички обявени процедури. Фокусът беше поставен върху подобряване на цялостния процес на изпълнението на програмата – от повишаване качеството на насоките за кандидатстване, през оптимизиране подготовката на проектните предложения, а оттам и гарантиране на успешното последващо изпълнение на проектите.

Управляващият орган надгради каналите за редовна комуникация и непрекъсната подкрепа към бенефициентите на програмата, като резултатите се измерват с успешно изпълнените проекти и постигнати цели, и в създадения административен капацитет в бенефициентите и тяхната готовност да изпълняват проекти за подобряване на околната среда и повишаване стандарта на живот в страната.

Управляващият орган членува и в Европейската мрежа на органите по околна среда - Управляващи органи (ЕНЕА-МА), която предоставя форум за обмен на опит между управляващите органите при интегрирането на европейските политики по околна среда в програми и проекти в сферата на Кохезионната политика. Представители на УО на ОПОС взимат участие в провеждането срещи на работни групи по специфични въпроси на политиките в сектор „околна среда“.

Представители на Управляващия орган на ОПОС участват в срещи на мрежата от на служителите по информация и комуникация INFORM, създадена от Генерална дирекция “Регионална и селищна политика” на Европейската комисия. Участието в срещите с експерти по комуникация от различни страни и институции, обмяната на опит с тях, спомогна за подобряване качеството при подготовката и изпълнението на комуникационните дейности, заложи в Годишните планове за действие на ОПОС 2014-2020 г.

Електронните медии са основен партньор на ОПОС в процеса на осигуряване на коректна информация и прозрачност в изпълнението на програмата. През годините партньорство е осъществено с най-големите и високо рейтингови български медии на регионално и национално ниво. Това допринесе за повишаване разпознаваемостта на ОПОС и позволи темите, свързани с управлението на Европейските фондове при споделено управление и опазването на околната среда, да бъдат тълкувани и коментирани по достъпен за широката общественост начин.

6 ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ И ОЦЕНКА СЪГЛАСНО ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 4, ПЪРВА АЛИНЕЯ, БУКВИ А) И Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013

11.6. Напредък по изпълнението на плана за оценка и предприетите действия във връзка с констатациите от извършените оценки

В изпълнение на одобрения от Комитета за наблюдение План за оценка на ОПОС 2014-2020 г., са проведени общо четири оценки, както следва:

1. „Оценка на напредъка по изпълнението на приоритетни оси 1, 2, 3, 4 и 6 на ОПОС 2014-2020 г.“;
2. „Оценката на ефективността и ефикасността на изпълнение на приоритетна ос 5 „Подобряване на качеството на атмосферния въздух“ на ОПОС 2014- 2020 г.“;
3. „Оценката на прилагането на ОПОС 2014-2020 чрез подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР)“;
4. „Оценка на въздействието на ОПОС 2014-2020 г. и на приноса на подкрепата от ЕСИФ за постигането на специфичните цели по всеки приоритет“.

Необходимо е да се отбележи, че в рамките на извършения през 2021 г. от Бюрото за подпомагане на оценката към Европейска комисия (Evaluation Helpdesk 2014-2020 преглед и анализ, беше дадена висока експертна оценка за качеството на докладите за оценка и тяхното навременно провеждане.

По – долу е представена информация за времевия обхват на извършваните оценки по Програмата, направените препоръки, както и предприетите действия от страна на УО за тяхното проследяване:

1. „Оценка на напредъка по изпълнението на приоритетни оси 1, 2, 3, 4 и 6 на ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.“

Времеви обхват: към 30.9.2019 г.

• Препоръка № 1:

Препоръчва се прецизиране на стратегическия план за изпълнение на приоритетна ос 2 „Отпадъци“, за да се отразят предложените промени в Програмата, да се създадат условия за пълно съответствие на нуждите на бенефициентите и за по-ефективно използване на финансовите инструменти. Новата стратегия трябва да включва планираните процедури до края на програмния период.

• Проследяване:

Средствата за ФИ се предоставят от УО на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ) като общ транш, а не като отделни процедури/мерки. В този смисъл прецизиране на стратегическия план по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на програмата не е приложимо. Промените по приоритетна ос 2 на ОПОС 2014-2020 г. с разширение на обхвата на мерките са съобразени при последващото актуализиране на предварителната оценка на финансовите инструменти и бизнес плана. Въпреки съвместните усилия на УО и ФМФИБ, включително и чрез предоставяне на информация, до м. юни 2021 г. от страна на ФМФИБ не са предоставени ФИ към крайни бенефициенти за мерките по приоритетна ос „Отпадъци“ на ОПОС 2014-2020 г. В тази връзка, в съответствие с клаузите на финансовото споразумение, е сключено споразумение за прекратяване.

• Препоръка № 2:

Препоръчва се, през следващия програмен период, чрез подхода ВОМР (Водено от общностите местно развитие) да се подкрепя изпълнение на „меки“ мерки за опазване на биологичното

разнообразие като изготвяне на планове за действие/опазване или организиране на форуми и семинари. Това по-добре ще отговори на нуждите на местните общности и ще допринесе за укрепване на капацитета им за прилагане на мерки в областта на опазване на биологичното разнообразие.

- **Проследяване:**

Анализите на изпълняваните проекти по подхода ВОМР показва, че бенефициентите имат капацитет за провеждане на „меки“ мерки за опазване на биологичното разнообразие и съответно за периода 2021-2027 г. по подхода се залагат именно такива мерки. Що се отнася до инвестициите на терен в сектора, за тях е необходима тясно специализирана експертиза, която бенефициентите по подхода не са в състояние да осигурят. Плановите за действие са документи, които се разработват на национално ниво и също изискват изключително специализирана експертиза. Разработването им чрез подхода ВОМР е нецелесъобразно, предвид факта, че МИГ функционират на лимитирана територия, а в допълнение разполагат с ограничен научен капацитет.

- **Препоръка № 3:**

Препоръчва се координиране изпълненото на следните проекти:

- „Доизграждане на системите за мониторинг на количеството на водите“, „Национална система за управление на водите в реално време (НСУВРВ) - р. Искър“ и процедурата за изграждане на системата за територията на цялата страна;
- Изработването на Информационна система на водостопанските системи и съоръжения (в рамките на проект „Подпомагане ефективността, управлението и институционалния капацитет във ВиК“, да се координира с изпълнението и работата по „Национална система за управление на водите в реално време (НСУВРВ) - р. Искър“ и следващата процедура за изграждане на системата за територията на цялата страна.

- **Проследяване:**

Препоръката е приета, вкл. и чрез възлагането на дейности по приоритетна ос 1 и приоритетна ос 4 на общ изпълнител, за да се осигури синергия и кохерентен подход – напр. разработването на ПУРБ (Планове за управление на речните басейни) и ПУРН (Планове за управление на риска от наводнения) в рамките на един договор от един изпълнител.

- **Препоръка № 4:**

Поради слабия интерес на общините и трудностите за реализиране на проекти за осигуряване безопасността на язовирите, за намаляване на риска от наводнение поради неизправност на водохранилищата, като потенциален бенефициент за следващата оперативна програма може да се разгледа създаденото през 2018 г. държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ при спазване на приложимите режими за предоставяне на държавни помощи, като се отчете и желанието на предприятието да бъде включено като потенциален бенефициент.

- **Проследяване:**

В програмата за 2021-2027 г. няма изискване съгласно Общия Регламент да се специфицират предварително потенциалните бенефициенти и в този смисъл различни организации/ структури могат да бъдат разгледани като допустими.

Към 31.5.2022 г. в проекта на програма „Околна среда“ 2021-2027 г. не се предвижда предоставянето на подкрепа за ремонт и реконструкция на язовири. Със създаването на държавно предприятие и предоставянето на възможност за прехвърляне на собствеността към държавата е

предвиден и финансов ресурс на национално ниво (500 млн. лв.), който да се използва за подобни дейности по отношение на язовири с необходимост от неотложен ремонт.

В преговорния процес със службите на ЕК за определяне на приоритетите на ПОС 2021-2027 г. е постигнат консенсус за насочване на разполагаемия ресурс за превенция и защита от наводнения по приоритет 4 „Риск и изменение на климата“ към прилагането на екологосъобразни („зелени“) мерки.

- Препоръка № 5:

При наличие на финансов ресурс, Управляващият орган на оперативна програма „Околна среда“, в координация с Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), може да предвиди нови процедури за (1) допълване на регистъра на свлачищата площи застрашени от ерозия и абразия и (2) изпълнение на демонстрационни проекти в областта на свлачищата с цел прилагане на нови методи за наблюдение.

При липса на свободен ресурс в рамките на настоящия програмен период, Управляващият орган на ОП „Околна среда“ може да разгледа горните мерки като потенциални мерки, които да бъдат включени в новата програма.

- Проследяване:

Мярката е включена в Националната стратегия за цифрова трансформация на строителния сектор 2030 г., специфична стратегическа цел 1.1 „Създаване на условия за ефективни електронни административни услуги в инвестиционния процес“, оперативна цел 1.1.3 „Актуализиране и надграждане на Регистъра на свлачищните райони на територията на Република България и на районите с абразионни и ерозионни процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие“, като се изготвя техническа спецификация за провеждане на пазарна консултация, поради неактуалност на изготвения през 2021 г. проектен фиш с определен размер на финансовите средства от 400 000 лв. Отговорна структура е МРРБ чрез дирекция „Информационно обслужване и системи за сигурност“. Средствата до момента са планирани да бъдат от бюджета на МРРБ.

- Препоръка № 6:

Препоръчва се проследяване на приноса на процедурите към изпълнението на индикаторите за площ на местообитанията след сключване на договорите и ако този принос е недостатъчен, е необходимо да се стартират нови процедури. Също така, при приключване на проектите, е препоръчително да се направи анализ за необходимостта от включване на нови видове в процедурите, които към 2019 г. са докладвани в неблагоприятно природозащитно състояние.

Аналогично е необходимо проследяване на приноса на процедурните по Приоритетна ос 4 към поставените цели в областта на свлачищата и стартиране на нови процедури, ако това е необходимо. Тази препоръка може да се разглежда интегрирано с препоръка №5.

- Проследяване:

Изпълнението на индикаторите по всички приоритети се следи в реално време и се вземат мерки за осигуряване на тяхното изпълнение.

Някои от процедурите са преобладаващи поради липса на достатъчно качествени проектни предложения, с цел да се осигури време на всички желаещи бенефициенти да приведат проектните си предложения в съответствие с изискванията. Това с особена сила важи за проектите по ос 3.

Предвид крайния срок за допустимост на разходите за програмен период 2014-2020 г. (31.12.2023 г.) и характера на укрепителните мерки, чиято реализация е времеемка, към края на месец май 2022

г., УО не предвижда стартирането на нови процедури в областта на свлачищата. УО полага всички усилия в рамките на своите компетенции да стимулира и съдейства за успешното изпълнение на подкрепяните проекти. В допълнение, с обявените по приоритетна ос 4 процедури, определеният за нея финансов ресурс е изчерпан.

- Препоръка № 7:

Препоръчва се да се провеждат интензивни информационни кампании при процедури за подбор на проекти и активна комуникация с директни бенефициенти, с цел да се предоставят достатъчно информация и указания, които биха подобрили качеството на подаваните проектни предложения. Препоръчва се да се преразгледат изискванията за доказване на капацитета на бенефициентите с цел тяхното опростяване.

- Проследяване:

В рамките на ОПОС 2014-2020 се провеждат множество събития и кампании с цел разясняване приноса на програмата и възможностите, които се предоставят в нейните рамки за финансиране. Дори в периода на пандемията от Ковид 19, обученията на бенефициенти не са прекъсвали, като са реорганизираны в електронна среда. Препоръката е взета предвид. През програмен период 2021-2027 г. не се изисква доказване на административния капацитет за изпълнение на проектите от страна на кандидатите. По отношение на финансовия капацитет се изисква единствено доказване на капацитет във връзка с чл. 73, т. 2, буква г) от Регламент (ЕС) 2021/1060. През програмен период 2014-2020 г. националната нормативна база налагаше по-високи изисквания за доказване на капацитета на бенефициентите.

- Препоръка № 8:

Поясняване на обхвата на отделни индикатори:

- При индикатора за резултат „Райони със значителен потенциален риск от наводнения, в които населението няма готовност за адекватна реакция при наводнения“ (ПО4) е препоръчително да се събира поясняваща информация, за това на кой район какви мерки са осъществени;
- При двата индикатора за резултат по Специфична цел 2 на ПО1, които мерят водни тела с подобрен мониторинг, в Системата от индикатори, е препоръчително да се пояснят всички отделни случаи, които ще се измерват чрез индикаторите. Препоръчително е тази информация да бъде представена на бенефициентите, за да могат адекватно да отчитат постиженията по проектите.

- Проследяване

Предвид факта, че стойностите на индикаторите са определени от специализираната дирекция в МОСВ – дирекция „Управление на водите“ (УВ) и предвид големия брой водни тела, е насърчена съвместната работа между ИАОС и дирекция УВ – бенефициенти по двете процедури, като едната отговаря за системата за мониторинг, а другата – притежава съответния капацитет за отчитане на въздействието. Това са двете институции със специализирани компетенции в областта, като ГД ОПОС се явява финансиращо и администриращо проекта звено. В допълнение, предвид факта, че и двете процедури са предхождани от обстойни специализирани анализи, които в последствие определят мерки за въздействие, е неприложимо УО да дава препоръки в тази посока

- Прецизиране на методите на изчисление:

В Системата от индикатори е препоръчително да се прецизира методът на изчисление на индикатора за резултат по Приоритетна ос 2 „Количество на депонираните отпадъци“. В Системата от индикатори е препоръчително да се коригира целевата стойност на индикатора „Средно време

за одобряване на проектно предложение (брой дни)“, тъй като съгласно ЗУСЕСИФ, оценката трябва да приключи в рамките на 3 месеца (90 дни).

- **Проследяване:**

Индикаторът за резултат по ПО2 на ОПОС 2014-2020 г. е променен на „Намалено количество на депонираните битови отпадъци“. Изчисляването на приноса към този индикатор е чрез заложените индивидуални за приложимите процедури индикатори, за количество на депонирани отпадъци преди изпълнение на проекта и количество на депонирани отпадъци след изпълнение на отпадъците. Разликата между стойностите на двата индивидуални индикатора е приносът от съответния проект към намаляване на количеството депонирани битови отпадъци. Препоръката е взета предвид и е заложена като изискване по процедурите.

- Събиране на допълнителна информация от бенефициентите, извън отчитането на индикаторите в ИСУН 2020, с цел по-пълно обхващане/отразяване на постигнатите резултати по процедурите:

За по-пълно представяне на постигнатото по СЦ 1 на ПО1, извън индикаторите на програмата е препоръчително да се събират данни за новоизградена канализационна мрежа (км), и за намаляване на загубите на вода в обособените територии, обслужвани от ВиК операторите, които са подкрепени по програмата. При СЦ 2 на ПО1, тъй като липсват заложените индикатори за изпълнение, е препоръчително да се събира и анализира информация за непосредствените постижения по процедурите, като оборудвани лаборатории, изградени/рехабилитирани мониторингови пунктове/доставено оборудване.

- **Проследяване:**

Препоръката е взета предвид и при процедурата, по която бенефициент е Министерството на здравеопазването се отчита такъв индикатор. За останалите случаи е следвана концепцията на ЕК за програмния период – опростяване и облекчаване на бенефициентите, вкл. с намаляване на индикаторите, като са дефинирани ясни и определени от ЕК индикатори по ТЦ и СЦ. Следва да се отбележи, че събирането на допълнителна информация от бенефициентите води до увеличаване на административна тежест, а УО системно полага усилия за намаляването ѝ, като в предходния програмнен период това е честа препоръка към програмата от външни одитиращи и оценяващи органи/организации.

- Осигуряване на съответствие между планирани дейности и индикатори по бюджетните линии по ПО6:

Препоръчва се по новите бюджетни линии по ПО6, залагането на индикаторите за резултат да бъде добре обосновано, като се осигурява съответствие между планираните дейности и индикаторите.

- **Проследяване:**

През месец юни 2020 г. с Решение № С(2020) 4105 / 16 юни 2020 г. е прието изменение на ОП, в рамките на което е прецизиран индикаторът за резултат 6.1.

- **Препоръка № 9:**

Препоръчително е да се проведат обучения както за представителни на УО, така и за бенефициентите относно прилагането на финансови инструменти като: логика и правила за прилагане на финансови инструменти; различия между финансовите инструменти и безвъзмездната помощ; предимства на финансовите инструменти. Обученията могат да бъдат под различна форма, включително обмяна на опит. Препоръчва се разработване на комуникационна стратегия за крайни получатели на финансови инструменти. Препоръчително е провеждането на

информационна кампания за потенциални бенефициенти, относно прилагането на финансови инструменти в областта на отпадъците.

- **Проследяване:**

Периодично се провеждат обучения, свързани с ФИ на служителите на УО както в страната, така и в чужбина. За възможностите на ФИ бенефициентите са информирани още на етап предварителни срещи при подготовка на процедурите от УО. Процедурите на ФМФИБ и финансовия посредник, включват срещи между потенциалните получатели на финансови инструменти и финансовия посредник, което дава възможност за детайлно запознаване с логика и правила за прилагане на финансови инструменти; различия между финансовите инструменти и безвъзмездната помощ; предимства и пазарно положение на финансовия инструмент. Самите срещи между финансовия посредник и бенефициента повишават допълнително капацитета на бенефициентите с практически опит по темата. Осигурените обучения по ПО 6 на бенефициентите дават възможност за обмяна на опит между, получилите ФИ по ОПОС и тези ползващи други финансови инструмент.

УО информира в пълнота потенциалните бенефициенти за възможностите по програмата, но в повечето случаи ФИ се оказват неатрактивни за бенефициентите, особено на фона на ниските лихвени проценти, предлагани от банковите институции и фонд ФЛАГ. Последното се потвърждава и от предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по Програма „Околна среда“ 2021-2027 (юли 2021). Средствата за ФИ се предоставят от УО на ОПОС 2014-2020 г. към ФМФИБ, като провеждането на проучвания, информационни кампании и други дейности за разпространение на информацията е ангажимент на Фонда, както и на избраните от тях посредници. Тъй като не са предоставени ФИ към крайни получатели към 30.06.2021 г., споразумението с ФМФИБ е прекратено, поради което отпада и необходимостта от допълнителни обучения за бенефициентите по ОПОС 2014-2020г.

- **Препоръка №10:**

Препоръчва се да се доразвият процедурите, касаещи осъществяване на наблюдение и контрол от страна на УО при прилагането на финансовите инструменти.

- **Проследяване:**

Във връзка с горното и на база опита на УО, такива процедури ще създадат административна тежест, без да допринесат за ефективното използване на ФИ.

II. Оценката на ефективността и ефикасността на изпълнение на приоритетна ос 5 „Подобряване на качеството на атмосферния въздух“ на ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.

Времеви обхват: Оценката представя резултатите към 31.01.2020 г.

- **Препоръка №11:**

Препоръчително е да се стартират дейности, с които да се приоритизират мерки по общини и РОУКАВ (Райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух) и да се подготви тяхното финансиране по следващата програма. Препоръчително е да се търси синергичен ефект с други оперативни програми и друго финансиране, включително детайлно да се изследва приложимостта на финансови инструменти

- **Проследяване:**

Не може да бъде изпълнена, доколкото за адресиране на наказателната процедура се изпълнява Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г., съгласно която основният източник на замърсяване е битовото отопление и процедурите по ОПОС се

съобразяват изцяло с изведените действия за намаляване на превишенията чрез премахване на източника. Съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) основната отговорност за качеството на атмосферния въздух (КАВ) е на общините, които разработват общински програми за КАВ, в които се залагат приложимите мерки, предвид спецификите на конкретната община, като се съобразява Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г. Приложимостта на финансовите инструменти е изследвана в рамките на предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по Програма „Околна среда” 2021-2027 (от юли 2021), като те се оказват не особено атрактивни за бенефициентите. Виж проследяването на препоръки 1 и 9.

- Препоръка №12

Препоръчително е провеждане на информационни кампании, насочени към гражданите относно замърсяване на въздуха с ФПЧ, както на национално така и местно ниво. Информационните кампании трябва да адресират всички целеви групи и да спомогнат за предоставяне на информация за възможна подкрепа, както и да стимулират гражданската инициативност и генериране на търсене „отдолу-нагоре“.

- Проследяване

Препоръката е приета. В допълнение към регионалните кампании, изпълнявани по проектите по ОПОС 2014-2020 г., информационни мероприятия са предвидени и в рамките на проекти по ПОС 2021-2027 г.

През 2023 г. са проведени:

- Кампания „За по-чист въздух“;
- Годишното информационно събитие за отчитане напредъка по програмата към 2023 г.

През 2024 г. са проведени следните кампании:

- Национална информационна кампания „Нашата планета, нашият климат“. Период на провеждане: 15 май 2024 -30 април 2025 г.;
- Годишно информационно събитие - в Световния ден на околната среда - 5 юни - УО на ПОС 2021-2027 г. проведе Годишно информационно събитие за повишаване информираността относно възможностите за финансиране по Програмата. Присъстваха граждани, бенефициенти и партньори, като се акцентира върху мерките, които ще бъдат изпълнявани по ПОС 2021-2027 през 2024 г.;
- Информационна кампания с акцент върху приоритетите на ПОС 2021-2027 г.;
- През май 2025 г стартира дигитална кампания за популяризиране на проектите, изпълнявани по ПОС 2021-2027 г., като един от основните акценти е чистотата на атмосферния въздух. Кампанията се провежда в Уеб-базирани медии и социални мрежи.

- Препоръка №13:

Да се финансират мерки с ясен ефект върху подобряване на качеството на въздуха още на етап кандидатстване.

- Проследяване:

Доколкото се изпълняват изцяло мерки от Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024, която конкретно дефинира мерките с ясен ефект, препоръката е приета.

- Препоръка №14:

Наред с директното предоставяне на подкрепа да се разгледа възможността за прилагане на процедури на конкурентен подбор, които ще осигурят финансиране на ефикасни мерки.

- Проследяване:

Подходът на директно предоставяне е избран единствено в случаите, когато конкурентен подбор не е приложим, при финансиране на мерки във връзка с наказателни процедури срещу държавата-членка.

- Препоръка №15:

Да се разгледа възможността при някои процедури да се въведе изискване за съфинансиране от бенефициентите.

- Проследяване:

Съфинансирането се прилага, когато това е възможно.

- Препоръка №16:

Дефинирането на бъдещи мерки и бенефициенти не би трябвало да се ограничава само до публични институции. Трябва да се разгледат потенциално всички заинтересовани страни, които биха могли да прилагат мерки за подобряване на КАВ, както и всички възможни начини за подкрепа, включително прилагане на ФИ.

- Проследяване:

Крайните получатели на помощта по основната мярка за подмяна на високоемисионни топлоуреди на твърдо гориво са гражданите. Съгласно ЗЧАВ общините носят основната отговорност за КАВ и разработват при необходимост общински програми за КАВ. Те разполагат с информацията относно жилищния фонд, кои квартали са с концентрация на топлоуреди на твърдо гориво и т. н. По отношение на зелените мерки в градска среда, озеленяването ще се извършва на общински терени, което също предопределя общините с нарушено КАВ да бъдат конкретен бенефициент.

Възможните подходи за прилагане на финансови инструменти са разгледани в Доклада за предварителна оценка за прилагане на ФИ по ПОС 2021-2027 г. Единствената идентифицирана приложима мярка за стимулиране на електромобилността бе отхвърлена от службите на Комисията въпреки силната политическа и обществена подкрепа и високия предварителен интерес от страна на потенциалните крайни получатели на помощта.

III. Оценката на прилагането на ОП „Околна среда“ 2014-2020, чрез подхода Водено от общностите местно развитие (BOMR)

Времеви обхват: Оценката представя резултатите към 31.10.2020 г.

- Препоръка №17:

- Препоръчва се в следващия програмен период чрез подхода BOMR да бъдат подкрепени мерки в обхвата на две приоритетни оси: за опазване на биологичното разнообразие и подобряване управлението на отпадъци, стига за това да има възможност.
- Препоръчва се обхватът на подкрепа в областта на опазване на биологичното разнообразие да бъде разширен към включване в стратегиите на BOMR и на проекти, свързани с опазване на дивите птици, както и на природни местообитания и местообитания на видове, отбелязани в

приложенията на Закона за биологичното разнообразие като приоритетни за опазване както и към провеждане на информационни и екологични събития за популяризиране на визията за екологичната мрежа Натура 2000 в България и създаване на осъзнатост и капацитет на местно ниво за опазване на биологичното разнообразие.

- **Проследяване:**

Препоръката е съобразена. Анализите на изпълняваните проекти по подхода ВОМР показват, че бенефициентите имат капацитет за провеждане на „меки“ мерки за опазване на биологичното разнообразие и съответно за периода 2021-2027 г. по подхода се залагат именно такива мерки. Що се отнася до инвестициите на терен в сектора, за тях е необходима тясно специализирана експертиза, която бенефициентите по подхода не са в състояние да осигурят. Плановите за действие са документи, които се разработват на национално ниво и също изискват изключително специализирана експертиза. Разработването им чрез подхода ВОМР е нецелесъобразно, предвид факта, че МИГ функционират на лимитирана територия, а в допълнение разполагат с ограничен научен капацитет.

- **Препоръка №18:**

Препоръчва се УО на ОПОС възможно най-рано да предостави информация на МИГ за потенциалните мерки и дейности, които ще бъдат избираеми за подкрепа по подхода ВОМР в следващия програмен период, както и указания към разработването на стратегиите. Това ще даде възможност на МИГ да вземат тази информация предвид при анализите и планирането на мерките в техните стратегии.

- **Проследяване:**

Препоръката е неприложима, тъй като през 2021-2027 г., съгласно взето национално решение ПОС не участва в подхода ВОМР. Програмата предоставя единствено „допълващо финансиране“ под формата на хоризонтално обявявани процедури за подбор на проекти.

4. Оценката на въздействието на ОП „Околна среда“ 2014-2020 и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове за постигане на специфичните цели по всеки приоритет

Времеви обхват: от одобрението на програмата - 15.6.2015 г. до 30.6.2023 г.

- **Препоръка № 19:**

За да се избегнат закъснения в изпълнението на ПОС 2021-2027 е препоръчително:

- УО да стартира в началото на програмата всички мерки, за които има готовност за изпълнение. Препоръчва се приоритетно да се финансират мерки, които имат пряк принос към постигане на целите.
- Управляващият орган да анализира готовността на бенефициентите за изпълнение на мерки, подкрепящи постигането на целите, като състави дълъг списък от възможни проекти, регулярно проследява нивото на проектна готовност и оказва техническа помощ, където е необходимо за постигането на такава.

- **Проследяване:**

ПОС 2021-2027 г. е одобрена през октомври 2022 г., след интензивен диалог с представители на ЕК, поради необходимостта от допълнително прецизиране допустимостта на планираните мерки. Регламентите за програмен период 2021-2027 г. влязоха в сила през юни 2021 г. Респективно се забавиха промените в Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), а оттам – в края на първо тримесечие на 2023 г. - нормативните актове по прилагане на Закона не бяха финализирани и/или приведени в

съответствие, което възпрепятства обявяването по първоначално планирания график на процедурите, заложи в ИГРП 2023 г. Допълнително забавяне се генерира и от продължилия повече от 3 години процес по приемане на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за биологичното разнообразие. Въпреки тези външни за програмата фактори, през 2023 г. са публикувани 12 покани по програмата на обща стойност от над 985 млн. лв. Обявен е и ресурс от над 200 млн. лв. от бюджета на ПОС 2021-2027 г. по линия на подхода ИТИ. Паралелно са предприети действия за изпълнение на отключващото условие по критерий 2.5. “Води“ в част Директива за пречистване на отпадъчните води, както и за новата Директива за качеството на водите, предназначени за консумация от човека, като условието е прието за официално изпълнено към месец септември 2022 г. и това предоставя възможност, при стартиране дейностите по приоритета, средствата, които се разплащат от страна на държавата-членка, да бъдат представяни за възстановяване от страна на Европейската комисия.

Публикуването на покани обикновено съобразява степента на проектна готовност на бенефициентите, като за целта се провеждат срещи с директни такива за установяване на нуждата им от подкрепа и готовността им за кандидатстване, последващо изпълнение на заложените дейности. По отношение на конкурентните процедури чрез подбор, същите се представят и обсъждат на възможно най-ранен етап със заинтересованите страни в рамките на Комитета за наблюдение и чрез Единния информационен портал – www.eufunds.bg.

- Препоръка 20:

Препоръчва се през следващия програмен период УО, в споразуменията с ФМФИБ, да постави клауза с изискване финансовите продукти за подкрепа с ФИ по ПОС да бъдат по-атрактивни от съществуващите на пазара. Препоръчва се подкрепата с ФИ да бъде по-широка от тази с БФП и да осигурява покриване на допълнителни нужди на крайните получатели, които имат принос към постигане целите на програмата.

- Проследяване:

При първоначалните консултации не е идентифицирана невъзможност за изпълнение на препоръката, предвид научените уроци от програмен период 2014-2020 г. във връзка със слабия интерес към ФИ, предоставяни от ОПОС 2014-2020 г., дължащ се основно на непривлекателните условия на финансовия посредник в сравнение с пазарните такива или тези, предоставяни от Фонд Флаг и др. търговски банки. В края на месец ноември 2023 г. в ГД ОПОС е входиран проект на финансово споразумение от ФМФИБ (Фонд мениджър на финансови инструменти в България), по който УО на ПОС може да подаде горното предложение към екипа на ФМФИБ за реакции и коментари. Препоръката е взета предвид още при разработването на предварителната оценка по чл. 58 от Регламент (ЕС) 2021/1060, на базата на оценка на добавената стойност от подобен подход. Кръгът от допустими дейности за финансиране чрез ПОС 2021-2027 г. е максимално разширен, както и допустимите крайни получатели, с което препоръката се счита за изпълнена.

- Препоръка 21

УО на ОПОС да разгледа възможностите за набиране на допълнителни данни от проектите, извън индикаторите по програмата, които да се ползват за осъществяване на анализ на постигнатото.

- Проследяване

Набирането на данни, извън заложените на ниво програма, е възможно и приложимо, но следва да отчита препоръките на ЕК за периода 2021-2027 г. в посока намаляването на административната тежест за бенефициентите. Трябва да се обърне внимание на факта, че за програмния период на хоризонтално ниво е намален броят на проследяваните показатели за сектор „околна среда“, а за всички показатели е въведено стандартизиране, което да позволи тяхното обобщаване и

последващо анализиране, вкл. на ниво ЕК. Този подход е заложен в Регламента с общоприложими разпоредби и доразвит в документ на ЕК „Работен документ на службите на Комисията – Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“, като се основава на научените уроци още от програмен период 2007-2013 г., когато едно от основните затруднения, посочвано от бенефициентите, управляващите органи и външните оценители, е честото отчитане на сравнително голям брой показатели, близки по своя смисъл и съдържание, което се доказва, че не носи добавена стойност.

Не е валидирано

Статус	Име	Фонд	Година на приключване на оценката	Вид оценка	Тематична цел	Тема	Констатации (за изпълнени)	Последващи действия (за изпълнени)
Планирана	Оценка на въздействието на ОП "Околна среда" 2014-2020 и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове за постигане на специфичните цели по всеки приоритет	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) Кохезионен фонд (КФ)	2023	Въздействие	05 06 09	Оценка на въздействието на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 (ОПОС) и на приноса на подкрепата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за постигане на специфичните цели по всеки приоритет	<p>В доклада са отправени следните препоръки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • С цел осигуряване на повече време за управление на риска от закъснения, Управляващият орган да стартира в началото на изпълнение на Програмата „Околна среда“ 2021-2027 всички мерки, за които има готовност за изпълнение. Препоръчва се приоритетно да се финансират мерки, които имат пряк принос към постигане на целите. • Управляващият орган да анализира готовността на бенефициентите за изпълнение на мерки, подкрепящи постигането на целите, като състави дълъг списък от възможни проекти, регулярно проследява нивото на проектна готовност и оказва техническа помощ, където е необходимо за постигането на такава. • През следващия програмен период Управляващият орган, в споразуменията си с Фонд мениджър на финансовите инструменти в България, да постави клауза с изискване финансовите продукти да бъдат по-атрактивни от съществуващите на пазара. • Препоръчва се подкрепата с финансови инструменти да бъде по-широка от тази с безвъзмездна финансова 	<p>Проследяване на препоръките:</p> <p>ПОС 2021-2027 г. е одобрена през октомври 2022 г., след интензивен диалог с представители на ЕК, поради необходимостта от допълнително прецизиране допустимостта на планираните мерки. Регламентите за програмен период 2021-2027 г. влязоха в сила през юни 2021 г. Респективно се забавиха промените в Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), а оттам – в края на първо тримесечие на 2023 г. - нормативните актове по прилагане на Закона не бяха финализирани и/или приведени в съответствие, което възпрепятства обявяването по първоначално планирания график на процедурите, заложи в ИГРП 2023 г. Допълнително забавяне се генерира и от продължилия повече от 3 години процес по приемане на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за биологичното разнообразие. Въпреки тези външни за програмата фактори, през 2023 г. са публикувани 12 покани по програмата на обща стойност от над 985 млн. лв. Обявен е и ресурс от над 200 млн. лв. от бюджета на ПОС 2021-2027 г. по</p>

							<p>помощ и да осигурява покриване на допълнителни нужди на крайните получатели, които имат принос към постигане целите на програмата.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управляващият орган на ОПОС да разгледа възможностите за набиране на допълнителни данни от проектите, извън индикаторите по програмата, които да служат за анализ на постигнатото. 	<p>линия на подхода ИТИ. Паралелно са предприети действия за изпълнение на отключващото условие по критерий 2.5. “Води“ в част Директива за пречистване на отпадъчните води, както и за новата Директива за качеството на водите, предназначени за консумация от човека, като условието е прието за официално изпълнено към месец септември 2022 г. и това предоставя възможност, при стартиране дейностите по приоритета, средствата, които се разплащат от страна на държавата-членка, да бъдат представяни за възстановяване от страна на Европейската комисия.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Не е валидно

12.2. Резултати от мерките за информиране и публичност относно фондовете, провеждани в рамките на комуникационната стратегия

Документът, който определя рамката за стратегическа комуникация за програмен период 2014-2020 г. е **Националната комуникационна стратегия (НКС)**, разработена в съответствие с чл. 116 от Регламент 1303 на Европейския парламент и на Съвета от 17.12.2013 г. Основни цели на НКС са повишаване информираността на целевите групи за визията и приоритетите на Споразумението за партньорство, на бенефициентите и потенциалните бенефициенти относно възможностите, предоставяни от Общността, както и общественото признание за ролята на ЕС за развитието на регионите. Като част от междуинституционалния процес на взаимодействие и основавайки се на насоките, залегнали в НКС, управляващите органи на програмите, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), разработват всяка година Годишни планове за действие на съответните програми, които да са в тяхно изпълнение. За постигане на целите, заложиени в Годишните планове за действие, Управляващият орган на ОПОС планира и изпълни дейности, насочени към всички целеви групи, като изборът на конкретни мерки е обвързан с поставените цели. Използвани са разнообразни комуникационни канали и е търсена активна комуникация и обратна връзка с целевите групи. Това позволи темите, свързани с управлението на структурните фондове и опазването на околната среда, да бъдат тълкувани и коментирани по един по-достъпен за широката общественост начин.

В рамките на програмния период УО на ОПОС проведе **294 събития и 12 информационни кампании** за популяризиране на целите, резултатите и успешните практики на Програмата. Информационните кампании са хронологично описани, както следва:

1. 2016 г. - Национална образователно-информационна кампания „Яко е да си еко“

С цел да приобщи подрастващите към „зелената идея“, през 2016 г. УО изгради концепция за изцяло нова образователно-информационна кампания „Яко е да си еко“. Първата част от кампанията се състоя през пролетта с провеждането на национална Зелена олимпиада, в която над 7000 деца от цялата страна решаваха тестове онлайн. Успех пожънаха и 6-те спектакъла с участието на актьорите Димитър Рачков и Васил Василев-Зуека, които са изнесени през май и юни в градовете с отличници от Зелената олимпиада. Акцентът е върху популяризиране на мерките по две от приоритетните оси на програмата – „Отпадъци“ и „Подобряване качеството на атмосферния въздух“. Благодарение на спектаклите посланията на ОПОС достигат до над 3200 ученици от различни възрасти. Като част от кампанията „Яко е да си еко“ са разработени и два видео еко урока с участието на младия изпълнител Ангел Ковачев, в които на езика на младите хора той разказва защо е важно да се отнасяме с любов и грижа към природата. Видеоуроците са неразделна част и от голямото заключително информационно събитие на ОПОС 2014-2020 г. за 2016 г., което се проведе в театър „Сълза и смях“ на 16 декември с водещ Ангел Ковачев. Голямата изненада за децата беше участието на българската звезда от „Евровизия“ Поли Генова. Видеоуроците са достъпни безплатно в YouTube канала на МОСВ, както и в интернет платформите на министерството, за да могат учителите в цялата страна да ги използват. <https://www.youtube.com/watch?v=MBQ17ZomVyc> https://www.youtube.com/watch?v=GePfDL3_B-8.

2. 2017 г. - Национална образователно-информационна кампания „Зелена олимпиада“

През 2017 г. УО на ОПОС организира националната образователно-информационна кампания „Зелена олимпиада“. Образователната инициатива има за цел да формира екологична култура сред подрастващите и да възпита любов към природата. Стартът ѝ е даден в 9-та Френска езикова гимназия „Алфонс дьо Ламартин“ на 15 септември. За първа година възможност за участие в онлайн тестовете имаха и ученици от българските училища зад граница. Ученици от Германия, Испания и Нидерландия се включиха в екологичната надпревара. През 2017 г. „Зелена олимпиада“ гостува в София, Стара Загора, Плевен и Монтана, където над 1250 ученици се състезаваха в

екологични викторини на живо. Специални гости на събитията са известните български певици Поли Генова и Михаела Филева, които се присъединиха към екологичната инициатива и зарадваха учениците с изпълнения на най-популярните си песни. Над 5300 ученици взеха участие в онлайн тестовете и премериха знания за опазването на природата. Победителите в онлайн-конкурса са от Плевен, Хасково и София и бяха наградени на специално тържество в НДК на 12 декември. Към инициативата се присъединиха актьорите Димитър Рачков и Васил Василев – Зуека, алпинистът Боян Петров, изпълнителите Ангел Ковачев и Поли Генова.

3. 2018 г. - Национална образователно-информационна кампания „Зелена олимпиада“

През 2018 г. 6400 ученици се състезават в екологичната инициатива „Зелената олимпиада“ в национален мащаб. Участници от цялата страна отговаряха на въпроси за опазването на природата и спечелиха награди, осигурени от ОПОС. В онлайн платформата <http://zelenaolimpiada.bg/> през 2018 г. са регистрирани 5000 участници. За втора поредна година възможност за участие в онлайн тестовете имаха и ученици от българските училища зад граница. 1400 ученици от 25 училища в Кюстендил, Хасково, Благоевград и Плевен се състезаваха в еко викторините и отговаряха на въпроси за опазването на природата. Екологичното онлайн състезание приключи на 17 ноември. Победителите в трите възрастови групи са наградени на тържествено събитие в Плевен. През 2018 г. към инициативата се присъединиха изпълнителката Михаела Маринова и Театър на сенките „Силуети“ от Кюстендил с представлението „Пазете Земята“.

4. 3Д видео мапинг кампания „Нямаме план(ета) Б“

През 2018 г. УО на ОПОС проведе 3Д видео мапинг кампания „Нямаме план(ета) Б“, която по атрактивен начин представя значимостта от мерките, изпълнявани по програмата. Красивите анимации, прожектирани върху фасадата на Национална галерия, Квадрат 500, пресъздават истински спектакъл, съчетание между любовта към природата и майсторството на технологичното изкуство. Креативният проект разказа в музика и картини за пътя на водата и красотата и разнообразието в природата. Това е първата кампания от такъв мащаб, реализирана от ОПОС и МОСВ. Събитието предизвика широк обществен и медиен отзвук. Видео съдържание с анимации от мапинга са гледани над 100 000 пъти и споделени над 5 000 пъти в социалните мрежи. Над 3 000 зрители гледаха анимациите на живо.

5. 2019 г. - Информационна кампания „Нямаме план(ета) Б“

През 2019 г. УО на ОПОС реализира втори етап на кампанията с 3D мапинг проект, който показва последствията от човешкото въздействие върху околната среда и как с осъзнати действия всеки може да помогне за опазването на природата. Визуалният спектакъл се прожектира десет последователни работни дни в периода 9-20 септември пред Национална галерия „Квадрат 500“. Инициативата носи посланието **„Нямаме план(ета) „Б“**, което е продължение на кампанията на ОПОС от края на 2018 г. Този път анимациите насочват вниманието върху оползотворяването на природните ресурси по устойчив начин с фокус върху темите „Отпадъци“, „Наводнения и свлачища“ и „Качество на атмосферния въздух“. 3D проектът популяризира идеята, че грижата за природата е обща мисия, в която успехът идва само ако всички полагат усилия заедно. Със средства по ОПОС в България се изграждат пречиствателни станции и инсталации за преработка на отпадъци, инвестира се в мерки за по-чист въздух, работи се срещу риска от наводнения и свлачища, полагат се грижи за опазване на богатото биоразнообразие. Въпреки това осъзнатата грижа за природата е дълг на всеки, който иска по-добра среда за живот. **„Нямаме план(ета) „Б“** е призив за обединяване около общата кауза за по-чиста и по-сигурна околна среда“.

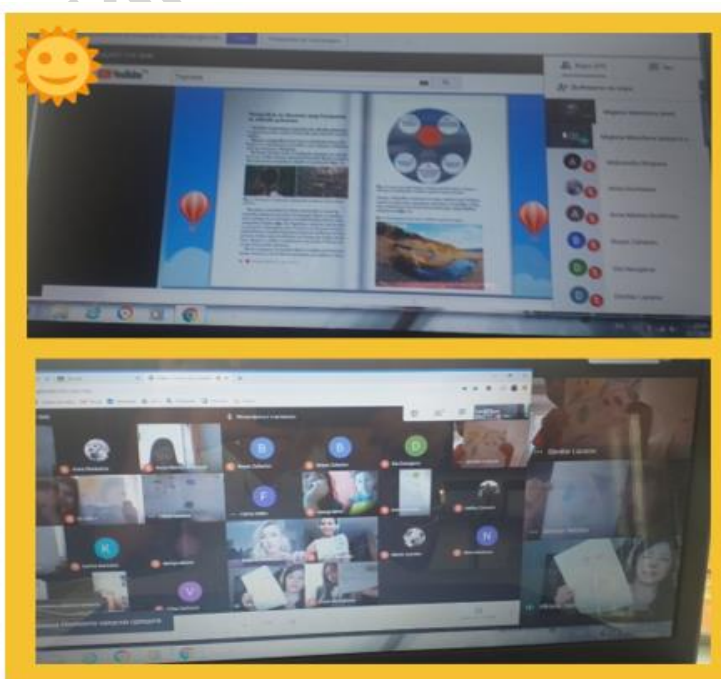
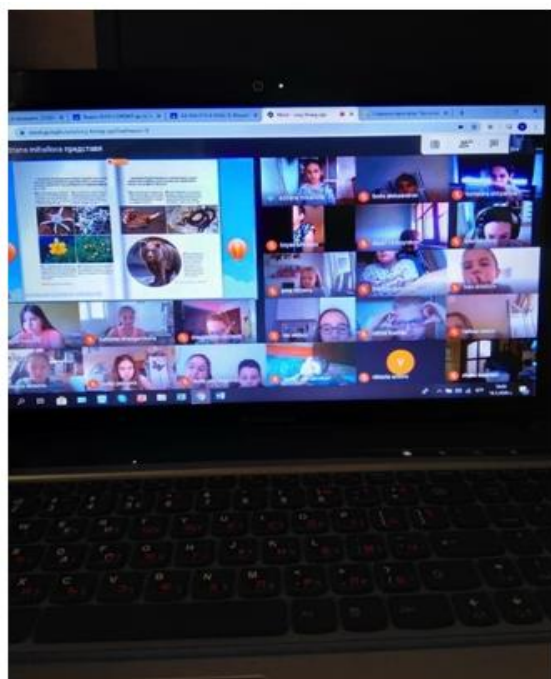
През 2019 г. 3D анимациите са гледани от над 3000 зрители на живо, имат над 200 000 гледания в социалните мрежи и над 150 публикации в печатните и онлайн медии. Повече информация за

кампанията може да се види в Youtube канала на ОПОС <http://bit.do/OPOS-channel>, както и в Youtube канала на изпълнителя <https://www.youtube.com/watch?v=e35i1eRCMIA>

6. 2020 г. - Образователно-информационна кампания „Зелен буквар“

През 2020 г. стартира образователно-информационна кампания „Зелен буквар“ . В хода на кампанията е отпечатано ученическо помагало „Зелен буквар“ в тираж 1 700 броя, което съдържа практически съвети за природосъобразен живот и любопитни факти за природата и нейните ресурси. Целият отпечатан тираж на книгата е предаден безвъзмездно на Министерството на образованието и науката с цел бесплатно разпространяване сред началните училища в България. Букварът е достъпен за неограничен брой ученици на интернет адрес <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/4435>. Поради наложените извънредни епидемиологични мерки във връзка с COVID-19 в България, демонстрационното представяне на книгата е извършено онлайн в шест софийски училища в периода 20-26 май 2020 г. Кампанията е отразена във в-к „24 часа“ и в електронното издание www.24chasa.bg и се радва на изключително добра обратна връзка от ученици, учители и родители.

7. 2021 г. - Образователно-информационната кампания „Уча.бг“

През 2021 г. УО на ОПОС проведе образователно-информационната кампания „Уча.бг“, насочена към формиране на екологично съзнание в младите жители на страната чрез изработка и разпространение на видео уроци. В рамките на кампанията са реализирани анимирани видео уроци със заглавия: „Пътят на отпадъка и защо е важно рециклирането?“, „Водата като ресурс“, „Какво трябва да знаем за чистотата на въздуха?“, „Защо е важен балансът в биоразнообразието?“ и „Превенция на риска от наводнения и свлачища“. В рамките на кампанията „Уча.се“ е проведена

и онлайн игра на екологична тематика. В нея са взели участие над 2 000 потребители от Фейсбук, Инстаграм и ТикТок. Партньорството със сайта УЧА.СЕ и използването на неговите канали в социалните мрежи позволи посланията на ОПОС да достигнат до почти всички български домове, в които има ученици. Видео уроците могат разгледани на следните линкове:

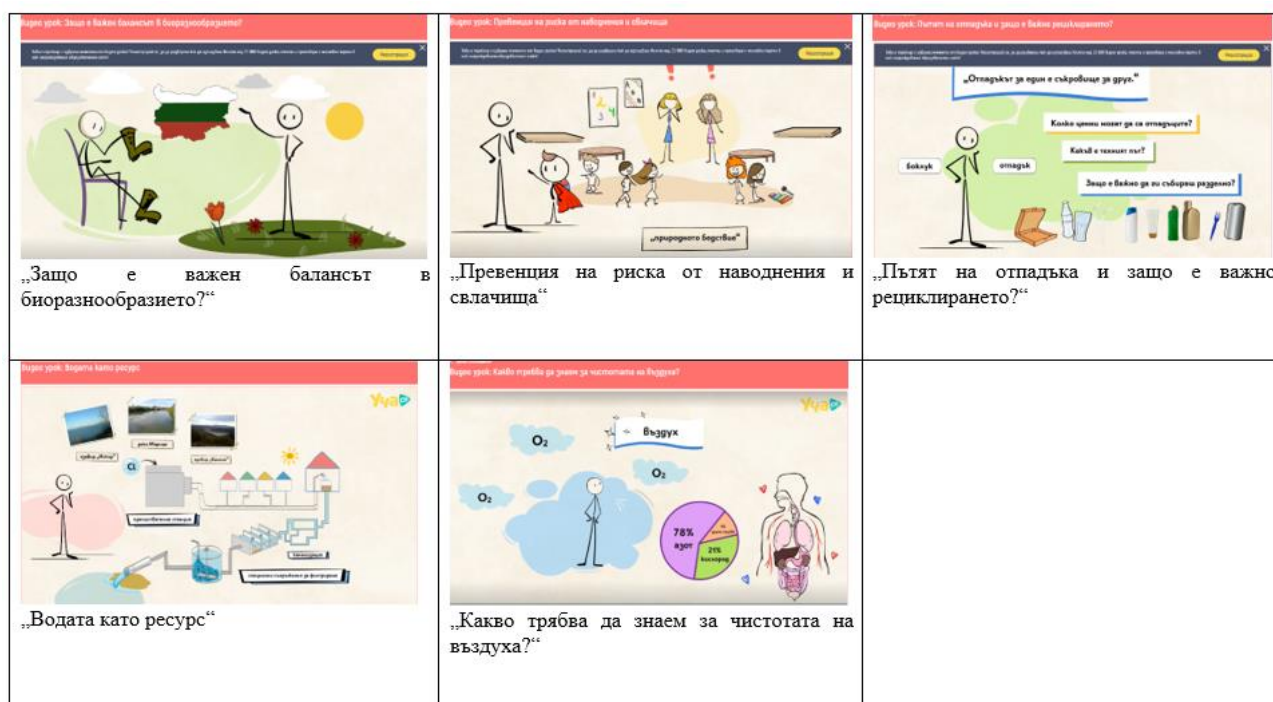
<https://ucha.se/watch/12737/patiat-na-otpadaka-i-zashto-e-vazhno-retsikliraneto>

<https://ucha.se/watch/12777/vodata-kato-resurs>

<https://ucha.se/watch/12849/kakvo-triabva-da-znaem-za-chistotata-na-vazduha>

<https://ucha.se/watch/12879/zashto-e-vazhen-balansat-v-bioraznoobrazieto>

<https://ucha.se/watch/12880/preventsia-na-riska-ot-navodnenia-i-svlachishta>

8. „Зелена олимпиада“

През октомври 2021 г. се проведе поредното издание на „Зелена олимпиада“ - образователно събитие с екологичен характер за ученици от 1-ви до 12-и клас, което Оперативна програма „Околна среда“ провежда още от 2012 г. Целта е възпитаване на учениците в обща грижа за природата, полагане на усилия за чиста и сигурна околна среда, което е мисия на ОПОС 2014-2020 г. Целева група са младите хора, които са и основна целева група на ОПОС.

Създаде се онлайн платформа www.zelenaolimpiada.com, в която участниците се регистрират и проверяват своите знания за природата и нейното опазване, чрез отговори на въпроси и писане на есе по зададена тема. Формулирани са следните теми:

Начален курс: Защо е важно да се засаждат дръвчета?

Среден курс: Как е правилно да се събират отпадъците?

Горен курс: Как да опазим природата по българското Черноморие?

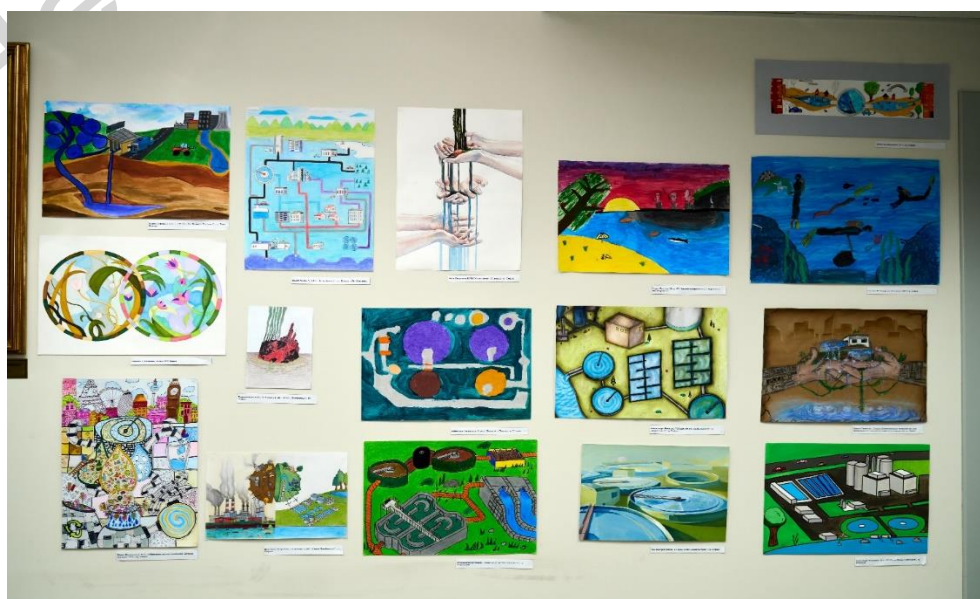
В инициативата участваха 643 деца и младежи. Кампанията се разгласи в сайта на „Академика“, в страницата на „Академика“ във Фейсбук, в учителски групи във Фейсбук и с прессъобщения на страницата на МОСВ и до медиите. Победителите за начален, среден и гимназиален курс са обявени на 12 декември 2021 г. Всеки от тях получи таблет, осигурен от ОПОС и грамота от

министъра на околната среда и водите. Със своя състезателен характер Зелената олимпиада стимулира учениците да научават повече за опазването на околната среда и допринася за изграждане на екологична култура.

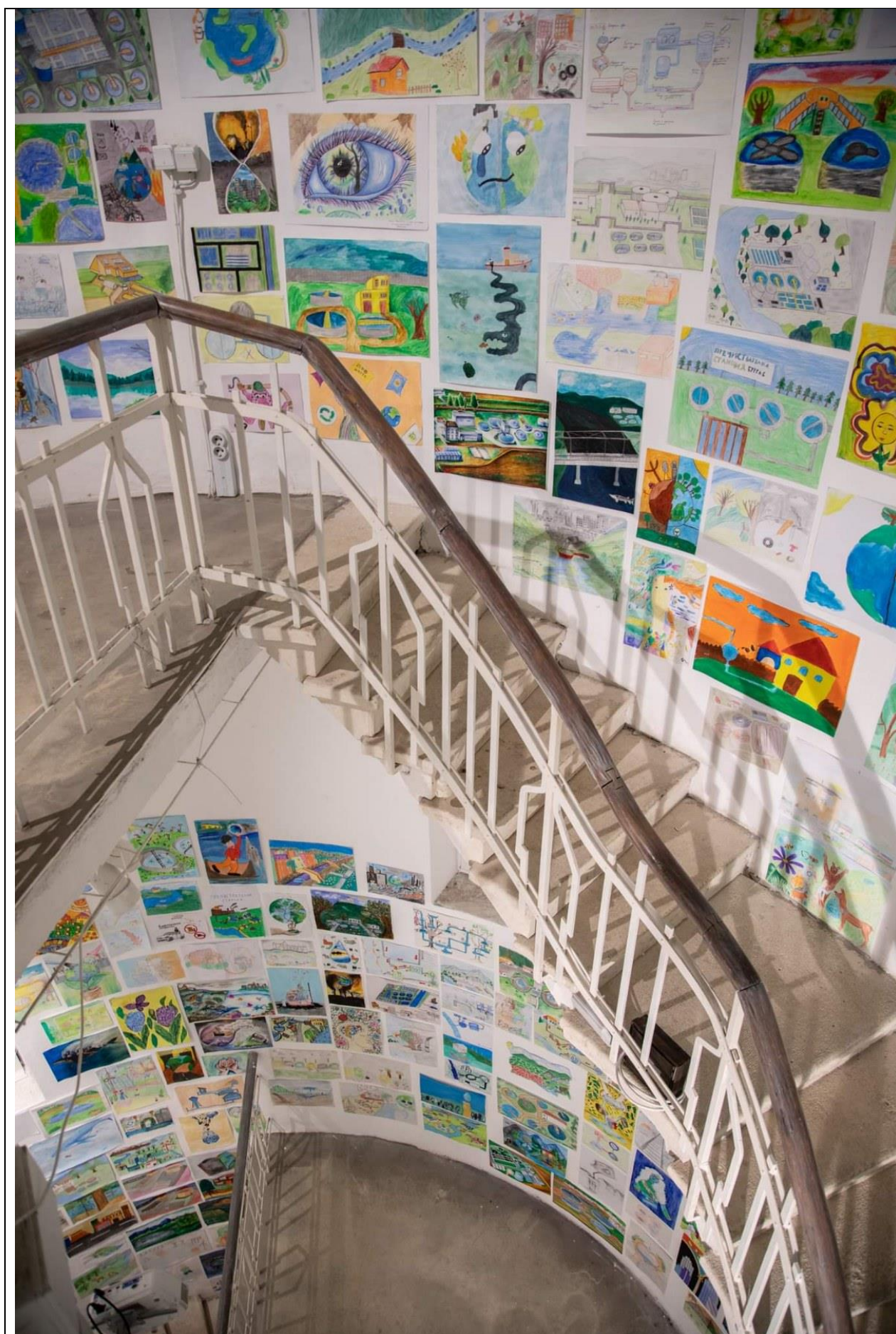

9. 2022 г. - Национална образователна кампания „Композирай Пречиствателна станция“

През октомври 2022 г. ОПОС стартира националната образователна кампания „Композирай Пречиствателна станция“. В първия етап от инициативата 1 093 деца от 4 до 12 клас от цялата страна изпратиха рисунки, изобразяващи темата за пречиствателните станции. За създаването на творбите всички деца са се информирали предварително за функцията на пречиствателната станция, за използваните технологии, така че водата да е годна да се включи отново към речните потоци, без да замърсява околната среда. Професионално жури определи победителите, отличените получиха грамоти и награди.

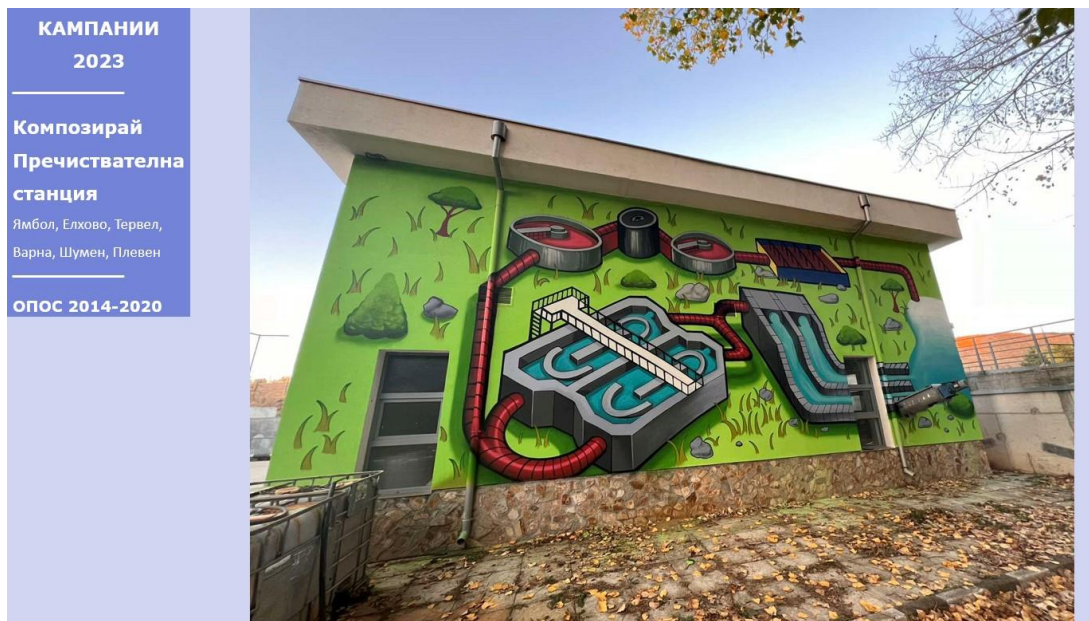

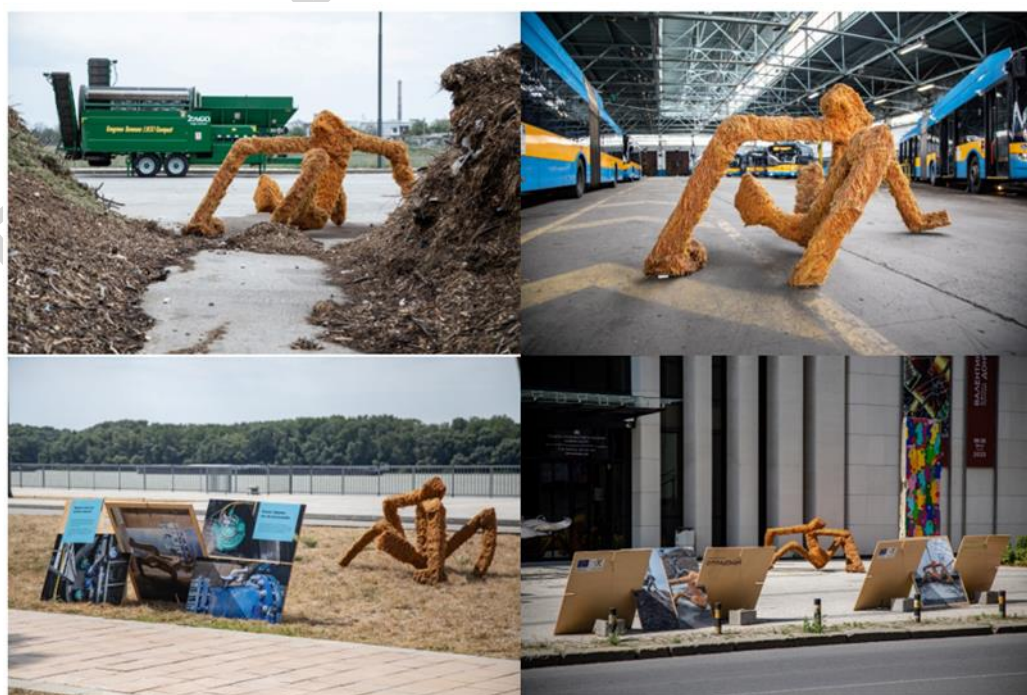
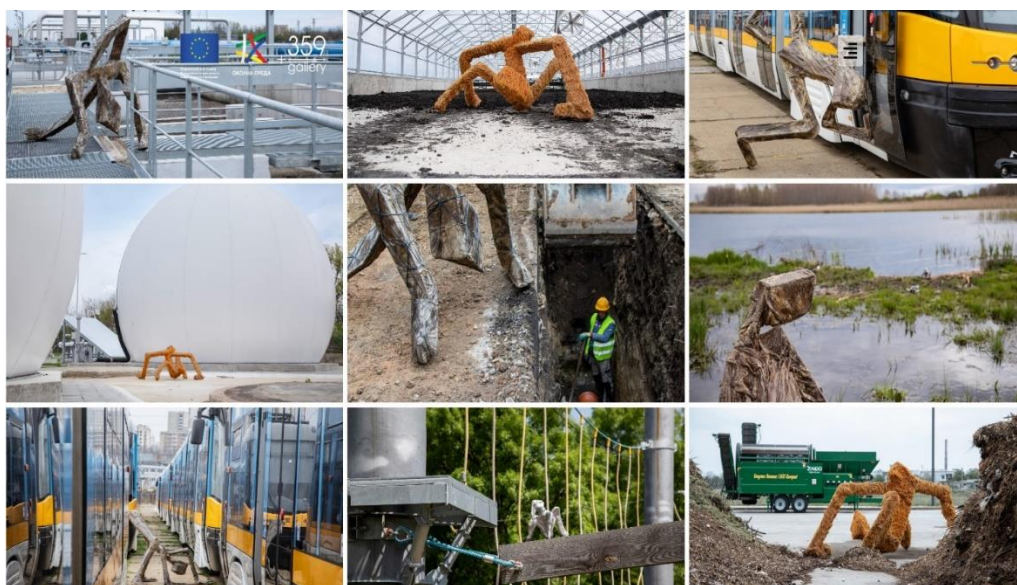
10. 2023 г. – „Композирай Пречиствателна станция“ – етап 2

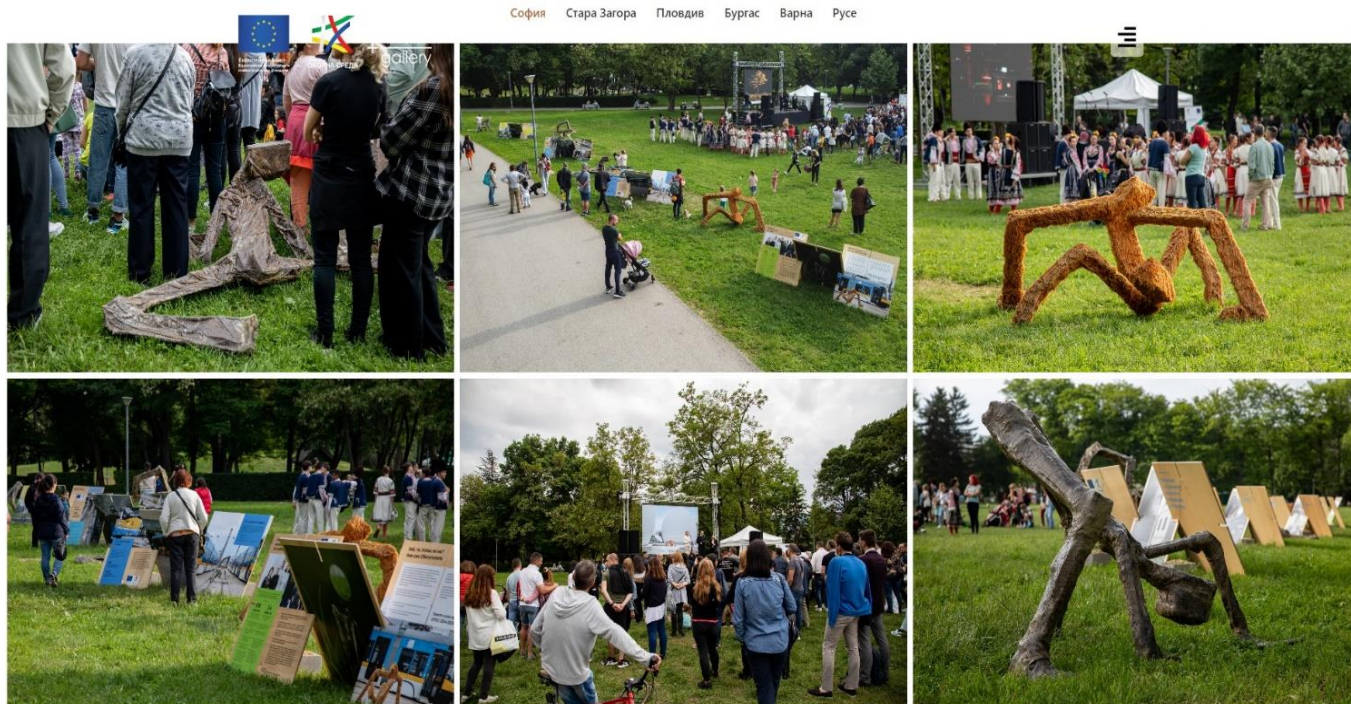
През 2023 г. Управляващият орган реализира етап 2 от националната образователна кампания „Композирай Пречиствателна станция“. Част от творбите на отличените ученици са пресъздадени като стенописи върху стените на пречиствателни станции в страната, изградени или рехабилитирани със средства по ОПОС в градовете Варна, Елхово, Шумен, Плевен, Ямбол и Тервел. Кампанията е продължение на дългосрочната визия на ОПОС за насърчаване на екологично съзнание в младите граждани на страната, като гаранция за устойчивост на предприеманите мерки.

11. Кампания „Обитателите: в търсене на по-добра среда“

През 2023 г. УО на ОПОС реализира национална кампания „Обитателите: в търсене на по-добра среда“, чрез която по атрактивен начин бяха представени проектите, финансирани със средства по програмата. През м. юни произведенията на изкуството, подобни на човешки фигури, започнаха своята обиколка от София и Пловдив, в търсене на най-чистата и приятна среда за живеене. Те продължиха да посещават български градове и да разказват за екопроектите, изградени със средства по ОПОС в страната. Пътуващата експозиция гостува общо в 6 български града – София, Пловдив, Стара Загора, Бургас, Варна и Русе. Изложбата е видяна от хората по градовете, които имаха възможност да се запознаят с информация за проектите, които се изпълняват в региона.

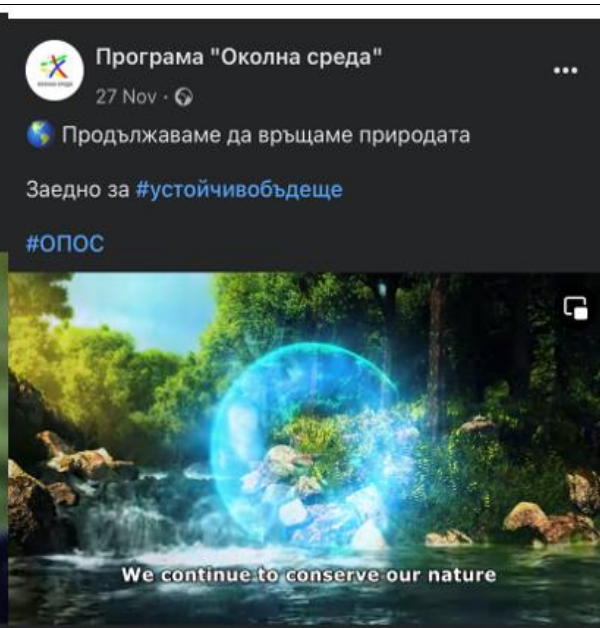
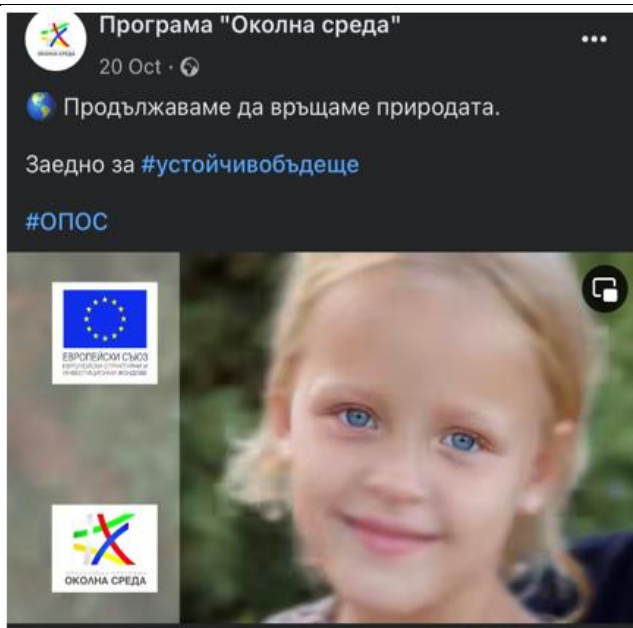

Инициативата е популяризирана в национални и регионални електронни медии.

Повече информация за кампанията „Обитателите: в търсене на по-добра среда“ е публикувана в страницата на кампанията: <https://inhabitants-opos.art/>

12. Информационна кампания за популяризиране на резултатите от изпълнението на проекти, финансирани по програмата

През 2023 г. УО на ОПОС проведе мащабна информационна кампания за популяризиране на резултатите от изпълнението на проекти, финансирани по програмата. Кампанията се проведе в национални и регионални електронни медии, в социалните мрежи, в интернет базирани медии и в печатни издания. В първия етап от кампанията са изработени 2 видео клипа и 2 радио клипа с адаптирани версии, съответно по 30 секунди и 15 секунди. Клиповете са излъчвани в национални и регионални телевизии и радиа през м. септември 2023 г., като това позволи посланията на програмата и резултатите от нейните добри практики да достигнат до максимален брой хора в страната. Във втората вълна кампанията се осъществи в социалните мрежи (Facebook, Instagram и YouTube), в уеб-базирани информационни медии и в печатни издания. Там са публикувани видеа, ПР съдържание, визуално и текстово съдържание, посветени на темата за реализираните мерки и постигнатите резултати, благодарение на инвестициите по ОПОС, с подкрепата на ЕС.

28 Nov · 🌐
 Целта на ОПОС - чиста вода за всички.
 Изградихме:
 🚧 17 рехабилитирани и реконструирани пречиствателни станции за отпадъчни води
 🚧 над 570 км водопроводи и над 1300 км канализационна мрежа
 173 водни тела са с подобрен мониторинг на химичното състояние
 Продължаваме напред за #устойчивобъдеще и по-чиста вода.

Програма "Околна среда"
 Posted by Apra Bcg
 29 Nov · 🌐

🌱 Искаш да дишаш по-добре, нали? 🌱
 Започни от своя дом.

[See Insights and Ads](#)
[Boost post](#)

6
 5 shares 156 views

👍 Like 💬 Comment 📧 Send ➦ Share

Програма "Околна среда"
 Posted by Apra Bcg
 6 Nov · 🌐

🌐 По-чиста природа = по-добър живот за нас и нашите деца.
 ОПОС 2014-2020 е програмата, с която постигнахме:
 ✓ подобро качество на въздуха
 ✓ намаляване обема на отпадъците
 ✓ оптимизиране на ВиК услугите
 ✓ защита на природните богатства
 ✓ сигурност за хората и грижа за тяхното здраве

Заедно за [#устойчивобъдеще](#)

Изпълнението на мерките за информация и публичност доведе до постигане на всички заложиени цели съобразно идентифицирани комуникационни нужди на целевите групи:

- Осведомяване на широката общественост за обхвата, целите и постигнатите резултати от изпълнението на програмата;
- Информиране на потенциални бенефициенти, партньорски организации и други заинтересовани групи за възможностите за финансиране, които програмата предоставя за целия програмен период с фокус върху процедурите в Индикативната годишна работна програма за всяка конкретна година;
- Формиране на екологично съзнание, като гаранция за устойчивост на предприеманите мерки.

- 7** **ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ УСЛОВИЯ (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 4 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013) (ИНФОРМАЦИЯТА МОЖЕ ДА БЪДЕ ВКЛЮЧЕНА В ДОКЛАДА, КОЙТО ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПРЕДСТАВЕН ПРЕЗ 2016 Г. (ВЖ. ТОЧКА 9 ПО-ГОРЕ), НО Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ДА СЕ ВКЛЮЧИ В ДОКЛАДА ЗА 2017 Г.) ВАРИАНТ: ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА**

Неприложимо

Не е валидирано

12.3. Напредък в прилагането на интегрирания подход към териториалното развитие, включително развитието на регионите, засегнати от демографски предизвикателства и неблагоприятни постоянни условия или природни бедствия, интегрираните териториални инвестиции, устойчивото развитие на градските райони и воденото от общностите местно развитие в рамките на оперативната програма

По приоритетна ос 3 „НАТУРА 2000 и биоразнообразие“ са сключени общо 11 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 6 478 735,59 евро, от които 6 договора с общини и 5 бр. с неправителствени организации (НПО). Поради прекратяване на един административен договор за предоставяне на БФП по искане на бенефициента – община Хисаря, са изпълнени 10 бр. договори за БФП за 5 247 277,64 евро (5 бр. общини и 5 бр. НПО). Изплатените средства възлизат на 5 247 277,64 евро, което представлява 100 % от договорените суми за ВОМР подхода по ОПОС 2014-2020 г. Бенефициентите, изпълнили проекти, прилагайки подхода ВОМР са следните: община Кърджали, община Никопол, община Поморие, община Самоков, община Тутракан, Фондация за околна среда и земеделие, Фондация „Екология, комуникации и общество“, Сдружение „Асоциация наука за природата“ с два проекта и фондация „Национален център за борба с бедствия и аварии“. В резултат от успешно изпълнените дейности по всички проекти, по които се приложи подхода ВОМР, бяха подкрепени 47 бр. видове с цел постигане на по-висока степен на съхраненост, а общата площ на местообитанията на видове, подкрепени чрез проектите, възлиза на около 29 000 хектара.

12.4. Напредък в осъществяването на действия за засилване на капацитета на органите на държавите членки и на бенефициерите за администриране и използване на средствата от фондовете

Развитието и ефективната реализация на програмата изисква наличие на определен специфичен капацитет, както от страна на експертния състав на УО, така и от страна на бенефициентите на ОПОС. Повишаването на капацитета на служителите и бенефициентите допринесе значително за постигане на заложените цели и приоритети на програмата.

Поддържането на постоянна ангажираност и насърчаването на съвместни действия между Управляващия орган и бенефициентите в рамките на програмния период се оказаха ключови за устойчивото изграждане на капацитет, което доведе до постигане на ефективни резултати по ОПОС 2014-2020 г.

Проведените през програмния период обучения са целенасочено адаптирани към специфичните нужди на бенефициентите в контекста на приоритетните оси на програмата. Основната им цел е повишаване на експертния капацитет на бенефициентите за ефективно изпълнение на проекти, ускоряване на темповете за реализиране на дейностите и преодоляване на възникнали предизвикателства.

Организираните от УО въвеждащи и надграждащи обучения за бенефициенти обхващаха широк кръг от теми, свързани с за изпълнение на проекти, работа с информационната система ИСУН 2020, обществени поръчки, отчитане на изпълнените дейности и на извършените разходи, индикатори, опростени разходи. Надграждащите обучения са с фокус върху практическото приложение и справянето с конкретни предизвикателства при реализирането на проектите. Те предоставят възможност за задълбочено разглеждане на конкретни проблеми, с цел превенция и намаляване на рисковете от грешки и забавяния в изпълнението на проектите.

В отговор на установените пропуски в областта на обществените поръчки, Управляващият орган на ОПОС предприе редица превантивни мерки, насочени към повишаване на информираността относно рисковете от нарушения. Регулярно са публикувани информационни материали, включително документи, описващи често допускани грешки по Закона за обществените поръчки.

Предоставянето на ясна и последователна обратна връзка, в комбинация с разработването на ръководства за бенефициентите, които подробно обясняват стъпките и действията при отчитането на изпълнението на проектите, също изигра ключова роля в намаляването на грешките. В секцията на ОПОС на електонния портал EU Funds регулярно е публикувана актуална информация, както и ръководства, наръчници, указания, свързани с изпълнението на проекти, финансирани по ОПОС.

Мерките, предприети от УО като обучения, консултативни и информационни кампании, активна комуникация и взаимодействие с бенефициентите по ОПОС 2014-2020 г., допринесе за изграждането на устойчиви и ефективни резултати при изпълнението на проектите по оперативната програма.

По време на изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. са организирани общо 153 бр. обучения, в които са взели участие 1842 представители на бенефициентите.

В рамките на Управляващия орган на ОПОС 2014-2020 г. надграждането на административния капацитет е сред основните приоритети, насочени към повишаване на експертната компетентност за ефективно управление на средствата от европейските фондове. Участието на служителите в специализирани курсове и семинари оказва положително влияние върху ефективността и ефикасността на изпълнението на техните задължения, като по този начин допринесе за по-доброто управление на оперативната програма. Сред основните теми на обучения са тези в областта на обществените поръчки, нередности и измами, законодателство на ЕС, финансови инструменти, мониторинг на проекти, финансово управление, включително и са организирани участия в международни работни срещи и семинари за обмяна на опит с други държави-членки.

12.5. Напредък в изпълнението на междурегионални и транснационални действия

Неприложимо

12.6. По целесъобразност, приноса към макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни

Както е посочено в Регламент (ЕС) № 1303/2013, член 27, параграф 3 относно "съдържанието на програмите", член 96, параграф 3, буква д) относно "съдържанието, приемането и изменението на оперативните програми по цел "Инвестиции за растеж и работни места", член 111, параграф 3, член 111, параграф 4, буква г) относно "докладите за изпълнение по целта "Инвестиции за растеж и работни места" и приложение 1, раздел 7.3 относно "приноса на основните програми за макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни" настоящата програма допринася за макрорегионални стратегии и/или стратегии за морските басейни:

Стратегията на ЕС за Дунавския регион (СЕСДР) е съставена с цел справяне с най-честите предизвикателства, пред които са изправени държавите членки на ЕС и другите държави, разположени в същи географски район, и които следователно се възползват от засиленото сътрудничество, което допринася за постигане на икономическо, социално и териториално сближаване. Стратегията обхваща четири основни тематични сфери: свързаност, опазване на околната среда, изграждане на просперитет и сигурност, отразени в тематични приоритетни области, координирани съвместно

от определени институции в страните от СЕСДР, а именно координатори на приоритетни области. Изграден е Национален механизъм за координация на участието на България в Стратегията на ЕС за Дунавския регион, който се осъществява чрез съвместни експертни работни групи по специфични цели към Стратегията.

ОПОС 2014 -2020 г. допълва в пълна синергия, но и ясна демаркация целите, заложи в Стратегията на ЕС за региона на река Дунав по приоритетни области **4 „Качество на водите“, 5 „Рискове за околната среда“ и 6 „Биоразнообразие, ландшафти и качество на въздуха и почвата“**

☐ Стратегия на ЕС за региона на Балтийско море (EUSBSR)

Стратегия на ЕС за региона на река Дунав (EUSDR)

☐ Стратегия на ЕС за региона на Адриатическо и Йонийско море (EUSAIR)

☐ Стратегия на ЕС за региона на Алпите (EUSALP)

☐ Стратегия за басейна на Атлантическия океан (ATLSBS)

Не е валидирано

12.7. Напредък в изпълнението на действията в областта на социалните иновации, когато е целесъобразно

Неприложимо

12.8. Напредък в изпълнението на мерките, насочени към специфичните нужди на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от бедност, дискриминация или социално изключване, като се обръща специално внимание на маргинализираните общности, хората с увреждания, дълготрайно безработните и младежите, които не участват в никаква форма на заетост, включително, ако е целесъобразно, използваните финансови ресурси

Неприложимо

Не е валидирано

Не е валидирано

Информация и оценка за приноса на програмата за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

ОПОС 2014-2020 г. е една от оперативните програми на Република България, изготвени в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ОПОС 2014-2020 г. е насочена предимно към изпълнение на приоритета за устойчив растеж на Стратегията „Европа 2020“ и по-специално на следните елементи от определението за устойчив растеж:

- изграждане на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин;
- опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие;
- възползване от водещата позиция на Европа в разработването на нови екологични технологии и производствени методи.

ОПОС 2014-2020 г. допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове в страната, което е свързано и с изпълнението на целта на Стратегията „Европа 2020“ за 20% намаляване на емисиите на парникови газове спрямо нивата от 1990 г. Такива мерки са изпълнени във връзка с пречистването на отпадъчни води от населените места, по-конкретно изграждане /рехабилитация/ реконструкция на съоръжения за третиране на утайки от ПСОВ и доставка на необходимо оборудване, вкл. на вече изградени ПСОВ (съгл. Концепцията за третиране на утайките от ГПСОВ на национално ниво) – приоритетно за подобряване на качествените им показатели, с оглед последващото им използване за енергийни цели. Други мерки с принос за намаляването на емисиите на парникови газове са тези за изграждане на анаеробни инсталации за биоразградими отпадъци и рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на ЕС от 16.07.2015 г. по дело C-145/14, които депа са само за депониране на битови отпадъци. Изпълнението на тези мерки има принос към Националния план за действие по изменение на климата 2013-2020 г. (НПДИК) и има пряк ефект за намаляване емисиите на парникови газове.

С изпълнението на останалите мерки ОПОС допринася за опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие.

11 ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА И ПРИЕТИТЕ МЕРКИ — РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 2 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

Когато оценката на напредъка, постигнат по отношение на етапните цели и целевите стойности, определени в рамката на изпълнението, показва, че някои основни етапи и целеви стойности не са били постигнати, държавите членки следва да посочат основните причини за неуспех в постигането на етапните цели в доклада за 2019 г. (за етапните цели) и в окончателния доклад за изпълнението (за целевите стойности).

С цел гарантиране постигането на окончателните цели по приоритетните оси още през 2022 г. УО на ОПОС инициира изменение на оперативната програма. В тази връзка се извърши анализ на изпълнението на договорите по програмата и са идентифицирани проекти за фазиране, чието изпълнение да продължи през програмен период 2021-2027 г. Предизвикателствата, които довели до рискове за финансовото изпълнение и съответно за постигането на индикаторите по програмата, **очертани и анализирани подробно в т. 6 „Проблеми, свързани с изпълнението на програмата и приетите мерки“** на настоящия Окончателен доклад, са свързани основно с реализацията на инфраструктурните ВиК проекти, чието изпълнение обикновено продължава между 3 до 5 години. Освен основните трудности, изразяващи се в продължителни процедури по възлагане на обществени поръчки, повтарящо се обжалване, дълги административни процедури по междуведомствено съгласуване, пространствено планиране и др., няколко големи събития възпрепятстваха цялостното изпълнение на проектите - пандемията от COVID-19 и безпрецедентната военна инвазия на Руската федерация в Украйна, която доведе до висока инфлация и сложна политическа ситуация в страната, както и провеждането на чести парламентарни избори и управление на служебни правителства. Тези предизвикателства рефлектираха в драстично забавяне в изпълнението на проектите (вкл. работите на терен), поради общото отрицателно въздействие на тези събития върху гражданския, социалния, трудовия и икономическия живот в страната.

В тази връзка се приложи спешна намеса от страна на държавата, която се изразява в промяна на Закона за обществените поръчки (на 30.07.2022 г.). Това изменение предостави възможност за увеличаване размера на договорите за строителство, поради индексирани на цените на материалите. Индексацията се извърши в съответствие с Методиката, приета с Решение на Министерски съвет от 30.09.2022 г.

Предвид описаната ситуация, УО на ОПОС се възползва от разпоредбите на член 30 и приложение II, точка 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, които позволяват на държавата-членка да предложи преразглеждане на етапните цели и на крайните цели при надлежно обосновани случаи, като значителна промяна в икономическите условия, екологичните условия и условията на пазара на труда. Освен това, точка 5, параграф 4 от Насоките за приключването на оперативните програми, приети за подпомагането по линия на ЕФРР, ЕСФ, КФ и ЕФМДР (2014-2020 г.) предвижда преразглеждане на целите на индикаторите след 2022 г., в случаите, когато преразглеждането се дължи на промени в отпуснатите за даден приоритет средства и в случай на поетапно изпълнение на определени операции. Направеното от страна на УО предложение за изменение на програмата се основава именно на значителната промяна в икономическите условия и условията на пазара на труда в държавата членка, поради коронавируса, войната в Украйна, икономическата криза, инфлацията и нарастването на цените и политическата нестабилност в страната. Също така като възможна корективна мярка се предложи и договори фазирането на проекти за изграждане на ВиК инфраструктура на консолидирани ВиК оператори.

Предвид статуса на проектите, УО обоснова промени в целевите стойности на три показателя по приоритетна ос 1 „Води“, както следва:

- целта на индикатор СО18 „Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване“ се намали с 390 687 лица – от 1 800 000 на 1 409 313 лица, закръглени на 1 400 000 лица;
- индикатор СО19 „Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчни води“ се намали с 715 663 е.ж. – от 1 900 000 е.ж. на 1 184 337 е.ж., закръглени на 1 180 000 е.ж.;

- индикатор за резултат 1.1 „Товар на замърсяване, който се събира и третира в пълно съответствие с приложимото законодателство“ се намали с 715 663 е.ж. - от 1 900 000 е.ж. на 1 184 337 е.ж., закръглени на 1 180 000 е.ж.;

Предложи се и отпадане на показател 3.5 „Инвентаризирани защитени зони, включващи в границите си акваторията на Черно море“ (общо 17 зони) от приоритетна ос 3, поради невъзможността към онзи момент за продължаване изпълнението на проект „Натура 2000 в Черно море“. Постигането на целевата стойност е пряко обвързано с дейности в открито море, изпълнението на които беше възпрепятствано от военнополитическата обстановка в региона. Впоследствие проектът се завърши успешно и отчетеният напредък по индикатора съответства изцяло на заложената крайната цел.

Необходимо е да се подчертае, че УО на ОПОС положи всички усилия в рамките на своите функционални компетенции, за да ускори процесите по изпълнение на проектите без да изземва функции и отговорности от бенефициентите. УО успешно приложи на практика единствените допустими механизми за въздействие като предостави методическа и експертна подкрепа по официален път или в оперативен порядък чрез провеждане на срещи, обмяна на кореспонденция и интензивна комуникация. През целия програмен цикъл са съкратени сроковете за обявяване на процедури, провеждане на оценките на подадените проектни предложения, верифициране на извършените разходи и проверка на изпълнените дейности по проектите.

Приложение I — СПИСК НА ВСИЧКИ ОПЕРАЦИИ ЗА ПОЕТАПНО ИЗПЪЛНЕНИЕ ОТ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2014—2020 Г. В ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2021—2027 Г.

Приоритет	Фонд	Категория региони	Референтен номер на операцията	Наименование на операцията	Major project CCI	Дата (и номер) на мълчаливо съгласие/одобрение от Комисията (ако е голям проект)	Поетапна операция съгласно член 118	Поетапна операция съгласно член 118а	Общ размер на разходите за операцията (в евро) — общо (за двата етапа, окончателен или прогнозен)	Общ размер на разходите за операцията (в евро) — за втория етап (окончателен или прогнозен)	Общо сертифициран и разходи за първия етап (в евро)	Публичен принос за първия етап (в евро)	Планирана/крайна дата на приключване на втория етап (година, тримесечие)	Програма от периода 2021—2027 г., по която ще бъде/е завършена операцията
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0004-C05	Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия обслужвана от "Водоснабдяване и канализация" ООД, гр. Перник				✓	45 422 377,05	19 621 599,83	23 192 674,30	23 192 674,30	2026Q4	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0006-C07	Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия обслужвана от "Водоснабдяване и канализация" ЕООД, гр. Видин				✓	11 439 959,01	5 645 222,02	5 270 394,14	5 270 394,14	2026Q1	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0007-C06	"Доизграждане и реконструкция на водоснабдителни и канализационни системи в обособена територия, обслужвана от "ВиК" ЕООД, гр. Пловдив, България"				✓	54 602 181,60	31 088 454,07	19 973 331,98	19 973 331,98	2029Q4	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0008-C06	Доизграждане и рехабилитация на водоснабдителната и канализационната инфраструктура в агломерации с население с над 10 000 еквивалент жители, попадащи в обхвата на обособената територия на "Водоснабдяване и канализация - Сливен" ООД				✓	55 224 907,21	25 987 349,97	25 143 999,99	25 143 999,99	2028Q3	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0009-C05	Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената				✓	54 061 500,30	34 461 502,98	16 415 249,53	16 415 249,53	2028Q3	2021BG16FFPR002 Програма

Приоритет	Фонд	Категория региони	Референтен номер на операцията	Наименование на операцията	Major project CCI	Дата (и номер) на мълчаливо съгласие/одобрение от Комисията (ако е голям проект)	Постатна операция съгласно член 118	Постатна операция съгласно член 118а	Общ размер на разходите за операцията (в евро) — общо (за двата етапа, окончателен или прогнозен)	Общ размер на разходите за операцията (в евро) — за втория етап (окончателен или прогнозен)	Общо сертифициран и разходи за първия етап (в евро)	Публичен принос за първия етап (в евро)	Планирана/крайна дата на приключване на втория етап (година, тримесечие)	Програма от периода 2021—2027 г., по която ще бъде/е завършена операцията
	фонд (КФ)			територия, обслужвана от "ВиК- Варна" ООД										"Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0011-C07	"Интегриран воден проект за област Бургас"	2020BG16CFMP001	04.03.2021		✓	211 755 046,11	174 756 154,47	30 365 456,14	30 365 456,14	2027Q4	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.016-0012-C05	Интегриран проект за подобряване на водния сектор на обособена територия обслужвана от ВиК Шумен				✓	53 034 395,90	3 324 582,61	43 998 795,38	43 998 795,38	2026Q1	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.020-0001-C05	Изграждане на ВиК инфраструктура в Столична община				✓	66 064 220,55	23 749 587,26	29 134 162,27	29 134 162,27	2026Q1	2021BG16FFPR002 Програма "Околна среда 2021-2027 г."

ПРИЛОЖЕНИЕ II — СПИСЪК НА НЕАКТИВНИ ОПЕРАЦИИ

Приоритет	Фонд	Категория региони	Референтен номер на операцията	Наименование на операцията	Major project CCI	Наименование на бенефициера/получателя	Общо разходи за операцията (в евро)	Общо сертифициран и разходи (в евро)	Публичен принос (в евро)
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.006-0002	Интегриран проект за водите на град Пловдив - Етап 1		Община Пловдив	45 622 618,00	40 397 171,28	40 397 171,28
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.014-0001	Интегриран воден проект на агломерация Смолян		ВиК ЕООД - гр. Смолян	35 939 189,26	32 043 629,00	32 043 629,00
1	Кохезионен фонд (КФ)		BG16M1OP002-1.017-0001	ПУРБ 2022-2027		МОСВ	5 763 025,38	5 763 113,78	5 763 113,78
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	BG16M1OP002-2.002-0008	Проектиране и изграждане на инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня		Община Дупница	4 602 431,17	4 139 490,07	4 139 490,07
2	Европейски фонд за регионално развитие	По-слабо развити региони	BG16M1OP002-2.002-0009	Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РСУО Костинброд		Община Костинброд	4 686 316,75	4 201 899,28	4 201 899,28

Приоритет	Фонд	Категория региони	Референтен номер на операцията	Наименование на операцията	Major project CCI	Наименование на бенефициера/получателя	Общо разходи за операцията (в евро)	Общо сертифициран и разходи (в евро)	Публичен принос (в евро)
	развитие (ЕФРР)								
2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	BG16M1OP00 2-2.006-0001	Втора комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци" по ос 2 на ОПОС 2014-2020 на РСУО - регион Асеновград		Община Асеновград	4 432 302,35	3 938 161,05	3 938 161,05

ПРИЛОЖЕНИЕ III — СПИСЪК НА ОПЕРАЦИИ, ЗАСЕГНАТИ ОТ ТЕКУЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗСЛЕДВАНИЯ/СПРЕНИ ПОРАДИ СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ИЛИ АДМИНИСТРАТИВНО ОБЖАЛВАНЕ СЪС СУСПЕНЗИВНО ДЕЙСТВИЕ³

Приоритет	Фонд	Категория региони	Референтен номер на операцията	Наименование на операцията	Наименование на бенефициера/получателя	Общо засегнати сертифицирани разходи (в евро)	Засегнат публичен принос (в евро)	Операция, засегната от текущи национални разследвания	Операция, спряна поради съдебно производство или административно обжалване със суспензивно действие
-----------	------	-------------------	--------------------------------	----------------------------	--	---	-----------------------------------	---	---

³ УО ще представи актуален списък с операции, засегнати от текущи национални разследвания или такива, спрени поради съдебно производство или адм. обжалване със суспензивно действие при подаване на финалната версия на Окончателния доклад по ОПОС 2014-2020 г.

ДОКУМЕНТИ

Заглавие на документа	Вид документ	Дата на документа	Локален референтен номер	Референтен номер на Комисията	Файлове	Дата на изпращане	Изпратено от
-----------------------	--------------	-------------------	--------------------------	-------------------------------	---------	-------------------	--------------

Не е валидирано

ПОСЛЕДНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ВАЛИДИРАНЕТО

Тежест	Код	Съобщение
--------	-----	-----------

Не е валидирано